အမရပူရမြို့

ကျေးဇူးတော်ရှင် မဟာဂန္ဓာရုံဆရာတော်

အရှင်ဇနကာဘိဝံသ

၏

အမှတ် (၃၈) ကျမ်းစာ

ကထာသလ္လာပသီကွာ

သာသနာ–၂၅၄၉ ကောဇာ–၁၃၆၇ စရစ်–၂၀၀၆

အရှင်ဇနကာဘိဝံသ၏
ဘဝသံသရာဖြစ်စဉ်အကျဉ်း

၁။ အရှင်ဇနကာဘိဝံသ ဆရာတော်လောင်း သူငယ်ကို စစ်ကိုင်းတိုင်း ရွှေဘိုခရိုင် ဝက်လက်မြို့နယ် သရိုင်ရွာ ဦးဇောတိ+ဒေါ်အုန်းလှိုင်တို့မှ ၁၂၆၁–ခုနှစ်တပို့တွဲလပြည့်ကျော်(၁၄)ရက်(၁၉၀၀–ပြည့်၊ ဖေဖော်ဝါရီလ ၂၇–ရက်) အင်္ဂါနေ့တွင် ဖွားမြင်သည်။

၂။ ၁၂၆၆–ခုနှစ်၌ ပဌမအကြိမ် ရှင်သာမဏေပြုတော်မူသည်။

၃။ ၁၂၇၅–ခုနှစ်၌ ဒုတိယအကြိမ် ရှင်သာမဏေပြုတော်မူသည်။

၄။ ၁၂၇၉–ခုနှစ်၊ သက်တော် ၁၈–နှစ်အရွယ်တွင် ပဌမကြီးတန်းစာမေးပွဲကို အောင်မြင်တော်မူသည်။

၅။ ၁၂၈၀–ပြည့်နှစ် တပေါင်းလပြည့်နေ့၌ ပဌမအကြိမ် ရဟန်းအဖြစ် ခံယူတော်မူသည်။

၆။ ၁၂၈၁–ခုနှစ် နယုန်လပြည့်နေ့၌ ဒုတိယအကြိမ်၊ ၁၂၈၁–ခုနှစ်၊ တပေါင်းလပြည့်နေ့၌ တတိယအကြိမ် ရဟန်းအဖြစ် ခံယူတော်မူသည်။

၇။ ၁၂၈၇–ခုနှစ်၌ **"ပဌမကျော်"** အောင်မြင်တော်မူသည်။

၈။ ၁၂၈၉–ခုနှစ်၌ **"သကျသီဟစာမေးပွဲ ခေါ် ပရိယတ္တိသာသနဟိတ ဓမ္မာစရိယ"** ဘွဲ့ ရရှိအောင်မြင်တော်မူသည်။

၉။ ၁၃၀၁–ခု၊ ဝါဆိုဦး (၁၉၄၁–၄၂) ဂျပန်စစ်တပ်များ မြန်မာပြည်သို့ ဝင်ရောက်သိမ်းပိုက်မည့်နှစ်တွင် ယခုလက်ရှိ အမရပူရ မဟာဂန္ဓာရုံကျောင်းတိုက်နေရာသို့ ပြောင်းရွှေ့ သီတင်းသုံးတော်မူသည်၊ ပြောင်းရွှေ့လာခဲ့စဉ်က သံဃာတော် ငါးပါးမျှသာရှိ၍ ပုံလွန်တော်မူချိန်တွင် သံဃာတော် ငါးရာကျော်မျှ သီတင်းသုံးလျက်ရှိသည်။

၁၀။ (လွတ်လပ်ရေး ရရှိပြီးနောက်) ၁၃၁၂–ခုနှစ်၊ ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတော်အစိုးရ၏ (ရှေးဦးစွာ) **"အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ"** ဘွဲ့တဆိပ်ဆက်ကပ်ခြင်းကို ခံယူရသည်။

၁၁။ ၎င်းနှစ်မှာပင် နိုင်ငံကော် စာသင်ကျောင်းများ၌ သင်ကြားရန် မူလတန်း ဗုဒ္ဓဘာသာလက်စွဲခေါ် သင်ခန်းစာများကို ရေးသားခဲ့သည်။

၁၂။ ၁၃၁၅-ခုနှစ်၌ (က) ဆဋ္ဌသံဂီတိ သြဝါဒါစရိယ သံဃနာယက၊

(ခ) ဆဋ္ဌသံဂီတိ ဘာရနိဒ္ဓာရက၊

(ဂ) ဆဋ္ဌသံဂီတိ ပါဠိပဋိဝေသောဓက၊

(ဃ) ဆဋ္ဌသံဂီတိ သြသာသနသောဓေယျပတ္တပါဠက အဖြစ်တင်မြှောက်တော်မူခြင်းကို ခံယူရသည်။

၁၃။ ၁၃၃၇-ခုနှစ်၊ ပဲခူးမြို့၌ ကျင်းပအပ်သော ဂိုဏ်းလုံးကျွတ်အစည်းအဝေး ကြီး၏ ဥပဥက္ကဋ္ဌ(ဒုတိယ သာသနာပိုင်) အဖြစ် တင်မြှောက်ခြင်းကို ခံယူတော်မူသည်။

၁၄။ ၁၂၉၁-ခု သက်တော်(၃၀)မှစ၍ ကျမ်းစာများကို စတင်ပြုစုတော်မူခဲ့ရာ ၁၂၉၃-ခုနှစ်တွင် ပဌမဦးဆုံးကျမ်းစာကို ရေးသားပြီးစီးတော်မူ၍ ၁၃၃၈-ခု၊ တန်ဆောင်မုန်းလတွင် "နောက်ဆုံးဆယ်လ မြတ်ဗုဒ္ဓ" ကျမ်းစာကိုရေးသားပြီးလျှင်"တစ်ဘဝသံသရာ"အမည်ဖြင့် ထေရုပတ္တိကို ကိုယ်တိုင်ရေးတော်မူခဲ့သည်၊ ပဉ္စပကရဏဘာသာဋီကာနှင့် မူလဋီကာ နိဿယ ပါဠိတော်နိဿယများကို ၁၃၁၆-ခု၊ တန်ဆောင်မုန်းလဆန်း (၅)ရက် (၁၈-၁၁-၇၄)တနလာနေ့ ၁-နာရီအချိန်စတင် ပို့ချရေးသား၍ ၁၃၁၉-ခု၊ ဝါခေါင်လဆန်. ၁၂-ရက်နေ့မှာ ပြီးဆုံးခဲ့ပါသည်၊ သုတ်မဟာဝါဘာသာဋီကာကို ၁၃၁၇-ခု၊ ဝါဆိုလပြည့်ကျော် ၂-ရက် ကြာသပတေးနေ့ (၂၄-၇-၇၅) စတင်ပို့ချ ရေးသား၍ ၁၃၁၉-ခု၊ နတ္ထော်လဆန်း ၁၃-ရက် (၂၃-၁၂-၇၇)သောကြာနေ့ ပျံလွန်တော်မမူမီ ၅-ရက်အလိုတွင် ပြီးတော်မူခဲ့သည်၊ ပါထေယျဘာသာဋီကာကိုပင် တစ်ရက်မျှသာ ပို့ချရေးသားခဲ့ပါသေး၊သည်။

၁၅။ ၁၃၁၉-ခုနှစ် သက်တော်(၅၈)နှစ်အရောက် နတ္ထော်လပြည့်ကျော်(၂)ရက် (၁၉၇၇-ခု၊ ဒီဇင်ဘာလ ၂၇-ရက်)အင်္ဂါနေ့ ညနေ(၄)နာရီ မိနစ်(၃၀) တွင် တစ်ဘဝအတွက် ငြိမ်းတော်မူပါသည်။

ကျမ်းဦးအမှာ

စာရေးစာသင်များအတွက် မှာထားချက်

ဤ ကထာသလ္လာပသိက္ခာကို လွန်ခဲ့သော နှစ်ပေါင်း(၃၀)ကျော် အချိန်မှစ၍ မဟာဂန္ဓာရုံဆရာတော် (အရှင်ဇနကာဘိဝံသ)ကိုယ်တော် တိုင်အခြေခံပါဠိသိက္ခာ သခ်ၤန်းစာများကို သင်ပြီးနောက် ဝါကျဉာဏ် အနက်ဉာဏ်ရင့်သန်စေရန် ပိဋကပါဠိ–အဋ္ဌကထာများ၏ အသွားအလာ ကို နည်းမှီကာ ရေးသားပို့ချခဲ့ပါသည်။

ပါဠိသင်ယူလေ့လာသူများကိုလည်း အကြိမ်ကြိမ်စမ်းသပ်သင်ပေး ခဲ့ရာ ပါဠိဘာသာ၏အခြေခံသဘောကို ကောင်းစွာအောင်မြင်သည် အထိ တွေ့ရှိခဲ့ရပါသည်။

ပါဠိသိက္ခာသခ်ၤန်းစာကို ရှေးဦးစွာ ခြောက်လခန့်သင်ယူစေပြီး နောက် ဤကထာသလ္လာပသိက္ခာသခ်ၤန်းစာကို ဆက်လက်လေ့လာစေရာ အလွန်မှန်ကန်လှသဖြင့် အောင်မြင်ခြင်းကို တွေ့ရှိရပါသည်၊ မန္တလေး စစ်ကိုင်းရှိ အချို့သောမိတ်ဆွေ စာချဆရာတော်များကလည်း လက်ရေးမူ ဖြင့် ကူးယူ၍ မိမိဘို့ကဓ၏ တပည့်ရဟန်းငယ် သာမဏေများကို သင်ပေး ကြရာ များစွာအောင်မြင်ကြောင်း အကြိမ်ကြိမ် ချီးကျူးထောက်ခံရုံ မဲက စာအုပ်ဖြစ်အောင် မြန်မြန်ဆောင်ရွက်ရန်ကိုလည်း တိုက်တွန်း ခဲ့ကြပါသည်။

ယင်းသို့ တိုက်တွန်းကြသော်လည်း စာအုပ်ဖြစ်မြောက်ရေးကိစ္စ အတွက် များစွာစဉ်းစားရပါသည်၊ စာအုပ်တစ်အုပ် ဖြစ်မြောက်ရေးဆို သည်မှာ လွယ်ကူသော ကိစ္စမဟုတ်ပါ၊ ဤကထာသလ္လာပသိက္ခာတွင် မိမိတို့၏ ကျောင်းတိုက်နှင့်သာ သက်ဆိုင်သည့် တစ်နေ့တာဆောင်ရွက်

ဖွယ်ကိစ္စများကို သခ်ိန်းစာအဖြစ် စီစဉ်ထားသဖြင့် "အခြားနေရာများမှာ သုံးစွဲလို့မှသုံးစွဲကြမည်" ဟူသော သံသယက စာအုပ်ဖြစ်မြောက်ရေးအတွက် အဟန့်အတားတစ်ခု ဖြစ်နေပါသည်။

သို့သော် မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ ပါဠိဘာသာပညာ တိုးတက်ရေးကို ရှေ့ရှုလျက် စွမ်းနိုင်သလောက် စာအုပ်ဖြစ်မြောက်အောင် ကြိုးစားမည်ဟုဆုံးဖြတ်ကာ ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြစ်ပါသည်။

ဆရာနည်းပြ, ပုံဟန်ကျက, သိသာနုနယ်, စာသင်ငယ်မှာ, ပင်လယ်ဒီရေ, တိုးတက်လေသို့, ဉာဏ်နေဉာဏ်စ, ခဏာမကြာ, တိုးတက်လာသည်.... "ဆရာစာပြုလိုလှ၏" ဟူသောနည်းထုံးကို အသုံးပြုလျက်—

စာသင်ငယ်များကို ရှေးဦးစွာ

က။ နာမ်ဂိုဏ်း, အာချာတ်ဂိုဏ်းအကျဉ်းကို လ,အနည်းငယ်အချိန်ပေး၍ ကျက်စေခြင်း။

ခ။ ထို့နောက် ပါဠိသိက္ခာကို ခြောက်လခန့် ပို့ချပေးခြင်း။

ဂ။ ပါဠိသိက္ခာကို သင်ပေးပြီးနောက် ဆက်လက်၍ ဤ"ကထာသလ္လာပသိက္ခာ"ကို ခြောက်လခန့် ပို့ချပေးခြင်း။

ဤအစီအစဉ်အတိုင်း လေ့လာသင်ယူပြီးနောက် ပါဠိတော်–အဋ္ဌကထာအများကို ဆက်လက်သင်ယူစေသောအခါ ကျေနပ်ဖွယ်ဖြစ်လောက်အောင် အံ့ဩဖွယ် တွေ့ရှိကြပါလိမ့်မည်။

ဤကထာသလ္လာပသိက္ခာ၌ သူ့အခန်းနှင့်သူ တဖြည်းဖြည်း လေ့ကျင့်ခန်းသခ်ိန်းစာများကို မြင့်တက်သွားအောင် စီစဉ်ထားသဖြင့် သင်ယူရသောတပည့်များ၏ စိတ်ဓာတ်ကိုလည်း ဝန်မလေးစေသည့်အပြင် စိတ်ဝင်စားကာ ပျော်ရွှင်လာပါလိမ့်မည်၊ ဤကထာသလ္လာပသိက္ခာတွင် အခန်းပေါင်း

(၄၆)ခန်းပါရှိ၍ ပြီးဆုံးအောင် နေ့စဉ်မှန်မှန် သင်ယူကြပါလျှင် ပျော်ရွှင်ကာ စိတ်အားတက်လျက် ပါဠိ၏ မခက်ခဲပုံကို ကိုယ်တွေ့ဖြစ်သဖြင့် ဆရာတပည့်နှစ်ဦးနှစ်ဝ ပျော်ရွှင်နိုင်ကြပါလိမ့်ဟု မျှော်လင့်ပါသည်၊ ခေတ်အလျောက် နေ့စဉ်အသုံးပြုနိုင်သော ပါဠိဝေါဟာရများကိုလည်း နောက်ပိုင်း၌ တွေ့ရှိကြရပါလိမ့်မည်၊ ယင်းပါဠိဝေါဟာရများကို သီးခြားမကျက်စေဘဲ လေ့ကျင့်ခန်းပြုလုပ်ယင်းပင် အလိုအလျောက် နှုတ်၌တက်ရောက်လာပါလိမ့်မည်၊ စိတ်ဝင်စားဖွယ်ဖြစ်သဖြင့် တပည့်အချင်းချင်း မေးယင်းဖြေယင်း အပျင်းဖြေစရာတစ်ခုအနေဖြင့် ပျော်ပျော်ရွှင်ရွှင် သင်ယူနိုင်ကြပါစေလို့ ဆန္ဒပြုလိုက်ပါသည်။

အရှင်စန္ဒောဘာသ (ဦးစိုးနာယက)
မဟာဂန္ဓာရုံကျောင်းတိုက်
၁၃၄၁–ခုနှစ်၊ တပေါင်းလ။

စဉ်ဆက်သာသနာ တည်စေသော်

(ဗုဒ္ဓသာသနံ စိရံ တိဋ္ဌတု)

အကယ်၍သာ–

မြတ်ဗုဒ္ဓါသည် လူ့ရွာထင်ရှား မပွင့်ငြားက ဤကားကုသိုလ် အကုသိုလ်နှင့် ထိုထိုဘုံဘဝ မသိရ များလှအပြစ်တွေ့။

ယခုသော်ကား–

ဘုရားရှင်တော် ပွင့်ထွန်းပေါ်၍ ဟော်ဖော်ညွှန်ကြား မြတ်တရား ကြောင့် ဤကားကုသိုလ် အကုသိုလ်နှင့် ထိုထိုဘုံဘဝ သိကြရ များလှကျေးဇူးပေ။

ဂန္ဓာရုံရှင် ဒို့သခင်သည်–

ထွတ်တင်ဗုဒ္ဓ ဟောညွှန်ပြသည့် ဓမ္မဒေသနာ အဖြာဖြာကို များစွာ ဗိုလ်လူ သိစိမ့်ဟူ၍ ဆူဆူကျမ်းစာ ကိုယ့်ဘာသာဖြင့် ဖွင့်ရာပြရာ များဋီကာဟု စာဝါမျိုးမျိုး ကမ္ဘည်းထိုးခဲ့ နောင်ကျိုးကိုမျှော် ဆရာတော်၏ ဉာဏ်တော်စေစား နှလုံးသားမှ ကိုးစားလောက် ဖွယ် ကျမ်းသွယ်သွယ်ကို မကွယ်မပျောက် စဉ်ထွန်းတောက်ဖို့ မြားမြောက်ကျေးဇူး အထူးထူးကို ညွတ်နူးရည်လျက် ဒို့ဆောင်ရွက် သည်– စဉ်ဆက်သာသနာတည်စေသော်။

ဣဒံ နော ပုညံ ဗောဓိဉာဏသ ပစ္စယော ဟောတု။

မာတိကာ

ဦးရေ	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာနံပါတ်
၁။	ဥယျောဇနကထာ [တိုက်တွန်းချက်]	၁
၂။	၁။ ပစ္စူသသမယေ ကထာသလ္လာပေါ် [နံနက်စောစော စကားပြောပုံ]	
၃။	၂။ သယနာဝုဋ္ဌိတကာလေ ကထာသလ္လာပေါ် [အိပ်ရာထပြီးချိန် စကားပြောပုံ]	၅
၄။	၃။ ဗုဒ္ဓါနုဿရဏဝေလာယံ ကထာသလ္လာပေါ် [ဘုရားအာရုံပြုချိန် စကားပြောပုံ]	၈
၅။	၄။ ဘတ္တပစနဝေလာယံ ကထာသလ္လာပေါ် [ဆွမ်းချက်ချိန် စကားပြောပုံ]	၁၁
၆။	၅။ ယာဝပက္ကသမယာ ကထာသလ္လာပေါ် [ဆွမ်းကျက်ချိန်အထိ စကားပြောပုံ]	၁၄
၇။	၆။ ပါတရာသဝေလာယံ ကထာသလ္လာပေါ် [နံနက်ဆွမ်းစားချိန် စကားပြောပုံ]	၁၇
၈။	၇။ ဘတ္တကိစ္စပရိယောသာနေ ကထာသလ္လာပေါ် [ဆွမ်းစားပြီးချိန် စကားပြောပုံ]	၂၀
၉။	၈။ ဘိက္ခာစာရဝေလာယံ ကထာသလ္လာပေါ် [ဆွမ်းခံချိန် စကားပြောပုံ]	၂၁
၁၀။	၉။ ပိဏ္ဍစာရိကာနံ ကထာသလ္လာပေါ် [ဆွမ်းခံကိုယ်တော်များ စကားပြောပုံ]	၂၉
၁၁။	၁၀။ ပိဏ္ဍပါတပဋိက္ကန္တကာလေ ကထာသလ္လာပေါ် [ဆွမ်းခံပြန်လာချိန်စကားပြောပုံ]	၃၂

ဦးရေ	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
၁၂။ ၁၁။	အန္တောဒိဝါဘတ္တေ ကထာသလ္လာပေါ် [နေ့ဆွမ်းစားချိန်အတွင်း စကားပြောပုံ]	၃၅
၁၃။ ၁၂။	ဝါစနကာလေ ကထာသလ္လာပေါ [စာချချိန် စကားပြောပုံ]	၃၉
၁၄။ ၁၃။	ဒိဝါဘတ္တဝေလာယံ ကထာသလ္လာပေါ [နေ့ဆွမ်းစားချိန် စကားပြောပုံ]	၄၃
၁၅။ ၁၄။	နှာနဝေလာယံ ကထာသလ္လာပေါ [ရေချိုးချိန် စကားပြောပုံ]	၄၇
၁၆။ ၁၅။	ဝစ္စကုဋိပဒိသံယုတ္တော ကထာသလ္လာပေါ [ဝစ္စကုဋိနှင့်စပ်၍ စကားပြောပုံ]	၅၁
၁၇။ ၁၆။	ဗုဒ္ဓုပဋ္ဌာနဝေလာယံ ကထာသလ္လာပေါ [ဘုရားထံဆည်းကပ် (ဝတ်တက်)ချိန် စကားပြောပုံ]	၅၇
၁၈။ ၁၇။	အာဂန္တုကေန သဒ္ဒိ ကထာသလ္လာပေါ [အာဂန္တုကပုဂ္ဂိုလ်နှင့် အတူ စကားပြောပုံ]	၆၁
၁၉။ ၁၈။	မဟာထေရဿ သမ္မတ္တကာလေ ကထာသလ္လာပေါ [ဆရာတော်ကြီး ရောက်လာချိန်စကားပြောပုံ]....	၆၅
၂၀။ ၁၉။	မဟာထေရဿ ဝတ္တပဋိသံယုတ္တော ကထာသလ္လာပေါ [ဆရာတော်အတွက် ကျင့်ဝတ်နှင့်စပ်သောစကားပြောပုံ]	၆၇
၂၁။ ၂၀။	သဗ္ဗညနပရိသမတ္တကာလေ ကထာသလ္လာပေါ [စာအံတိတ်ချိန် စကားပြောပုံ]	၇၁
၂၂။ ၂၁။	ဇေယ်ဝိဟာရကာလေ ကထာသလ္လာပေါ [လမ်းလျှောက်ချိန် စကားပြောပုံ]	၇၅
၂၃။ ၂၂။	ပါနပဒိသံယုတ္တော ကထာသလ္လာပေါ [ဖျော်ရည်နှင့် စပ်သော စကားပြောပုံ]	၇၈

ဦးရေ	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
၂၄။ ၂၃။	ပါနဝေလာယံ ကထာသလ္လာပေါ [ဖျော်ရည်သောက်ချိန် စကားပြောပုံ]	၈၂
၂၅။ ၂၄။	ဂိလာနုပဋ္ဌာနကာလေ ကထာသလ္လာပေါ [လူမမာမေးချိန် စကားပြောပုံ]	၈၆
၂၆။ ၂၅။	သမ္မဇ္ဇနုပဒိသံယုတ္တော ကထာသလ္လာပေါ [တံမျက်လှည်းခြင်း နှင့်စပ်သော စကားပြောပုံ]	၉၀
၂၇။ ၂၆။	အာရာမသောဓနဝေလာယံ ကထာသလ္လာပေါ် [ကျောင်းတိုက်သန့်ရှင်းချိန် စကားပြောပုံ]	၉၄
၂၈။ ၂၇။	ကလ္လတာပဒိသံယုတ္တော ကထာသလ္လာပေါ [ကျမ်းမာရေးနှင့် စပ်သော စကားပြောပုံ]	၉၆
၂၉။ ၂၈။	ရကွဒပဒိသံယုတ္တော ကထာသလ္လာပေါ [သစ်ပင်နှင့် စပ်သော စကားပြောပုံ]	၉၈
၃၀။ ၂၉။	ရကွရောပနုပဒိသံယုတ္တော ကထာသလ္လာပေါ [သစ်ပင် စိုက်ခြင်းနှင့်စပ်သော စကားပြောပုံ]	၁၀၂
၃၁။ ၃၀။	ဇာတိဘူမျာဒိပုစ္ဆနကထာ [မွေးရပ်မြေစသည်ကို မေးကြောင်း စကား]	၁၀၄
၃၂။	ရေနာရီနှင့် စက်နာရီ နှိုင်းယှဉ်ချက် ဇယား	၁၁၁
၃၃။ ၃၁။	ဝသနဋ္ဌာနာဒိ ပုစ္ဆနကထာ [နေရာအရပ်စသည်ကို မေးကြောင်း စကား]	၁၁၂
၃၄။ ၃၂။	ဝါတဝုဋ္ဌိပဒိသံယုတ္တကထာ [လေတိုက်မိုးရွာမှုနှင့် စပ်သော စကား]	၁၁၄
၃၅။ ၃၃။	သီတပဒိသံယုတ္တကထာ [အအေးနှင့်စပ်သော စကား]	၁၁၅

ဦးရေ	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
၃၆။ ၃၄။	ဘိက္ခာစာရဝေလာယံ မေဃဝဿနကထာ [ဆွမ်းခံချိန်ဝယ် မိုးရွာခြင်းနှင့်စပ်သော စကားပြောပုံ]	.... ၁၁၇
၃၇။ ၃၅။	ကလ္လဘာဝရက္ခဏကထာ [ကျန်းမာရေးကို စောင့်ရှောက်ကြောင်းစကား]	.... ၁၁၈
၃၈။ ၃၆။	ဝတ္ထဓောဝနကထာ [အဝတ်ဖွတ်ခြင်းနှင့်စပ်သောစကား]	၁၁၉
၃၉။/၃၇။	ကေသောရောပနကထာ [ဆံချခြင်းနှင့်စပ်သော စကား]	၁၂၁
၄၀။ ၃၈။	စီဝရ ရဇန ပဋိသံယုတ္တကထာ [သင်္ကန်းဆိုးခြင်းနှင့် စပ်သောစကား]	.... ၁၂၄
၄၁။ ၃၉။	သူပဗျဉ္ဇနပစနကထာ [ဟင်း, ဟင်းလျာချက်ခြင်းနှင့် စပ်သောစကား]	.... ၁၂၆
၄၂။ ၄၀။	စေတိယပူဇာကထာ [စေတီတော်ကို ပူဇော်ခြင်းနှင့် စပ်သောစကား]	.... ၁၂၈
၄၃။ ၄၁။	ဓမ္မညဝကထာ [တရားပွဲနှင့်စပ်သောစကား]	.... ၁၃၀
၄၄။ ၄၂။	သယနာသန္နကထာ [အိပ်ခါနီးနှင့်စပ်သောစကား]	.... ၁၃၁
၄၅။ ၄၃။	သုတ္တကာလေ ပဝတ္တိကထာ [အိပ်ပျော်နေတဲ့အခါ ဖြစ်နေပုံစကား]	.... ၁၃၃
၄၆။ ၄၄။	ပါစနဂ္ဂိကထာ [ဝမ်းမီးနှင့်စပ်သောစကား]	.... ၁၃၅
၄၇။ ၄၅။	ဥဒကဝမုနကထာ [ရေးတိုးခြင်းနှင့်စပ်သောစကား]	.... ၁၃၇
၄၈။ ၄၆။	ပဏ္ဏပေသနကထာ [စာပေးကြောင်းစကား]	.... ၁၈၃

မာတိကာ ပြီး၏။

ကထာသလ္လာပသိက္ခာ

ဥယျောဇနကထာ

[တိုက်တွန်းချက်]

၁။ ပါဋ္ဌိဘာသံ အာဝုသော သစ္စံ ဝါ နဝါဘာသေယျာထ ဝေ၊
ဗဟုံ ဘာသမာနာ ပါဋ္ဌိယံ ကုသလာ ဘဝိဿထ။

၂။ အပိတု ကတ္တုကမ္မကြိယာသု စေဝ ဝိသေသနဝိသေသျေသု စ
သတိံ ပစ္စုပဋ္ဌာပေတွာ ဘာသေယျာထ။

၃။ အာဒိတော ဟိ ပဋ္ဌာယ အပသဒ္ဒါ မုခါ.ရုဋ္ဌာ သမာနာ
ပစ္ဆာ သာဓုသဒ္ဒတံ ကာတုံ ဒုက္ကရာ ဘဝိဿန္တိ။

ကြည့်ရှုရန်

၁။ ပါဋ္ဌိဘာသာ–ပါဋ္ဌိဘာသာ (ပါဋ္ဌိစကား)။ သစ္စံ ဝါ–မှန်သည်ဖြစ်စေ။ နသစ္စံ ဝါ–မမှန်သည်ဖြစ်စေ။ ဗဟုံ–များစွာ။ ကုသလ–ကျွမ်းကျင်သူ။ ၂။ အပိတု–သို့သော်လည်း။ ပစ္စုပဋ္ဌာပေတွာ–ရှေးရှုတည်စေ (ဖြစ်စေ)၍။ ၃။ ပဋ္ဌာယ–စ၍။ အပသဒ္ဒ–မှန်သောသဒ္ဒါမှ ကင်းသောသဒ္ဒါ (သဒ္ဒါပျက် သဒ္ဒါမှား)။ မုခါ.ရုဋ္ဌာ–နှုတ်သို့တက် (နှုတ်တက်)။ သာဓုသဒ္ဒတာ–ကောင်းသော (မှန်သော) သဒ္ဒါ၏အဖြစ် (သဒ္ဒါမှန်)။

(က) သာ မာဂဓီ မူလဘာသာ, နရာ ယာယာ.ဒိကပ္ပိကာ၊
ဗြဟ္မာနော စာ.ဿုတာ.လာပါ, သမ္မုဒ္ဓါ စာပိ ဘာသရေ။

၄။ တေနေဝ ပါဠိယာ ဝတ္တုံ့, သမတ္ထ.မာရဘန္တေ့ ဟေ၊
ဒန္တေ.ဘိဒန္တ.မာဓေယ, တာလံ့ အာဟစ္စ ဇိဝ့ယာ။

ကြည့်ရှုရန်

(ခ) ယံ ဗုဒ္ဓေါ ဘာသတေ ဝါစံ, ခေမံ နိဗ္ဗာနပတ္တိယာ၊
ဒုက္ခဿန္တ့ကိရိယာယ, သာ ဇေ ဝါစာန.မုတ္တမာ။

(က) ယာယ–အကြောင်ဘာသာဖြင့်၊ အာဒိကပွိကာ–ကမ္ဘာဦးဦးဖြစ်ကုန်သော၊ နရာ–လူတို့သည်လည်းကောင်း၊ဗြဟ္မာနော စ–ဗြဟ္မာတို့သည်လည်းကောင်း၊ အဿုတာ.လာပါ–မကြားအပ်သော စကားပြောသံရှိသော ကလေး, လူရိုင်းတို့သည်လည်းကောင်း၊ သမ္မုဒ္ဓါ စာပိ–ဘုရားရှင်တို့သည်လည်းကောင်း၊ ဘာသရေ–ပြောဟောကုန်၏၊ မာဂဓိ–မဂဓတိုင်းသားတို့၏ ဥစ္စာဖြစ်သော၊ သာ–ထိုဘာသာသည်၊ မူလဘာသာ–အရင်းခံ ဘာသာပေတည်း။ [ရူ–၄၁]

(ခ) ဗုဒ္ဓေါ–သည်၊ နိဗ္ဗာနပတ္တိယာ–နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ခြင်းငှာလည်းကောင်း၊ ဒုက္ခဿ–တေဘူမက ဝဋ်ဒုက္ခ၏၊ အန္တ ကိရိယာယ–အဆုံးကိုပြုခြင်းငှါလည်းကောင်း၊ ခေမံ–ဘေးတို့၏ ကုန်းကြောင်းဖြစ်သော (ငြိမ်းအေးကြောင်းဖြစ်သော)၊ ယံ ဝါစံ–အကြင် စကားတော်ကို၊ ဘာသတေ–ပြောဟော၏၊ သာ–ထိုစကားတော်သည်၊ ဇေ–စင်စစ်၊ ဥတ္တမာ–အမြတ်ဆုံးပေတည်း။ [သံ–၁–၁၉၁]

၄။ ဟေ–အမောင်တို့၊ တေနေဝ–ထို့ကြောင့်ပင်၊ ဒန္တေ–အောက်သွားဌ၊ အဘိဒန္တံ–အထက်သွားကို၊ အာဓယ–မြဲစွာထား၍၊ (ဒန္တေ.ဘိဒန္တ.မာဓယ–အံကြိတ်၍)၊ ဇိဝ့ယာ(ဇိဝ့ါယ)–လျှာဖြင့်၊ တာလုံ–အာစောက်ကို၊ အာဟစ္စ–ထိ၍၊ (တာလုံ အာဟစ္စ ဇိဝ့ယာ–တောက်ခေါက်၍)၊ ပါဠိယာ–ပါဠိဖြင့်၊ ဝတ္တုံ့–ပြောခြင်းငှာ၊ သမတ္ထံ–စွမ်းနိုင်အောင်၊ အာရဘန္တေ–အားထုတ်ကြကုန်လော (ကြိုးစားကြကုန်လော)။ [ဇိဝ့ါယ ဟု ဆိုလိုလျက် ဂါထာဖြစ်၍ ဇိဝ့ယာ ဟု သုံးသည်]။

အမှာ။ ။ ရူ–၄၁, သံ– ၁–၁၉၁ စသော သင်္ကေတများသည် ဆိုင်ရာကျမ်းရင်းနှင့် စာမျက်နှာကို ညွှန်ပြသည်။

၁။ ပစ္စုသ္သသမယေ ကထာသလ္လာပေါ

[နံနက်စောစော စကားပြောပုံ]

၁။ အာဝုသော ဓမ္မရက္ခိတ။

၂။ ကိ ဘန္တေ။

၃။ သယနာ ဥဋ္ဌေဟိ။

၄။ ဥဂ္ဂတော နု ဘန္တေ အရုဏော့။

၅။ နု တာဝ ဥဂ္ဂတော, အပိ တု အရုဏုဂ္ဂမနဝေလာ ဥပကဍ္ဎာ။

၆။ ပဟတာ နု ဘန္တေ ဝိဟာရေသု ဃဏ္ဍာ။

၇။ **အောင်ခြင်းရှုစ်ပါး** ဝိဟာရေ နု ပဟတာ, **ကျော်အောင်စံထား** ဝိဟာရေ ပန ပဟတာ။

၈။ သစေ အရုဏော နု ဥဂ္ဂစ္ဆတိ, နာ.ဟံ သယနာ ဝုဋ္ဌဟာမိ, အလသော.မှိ။

၉။ မာ ဟော.ဝံ အဝစ, "ပုရာ.ရုဏာ သယနတော ဝုဋ္ဌာတပ္ပံ" တိ အာစရိယေန ပညတ္တံ၊ တသ္မာ တွံ အဇ္ဇော့အရုဏောယေဝ သယနတော ဝုဋ္ဌေဟိ။

ကြည့်ရှုရန်

၁။ ပစ္စုသ–မိုးသောက် (နံနက်စောစော, ပစ္ဆိမယာယ်၏ နောက်ဆုံး အချိန်)။ သမယ–အချိန်(အခါ)။ ၃။ သယန–အိပ်ရာ၊ ဥဋ္ဌ–ထ။ ၄။ ဥဂ္ဂတ–တက်။ အရုဏ–အရုဏ် (နေ၏ ပဌမဆုံး ထွက်ပေါ်လာသော အနီနုရောင်)။ ၅။ နု တာဝ ဥဂ္ဂတ–မတက်တတ်သေး။ အရုဏုဂ္ဂမနဝေလာ–(အရုဏ+ဥဂ္ဂမန+ဝေလာ) အရုဏ်+တက်ရာ+အချိန် (အရုဏ်တက်ချိန်)။ ဥပကဍ္ဎာ–နီး [ဥပကဋ္ဌာ ဟုလည်း ရှိနိုင်သည်]။ ၆။ ပဟတာ–ခေါက်အပ်၊ ဃဏ္ဍ–တုံး (ကုလားတက်) ဃဏ္ဍီ ဟုလည်း သုံးနိုင်သည်]။ ၈။ ဥဂ္ဂစ္ဆ–တက်။ ဝုဋ္ဌဟ–ထ။ အလသော–ပျင်းသူ။ ၉။ အဝစ(ဝစ)–ပြော [ဟိယျတ္တနီ အာကို ရဿပြု]။

၁၀။ ယဒိ ဧဝံ ဝုဋ္ဌာဟိသာမိ။

(က) ဥဋ္ဌေဟိ ဘိက္ခု ကိံ သေသိဓကာ အတ္ထော သုပိတေန တေ၊ အာတုရဿ ဟိ ကာ နိဒ္ဒါ, သလ္လဝိဒ္ဓဿ ရုပ္ပတော။

ပါဠိစီရန်

၁။ ဗုဒ္ဓရက္ခိတ။

၂။ အရှင်ဘုရား။

၃။ ဓမ္မရက္ခိတ အိပ်ရာက ထပလား။

၄။ မထသေးပါ အရှင်ဘုရား။

၅။ ခုတောင် မထသေးဘူးလား, အရှဏ်တက်ခါးနီးပြီလေ၊ အရှဏ်မတက်ခင် ထပစေ။

၆။ သံဃရက္ခိတကော။

၇။ တပည့်တော် ထပါပြီ အရှင်ဘုရား။

ပုရာရုဏာ–အရုဏ်၏ ရှေ့အဖို့ (အရုဏ်မတက်မီ)။ ပညတ္တ–ပဲညတ်အပ်။ ၁၀။ ယဒိ ဧဝံ–ယင်းသို့ဖြစ်လျှင် (ဒီလိုဆိုယင်)။

(က) ဘိက္ခု–ရဟန်း၊ ဥဋ္ဌေဟိ–ထလော(ထတော့)၊ ကိံ–အဘယ့်ကြောင့်၊ သေသိ–အိပ်နေသနည်း၊ တေ–သင့်အား၊ သုပိတေန–အိပ်ခြင်းဖြင့်၊ ကော အတ္ထော–အဘယ်အကျိုးရှိအံ့နည်း၊ ဟိ–မှန်၏၊ သလ္လဝိဒ္ဓဿ–ကိလေသာမြား(လုံ)သည် စူးဝင်အပ်သည်ဖြစ်၍၊ ရုပ္ပတော–ဖောက်ပြန်ပျက်စီးလျက်၊ အာတုရဿ–နာကျင်နေသော သင်၏၊ နိဒ္ဒါ–အိပ်ခြင်းသည်၊ ကာ–အဘယ်အကျိုးရှိအံ့နည်း။ [သံ ၁–၁၉၉]

ကြည့်ရှုရန်

၅။ ယခုအခါ၌လည်း (ခုတောင်) ဣဒါနိပိ။ ထစေ(ထပစေ)–ဝုဋ္ဌာပေ။ ၆။ သံဃရက္ခိတလဲ–သံဃရက္ခိတော ပန(သံဃရက္ခိတောပိ)။ ၇။ ထပြိ–ဝုဋ္ဌိတ။

၈။ အေး ကောင်းတယ်။

၉။ ကိုရင်တွေ ထကြ, အိပ်နေလို့ သင်တို့မှာ ဘာ အကျိုးရှိမှာလဲ။

၁။ သဃနာ ဝုဋ္ဌိတကာလေ ကထာသလ္လာပေါ်

[အိပ်ရာထပြီးချိန် စကားပြောပုံ]

၁။ အာဝုသော ဗုဒ္ဓရက္ခိတ။

၂။ ဘန္တေ။

၃။ ဝုဋ္ဌိတော.သိ နု သဃနာ။

၄။ အာမ ဘန္တေ ဝုဋ္ဌိတော.မှိ။

၅။ သဃနတော ဝုဋ္ဌဟိတ္တာ ပဌမံ ဝစ္စဋ္ဌာနံ ဝါ ပဿာဝဋ္ဌာနံ ဝါ ဂစ္ဆေယျာသိ။

၆။ နတ္ထိ မေ ဘန္တေ ဝစ္စဋ္ဌာနဿ ဂမနကိစ္စံ, ပဿာဝဋ္ဌာနမေဝ ဂစ္ဆေယျာမိ။

၇။ တတော ပရံ ဒန္တေ ဒန္တပေါက္ခရဏေ သောဓေတွာ (သစေ လောဏံ ဝါ ဒန္တသောဓနဘေသဇ္ဇံ ဝါ အတ္ထိ, တေန သောဓေတွာ) ဇိဝှံ စ ဝိလေခေတွာ မုခံ ဓောဝေယျာသိ။

၉။ အိပ်ခြင်း–သုပိတံ(နိဒ္ဒါ)။ အကျိုး–အတ္ထ။

အမှာ။ ။လိင်မြဲသော ပုဒ်များကို ဆိုင်ရာဂိုဏ်း၏ ကာရန်အတိုင်း ညွှန်ပြ၍ သုံးလိင်ဖြစ်နိုင်သော ပုဒ်များကို များသောအားဖြင့် အကာရန္တဖြင့်သာ ညွှန်ပြထားသည်။

ကြည့်ရှုရန်

၅။ ဝစ္စဋ္ဌာန–ကျင်ကြီးစွန့်ရာအရပ်။ ပဿာဝ–ကျင်ငယ်။ ၆။ ဂမနကိစ္စ–သွားခြင်းကိစ္စ (သွားဖွယ်ကိစ္စ)။ ၇။ တတော ပရံ–ထိုမှနောက်။ ဒန္တ–သွား။

၈။ အာမ ဘန္တေ, မုခေါဒကံ ပန ကတ္ထ အတ္ထိ။

၉။ န ပဿသိ နု ဟေဋ္ဌာဝိဟာရေ ဥဒကဃဋံ၊ တတ္ထ မုခေါဒကံ အတ္ထိ, မုခံ ဓောဝိတ္ဝာ မုခပုဉ္ဆနေန ပုဉ္ဆေယျာသိ, မာ စိစရေန။

၁၀။ နတ္ထိ မေ မုခပုဉ္ဆနံ, အာယသ္မတော သန္တကံ တာဝကာလိကံ ဒေတု။

၁၁။ ဟန္ဒ...မုခံ ပုဉ္ဆိတ္ဝာ ဝိဝိတ္တာ.သနေ နိသီဒ။

၁၂။ ဝိဝိတ္တာ.သနေ နိသီဒိတ္ဝာ ကိ ကရေယျာမိ။

၁၃။ ယာဝအရုဏုဂ္ဂမနာ ဇိဝမာနကံ ဝါ ဗုဒ္ဓံ အနုဿရေယျာသိ, မေတ္တံ ဝါ ဘာဝေယျာသိ၊ အရုဏော ဥဂ္ဂတော ပါတရာသဘတ္တံ ဘုဉ္ဇိဿသိ။

၁၄။ အာမ ဘန္တေ။

ဒန္တ ပေါဏ-ဒန်ပူ။ သောဓေ-စင်ကြယ်စေ။ လောဏံ-ဆား။ ဒန္တ သောဓန ဘေသဇ္ဇံ-သွားကို စင်ကြယ်သောဆေး (သွားတိုက်ဆေး)။ ဇိတ္ဝာ-လျှာ။ ဝိလေခ-ခြစ်(တိုက်)။ ဓောဝ-ဖွပ် (ဆေး,သစ်)။ ၈။ မုခေါဒက-မျက်နှာသစ်ရေ။ ကတ္ထ-အဘယ်အရပ်၌။ ၉။ ဟေဋ္ဌာဝိဟာရ-ကျောင်းအောက် [အဗျယီဘောသမာသ်ဖြစ်၍ နပုလ္လိင်]။ ဥဒကဃဋ-ရေအိုး။ မုခပုဉ္ဆနံ-မျက်နှာသုတ်ပုဝါ။ ပုဉ္ဆ-သုတ်။ ၁၀။တာဝကာလိကံ-ထိုသုံးစွဲရာ ကာလရှိအောင် (သုံးစွဲရုံခဏ)။ ၁၁။ ဟန္ဒ-ရော့(ယူ)။ ဝိဝိတ္တာ.သန-ဆိတ်ငြိမ်သောနေရာ။ ၁၃။ ယာဝအရုဏုဂ္ဂမနာ-အရုဏ်တက်ရာ ကာလတိုင်အောင်။ ဇိဝမာနက-သက်တော်ထင်ရှားရှိ (အသက်ထင်ရှားရှိ)။ အနုဿရ-အဖန်ဖန် အမှတ်ရ (အာရုံပြု)။ ဘာဝေ-ဖြစ်စေ(ပွားများ)။ ပါတရာသဘတ္တံ (ပါတ+အသ+ဘတ္တ)- နံနက်အခါ၌+စားထိုက်သော+ဆွမ်း (နံနက်ဆွမ်း)။

(က) ယာယ သဒ္ဓါယ ပဗ္ဗဇိတော, အဂါရသ္မာ အနဂါရိယံ၊
တမေဝ သဒ္ဓံ ပြူဟေဟိ, မာ နိဒ္ဒါယ ဝသံ ဂမိ။

ပါဠိစီရန်

၁။ ကိုရင် ဗုဒ္ဓရက္ခိတ၊ ကျင်ငယ် စွန့်တဲ့နေရာ သွားပြီးပလား။

၂။ တပည့်တော် သွားဘွယ်ကိစ္စ မရှိပါ (သွားဘို့မလိုပါ)။

၃။ ဒန်ပူ (သွားပွတ်တံ)ရှိသလား, သွားတိုက်ဆေးကော ရှိသလား။

၄။ ရှိလျှင် သွားတိုက်ဆေးကို သွားပွတ်တံ၌ ထည့်ပြီး သွားပွတ်တံနဲ့
သွားတိုက်ပါ။

၅။ မရှိလျှင် ရိုးရိုး ဒန်ပူကို ခဲပါ။

၆။ လျှာကိုလဲ ဒန်ပူနှင့် ခြစ်ပါ။

(က) ယာယ သဒ္ဓါယ-ဖြင့်၊ အဂါရသ္မာ-အိမ်မှ (အိမ်ရာတည်ထောင်လူ့ဘောင်မှ)၊ (နိက္ခမိတ္တာ-ထွက်၍)၊ အနဂါရိယံ-အိမ်၌နေခြင်း၏ စီးပွားဖြစ်သော လယ်ထွန်းကုန်မေး, နွားမွေးမှုမရှိရာ ရဟန်းဘောင်သို့၊ ပဗ္ဗဇိတော-ကပ်ရောက်ခဲ့ပြီ၊ တမေဝ သဒ္ဓံ-ထိုအရင်းခံသဒ္ဓါကိုပင်၊ ဗြူဟေဟိ-တိုးပွားစေပါလော၊ နိဒ္ဒါယ-အိပ်ခြင်း၏၊ ဝသံ-အလိုသို့၊ မာ ဂမိ-မလိုက်ပါနှင့်။ [သံ ၁-၂၀၀]

ကြည့်ရှုရန်

၁။ သွားပြီ (သွားပြီး)-ဂတော (အဂမာသိ)။ ၄။ ထည့်-ပက္ခိပ။ ၅။ ပင်ကိုယ်သဘောရှိသော (ပြုပြင်အပ်သည် မဟုတ်သော) ဒန်ပူ(ရိုးရိုးဒန်ပူ) ပါကတိကဒန္တပေါဏ်။ [ဤနေရာ၌ ရိုးရိုးဒန်ပူကို "ပါကတိကဒန္တပေါဏ"ဟု သွားတိုက်တံ (သွားပွတ်တံ)ကို "ဒန္တပေါဏ"ဟု စီပါ]။

၇။ မျက်နှာသုတ်ပုဝါ ရှိရဲ့လား။

၈။ မျက်နှာသစ်ပြီး မျက်နှာသုတ်ပုဝါနဲ့ သုတ်ပါ, သင်္ကန်းနဲ့ မသုတ်ပါနဲ့။

၉။ မျက်နှာသစ်ပြီးနောက် သင်္ကေတာ်ထင်ရှား မြတ်စွာဘုရားကို အာရုံပြုနေပါ, အိပ်မနေပါနှင့်။

၁၀။ အကြင်သဒ္ဓါဖြင့် လူ့ဘောင်မှ ရဟန်းဘောင်သို့ ရောက်လာကြတယ်, ထိုသဒ္ဓါကိုပင် တိုးပွားကြပါစေ၊ အိပ်ခြင်း၏ အလိုသို့ မလိုက်ကြပါနှင့်။

၃။ မုဒ္ဓါနုဿရဏာဝေလာယံ ကထာသလ္လာပေါ

[ဘုရားအာရုံပြုခြင်း စကားပြောပုံ]

၁။ အာဝုသော သာမဏေရာ။

၂။ ဘန္တေ (ဘဒန္တေ)။

၃။ သုဏိတ္ထ နု အာယသ္မတာ စက္ကပါလေန ပဟတံ ဃဏ္ဍီသဒ္ဒံ။

၄။ အာမ ဘန္တေ သုဏိမှာ။

၅။ ဝုဋ္ဌိတာ.တ္ထ နု သယနာ။

၆။ အာမ ဘန္တေ, သယနာ ဝုဋ္ဌိတာ.မှ။

၇။ ဓောဝိတံ နု မုခံ။

၈။ အာမ ဘန္တေ မုခံ ဓောဝိတံ။

၉။ တေနဟိ တုမှေ သကေ အာသနေ နိသီဒေယျာထ။

ကြည့်ရှုရန်

၂။ ဘဒန္တေ-အရှင်ဘုရား။ ၃။ သုဏ-နာ(နား:ထောင်,ကြား:)။ ဃဏ္ဍီသဒ္ဒ-တုံးသံ။ ၇။ဓောဝိတ-ဆေးအပ်(သစ်အပ်)။ ၉။ တေနဟိ-ထိုသို့ဖြစ်လျှင်

၁၀။ သကေ အာသနေ နိသီဒိတ္ဝာ ကိံ ကာတဗ္ဗံ။

၁၁။ ယာဝ ဇီဝမာနကော ပုဒ္ဂ္ဂလော စိတ္တေ န ဥပဋ္ဌာတိ, တာဝ ပုနပ္ပုနံ မနသိ ကာတဗ္ဗော။

၁၂။ စိတ္တေ ဥပဋ္ဌာနတော ပန ပဋ္ဌာယ ကိံ ကာတဗ္ဗံ။

၁၃။ တဿ အရဟတ္တာဒိဂုဏာ အနုဿရိတဗ္ဗာ။

၁၄။ တတ္ထ ကိဉ္စိ ရံ ဝတ္ထုဗ္ဗံ။

၁၅။ ယာဝ အရူဏုဂ္ဂမနာ ဝတ္ထုဗ္ဗံ။

၁၆။ အရူဏဿ ဥဂ္ဂတဘာဝေါ ပန ကထံ ဉာတဗ္ဗော။

၁၇။ **အောင်ခြင်းရှစ်ပါး** ဝိဟာရေ ယဏ္ဍိကဿဒ္ဒံ တိက္ခတ္တုံ သုဏာသိထ, တေန သညာဏေန အရူဏဿ ဥဂ္ဂတဘာဝေါ ဉာတဗ္ဗော။

၁၈။ သုဏာသိထ, ဣဒါနေဝ ယဏ္ဍိကာ ပဟတာ "တောက် တောက်"တိ။

၁၉။ ဧဝံ ဧဝံ။

ထိုသို့ဖြစ်လျှင် (ဒီလိုဆိုယင်)။ သတ္တ-မိမိဥစ္စာ။ ၁၁။ ယာဝ-အကြင်မျှလောက်။ တာဝ-ထိုမျှလောက်။ ဥပဋ္ဌာ-ကပ်၍ တည် (ထင်ပေါ်လာ)။ ပုနပ္ပုနံ-အဖန်ဖန် (ထပ်ကာထပ်ကာ)။ ၁၂။ ဥပဋ္ဌာန-ထင်ရာအခါ။ ၁၃။ ဂုဏ-ဂုဏ်။ ၁၄။ ကိဉ္စိ ရံ-ဘယ်လောက်ကြာအောင်။ ဝတ္ထုဗ္ဗံ-နေထိုက်။ ၁၆။ ဥဂ္ဂတဘာဝ-တက်သည်၏ အဖြစ် (တက်ကြောင်း, တက်မှန်း)။ ဉာတဗ္ဗ-သိထိုက် (သိနိုင်)။ ၁၇။ ဒ္ဝိက္ခတ္တုံ-နှစ်ကြိမ် (နှစ်ချက်)။ သညာဏ-အမှတ်အသား။ ၁၈။ ယဏ္ဍိကာ-တုံးကလေး။ ၁၉။ ဧဝံ ဧဝံ-အေး အေး (ဟုတ်တယ် ဟုတ်တယ်)။

[ပါဠိသိက္ခာ, သဒ္ဒါကျဉ်း, နာမ်ဂုဏ်း, အာချာတ်ဂိုဏ်းတို့၌ ပါပြီးသော ပုဒ်များနှင့် လွယ်ကူသော ပုဒ်များ၏ အနက်ကို ဤကထာသလ္လာပ သိက္ခာ၌ မပြတော့ပါ။]

(က) ဥဋ္ဌဟထ နိသီဒထ, ဒဋ္ဌံ သိက္ခထ သန္တိယာ၊
မာ ဝေါ ပမတ္တေ ဝိညာယ, မစ္စုရာဇာ အာကမ္ပတု။

ပါဋိစိရန်

၁။ ကုလားတက်(တုံး) ခေါက်အပ်ပြီ, ကြားကြရဲ့မဟုတ်လား။

၂။ မျက်နှာသစ်အပ်ပြီလား (သစ်ပြီးပြီလား)။

၃။ တစ်နေရာမှာ စုနေကြ။

၄။ သက်တော်ထင်ရှား မြတ်စွာဘုရားကို စိတ်၌ မထင်မချင်း နှလုံးသွင်းပါ။

၅။ အရုဏ်တက်လျှင် **အောင်ခြင်းရှစ်ပါး** ကျောင်းတိုက်က တုံးကလေး ခေါက်လိမ့်မယ်။

၆။ နားထောင်ကြစမ်း, ဘာသံပါလိမ့်။

၇။ အခုပင် တုံးကလေး ခေါက်(အပ်)ပြီ။

၈။ ဟုတ်တယ် ဟုတ်တယ်။

၉။ အမောင်...ထပါတော့, ထိုင်နေပါ၊ ငြိမ်းအေးဘို့ရာ ဇွဲသန်သန် ကြိုးစားပါ၊ သင့်ကို မေ့မေ့လျော့လျော့ နေသည်ကို သိ၍ သေမင်း မငင်ပါစေနှင့်။

(က) ဥဋ္ဌဟထ–တရားမပါ, အလကားနေရာမှ, ထကြကုန်လော၊ ဝါ–တရားလွတ်ကင်း, ပျင်းရိခြင်းမှ, ထကြကုန်လော၊ နိသီဒထ–ကမ္မဋ္ဌာန်းတရား, အားထုတ်ဘို့အတွက်, ထက်ဝယ်ဖွဲ့ခွေ, ထိုင်နေကြကုန်လော၊ သန္တိယာ–ကိလေသာဟူ, အပူကင်း၍, ငြိမ်းအေးခြင်းငှာ၊ ဒဋ္ဌံ–မြဲမြဲမြံမြံ ဇွဲသန်သန်၊ သိက္ခထ–ကျင့်ကြံကြိုးကုတ်, အားထုတ်ကုန်လော၊ ဝေါ–သင်တို့ကို၊ ပမတ္တေ–မေ့လျော့နေသည်တို့ကို၊ ဝိညာယ–သိ၍၊ မစ္စုရာဇာ–သေမင်းသည်၊ မာ အာကမ္ပတု–မဆွဲငင်ပါစေလင့်။

ကြည့်ရှုရန်

၁။ သုဏိတ္ထ နန။ ၃။ ဧကသ္မိံ ဌာနေ။ စုဝေး(စည်းဝေး)–သန္နိပတ။ ၅။ ခေါက်–ပဟရ။ ၆။ သုဏာထ ကိံသဒ္ဒေါ။ ၉။ အမောင်–ဘော။ မေ့လျော့သူ (မေ့မေ့လျော့လျော့နေသူ)–ပမတ္တ။ ဆွဲငင်–အာကမ္ပ။

၃။ ဘတ္တာပစနဝေလာယံ ကထာသလ္လာပေါ
[ဆွမ်းချက်ချိန် စကားပြောပုံ]

၁။ အာဝုသော ဓမ္မရက္ခိတ။

၂။ ဘန္တေ။

၃။ ဘတ္တာပစနဝေလာ နာမ။

၄။ ဇဝံ ဘန္တေ။

၅။ ကဋ္ဌာနိ ဆိန္ဒ စေဝ ဘိန္ဒ စ, ဥဒကံပိ အာဟရ။

၆။ ဟိယ္ယော သာယန္နသမယမေဝ မေ ကဋ္ဌာနိ ဆိန္နာနိ စေဝ ဘိန္နာနိ စ, ဥဒကံပိ အာဟတံ။

၇။ ဥဒ္ဓနံ သဇ္ဇေဟိ။

၈။ သဇ္ဇိတံ ဘန္တေ။

၉။ ယဒိ ဇဝံ အဂ္ဂိံ ဝမေတိ။

၁၀။ နတ္ထိ မေ ဘန္တေ အဂ္ဂိမဇ္ဈုသာ။

၁၁။ ဟန္ဒ... အဂ္ဂိံ ဝမေတ္တာ ပဋိဒေဟိ။

၁၂။ ဟာ... နတ္ထိ ဝတ အဂ္ဂိမဇ္ဈုသာဒဏ္ဍော။

ကြည့်ရှုရန်

၁။ ဘတ္တာပစနဝေလာ–ထမင်း(ဆွမ်း)ချက်ချိန်။ ၅။ ကဋ္ဌ–ထင်း။ ဆိန္ဒ–ဖြတ်။ ဘိန္ဒ–ခွဲ။ အာဟရ–ဆောင်ယူ(ခပ်)။ ၆။ ဟိယ္ယော–ယမန်နေ့က (မနေ့က)။ သာယန္န–ညနေ။ ဆိန္န–ဖြတ်အပ် (ဖြတ်အပ်ပြီး)။ ဘိန္န–ခွဲအပ်။ အာဟတ–ဆောင်အပ်(ခပ်အပ်)။ ၇။ ဥဒ္ဓနံ–ဖိုခနောက်။ သဇ္ဇ–စီရင်(ပြင်ဆင်)။ ၈။ သဇ္ဇိတ–စီရင်အပ် (ပြင်ဆင်အပ်)။ ၉။ ဝမေ–တိုးပွားစေ(မွေး)။ ၁၀။ အဂ္ဂိမဇ္ဈုသာ–မီးခြစ်ဗူး။ ၁၁။ ပဋိဒ (ပဋိ=တဖန်(ပြန်)+ဒ=ပေး) တဖန်ပေး (ပြန်ပေး)။ ၁၂။ နတ္ထိ ဝတ–မရှိပါတကား (မရှိပါလား)။ အဂ္ဂိမဇ္ဈုသာဒဏ္ဍော–မီးခြစ်ဗူးဠ္ဍ အဆဲ

၁၃။ တေန ဟိ ဟန္ဒ အဘိနဝံ ဂဏ္ဏေ။

၁၄။ ဝမိတော ဘန္တေ အဂ္ဂိ။

၁၅။ တဏ္ဍုလံ ဓောဝ, ဓောဝိတွာ ဥက္ခလိယံ ပက္ခိပ။

၁၆။ ပက္ခိတ္တော ဘန္တေ ဥက္ခလိယံ တဏ္ဍုလော။

၁၇။ ဥက္ခလိ ဥဒ္ဓနံ အာရောပေဟိ။

၁၈။ အာရောပိတာ ဘန္တေ ဥက္ခလိ။

၁၉။ ဩလောကေတွာ ကေဝါရမတ္တံ ဒဗ္ဗိယာ မန္ထေဟိ။

၂၀။ အာမ ဘန္တေ။

(က) န တေ ကဋ္ဌာနိ ဘိန္နာနိ, န တေ ဥဒက.မာဟတံ။
အဂ္ဂိပိ တေ န ဟာပိတော, ကိန္နု မန္ဒောဝ ဈာယသိ။

ပါဠိစီရန်

၁။ ထင်းဖြတ်ပြီးပလား (ဖြတ်အပ်ပြီလော)။

၂။ မဖြတ်ရသေးပါ အရှင်ဘုရား။

(မီးခြစ်ဆံ)။ ၁၃။ အဘိနဝ–အသစ်။ ဂဏ္ဍ–ယူ။ ၁၄။ ဝမိတ–တိုးပွားစေအပ် (မွေးအပ်)။ ၁၅။ တဏ္ဍုလ–ဆန်။ ဥက္ခလိ–ထမင်းအိုး၊ ပက္ခိပ–ထည့်။ ၁၆။ ပက္ခိတ္တ–ထည့်အပ်။ ၁၇။ အာရောပ–ရှေးရှုတတ်ရောက်စေ (တင်,တယ်)။ ၁၈။ အာရောပိတ– ရှေးရှုတက်ရောက်စေအပ် (တင်အပ်, တယ်အပ်)။ ၁၉။ ဝါရော–အကြိမ်။ မတ္တံ–မျှလောက်။ ဒဗ္ဗိ–ယောက်မ။ မန္ထ–မွေ။

(က) တေ–သင်သည်၊ ကဋ္ဌာနိ–ထင်းတို့ကို၊ န ဘိန္နာနိ–မခွဲအပ်ကုန် (ခွဲမထား)။တေ–သင်သည်၊ ဥဒကံ–ကို၊ န အာဟတံ–မဆောင်ယူအပ် (ခပ်မထား)။ တေ–သည်၊ အဂ္ဂိပိ–ကိုလည်း၊ န ဟာပိတော–မတောက်စေအပ် (မွေးမထား)။ ကိန္နု (ကိံ+နု)–အဘယ့်ကြောင့်၊ မန္ဒောဝ–လူအ ကဲ့သို့၊ ဈာယသိ–မှိုင်နေသနည်း။ [ဇာတက ၌ ၄–၂၂၁]

၃။ ရေခပ်ပြီးပလား (ခပ်အပ်ပြီလား)။

၄။ မခပ်ရသေးပါ အရှင်ဘုရား။

၅။ ဖိုခနောက် ပြင်ပြီးပလား (ပြင်အပ်ပြီလော)။

၆။ ပြင်ပြီးပါပြီ အရှင်ဘုရား။

၇။ မီးမွှေးပြီးပလား (ပွားစေအပ်ပြီးလော)။

၈။ မီးခြစ်ရှိရဲ့လား။

၉။ မီးခြစ်ပူးထဲ၌ မီးခြစ်ဆံ မရှိပါ။

၁၀။ ဆန်ဆေးပြီးပြီမဟုတ်လား (ဆေးအပ်ပြီမဟုတ်လား)။

၁၁။ ထမင်းအိုး ဘယ်မှာလဲ။

၁၂။ မီးဖိုပေါ်က(မှ) ထမင်းအိုး ချလိုက်ပါ။

၁၃။ ချပြီးယင် တစ်ခါလောက် ယောက်မနှင့် မွှေလိုက်ပါ။

၁၄။ မင်းဟာ ထင်းလဲမခွဲဘဲကိုး (မခွဲအပ်ဘဲကိုး)။

၁၅။ လူအ,လို မှိုင်မနေနဲ့, ငါမကြိုက်ဘူး။

ကြည့်ရှုရန်

၁၁။ ဘယ်မှာလဲ(ဘယ်အရပ်၌နည်း)–ကဟံ(ကတ္ထ)။ ၁၂။ ချ–သြရောပ။ ၁၃။ ချအပ်–သြရောပိတ။ ၁၅။ ပညာနည်းသူ(လူအ)–မန္ဒော။ ကြဲမှိုင်(မှိုင်တွေ)–စျာယ(ပစ္စျာယ)။ မန္ဒောဝ(မန္ဒော+ဣဝ)။ မှိုင်မနေနဲ့–မာ စျာယိ (မာ ပစ္စျာယိ)။ ငါ့အားမနှစ်သက် (ငါမကြိုက်)–န မေ ရုစ္စတိ။

၅။ ယာဝပက္ကသမယာ ကထာသလ္လာပေါ

[ဆွမ်းကျက်ချိန်အထိ စကားပြောပုံ]

၁။ အဂ္ဂိ ဇာလေဟိ, အလာတံ ဥက္ခိပ။

၂။ အဂ္ဂိ ဘန္တေ ဇလတေဝ။

၃။ နိဿာဝံ ပရိဿာဝေဟိ။

၄။ ပရိဿာဝိတော ဘန္တေ နိဿာဝေါ။

၅။ တေန ဟိ အဂ်ါရာနံ ဥပရိ ဥက္ခလိံ ထပေတွာ သေဒေဟိ။

၆။ နာ အာဂတော ဘန္တေ ဥသ္မာ။

၇။ ယဒိ ဇဝံ ဥဒကေန ပရိပ္ဖေါသေတွာ ပုန သေဒေဟိ။

၈။ ပက္ကံ မညေ, ဝိမံသာဟိ။

၉။ ဒဿေဟိ အာဝုသော, ဟာ... နာ ပစ္စတိ, ဥတ္တဏ္ဍုလမေဝ။

၁၀။ ဇဝံသတိ ကိ ကာတဗ္ဗံ။

၁၁။ နာ.ဟံ ဇာနာမိ, တွမေဝ ယထာနုရူပံ ကရောဟိ။

ကြည့်ရှုရန်

၁။ ဇာလေ–တောက်စေ။ အလာတံ–မီးစ(ထင်းစ)။ ဥက္ခိပ–မြှောက်(ထိုး)။ ၂။ဇလေ–တောက်။ ၃။နိဿာဝ–ထမင်းရေ။ ပရိဿာဝ–စစ်(ငဲ့)။ ၄။ ပရိဿာဝိတ–စစ်အပ်။ ၅။အဂ်ါရ–မီးကျီး။ ဥပရိ–အထက်၌၊ထပ–ထား။ သေဒေ–အငွေ့ပြု(နှပ်)။ ၆။ ဥသ္မာ–အငွေ့။ ၇။ ပရိပ္ဖေါသ–ထက်ဝန်းကျင်ထိစေ(ဖျန်း)။ ၈။ ပက္က–ချက်အပ်(ကျက်,နှပ်)။ မညေ–သိ(ထင်)၏။ [တချို့နေရာ၌ နိပါတ်လည်းရှိ]။ ဝိမံသ–စုံစမ်း(စမ်းကြည့်)။ ၉။ ဒဿေ–မြင်စေ(ပြ)။ ဥတ္တဏ္ဍုလံ–အထက်၌ ဆန်ရှိ(မနပ်)။ ၁၀။ ဇဝံသတိ–ဤသို့ဖြစ်လသော် (ဒီလိုဆိုယင်)။ ၁၁။ ဇာနာ့မိ–သိ၏။ ယထာရူပံ–သင့်သည်အားလျော်စွာ (သင့်သလို)။

၁၂။ ဣဒံ ကီဒိသံ, မယာ ဥဒကေန ပရိပ္ပေါ်သေတွာ ပုန သေဒိတံ။

၁၃။ ဣဒံ ဥတ္တဏ္ဍုလံ, ဣဒံ ပန အတိကိလိန္နံ။

၁၄။ ဧဝံသတိ အဇ္ဇ သမပါကံ ကာတုံ န သက္ကာ, သွေဝ သာဓုကံ ပစိဿာမိ။

၁၅။ ဟောတု အာဝုသော, ဘိက္ခုသာမဏေရာ ဣမမေဝ ပရိဘုဥ္ဇိဿန္တိ၊ သမတ္တံ နနု အာဝုသော ပစနကိစ္စံ။

၁၆။ ဧဝံ ဘန္တေ။

၁၇။ ယဒိ ဧဝံ အဂ္ဂိဇာလံ ဝိဇ္ဈာပေဟိ, အင်္ဂါရေပိ နိဗ္ဗာပေဟိ။

၁၈။ အာမ ဘန္တေ။

(က) ဥတ္တဏ္ဍုလံ ကိလိန္နန္တိ, ဘတ္တံ ဒါနိ.ဝမညရေ၊
ပေါရာဏာ ယထာလဒ္ဓေန, ထေရာ ယာပေန္တိ သာသနေ။

၁၂။ ကီဒိသ–အဘယ်ကဲ့သို့ ရှုအပ်(ဘယ်လိုနေ)။ သေဒိတ–နှပ်အပ်။ ၁၃။ အတိကိလိန္နံ–အလွန်စို (အလွန်ပျော့)။ ၁၄။ အဇ္ဇ–ယနေ့။ သမပါက–အညီအမျှ ကျက်။ သက္ကာ–တတ်နိုင် (စွမ်းနိုင်, ဖြစ်နိုင်)။ [နိပါတ်, အာချာတ်ပုဒ်ဖြင့် သက္ကောမိ ဟုလည်းသုံး]။ သွေ–နက်ဖန်။ ၁၅။ ဟောတု–ဖြစ်ပစေ(ရှိပစေ)။ ဘုဥ္ဇ (ပရိဘုဥ္ဇ)–စား(ဘုဉ်းပေး)။ သမတ္တ–ပြီး။ ၁၇။ အဂ္ဂိဇာလံ–မီးတောက်။ ဝိဇ္ဈာပေ–ငြိမ်းစေ။ နိဗ္ဗာပေ–ငြိမ်းစေ(အေးစေ)။ [မီးတောက်မရှိရုံ မီးမတောက်ရုံ ငြိမ်းခြင်းကို "ဝိဇ္ဈ"နှင့် သုံး၍, လုံးဝမီးမကျန်အောင် ငြိမ်းခြင်းကို "နိဗ္ဗ"နှင့်သုံးပါ]။

(က) ဒါနိ–ယခုအခါ၌ (ယခုကာလ၌)၊ ဘတ္တံ–ကို၊ ဥတ္တဏ္ဍုလံ ဣတိ–မနပ်ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ကိလိန္နံ ဣတိ–ပျော့၏ဟူ၍လည်းကောင်း၊ အဝမညရေ–အောက်ချထင်ကြကုန်၏၊ ဝါ–အထင်သေးကြကုန်၏၊ သာသနေ–၌၊ ပေါရာဏာ–ရှေး၌ဖြစ်ကုန်သော၊ ထေရာ–ထေရ်တို့သည် (ဘုန်းတော်ကြီးများသည်)၊ ယထာလဒ္ဓေန–အကြင်အကြင် ရအပ်သောဆွမ်းဖြင့် (ရသမျှဖြင့်)၊ ယာပေန္တိ–ရှည်သောကာလသို့ ရောက်စေကြကုန်၏ (မျှတတော်မူကြကုန်၏)။

ပါဠိစီရန်

၁။ မီးတောက်ပစေ။

၂။ မီး အတောက်သားဘဲ။

၃။ ထမင်းရေ ငဲ့ချိန်တန်ပြီ။

၄။ ထမင်းအိုး နှပ်လိုက်ပါ။

၅။ အငွေ့ရရဲ့လား (လာရဲ့လား)။

၆။ ရေနဲ့ဖျန်းပြီး နှပ်လိုက်ပါ။

၇။ မကျက်သေးဘူး ထင်တယ်, စမ်းကြည့်စမ်းပါ။

၈။ ပြစမ်းပါ, ဟာ... ကျက်ပါပကော။

၉။ ဒီထမင်း မနပ်ဘူး, ဒီထမင်းကတော့ ပျော့တယ်။

၁၀။ နက်ဖန်ကျတော့ ဖကောင်းကောင်း ချက်စမ်းပါ။

၁၁။ မီးတောက်ကို မငြိမ်းပါနဲ့ (မငြိမ်းစေပါနဲ့)။

၁၂။ ယခုကာလ ဘုန်းကြီးများ ရတတ်သရွေ့နဲ့ မမျှတနိုင်ကြဘူး။

ကြည့်ရှုရန်

၃။ ထမင်းရေငဲ့ချိန်တန်ပြီ–ကာလော နိဿဝံ ပရိဿာဝေတုံ။ ၁၂။ ရှည်သောကာလသို့ ရောက်စေ (မျှတ)–ယာပေ။

၅။ ပါတရာသဝေလာယံ ကထာသလ္လာပေါ

[နံနက်ဆွမ်းစားချိန် စကားပြောပုံ]

“ ဒေါင်.... ဒေါင်.... ”

၁။ သုဏာ ဘန္တေ ကိံသဒ္ဒေါ။

၂။ ပါတရာသဝေလာ အာဝုသော, တသ္မာ ဘတ္တဂ္ဂေ ဘတ္တသဇ္ဇနတ္ထာယ ကာလာရောစနသဒ္ဒေါ.ယံ။

၃။ န ပဟတော နု သဇ္ဇေတွာ နိဋ္ဌိတကာလေ။

၄။ သဇ္ဇေတွာ နိဋ္ဌိတကာလေပိ ဒသဝါရမတ္တံ အယောဒဏ္ဍံ ပဟရိသတိ။

ဒေါင်.... ဒေါင်.... [၁၀-ချက်]ခန့်

၅။ သစ္စံ ဘန္တေ, ဣဒါနေဝ ပဟတောဿ။

၆။ အယံ ဘတ္တဘုဉ္ဇနတ္ထာယ ကာလာရောစနသဒ္ဒေါ, ဂစ္ဆာမ ဘတ္တဂ္ဂံ။

၇။ အာရောစေတု မေ ဘန္တေ ဘတ္တဂ္ဂဝတ္တံ။

၈။ ဟတ္ထဉ္စ မောဝိတွာ မုခဉ္စ ဝိက္ခာလေတွာ ပတ္တောစေဝ ဘာဇနံ စ ဝါမဟတ္ထေန ပဋိဂ္ဂဟေတဗ္ဗံ။

ကြည့်ရှုရန်

၁။ သုဏာ-ကြား(နားထောင်)။ ကိံသဒ္ဒေါ-အဘယ်အသံနည်း (ဘာသံပါလိမ့်)။ ၂။ ဘတ္တဂ္ဂ-ဆွမ်းကိုယူရာအရပ် (ဆွမ်းစားဇရပ်, ဆွမ်းစားကျောင်း)။ ဘတ္တသဇ္ဇနတ္ထ (ဘတ္တ+သဇ္ဇန+အတ္ထ)- ဆွမ်း + ပြင်ဆင်ခြင်း + အကျိုး။ ကာလာရောစနသဒ္ဒ (ကာလ+အာရောစန+သဒ္ဒ)- အချိန်ကို+ပြောကြောင်း+အသံ (အချိန်ပြောတဲ့အသံ, အချက်ပေးသံ)။ ၃။ နိဋ္ဌိတ-ပြီး။ ၄။ အယောဒဏ္ဍ-သံချောင်း။ ၆။ဘုဉ္ဇန-စားခြင်း။ ၈။ဟတ္ထ-လက်။ ဝိက္ခာလေ-ဆေး(ပလုတ်ကျင်း)။ ဘာဇန-ခွက် (ပန်းကန်)။ ဝါမဟတ္ထ-လက်ဝဲလက် (ဘယ်ဘက်လက်)။

၉။ သစေ ဘုဥ္ဇမာနဿ ယံကိဉ္စိ ဥပနာမေတိ, ကိံ ကာတဗ္ဗံ။

၁၀။ ဟတ္ထပါသံ ပါပေတွာ ပဋိဂ္ဂဟေတဗ္ဗံ။

၁၁။ ဘုဥ္ဇမာနေန ကိံ ကာတဗ္ဗံ။

၁၂။ ဘုဥ္ဇမာနေန သေခိယဝတ္တံ ပူရေတွာ ပဋိသခ်ါ ယောနိသော ခါဒနီယံ စ ခါဒိတဗ္ဗံ, ဘောဇနီယံ စ ဘုဥ္ဇိတဗ္ဗံ။

၁၃။ ကေသုစိ ဝိဟာရေသု "ကူဓ သူပံ ဒေထ, ကူဓ ဗျဥ္ဇနံ ဒေထာ"တိ ကထာသဒ္ဒေဟိ စေဝ ကဋ္ဌစ္ဆုပါတိသဒ္ဒေဟိ စ ဘတ္တဂ္ဂေ အတိဝိယ ကောလာဟလော ဟောတိ, ကစ္စိ ဘန္တေ ကူဓာပိ ဒေိသောဝ ဟောတိ။

၁၄။ နယိဓ ကောလာဟလော ဟောတိ, သဗ္ဗေ တုဏ္ဍီဘူတာ ပဋိသခ်ါယ ယောနိသော ဘုဥ္ဇန္တိ။

၁၅။ ပမောဒါမိ ဘန္တေ ဘတ္တဂ္ဂဝတ္တံ သုတွာ။

[ပုတ္တောကိုမင့်ဘဲ ဘာဇနံဟူသော ကံကိုင့်၍ ပဋိဂ္ဂဟေတဗ္ဗံ ဟုရှိသည်]။ ပဋိဂ္ဂဏှ (ပဋိဂ္ဂဟ)–ခံယူ (အကပ်ခံ)။ ပဋိဂ္ဂဟိတ–အကပ်ခံအပ်။ ၉။ ဘုဥ္ဇမာနော–ဆွမ်းစားသူ(စားနေစဉ်)။ ယံကိဉ္စိ–အမှတ်မထားတပါးပါး။ ဥပနာမ–အနီးသို့ ညွတ်စေ(ကပ်)။ ၁၀။ ဟတ္ထပါသ–ဟတ္ထပါသ် (လက်၏အနီး နှစ်တောင့်ထွာ အရပ်)။ ပါပေ–ရောက်စေ။ ၁၂။ ပူရေ–ပြည့်စေ။ ခါဒနီယံ–ခဲဘွယ်။ ဘောဇနီယံ–ဘောဇဉ်။ ခါဒ–ခဲ(စား)။ ၁၃။ ကေသုစိ–အချို့ကုန်သော။ ကူဓ–ဤဆွမ်းပွဲ၌။ သူပ–ပဲဟင်းစသည်။ ဗျဥ္ဇန–အသားဟင်း (သား ငါးစသည်)။ ကထာသဒ္ဒ–စကားသံ။ ကဋ္ဌစ္ဆု–ဇွန်း။ ပါတိ–ခွက်။ အတိဝိယ–အလွန်အကဲ (လွန်လွန်ကဲကဲ)။ ကောလာဟလော–ဆူဆူညံညံအသံ။ ကစ္စိ–အဘယ်သို့နည်း။ ၁၄။ တုဏ္ဍီဘူတ–ဆိတ်ဆိတ်ဖြစ် (တိတ်တိတ်ဖြစ်)။ ၁၅။ ပမောဒ–ဝမ်းမြောက်။ သုတွာ–ကြားရ၍။

(က) ယေဘုယျေန ဘတ္တဂ္ဂမှိ,
ကဋ္ဌစ္ဆူဟိ ကထာဟိ စ၊
ကောလာဟလော ယထာ ဟောတိ,
တထာ မာ ဟောတု သော ဣဓ။

(ခ) သေယျော အယောဂုဋ္ဌော ဘုတ္တော,
ဘုတ္တော အဂ္ဂိသိခူပမော၊
ယဋ္ဌေ ဘုဋ္ဌေယျ ဒုဿီလော,
ရဋ္ဌပိဏ္ဍံ အသညတော။

ပါဠိစိရန်

၁။ နားထောင်ကြစမ်း, ဘာသံပါလိမ့်။
၂။ အချိန်ပြောတဲ့ အသံဘဲ။
၃။ ဆွမ်းပြင်ပြီးတဲ့အခါလဲ ခေါက်သေးသလား။
၄။ လက်တို့ကိုလဲ ဆေးပါ, ပါးစပ်ကိုလဲ လုတ်ကျင်းပါ။
၅။ သူ ဆွမ်းကပ်နေတယ်, အကပ်ခံလိုက်ပါ။

(က) ယေဘုယျေန–များသောအားဖြင့်၊ ဘတ္တဂ္ဂမှိ–၌၊ ကဋ္ဌစ္ဆူဟိ–စွန်းသံတို့ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ကထာဟိ စ–စကားပြောသံတို့ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ကောလာဟလော–သည်၊ ဟောတိ ယထာ–ကဲ့သို့၊ တထာ–တူ၊ သော–ထိုဆူညံသည်၊ ဣဓ–ဤဆွမ်းစားကျောင်း၌ (ဤကျောင်းတိုက်၌)၊ မာ ဟောတု–မဖြစ်ပါစေနှင့်။

(ခ) တတ္တော–လောလော(အလွန်)ပူသော၊ အဂ္ဂိသိခူပမော–မီးတောက်မီးလျှံ ဥပမာရှိသော (မီးတောက်မီးလျှံနှင့်တူသော)၊ အယောဂုဋ္ဌော–သံတွေခဲသည်၊ ဝါ–ကို၊ ဘုတ္တော–စားအပ်သည်၊ (သမာနော–သော်)၊ သေယျော–မြတ်ပါသေး၏ (တော်ပါသေး၏)၊ ဒုဿီလော–သီလမရှိသော ရဟန်းသာမဏေသည်၊ ရဋ္ဌပိဏ္ဍံ–တိုင်းပြည်၏ဆွမ်းကို၊ အသညတော–ကိုယ်နှုတ်စိတ်ကို မစောင့်စည်းဘဲ၊ ဘုဋ္ဌေယျ–အံ့၊ ယဋ္ဌေ သေယျော–မမြတ်သည်သာ။ [ယဋ္ဌေ သည် ပဋိသေဓ အနက်ဟော နိပါတ်၊ ဓမ္မပဒ ၌ ၂–၂၂၉]

၆။ ဟတ္ထပါသ်သို့ရောက်အောင် ချဉ်းကပ်ပါ (ဟတ္ထပါသ်သို့ ရောက်စေပါ)။

၇။ ဆွမ်းလုပ်ကို ဝန်းဝိုင်းအောင် ပြင်ပါ။

၈။ ဒီမှာ ဆွမ်း လိုက်ကြပါဦး။

၉။ ဆွမ်းစားကျောင်းက တယ် ဆူညံသ်ကိုး။

၁၀။ ဇွန်းနဲ့ခွက်ကို ပြင်းစွာ မထိခိုက်ပါစေနှင့်။

၁၁။ တိတ်တိတ် စားကြပါ။

၁၂။ သံတွေခဲကို စားရသည်က တော်ပါသေးတယ်, မစောင့်စည်းဘဲ ရွာ၏ ဆွမ်းကိုစားခြင်းမှာ မတော်ပါ။

၇။ ဘတ္တကိစ္စပရိယောသာနေ ကထာသလ္လာပေါ်

[ဆွမ်းစားပြီးချိန် စကားပြောပုံ]

၁။ ဘတ္တကိစ္စပရိယောသာနေ ကိ ကာတဗ္ဗံ။

၂။ ပတ္တဓောဝနာဒ္ဒာနံ ဂန္ဆာ အတ္တနော ပတ္တော ဓောဝိတဗ္ဗော။

၃။ ကေသုစိ ဝိဟာရေသု ဓောဝနဒ္ဒာနေဝိ ယံ ဝါ တံ ဝါ မုခါ.ရုဇ္ဇာကထံ ကထေန္တိ, ကိ ပန ဘန္တေ ဣဓာပိ ဧဝမေဝ ဟောတိ။

ကြည့်ရှုရန်

၁။ ပရိယောသာနံ–အဆုံး(အပြီး)။ ဘတ္တကိစ္စပရိယောသာနံ–ဆွမ်းကိစ္စ၏ ပြီးဆုံးရာအခါ (ဆွမ်းစားအပြီး)။ ၂။ ပတ္တဓောဝနဒ္ဒာနံ–သပိတ်ဆေးရာအရပ်။ ၃။ ယံ ဝါ တံ ဝါ–အမှတ်မထား တပါ ပါးသော (ဟိုဟိုဒီဒီ, တော်စွာလျော်စွာ, တောင်ရောက် မြောက်ရောက်, သတ်မှတ်ချက် ဦးတည်ချက်မရှိသော)။ ကိ ပန ဘန္တေ–ဘယ်လိုပါလဲ အရှင်ဘုရား။ ဧဝမေဝ ဟောတိ– ဒီလိုပါဘဲလား။

၄။ နယိဓ အာစရိယော အနုဇာနာတိ တာဒိသံ (ကထံ) ကထေတုံ။

၅။ ယဒိ အာစရိယော နာနုဇာနာတိ, နဲ ကထေန္တိ နု ဒဟရသာမဏေရာ ယံ ဝါ တံ ဝါ မုခါ.ရုဋ္ဌာကထံ။

၆။ ဧဝံ အာစရိယေန ဝါရိယမာနာပိ ဒဟရသာမဏေရာ ကထေန္တိယေဝ ယံ ဝါ တံ ဝါ မုခါ.ရုဋ္ဌာကထံ။

၇။ ဧဝံ နု။

၈။ ဧဝမေဝ။

၉။ အဟော အစ္ဆရိယော ဝါနေယျကာနံ ဒုဗ္ဗစဘာဝေါ။

၁၀။ အာမ အာဝုသော။

၁၁။ ယေဘုယျေန ဘာဇနဓောဝနဌာနေ ဥစ္ဆိဌောဒကေန စန္ဒနိကာ ဝိယ ဟောတိ, ဣဓ ပန ကိံ ဟောတိ။

၁၂။ ဣဓ ပန သသိတ္ထကံ ဘာဇနဓောဝနံ ဗဟိအာရာမံ ဆဋ္ဌေန္တိ, အသိတ္ထကံ ပန ရဇု.ဌာနဌာနေ ဝါ မာလာဝစ္ဆေသု ဝါ ဩသိဉ္စန္တိ။

၄။ နာနုဇာနာတိ (နဲ အနုဇာနာတိ)–ခွင့်မပြု၊ ၅။ ဒဟရော–ငယ်သော(ငယ်သူ)။ ၆။ ဝါရိယမာန–တားမြစ်အပ်။ ကထေန္တိယေဝ–ပြောကြတာပါဘဲ။ ၇။ ဧဝံ နု–ဒီလိုဘဲလား။ ၈။ ဧဝမေဝ–ဒီလိုဘဲ။ ၉။ အဟော–အော်။ အစ္ဆရိယော–အံ့ဩထိုက် (အံ့ဩစရာကောင်း၏)။ ဝါနေယျကော–တောဉ်ဖြစ်သူ (ကျေးတောသား)။ ဒုဗ္ဗစဘာဝေါ–ခဲယဉ်းသဖြင့် ပြောဆိုထိုက်သော စကားရှိသူ၏အဖြစ် (အပြောရ အဆိုရ ခက်သူ၏အဖြစ်)။ ၁၁။ ဘာဇနံ–ခွက်(သပိတ်စသည်)။ ဥစ္ဆိဌောဒကံ (ဥစ္ဆိဋ္ဌ+ဥဒကံ)–ဆေးရေ,ကြောရေ,ပါးစပ်ဆေးရေ(လုပ်ဆေးရေ)။စန္ဒနိကာ–ရေ ပုတ်အိုင်(ဗွက်အိုင်)။ ၁၂။သသိတ္ထကံ–ဆွမ်းလုံး(ထမင်းလုံး)နှင့် တကွဖြစ်။ ဘာဇန ဓောဝနံ–ခွက်ဆေးရေ။ ဗဟိအာရာမံ–အာရာမ် (ကျောင်းတိုက်)၏ အပြင်ဘက်။ ဆဋ္ဌေ–စွန့်ပစ်(သွန်)။ အသိတ္ထကံ–ဆွမ်းလုံး(ထမင်းလုံး) မရှိ(မပါ)သော ရေ။

၁၃။ ကိံ ပန ဘန္တေ ဩဋ္ဌာရိကဓောဝနမတ္တေနေဝ ဓောဝနကိစ္စံ နိဋ္ဌာတိ။

၁၄။ နာဝုသော တတ္တကမတ္တေန နိဋ္ဌာတိ, ပုန နှာနီယပိဏ္ဍိယာ ဥဗ္ဗဋ္ဌေတွာ ဓောဝိတဗ္ဗော။

၁၅။ တတော ပရံ ကိံ ကာတဗ္ဗံ။

၁၆။ တတော် ပရံ ပတ္တပုဥ္ဆနေန ပုဥ္ဆိတ္တာ ပတ္တထဝိကာယံ ပက္ခိပိတဗ္ဗော ကာလေ သမ္ပတ္တေ ပိဏ္ဍာယ စရိတုံ, အပိတု ဣမသ္မိံ ဝိဟာရေ ပါတရာသဘတ္တပရိယောသာနေ ဩဝါဒ ပဋိဂ္ဂဟဏတ္ထာယ စေဝ ဥဂ္ဂဟေတဗ္ဗဿ စ ဂန္ထဿ ဥဂ္ဂဟဏတ္ထာယ ပတ္တပုဥ္ဆနပရိယောသာနေ အာစရိယုပဋ္ဌာနံ ဂစ္ဆန္တိ။

ရဇ့ဋ္ဌာနဋ္ဌာနံ (ရဇ+ဥဋ္ဌာန+ဋ္ဌာနံ)–မြူမှုန်တို့၏+ထရာ+အရပ် (ဖုန်ထသောနေရာ)။ မာလာဝစ္ဆ–ပန်းပင်ငယ် (သစ်ပင်ငယ်)။ ဩသိဥ္စ–သွန်(လောင်း)။ ၁၃။ ဩဋ္ဌာရိက ဓောဝနမတ္တ–အကြမ်းဆေးရုံမျှ။ နိဋ္ဌာတိ–ပြီး၏။ ၁၄။ တတ္တကမတ္တ–ထိုမျှလောက်။ နှာနီယပိဏ္ဍိ–ဆပ်ပြာခဲ။ ဥဗ္ဗဋ္ဌေ (ဥ+ဝဋ္ဌ)–အထက်၌+ချာချာလည် (ပွတ်တိုက်) [ဝကို ဗပြု ဒွေဘော်လာ]။ ၁၆။ ပတ္တပုဥ္ဆနံ–သပိတ်သုတ်ပုဝါ။ ပုဥ္ဆ–သုတ်။ ပတ္တထဝိကာ–သပိတ်အိတ်။ ပက္ခိပ–ထည့်(စွပ်)။ သမ္ပတ္တ–ရောက်(ကျ)။ ပိဏ္ဍော–ဆွမ်း။ အပိတု–သို့သော်လည်း(သို့ရာတွင်)။ ဩဝါဒပဋိဂ္ဂဟဏံ–ဩဝါဒကို ခံယူခြင်း။ ဥဂ္ဂဟေတဗ္ဗ–သင်ယူထိုက်။ ဂန္ထော–ကျမ်းဂန်(ကျမ်းစာ)။ ဥဂ္ဂဟဏံ–သင်ယူခြင်း။ အတ္ထော–အကျိုး။ အာစရိယုပဋ္ဌာနံ–ဆရာတော်ကို ဆည်းကပ်ရာအရပ်သို့ (ဆရာတော်ကို ဆည်းကပ်ခြင်းအကျိုးငှာ)။ ၁၈။ သံသုဒ္ဓ–စင်ကြယ်(သန့်ရှင်း)။

၁၇။ ကိ ပန ဘန္တေ ပတ္တထဝိကာယံ ပက္ခိပိတွာ ပုန ဓောဝိတဗ္ဗော။

၁၈။ ပတ္တထဝိကာယံ ပက္ခိပိတွာပိ အန္တောပတ္တေ သံသဋ္ဌဥဒကံ အာကိရိတွာ အာလောဠေတွာ သြသိဉ္စိတဗ္ဗံ, ဝိနယဓရာ ပန ဘိက္ခူ။ ဧဝံ ကတွာပိ ပတ္တံ ပုန ပဋိဂ္ဂဏှန္တိ။

(က) ဟိတွာ[1] သတပလံ သက်သံ, သောဝဏ္ဏံ သတရာဇိကံ၊ အဂ္ဃိ မတ္တိကာပတ္တံ, တံ ဒုတိယာဘိ.သေစနံ။

(ခ) ဧဝံ.ဘိသေကာဘဏ္ဍံဝ, ဗုဒ္ဓါဒီဟိ မမာယိတံ၊ တံ ပတ္တံ နာ.တိမညေယျ[2], သဒ္ဓါပဗ္ဗဇိတော ယတိ။

အာကိရ-လောင်း (ထည့်)။ အာလောဠေ-လှုပ် (ကျင်း, ခလောက်)။ ဝိနယဓရော-ဝိနည်းကို ဆောင်သူ (ဝိနည်းဓိုရ်)။

(က) သတပလံ-ပိုလ်ချိန်တစ်ရာ (လေးပိဿာ)ရှိသော၊ သုဝဏ္ဏံ-ရွှေဖြင့်ပြီးသော။ သတရာဇိကံ-အနှားရေး (အနှားရစ်) တစ်ရာရှိသော။ ကံသံ-လင်ပန်းကို (နန်းသုံးစားခွက်ကို)။ ဟိတွာ-စွန့်၍ [ဘုတွာရှိမူ သုံးစွဲပြီး၍]။ မတ္တိကာပတ္တံ-မြေသပိတ်ကို။ ယံ အဂ္ဃိ-အကြောင်ကိုင်ယူပြီ။ တံ-ထိုမြေသပိတ်ကို ကိုင်ယူခြင်းသည်။ ဒုတိယာဘိသေစနံ-ဒုတိယအကြိမ် အဘိသိက် သွန်းခြင်းပေတည်း။ [မဟာဇနကဇာတ်တော်]

(ခ) ဧဝံ-သို့၊ အဘိသေကာဘဏ္ဍံဝ-အဘိသိက်ခံအပ်ပြီးသော ဘဏ္ဍာကဲ့သို့။ ဗုဒ္ဓါဒီဟိ-ဘုရားအစရှိသော အရှင်မြတ်တို့သည်။ မမာယိတံ-ငဲ့ညှာဟု

၁- ဘုတွာ (မူကွဲ) ၂- နာဒမညေယျ (မူကွဲ)

ပါဠိုစိစ်ရန်

၁။ သပိတ်ဆေးတဲ့ နေရာ သွားပြီး သပိတ် ဆေးပါ။

၂။ တော်စွာလျော်စွာ နှုတ်တက်ရာရာ စကားကို မပြောပါနဲ့။

၃။ ဒီလို စကားပြောဘို့ရာ ဆရာက ခွင့်မပြုဘူး။

၄။ ဆေးရေကြောရေကြောင့် ဗွက် ဖြစ်နေတယ်။

၅။ ထမင်းလုံးမပါတဲ့ ရေကို ဖုန်ထတဲ့နေရာမှာ လောင်းပါ။

၆။ အကြွမ်းဆေးရုံနဲ့ မပြီးသေးဘူး။

၇။ ဆပ်ပြာခဲနဲ့ ပွတ်တိုက်ပြီး သပိတ်ကို ဆေးပါဦး။

၈။ သပိတ်သုတ်ပုဝါနဲ့ သုတ်ပါ, သပိတ်အိပ်ထဲ ထည့်ပါ။

၉။ သပိတ်အိပ်ထဲ ထည့်ပြီး နောက်ထပ် ဆေးပါဦး။

၁၀။ ရေလောင်းထည့်ပြီး လှုပ်လဲ့ သွန်ပါ။

၁၁။ သင့် သပိတ် သံသပိတ်လား, မြေသပိတ်လား။

၁၂။ သပိတ်ကို အထင်မသေးပါနဲ့။

ပြုအပ်သော (မြတ်နိုးအပ်သော)။ တံ ပတ္တံ-ကို။ သဒ္ဓါပဗ္ဗဇိတော-သဒ္ဓါဖြင့် ရဟန်းအဖြစ်သို့ ကပ်ရောက်ခဲ့သော။ ယတိ-သာသနာ့ဝန်ထမ်း ရှင်ရဟန်းသည်။ နာ.တိမညေယျ (နာ.ဝမညေယျ)-မထေမဲ့မြင် မမှတ်ထင်ရာ (အထင်မသေးရာ)။

ကြည့်ရှုရန်

၁၁။ သံသပိတ်- အယောပတ္တော။ မြေသပိတ်- မတ္တိကာပတ္တော။

၈။ ဘိက္ခာစရဝေလာယံ ကထာသလ္လာပေါ

[ဆွမ်းခံချိန် စကားပြောပုံ]

၁။ ကတိနာဦကာ ဟော။

၂။ ဆန္နာဦကာ ဘန္တေ။

၃။ ဝေံသတိ ဘိက္ခာစရဝေလာ ဥပကဏ္ဌာ, ပတ္တံ သဇ္ဇေဟိ။

၄။ နတာဝ မေ ပတ္တော ဓောဝိတော။

၅။ ကသ္မာ ကာလသေဝ နဓောဝိတော၊ ဣဒါနေဝ ဓောဝ, ဓောဝိတွာ ပတ္တထဝိကာယံ ပက္ခိပ။

၆။ သဇ္ဇိတော မေ ဘန္တေ ပတ္တော၊

၇။ တေနဟိ အာယာမ, နဂရံ ပိဏ္ဍာယ ပဝိသိဿာမ။

၈။ သုကရံ နု ဘန္တေ ဣဒံ နဂရံ ဥဉ္ဆေန ပဂ္ဂဟေန ယာပေတုံ။

၉။ နသုကရံ အာဝုသော, တွံ စရန္တော "အတိစ္ဆထ ဘန္တေ"တိ သဒ္ဒံ ဗဟုံ သုဏိဿသိ။

ကြည့်ရှုရန်

၁။ နာဦကာ–နာရီ။ ဟော–ဟေ့(ဟေး)။ ၃။ ဘိက္ခာစရာဝေလာ–ဆွမ်း အကျိုးငှာလည့်လည်ရာအချိန် (ဆွမ်းခံချိန်)။ ၅။ ကာလသေဝ–စောစောကပင်။ ၇။ အာ+ယာမ–လာ, သွားကြစို့။ ၈။ ဥဉ္ဆော–အရိယာနည်း ဆွမ်းရှာမှီးခြင်း။ ပဂ္ဂဟော–လက်ဖြင့် ပွေ့ယူအပ်သော သပိတ် (ဆွမ်းကိုခံယူကြောင်း သပိတ်)။ ၉။ အတိစ္ဆထ ဘန္တေ (အတိ+ဣစ္ဆထ+ဘန္တေ) ဤ(ဒီ)အိမ်ကို ကျော်လွန်၍ ထို(ဟို)အိမ်၌ အလိုရှိတော်မူကြပါဘုရား (ကန်တော့ဆွမ်းပါဘုရား)။

၁၀။ ငံ နု ဘန္တေ့။

၁၁။ ငဝမေဝ အာဝုသော။

၁၂။ နု လဇ္ဇတိ နု ပိဏ္ဍော ယာပနမတ္တမ်ိဳ့။

၁၃။ ယာပနမတ္တံ ပန လဇ္ဇတိ, အပိတု အတိပါတော ဂန္တွာ အတိဒိဝါ ပစ္ဆာဂစ္ဆတိ။

၁၄။ အတိဒုက္ကရံ ဘန္တေ့။

၁၅။ ဝဝမေဝ အာဝုသော။

၁၆။ ပိဏ္ဍာယ ဂစ္ဆန္တေန ပန ကထံ ဂန္တဗ္ဗံ။

၁၇။ ပိဏ္ဍာယ ဂစ္ဆန္တေနာ.ဝုသော ပရိမဏ္ဍလံ နိဝါသေတွာ သုပ္ပဋိစ္ဆန္နံ ပါရုပိတွာ သြက္ခိတ္တစက္ခုနာ ဂန္တဗ္ဗံ, နု ပန အန္တရဝါသကဉတ္တရာသင်္ကေ ပုရတော ဝါ ပစ္ဆတော ဝါ သြလမ္မေန္တေန တဟံ တဟံ သြလောကေန္တေန ဂန္တဗ္ဗံ။

၁၈။ ဣဒံ သေခိယဝတ္တံ အဟမ်ိဳ့ ဇာနာမိ။

၁၂။ လဇ္ဇ–ရအပ်။ ၁၃။ ယာပနမတ္တံ–မျှတလောက်ရုံ (လောက်ငရုံ)။ အတိပါတော–အလွန်စောစော၌။ အတိဒိဝါ–အလွန်နေမြင့်မှ။ ပစ္ဆာဂစ္ဆ–ပြန်လာ။ ၁၄။ အတိဒုက္ကရံ–အလွန်ခဲယဉ်း။ ၁၇။ ပရိမဏ္ဍလံ–ထက်ဝန်းကျင် ဝန်းဝိုင်းစွာ (ပဆစ်ဒူးဝန်းနှစ်ဖက်နှင့် ချက်ဟူသော သုံးပါးသော အဝန်းအဝိုင်းကို ဖုံးအုပ်၍)။ နိဝါသေ–ဝတ်။ ပါရုပ–ခြုံ (ရုံ, ယမ်း)။ သုပ္ပဋိစ္ဆန္နံ–လည်ပင်းလက်ကောက်ဝတ်တို့ကို ကောင်းစွာဖုံးလွှမ်းအပ်သည် မည်လောက်အောင်။ သြက္ခိတ္တစက္ခု–လေးတောင်ခန့်မျှ ကြည့်သောအားဖြင့် အောက်၌ချအပ်သော မျက်လွှာရှိ။ အန္တရဝါသကော–သင်းပိုင်။ ဥတ္တရာသင်္ကေါ–ဧကသီ။ ပုရတော–ရှေ့၌ (ရှေ့က)။ သြလမ္မေန္တော–တွဲလျားကျစေ (ဒေါက်တိမောက်ခြုံကဲ့ ဖြစ်စေ)။ တဟံ တဟံ–ထိုထိုအရပ် (ဟိုဟိုဒီဒီ)။ သြလောကေန္တေန–ကြည့်။

(က) ပစ္စတိ မုနိနော ဘတ္တံ, ထောကံ ထောကံ ကုလေ ကုလေ၊
ပိဏ္ဍိကာယ စရိဿာမိ, အတ္ထိ ဇဿ်ဗလံ မမ။

(ခ) ကဒါ.ဟံ သတ္တာဟသမ္မေဃေ, ဩဝဋ္ဌော အလ္လစီဝရော၊
ပိဏ္ဍိကာယ စရိဿာမိ, တံ ကုဒါဿု ဘဝိဿတိ။

(ဂ) ကုတော လဗ္ဘာ ကုလေ ယာစံ, မဟံ ဒေန္တု ဝရံ တုရံ၊
သက္ကစ္စာ.သက္ကစ္စံ ဒန္ဓံ, မာ လူခံ မယှ.မပ္ပကံ။

(က) မုနိနော–ရဟန်း၏အတွက်၊ ဝါ–ရဟန်းဘို့။ ကုလေ ကုလေ–အမျိုးတိုင်းအမျိုးတိုင်း၌၊ ဝါ–အိမ်တိုင်း အိမ်တိုင်း၌၊ ထောကံ ထောကံ–အနည်းငယ် အနည်းငယ်၊ (နဲနဲစီ နဲနဲစီ)၊ ဘတ္တံ–ကို၊ ပစ္စတိ–(ပို၍) ချက်ထားအပ်၏၊ ပိဏ္ဍိကာယ–ကောင်းဆိုနှစ်ဖြာ, ရရာစုပြွမ်း, ဆွမ်းအလို့ငှာ၊ စရိဿာမိ–လည့်လည်တော့မည်၊ မမ–၏၊ ဇဿ်ဗလံ–ခြေသလုံးအားသည်၊ အတ္ထိ–ရှိသေး၏။ [ဓမ္မပ[illegible], ဒန္တဝဂ်]

(ခ) အဟံ–သည်၊ ကဒါ–အဘယ်အခါ၌ (ဘယ်တော့များ)၊ သတ္တာဟသမ္မေဃေ–ခုနစ်ရက်ပတ်လုံး အဆက်မပြက် မိုးရှိရာအခါ၌၊ ဝါ–ခုနစ်ရက်ပတ်လုံး မိုးစွေရာအခါ၌၊ ဩဝဋ္ဌော–မိုးစွတ်အပ်သည်၊ အလ္လစီဝရော–မိုးစိုသော သင်္ကန်းရှိသည်၊ (ဟုတွာ) ပိဏ္ဍိကာယ–ဆွမ်းအလို့ငှာ၊ စရိဿာမိ–လည့်လည်ရပါအံ့နည်း၊ တံ–ထိုလည့်လည်ရခြင်းသည်၊ ကုဒါ–အဘယ်အခါ၌ (ဘယ်တော့များ)၊ ဘဝိဿတိ–ဖြစ်ပါလိမ့်မည်နည်း။ [မဟာဇနက,ဇာတ်, အဿုပုဒ်နိပါတ်]

(ဂ) ကုလေ–သူတစ်ပါးအိမ်၌၊ ယာစံ (ယာစန္တော)–တောင်းလသော်၊ ၁။ မယှံ–ငါ့အား၊ မဟံ–သုံးဆောင်ဘွယ်ရာပစ္စည်း အများကြီးကို၊ ဒေန္တု–လောင်းလှူကြပါစေ၊ အပ္ပကံ–အနည်းငယ်ကို၊ မာ (ဒေန္တု)–မလောင်းလှူကြပါစေနှင့်၊ ၂။ ဝရံ–အကောင်းစားကို၊ ဒေန္တု၊ လူခံ–ခေါင်းခေါင်းပါးပါး အညံ့စားကို၊ မာ (ဒေန္တု)၊ ၃။ တုရံ–လျင်လျင်မြန်မြန်၊ ဒေန္တု၊ ဒန္ဓံ–ဖြေးဖြေးနှေးနှေး၊ မာ (ဒေန္တု)၊ ၄။ သက္ကစ္စံ–ရိုရိုသေသေ၊ ဒေန္တု၊ အသက္ကစ္စံ–မရိုမသေ၊ မာ (ဒေန္တု)၊ ဣတိ–ဤသို့ တောင့်တ၍၊ ကုတော လဗ္ဘာ–အဘယ်မှာရအပ်ရနိုင်ပါအံ့နည်း။ [နိဒါနဝဂ္ဂ ကဿပသံယုတ်]

ပါဠိစီရန်

၁။ ဘယ်နှစ်နာရီထိုးပြီလဲ (ရှိပြီလဲ) ဟော့။
၂။ တစ်နာရီ ထိုးပါပြီ (ရှိပါပြီ) ဘုရား။
၃။ ဒါဖြင့်ယင် အိပ်ရာက ထပါတော့လား။
၄။ မှန်ပါ, ထပါတော့မယ်။
၅။ သင့် သပိတ် မဆေးရသေးဘူးလား။
၆။ တပည့်တော်သပိတ် ဆေးပြီးပါပြီဘုရား, သပိတ်အိပ်ထဲတော့ မထည့်ရသေးပါ။
၇။ ဒီရွာဟာ ဆွမ်းခံလို့ လွယ်ကူသလား။
၈။ အင်း.... လွယ်ကူပါတယ်။
၉။ ရပ်တော်မူပါဦး ဘုရား။
၁၀။ ပန်းကန်ကလေး သနားတော်မူပါ။
၁၁။ ဆွမ်းဖြင့် မျှတပါရဲ့လား။
၁၂။ အင်း.... မျှတပါရဲ့။
၁၃။ ပြည့်စုံအောင် ရပါရဲ့လား ဘုရား။
၁၄။ ရပါရဲ့။
၁၅။ အိမ်တိုင်း အိမ်တိုင်း သင့်ဘို့ ဆွမ်းချက်ထားတယ်။
၁၆။ ဘယ်တော့မျှား ခုနစ်ရက်ပတ်လုံး မိုးစွေနေတုန်း ဆွမ်းခံရပါမလဲ။
၁၇။ သပိတ်အိပ်ထဲ ထည့်ပြီးပလား။

ကြည့်ရှုရန်

၉။ ရပ်တော်မူပါဦး–တိဋ္ဌတု။ ၁၀။ (ပန်းကန်)–ထာလကံ။ ပေး(သနား)–ဒေတု။ ၁၃။ ပြည့်စုံအောင်–ပရိပုဏ္ဏံ။

၉။ ပိဏ္ဍာစာရိကာနံ် ကထာသလ္လာပေါ

[ဆွမ်းခံကိုယ်တော်များ စကားပြောပုံ]

၁။ ပိဏ္ဍာစာရိကေန ပိဏ္ဍံ ဥဒ္ဒိဿ တိဋ္ဌန္တေန ကိဝစိရံ ဌာတဗ္ဗံ။

၂။ ဂဟဋ္ဌာနံ အာကာရံ သလ္လက္ခေတွာ နာတိစိရံ နာတိသီဃံ ဌာတဗ္ဗံ။

၃။ ကတမော ဘန္တေ ဒါတုကာမာနံ အာကာရော, ကတမော ပန အဒါတုကာမာနံ။

၄။ ယဒိ ဘာဇနံ ဝါ ဓောဝတိ, ကဋ္ဌစ္ဆိံ ဓါ ဂဏှာတိ, ဥက္ခလိ ဝါ အာမသတိ၊ သလ္လက္ခေဟိ တံ "ဒါတုကာမာနံ အာကာရော"တိ၊ အထ ပန တုဏှီဘူတော ဝါ နိသီဒတိ, ပရိမ္မုခံ ဝါ ကရောတိ, "အတိစ္ဆထ ဘန္တေ"တိ ဝါ ဝဒတိ၊ သလ္လက္ခေဟိ တံ "အဒါတုကာမာနံ အာကာရော"တိ။

ကြည့်ရှုရန်

၁။ ပိဏ္ဍာစာရိကော–ဆွမ်းအကျိုးငှာ လည့်လည်ခြင်း အကျင့်ရှိသောသူ (ဆွမ်းခံရဟန်း, သာမဏေ)။ ဥဒ္ဒိဿ–ရည်မှတ်၍။ ကိဝစိရံ–ဘယ်လောက်ကြာအောင်။ ဌာတဗ္ဗံ–ရပ်ထိုက်။ ၂။ ဂဟဋ္ဌော–အိမ်ဦးတည်သူ (လူဝတ်ကြောင်)။ အာကာရော–အခြင်းအရာ (အမူအရာ)။ နာတိစိရံ–အလွန်မကြာအောင်။ နာတိသီဃံ–အလွန်မမြန်အောင် (သိပ်မမြန်အောင်)။ ၃။ ဒါတုကာမော–လောင်းလှူခြင်းငှာ အလိုရှိသူ။ အဒါတုကာမော–မလောင်း မလှူလိုသူ။ ၄။ ဘာဇနံ–ခွက် (ဧလုံ)။ ကဋ္ဌစ္ဆိ–ယောက်ချိုး (ဇွန်း)။ အာမသ–သုံးသပ် (ကိုင်)။

၅။ ကတမော ဘန္တေ သူပံ ဝါ ဗျဉ္ဇနံ ဝါ ဒါတုကာမာနံ အာကာရော။

၆။ ပဌမံ ပိဏ္ဍံ အာကိရိတ္ဝာ ယဒိ ဗျဉ္ဇနထာလကံ ဂဏှာတိ, အယမေဝ သူပံ ဝါ ဗျဉ္ဇနံ ဝါ ဒါတုကာမာနံ အာကာရော။

၇။ ဒုက္ကရာ ဝတ ဘန္တေ ပရပဋိဗဒ္ဓါ ပဗ္ဗဇ္ဇာ။

၈။ အာမာ.ဝုသော, တသ္မာယေဝ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေနာပိ ဩဝါဒေါ ဒိန္နော "ပရပဋိဗဒ္ဓါ မေ ဇိဝိကာတိ ပဗ္ဗဇိတေန အဘိဏှံ ပစ္စဝေက္ခိတဗ္ဗ"န္တိ။

(က) ပဗ္ဗဇ္ဇာ ဒုက္ကရာ တာတ, တွံ စ သုခုမဇာတိကော၊
သိတေန.တ္ထ လဘေ ဥဏှံ, ဥဏှေန.တ္ထ စ သိတလံ။

(ခ) ဥတ္တိဋ္ဌေ န ပမဇ္ဇေယျ, ဓမ္မံ သုစရိတံ စရေ၊
ဓမ္မစာရီ သုခံ သေတိ, အသ္မိံ လောကေ ပရမှိ စ။

အထ ပန–ထိုသို့မဟုတ်ဘဲ။ ပရမ္မုခံ–တစ်ဖက်၌မျက်နှာရှိသည်ကို (မျက်နှာလွှဲ)။ ၆။ ဗျဉ္ဇနထာလကံ–ဟင်းခွက်။ ၇။ ပရပဋိဗဒ္ဓ–သူတစ်ပါးတို့၌ ဆက်စပ် (သူတစ်ပါးတို့နှင့် ဆက်သွယ်နေ)။ ၈။ ဒိန္န–ပေးအပ်။ [ပရပဋိဗဒ္ဓါ ၊ပေ၊ ပစ္စဝေက္ခိတဗ္ဗ၏ အနက်ကို ရုပ်ပုံရှင်ကျင့်ဝတ်၌ ရှု]။

(က) တာတ–ချစ်သား၊ ပဗ္ဗဇ္ဇာ–ရဟန်းအဖြစ်သည်၊ ဒုက္ကရာ–ခဲယဉ်းသဖြင့် ပြုအပ်၏(ခဲယဉ်း၏)။ တွံ စ–သင်သည်လည်း၊ သုခုမဇာတိကော–သိမ်မွေ့ နုနယ်သော သဘောရှိ၏၊ သီတေန–အအေးဖြင့်၊ အတ္ထေ–အလိုသည်၊ (သ့တိ–ရှိလသော်)၊ ဥဏှံ–အပူကို၊ လဘေ–ရတတ်၏၊ ဥဏှေန စ–ဖြင့်လည်း၊ အတ္ထေ–သည်၊ (သတိ–သော်)၊ သီတလံ–အအေးကို၊ လဘေ–၏။

(ခ) ဥတ္တိဋ္ဌေ–ဆွမ်းကိုရည်မှတ်, ရုပ်ရသောအကျင့်၌၊ န ပမဇ္ဇေယျ–မမေ့မလျော့ရာ၊ ဓမ္မံ–ဆွမ်းခံအကျင့်ကို၊ သုဝရိတံ–ကောင်းစွာကျင့်အပ်သည်မည်

(ဂ) သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဘူတောပိ, သဗ္ဗဒါ ပိဏ္ဍာစာရိကော၊
တသ္မာ ကော အဝမညေယျ, ပိဏ္ဍောလုံ ဗုဒ္ဓသေဝိတံ။

(ဃ) နု ခေါ အရိယာ ယာစကာဝ, ဒေထ ဒေထာတိ ယာစရေ၊
ဥဒ္ဒိဿ အရိယာ တိဋ္ဌန္တိ, ဧသော အရိယာန ယာစနာ။

ပါဠိဖွင့်ရန်

၁။ ဆွမ်းခံသော ရဟန်တစ်ပါး အိမ်ပေါက်မှာ ရပ်နေတဲ့ယ်။

၂။ လူတို့၏ အမူအရာကို မှတ်သားပါ "ငါ့သပိတ်ထဲ ဆွမ်းလောင်းလိုသလား, မလောင်းလိုသလား" လို့။

လောက်အောင်၊ စရေ-ကျင့်ရာ၏၊ ဓမ္မစာရီ-ဆွမ်းခံအကျင့်ကို ကျင့်လေ့ရှိသူသည်၊ အသို့ လောကေ-ဤလောကဌ်လည်းကောင်း၊ ပရမှိ စ-နောက်လောကဌ်လည်းကောင်း၊ သုခံ-စွာ၊ သေတိ-အိပ်ရ နေရ၏။ [ဓမ္မပဒ, လောကဝဂ်]

(ဂ) သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဘူသော-ဘုရားရှင်အစစ် ဖြစ်၍ဖြစ်သည်၊ (သမာနော) ပိ-ဖြစ်သော်လည်း၊ သဗ္ဗဒါ-အခါခပ်သိမ်း၊ ပိဏ္ဍာစာရိကော-ဆွမ်းအကျိုးငှာ လည့်လည်ခြင်းရှိတော်မူ၏၊ တသ္မာ-ကြောင့်၊ ဗုဒ္ဓသေဝိတံ-ဘုရားရှင်သည် မှီဝဲ(လေ့ကျက်)တော်မူအပ်သော၊ ပိဏ္ဍောလုံ-ဆွမ်းကိုရှာမှီးသူ၏ အဖြစ်ကို (ဆွမ်းခံအကျင့်ကို)၊ ကော-အဘယ်သူသည်၊ အဝမညေယျ-အောက်တန်းစားဟု အသိအမှတ် ပြုထိုက်တော့အံ့နည်း။

(ဃ) အရိယာ-အရိယာတို့သည်၊ ယာစကာဝ-သူတောင်းစားတို့ကဲ့သို့၊ ဒေထ ဒေထာတိ-ပေးကြပါ ကမ်းကြပါဟူ၍၊ ခေါ-စင်စစ်၊ နု ယာစရေ-မတောင်းရမ်းကြကုန်၊ အရိယာ-တို့သည်၊ ဥဒ္ဒိဿ-အလိုရှိရာ စိတ်ဖြင့်သာမှန်း၍၊ တိဋ္ဌန္တိ-ရပ်တော်မူကြကုန်၏၊ ဧသော-ဤအလိုရှိရာ ရည်မှတ်၍ ရပ်ခြင်းသည်၊ အရိယာနံ-တို့၏၊ ယာစနာ-တောင်းခြင်းပေတည်း။

ကြည့်ရှုရန်

၁။ အိမ်တံခါး(အိမ်ပေါက်)-ဖဂဟဒွါရံ။ ၂။ ငါ့သပိတ်ထဲ- မမ ပတ္တေ။

၃။ ကိုရင် ဗုဒ္ဓရက္ခိတသည် သိပ်လဲမကြာ, သိပ်လဲမမြန်အောင် ဆွမ်းရပ်နေသည်။

၄။ ဇလုံကို ဆေးပြီး ဆွမ်းကို ယူခဲ့ပါ။

၅။ ကန်တော့ဆွမ်းပါ ဘုရား။

၆။ ဟင်းခွက်ကို ယူခဲ့ပါ။

၇။ မဒ္ဒေးသည် ဆွမ်းလောင်းဘို့ရန် အိမ်မှ ထွက်လာသည်။

၈။ ငါ၏ အသက်မွေးမှုသည် သူတစ်ပါးတို့၌ ဆက်စပ်နေပါတကား။

၉။ သင်သည် ဆွမ်းခံအကျင့်၌ မမေ့ပါနှင့်။

၁၀။ မြတ်စွာဘုရားတောင်မှ ဆွမ်းခံသေးတာဘဲ, ငါ ဘာကြောင့် ဆွမ်းမခံဘဲ နေရမှာလဲ။

၁၀။ ပိဏ္ဍပါတပဋိက္ခေပကာလေ ကထာသလ္လာပေါ

[ဆွမ်းခံပြန်လာချိန် စကားပြောပုံ]

၁။ ပိဏ္ဍပါတတော ပဋိက္ကန္တကာလေ ကိံ ကာတဗ္ဗံ။

၂။ ဥဒကဋ္ဌာနံ ဂန္တွာ ပါဒေ ပက္ခာလေတွာ ပါဒဟ္ထဉ္စေန ဟိဋ္ဌိတဗ္ဗာ။

၄။ ယူ(ဆောင်)– အာဟရ။ ၇။ မဒ္ဒေး–မဒ္ဒေးဒါရိကာ။ ၁၀။ နာဟံ ကသ္မာ ပိဏ္ဍာယ စရိဿာမိ။

ကြည့်ရှုရန်

၁။ ပိဏ္ဍပါတော–ဆွမ်းခံရာအရပ် (ဆွမ်းခံရွာ)၊ [ပိဏ္ဍပါတ အရ ဆွမ်းကို ရသော်လည်း ဆွမ်းခံရာဌာနကို ဌာနျုပစာရအားဖြင့် ယူပါ]။ ပဋိက္ကန္တကာလော–ပြန်သူ၏အခါ (ပြန်လာချိန်)။ ၂။ ဥဒကဋ္ဌာနံ–ရေရှိရာအရပ်။ ပက္ခာလေတွာ–ဆေး၍ [ပါးစပ်ဆေးရာ၌ "ဝိက္ခာလေ"ဟု သုံးစွဲသည်]။

၃။ နိဝါသနပါရုပနစီဝရာနိ ကထံ ကာတဗ္ဗာနိ။

၄။ ဝိဟာရစီဝရေန ပရိဝတ္တေတွာ ဂါမစီဝရံ စီဝရဝံသေ ဝါ စီဝရရဇ္ဇုယံ ဝါ ပတ္ထရိတဗ္ဗံ။

၅။ ယဒိ ဘန္တေ စီဝရံ သိန္နံ ဟောတိ, ကိံ ကာတဗ္ဗံ။

၆။ မုဟုတ္တံ ဥဏ္ဟော သြတာပေတဗ္ဗံ, နော စေ စိရံ နိဒဟိတဗ္ဗံ၊ ဒိဝါဘတ္တေ အဘုတ္တေယေဝ သဃ်ရိတွာ ယထာဌာနေ ထပေတဗ္ဗံ။

၇။ ပတ္တော ပန ကထံ ကာတဗ္ဗော။

၈။ ပိဏ္ဍပါတပဋိက္ကန္တေန သမနုဿရေယေဝ ပတ္တထဝိကတော သြမုဋ္ဌတွာ ပတ္တာဓာရကေ **ထပေတဗ္ဗော**။

၉။ ပတ္တထဝိကာ ပန ကတ္ထ **ထပေတဗ္ဗာ**။

၁၀။ ဘိတ္တိယံ အယောဒ**ဏ္ဍော** ဝါ ဝံသော ဝါ ဘဝိဿတိ, တတ္ထ လဂ္ဂေတွာ **ထပေတဗ္ဗာ**။

ပါဒပုဉ္ဆနံ–ခြေတို့ကို သုတ်ကြောင်းအဝတ် (ခြေသုတ်အဝတ်)။ ၃။ နိဝါသနံ–ခါးဝတ်သင်္ကန်း (သင်းပိုင်)။ ပါရုပနံ–ကိုယ်ရုံသင်္ကန်း (ဧကသီ)။ ၄။ ဝိဟာရစီဝရံ–ကျောင်း၌ ဝတ်ထိုက်သောသင်္ကန်း (ကျောင်း**ဝတ်သင်္ကန်း**)။ ပရိဝတ္တေ–လဲလှယ်။ ဂါမစီဝရံ–ရွာဝတ်သင်္ကန်း။ စီဝရဝံသ–သင်္ကန်း**လှန်းစရာ** ဝါး (သင်္ကန်းတန်းဝါး)။ စီဝရရဇ္ဇု–သင်္ကန်းလှန်းစရာ ကြိုး (သင်္ကန်းတန်းကြိုး)။ ပတ္ထရ–ဖြန့် (လှန်း)။ ၅။ သိန္နံ–စို (ရွှဲစို)။ ၆။ မုဟုတ္တံ–တစ်မုဟုတ် (တစ်ခဏ)။ ဥဏ္ဟံ–နေပူ။ သြတာပ–အောက်ကပူစေ(လှန်း)။ စိရံ–ကြာမြင့်စွာ(အကြာကြီး)။ နိဒဟ–ထား။ နိဒဟိတဗ္ဗ–ထားထိုက်။ ဒိဝါဘတ္တံ–နေ့ဆွမ်း။ ဘုတ္တ–စားအပ်။ အဘုတ္တ–မစားအပ်။ သဃ်ရ–ခေါက်။ သဃ်ရိတွာ–ခေါက်၍။ ယထာဌာနံ–အကြင်အကြင်ထားရာအရပ် (ထားမြဲနေရာ)။ ထပ–ထား။ ထပေတဗ္ဗ–ထားထိုက်။ ၈။ သမနုဿရံ–အခြားမဲ့။ သြမုဋ္ဌ–ချွတ်။ ပတ္တာဓာရကော–သပိတ်ခြေ။ ၁၀။ ဘိတ္တိ–နံရံ။ အယောဒဏ္ဍ–သံချောင်း (သံချိတ်)။ ဝံသော–ဝါးတန်း။ လဂ္ဂ–ငြိကပ်။ လဂ္ဂေ–ငြိကပ်စေ။ လဂ္ဂေတွာ–ဆွဲချိတ်၍။

(က) ယဿ ဝိဟာရဝတ္တေသု, သမာစာရော နု ဝိဇ္ဇတိ၊
ပရိဟာယတိ ဝုမိုယာ, ကာဠပက္ခေဝ စန္ဒိမာ။

(ခ) ယဿ ဝိဟာရဝတ္တေသု, သမာစာရော သံဝိဇ္ဇတိ၊
နု ′သော ဟာယတိ ဝုမိုယာ, သုက္ကပက္ခေဝ စန္ဒိမာ။

ပါဠိစီရန်

၁။ သင် ဘယ်က ပြန်လာသလဲ။

၂။ တပည့်တော် ဆွမ်းခံရွာမှ ပြန်လာပါတယ်။

၃။ ကျောင်းဝတ်သင်္ကန်းနဲ့ ရွာဝတ်သင်္ကန်းကို လဲ၍ သင်္ကန်းတန်းဝါးမှာ ဖြန့်ထားပါ။

၄။ ခွေးစိုသော သင်္ကန်းကို နေပူ၌ ခဏလှန်းပါ။

၅။ သင်္ကန်းကို နေပူထဲမှာ အကြာကြီး မထားပါနဲ့။

၆။ သပိတ်ကို အိပ်က ခွတ်ထားပါ။

၇။ ဟို နံရံမှာ သံချောင်းရှိတယ်။

၈။ ကျောင်းကျင့်ဝတ်၌ **ကောင်းစွာကျင့်ပါ**။

(က) ယဿ–အကြင်သူ၏၊ [**သမာစာရောဠ်စပ်**]၊ ဝိဟာရဝတ္တေသု–ကျောင်းကျင့်ဝတ်တို့၌၊ သမာစာရော–ကောင်းစွာ ကျင့်ခြင်းသည်၊ နု ဝိဇ္ဇတိ–မရှိ၊ (သော–ထိုသူသည်)၊ ကာဠပက္ခေ–လဆုတ်ပက္ခ၌၊ စန္ဒိမာ ဣဝ–လကဲ့သို့၊ ပရိဟာယတိ–ဆုတ်ယုတ်၏။

(ခ) ယဿ–၏၊ ၊ပေ၊ သံဝိဇ္ဇတိ–ရှိ၏၊ (သော–သည်)၊ သုက္ကပက္ခေ–လဆန်းပက္ခ၌၊ စန္ဒိမာ ဣဝ–ကဲ့သို့၊ ဝုမိုယာ–မှ၊ နု ဟာယတိ–မဆုတ်ယုတ်။

ကြည့်ရှုရန်

၁။ အဘယ်မှ (ဘယ်က)–ကုတော။ ပြန်လာ–ပစ္စာဂစ္ဆ။ (ပဋိက္ကမ) [ပိဏ္ဍပါတနှင့်တွဲလျှင် ′ပဋိက္ကမဖြင့် သုံးရသည်]။ ၂။ ဆွမ်းခံရာမှ–ပိဏ္ဍပါတတော။

၉။ လဆုတ်ပက္ခ၌ လသည် ဆုတ်ယုတ်သကဲ့သို့ ကျောင်းကျင့်ဝတ်ကို ကောင်းစွာ မကျင့်တဲ့သူဟာ ကြီးပွားခြင်းမှ ဆုတ်ယုတ်တတ်တယ်။

၁၀။ လဆန်းပက္ခ၌ လသည် တိုးပွားသကဲ့သို့ ကျောင်းကျင့်ဝတ်ကို ကောင်းစွာ ကျင့်တဲ့သူဟာ ကြီးပွားတတ်တယ်။

၁၁။ အန္ဆောဒိဝါဘတ္တေ ကထာသလ္လာပေါ

[နေ့ဆွမ်းစားချိန်အတွင်း စကားပြောပုံ]

၁။ ကတိဃဋိကံ အာဝုသော။

၂။ အဋ္ဌဃဋိကတော တိဿပလံ အတိက္ကန္တံ။

၉။ ယထာ ကာဠပက္ခေ စန္ဒိမာ ပရိဟာယတိ၊ တထာ ဝိဟာရဝတ္တံ သမ္မာ အစရန္တေ၊ ဝုဗိယာ ပရိဟာယတိ။ ၁၀။ ကြီးပွား–ဝုဗ [ဝုဗုတိ, ဝုဗ္ဗန်္တိ စသည်]။

ကြည့်ရှုရန်

၁။ ကတိဃဋိကံ–ဘယ်နှစ်နာရီရှိပြီလဲ **[အခန်းရှစ်၌** "ကတိနာဠိကာ"ဟု သုံးခဲ့သည်၊ အပေါက်ပါသော ကြေးအိုး**ကလေးဖြင့်** ပြုအပ်သော ရေနာရီသည် ဃဋိကာမည်၏၊ ယင်းကိုပင် "နာဠိကာ"**ဟုလည်း**ခေါ်၏၊ ရေနာရီမရှိသော ယခုအခါ၌ကား စက်နာရီကို ဃဋိကာ (နာဠိကာ)ဟု ခေါ်ရတော့သည်]။

ရေနာရီလုပ်နည်း။ ။၁၂–ကျပ်သားရှိသော ကြေးနီတုံးကို အစောက် (ဧောက်)လက်ရှစ်သစ်, နှုတ်ခမ်း၀ လက်**ကိုးသစ်,** ၁၃–နှစ်အရွယ်ရှိသော ကညာပျို၏ ပျော့ပျောင်းသော ဆံပင် တစ်ဆယ့်ခြောက်ပင်ကို ပေါင်းကျစ်၍ ဖြစ်ပေါ်လာသော ကြိုး၀ိုင်လောက်ရုံ ၎င်းကြေးခွက်ကို အပေါက်ဖေါက်၍ ရေအင်တုံ ရေအိုး**စသည်၌** ရှိသောရေပေါ်တွင် ချထားသောအခါ ဖောက်ထားသော အပေါက်မှ ရေ၀င်၍ ကြေးခွက်တစ်ခါမြုပ်လျှင် တစ်နာရီခေါ်သည်။

၂။ တိဿပလံ–မိနစ်သုံးဆယ်[ပလ–ပိုလ်၊ ရေနာရီ တစ်နာရီ၏ အစိတ်အပိုင်း, စက်နာရီ၏ မိနစ် စက္ကန့်ကို "ပလ"ဟု သုံးသင့်၏]။ အတိက္ကန္တံ–ကျော်(လွန်)။

၃။ ယဒိ ဇဝံ ပါဠိယာ စေဝ အဋ္ဌကထာဒီနဉ္စ ဥဂ္ဂဟနဝေလာ ဥပကဏ္ဏာ (ဥပကဋ္ဌာ), အာယာမ ဝိဇ္ဈာဂမ်ံ။

၄။ ဇဝံ ဘန္တေ, ကတရဝိဇ္ဈာယ ဓါရော။

၅။ ဗျာကရဏာသ ဝါရော။

၆။ နတ္ထိ ကိရ အာစရိယော, ကော နု ခွဇ္ဇ ဝါစေသတိ။

၇။ ယဒိ ဇဝံ ဥပါစရိယော ဝါစေသတိ။

၈။ သက္ခိသတိ နု ဥပါစရိယော ဗျာကရဏံ ဝါစေတုံ။

၉။ အဂရု အာဝုသော ဥပါစရိယသ ဗျာကရဏမတ္တဝါစနေ။

၁၀။ ဇဝံ နု။

၁၁။ ဇဝ.မေဝ။

၁၂။ ဥပါစရိယော အာဂစ္ဆတိ, အာသနာ ဝုဋ္ဌဟထ။

၃။ အဋ္ဌကထာ–အဋ္ဌကထာ (အနက်ကို ဖွင့်ဆိုကြောင်းကျမ်း)။ ဝိဇ္ဈာဂဇ္ဈော–အတတ်သင်ရာအခန်း (စာသင်ခန်း, စာသင်ဆောင်)။ ၄။ ကတရဝိဇ္ဈာ–အဘယ်အတတ်ပညာ (အဘယ်ကျမ်းစာ)။ ၅။ ဗျာကရဏံ–ဗျာကရဏ်း (သဒ္ဒါ)။ ၆။ နတ္ထိ ကိရ–မရှိဘူးတဲ့။ ကော နု ခွဇ္ဇ (ကော+နု ခေါ+အဇ္ဇ) အဇ္ဇ–ယနေ့၊ ကော–သည်၊ ဝါစေသတိ နု ခေါ–ဆိုစေလိမ့်မည်နည်း (ပို့ချလိမ့်မည်နည်း)။ ဝါစေ–ဆိုစေ (ပို့ချ) [စာအုပ်မရှိသော ရှေးခေတ်က ရွေ့ကဆိုပြသည်ကို တပည့်က လိုက်၍ဆိုရသည်]။ ၇။ ဥပါစရိယော–ဆရာ၏ အနီးပါး၌ဖြစ်သောဆရာ (လက်ထောက်ဆရာ)။ ၈။ သက္ခိသတိ နု–စွမ်းနိုင်လိမ့်မည်လော (စွမ်းနိုင်ပါ့မလား) [ဝတ္တမာန်ဖြင့် သက္ကောတိ, သက္ကုဏာတိ၊ အခြားဝိဘတ်များ၌ သက္ကုဏောယျ၊ သက္ကုဏိ, အသက္ခိ၊ သက္ကုဏိသတိ, သက္ခိသတိ–ဤသို့ ရုပ်ရှိသည်]။ ၉။အဂရု–ဝန်မလေး။ ဗျာကရဏမတ္တဝါစနံ–ဗျာကရဏ်းမျှကို ပို့ချခြင်း။ ၁၂။ ဥပါစရိယော အာဂစ္ဆတိ–လက်ထောက်ဆရာ လာနေပြီ [လာနေဆဲဖြစ်၍

၁၃။ အာမ ဘန္တေ။

၁၄။ နိသီဒေယျာထာ.ဝုသော, သကေ အာသနေ မောနံ သမာစရထ, မာ သဒ္ဒ.မကရိတ္ထ။

၁၅။ ယထာဥဂ္ဂဟိတံ အဝိရာဓေတွာ လေခါဖလကေ ဝါ လေခါပေါတ္ထကေ ဝါ အက္ခရာနိ လိခေယျာထ။

၁၆။ လိခိတံ ဘန္တေ။

၁၇။ လိခိတံ ဒဿေဟိ။

၁၈။ ဣဒံ သုဋ္ဌု, နု ပနိ.ဒံ။

(က) သိပ္ပသမံ ဓနံ နတ္ထိ, သိပ္ပံ စေရာ နု ဂဏှရေ၊
ဣဓ လောကေ သိပ္ပံ မိတ္တံ, ပရလောကေ သုခါ.ဝဟံ။

ဝတ္တမာန်ဖြင့် သုံးသည်]။ ၁၄။ မောနံ–ကိတ်တိတ် ဆိတ်ဆိတ်နေခြင်း။ သမာစရ–ကောင်းစွာကျင့်။ မာ အကရိတ္ထ (မာ အကတ္ထ)–မပြုကြနှင့် [အကာသိ, အကရာ၊ အကာသုံ, အကံသု၊ အကာသိ, အကတ္ထ၊ အကာသိံ, အကမှာ၊ အကရိ, အကရုံ စသည်]။၁၅။ ယထာဥဂ္ဂဟိတ–အကြင်အကြင်သင်ယူအပ်(သင်ယူပြီးသော) ကျမ်းစာ။ ဝိရာဓေ–ချွတ်ယွင်းစေ, လွဲမှားစေ၊ အဝိရာဓေဘွာ–မလွဲစေဘဲ။ လေခါဖလကံ–ရေးစရာပျဉ်ချပ် (ကျောက်သင်ပုန်း, ဘော)။ လေခါပေါတ္ထကံ–ရေးစရာစာအုပ်။ အက္ခရံ–အက္ခရာ (စာ)။ လိခ–ရေး။ ၁၆။ လိခိတ–ရေးအပ်, ရေးအပ်ပြီးသား (ရေးပြီးသား)။ ၁၇။ ဒဿေ–မြင်စေ(ပြ)။ ၁၈။ သုဋ္ဌု–ကောင်း၏။

(က) သိပ္ပသမံ–အတတ်ပညာနှင့်တူသော၊ ဓနံ–သည်၊ နတ္ထိ–မရှိ၊ သိပ္ပံ–ကို၊ စေရာ–သူခိုးဓားပြတို့သည်၊ နု ဂဏှရေ–မယူနိုင်ကုန်၊ ဣဓ လောကေ–၌၊ သိပ္ပံ–သည်၊ မိတ္တံ–မိတ်ဆွေတည်း၊ [ပုံလိင်မှ နပုံလိင်ပြန်နေသော လိင်္ဂဝိပလ္လာသ]။ ပရလောကေ–၌၊ သုခါဝဟံ–ချမ်းသာကို ဆောင်နိုင်၏။

(ခ) ဝိဒွတ္တံ စ နရိပတ္တံ စ, နေဝ တုလျံ ကုဒါစန၊
သဒေသေ ပုဒ္ဓတေ ရာဇာ, ဝိဒွါ သဗ္ဗတ္ထ ပုဒ္ဓတေ။

(ဂ) သဗ္ဗံ သုတ.မဓိယေထ, ဟိန.မုက္ကဋ္ဌမဇ္ဈိမံ၊
သဗ္ဗဿ အတ္ထံ ဇာနေယျ, နာ စ သဗ္ဗံ ပယောဇယေ။

ပါဠိစီရန်

၁။ တစ်နာရီ ခွဲပြီ (တစ်နာရီမှ မိနစ် ၃၀ လွန်ပြီ), စာအုံကြပါလား။

၂။ စာသင်ခန်းသို့ မသွားကြသေးဘူးလား။

(ခ) ဝိဒွတ္တံ စ-ပညာရှိ၏ အဖြစ်သည်လည်းကောင်း၊ နရိပတ္တံ စ-မင်း၏ အဖြစ်သည်လည်းကောင်း၊ ကုဒါစနံ-တစ်ခါတစ်ရံမျှ (ဘယ်တော့မှ)။ နေဝ တုလျံ-မတူ၊ ရာဇာ-ကို၊ သဒေသေ-မိမိ၏ အရပ်(နိုင်ငံ)၌၊ ပုဒ္ဓတေ-ပူဇော်အပ်၏ (လေးစားခံရ၏)၊ ဝိဒွါ-ပညာရှိကို၊ သဗ္ဗတ္ထ-အလုံးစုံသော အရပ် (နိုင်ငံ)၌၊ ပုဒ္ဓတေ-၏၊ [စာဏက္ကနီတိ။ ။နရိပတ္တံ၌ နရိ သဒ္ဒူပပဒ+ပါဓာတ်+တပစ္စည်း၊ နရိသည် လူဟော၊ ထောမနိဓိ- ပါဠိ၌ "နရိန္ဒတ္တံ"ဟု ရှိသင့်၏။

(ဂ) ဟိန.မုက္ကဋ္ဌမဇ္ဈိမံ-အယုတ်, အမြတ်, အလတ်ဖြစ်သော၊ သဗ္ဗံ-သော၊ သုတံ-နာယူမှတ်သား သင်ကြားအပ်သော အတတ်ပညာကို၊ အဓိယေထ-သင်ရာ၏၊ [သတ္တမီ ဇေဝိဘတ်]။ သဗ္ဗဿ-အလုံးစုံသော အတတ်ပညာ၏၊ အတ္ထံ-ကို၊ ဇာနေယျ-သိရာ၏ (သိအောင်ပြုရာ၏)၊ စ-သို့သော်လည်း၊ သဗ္ဗံ-ကို၊ နာ ပယောဇယေ-မသုံးစွဲရာ။ [ဇာတက-ဋ္ဌ, ၃-၂၀၅]။

[ဤစကားကိုယူပြီး လူရွှင်တော်များ ဟာသပြောကြသည်မှာ-"ဘယ်ဟာဖြစ်ဖြစ် တပ်ထားတာ ကောင်းတယ်, မလုပ်ချင်ယင် အသံနေ" ဟူ၏]။

၃။ အခု ပါဠိသိက္ခာအလှည့် မဟုတ်လား, ဘာလို့ နာမ်ဂိုဏ်း စာအုပ် ယူလာရသလဲ။

၄။ ဒီနေ့ ဆရာ မရှိဘူးဆို, စာမတက်ရဘူးပေါ့။

၅။ ငါက ပါဠိသိက္ခာလောက် ချဘို့တော့ ဝန်မလေးဘူး။

၆။ အမှန်ဘဲလား။

၇။ အမှန်ပါဘဲ။

၈။ ဆရာလာနေတယ် ဟေ့, ထကြ။

၉။ တိတ်တိတ်နေ, အသံမထွက်နဲ့။

၁၀။ ပညာနှင့်တူသော အရောင်မရှိ။

၁၁။ အတတ်ပညာ အားလုံး၏ အနှက်အဓိပ္ပာယ်ကို နားလည်ထား ရမယ်၊ ဒါပေမယ့် အကုန်လုံး မသုံးစွဲရဘူး။

၁၂။ ဝါစနကာလေ ကထာသလ္လာပေါ

[စာချချိန် စကားပြောပုံ]

၁။ ပေါတ္ထကံ အနောလောကေတွာ ဟိယျော ဥဂ္ဂဟိတဝိဇ္ဇံ ပုန သဇ္ဈာယထ။

၂။ ဥပရိဝိဇ္ဇံ ဥဂ္ဂဏှိသထ၊ ပဌတု ဗုဒ္ဓရက္ခိတော, အညေ သုဏန္တန္တု။

ကြည့်ရှုရန်

၃။ ဘာလို့-ကသ္မာ။ ယူ-ဂဏှ [ဂဏှတိ, ဂဏှန္တိ စသည်]။ ၄။ နတ္ထိ ကိရ အဇ္ဇ အာစရိယော။ သင်ယူ(တက်)-ဥဂ္ဂဏှ။ ၉။ မောနံ သမာစရထ (တုဏှီ ဟောထ)။ ၁၀။ အရောင်-အာဘာ။ တူမျှ-သမ။

၁။ သြလောက-ကြည့်၊ အနောလောကေတွာ (န+သြလောကေတွာ)-မကြည့်ဘဲ။ ဟိယျော-မနေ့က။ ဥဂ္ဂဟိတဝိဇ္ဇာ-သင်ယူအပ်ပြီးသော အတတ်ပညာ (သင်ပြီး,တက်ပြီးသားစာ)။ ၂။ ဥပရိဝိဇ္ဇာ-အထက်စာ (ရှေ့စာ)။ ပဌ-ရွတ်(ဆို)။

၃။ မာ ဝိရာဓေဟိ, ဇဝံ ဝဒေဟိ။

၄။ ဟရေ သတ္တ... မာ တွံ ပုနပ္ပုနံ ဝိရာဓေဟိ၊ အတိဗဟလောဠ္ဍကပေါလံ တဝ မုခံ ပေါထယိဿာမိ။

၅။ ကုမံ ပါဠိံ မရမ္ဘဘာသာယ ပရိဝတ္တေဟိ "ဗုဒ္ဓံ ပူဇေမိ"တိ။

၆။ ကုမံ ပန မရမ္ဘဘာသံ ပါဠိဘာသာယ ပရိဝတ္တေဟိ "တရားတော်ကို ပူဇော်ပါ၏"တိ။

၇။ ကုမိသာ ပါဠိယာ အတ္ထံ ယောဇေဟိ "သံယံ ပူဇေမိ"တိ။

၈။ ကုမသာ ဝါကျသာ အဓိပ္ပာယံ ဝဒေဟိ "ဗုဒ္ဓါ ဓမ္မံ ဒေသေတိ"တိ။

၉။ အလ.မေတ္တာဝတာ၊ ယဒိ သက္ကုဏေယျာထ, ဝါစုဂ္ဂတံ ပရိစိနာထ၊ နော စေ ဝါစုဂ္ဂတမတ္တံ ပရိစိနိတုံ သက္ကုဏေယျာထ, ပုနပ္ပုနံ ပဋ္ဌေယျာထ။

၁၀။ အပ္ပဒ္ဓါ သဒ္ဓယထ၊ မာ ဥစ္စာသဒ္ဒမဟာသဒ္ဒါ, မာ စ ဝိဇ္ဇဂဠ္ဘေ ကောလာဟလံ ကရောထ။

ကြည့်ရှုရန်

၄။ သတ္တော–သတ္တဝါ၊ ဟရေ သတ္တ–ဟဲ့ သတ္တဝါ၊ အတိဗဟလောဠ္ဍကပေါလံ–(အတိ+ဗဟလ+သြဠ္ဍ+ကပေါလံ)–အလွန်+ထူထဲသော+နှုတ်ခမ်း+ပါး၊ စောင်ရှိ။ ပေါထယ–ပုတ်ခတ် (ရိုက်,နှက်)။ ၅။ မရမ္ဘဘာသာ–မြန်မာဘာသာ [ဒေသဘာသာ ဟုလည်း သုံးစွဲနိုင်၏]။ ပရိဝတ္တေ–လည်စေ (လဲလှယ်, ပြန်ဆို)။ ဗုဒ္ဓံ ပူဇေမိတိ–ဗုဒ္ဓံ ပူဇေမိဟူသော၊ ကုမံ ပါဠိံ–ကို၊ ပူဇေ–ပူဇော်။ ၇။ ယောဇေ–ယှဉ်စေ (ယောဇနာ,ပေး)။ ၈။ ဝါကျံ–ဝါကျ၊ အဓိပ္ပာယော–အဓိပ္ပာယ် (အလိုရှိအပ်သောအနက်)။ ၉။ အလံ–တော်ပြီ။ မေတ္တာဝတာ–ဤမျှလောက်ဖြင့်။ သက္ကုဏေ–စွမ်းနိုင်။ ဝါစုဂ္ဂတ (ဝါစာ+ဥဂ္ဂတ)–နှုတ်သို့+တက်၊ (နှုတ်တက်)။ ပရိစိနာ–ဆည် ပ. (လေ့ကျက်)။ ၁၀။ ဥစ္စာဒ္ဒေါ–အထက်သို့ မြင့်တက်သော အသံရှိသူ။

၁၁။ သစေ ဣစ္ဆထ, ဧကတောဝ သဇ္ဇယထ၊ နော စေ, ဧကကောဝ သဇ္ဇယထ အတ္တနော ဝါစုဂ္ဂတဝိဇ္ဇံ အဝိရာဓေတွာ လိခထ။

၁၂။ ဒင်... ဒင်... ဒင်... ဒင်... (ဆယ်ချက်) ခန့်။

၁၃။ သုဏာထ, ကတိနာဦကာ။

၁၄။ ဒသနာဦကာ ဘန္တေ။

၁၅။ တေနဟိ ဂစ္ဆထ ယထာဝိဟာရံ၊ မာ စ ဥပါဟနသဒ္ဒံ သာဝေယျာထ, မန္ဒံ မန္ဒံ ဂစ္ဆထ။

(က) ဒွါသီတိ ဗုဒ္ဓတော ဂဏ္ဍိံ, ဒွေသဟဿာနိ ဘိက္ခုတော၊ စတုရာသီတိသဟဿာနိ, ယေ မေ ဓမ္မာ ပဝတ္တိနော။

မဟာသဒ္ဒေါ-ဘေးသို့ကျယ်ပြန့်သော အသံရှိသူ။ ၁၁။ ဧကတော-တပေါင်းတည်း။ ဧကကော-တစ်ယောက်တည်း၊ ["ဧကကာဝ"ဟုလည်း သုံးနိုင်၏၊ ဧကကာ မယံ အရညေ ဝိဟရာမ၊- ဓမ္မပဒ ၄, ၂-၂၈၇]။ သဇ္ဇယ-သရဇ္ဇာယ် (ရွတ်ဖတ်) [သဇ္ဇယထ-သံရှေ့-အဓိရှေ့ရှိသော ဣဓာတ်, ဣကို ဧပြု, ဧကို အယပြု၍ သဇ္ဇယထဟုသာ ရှိရမည်၊ သဇ္ဇာယထ-ဟု မရှိရပါ]။ ၁၅။ ယထာဝိဟာရံ-အကြင်အကြင် (မိမိ)ကျောင်း။ ဥပါဟန-ဖိနပ်။ သာဝေ-ကြားစေ။ မန္ဒံ မန္ဒံ-ဖြေးဖြေးနှေးနှေး [သဏိကံ သဏိကံ-ဟုလည်း သုံးနိုင်၏]။

(က) ဗြဟ္မဏ-ဗြဟ္မဏ၊ ဒွါသီတိသဟဿာနိ-ရှစ်သောင်းနှစ်ထောင်သော ဓမ္မက္ခန္ဓာတို့ကို၊ ဗုဒ္ဓတော-ဘုရားရှင့်အထံတော်မှ၊ ဂဏ္ဍိံ-သင်ယူခဲ့ပြီ၊ ဒွေသဟဿာနိ-နှစ်ထောင်သော ဓမ္မက္ခန္ဓာတို့ကို၊ ဘိက္ခုတော-အရှင်သာရိပုတြာစသော ရဟန်းတော်တို့ အထံမှ၊ (ဂဏ္ဍိံ)၊ ယေ ဓမ္မာ-အကြင် ဓမ္မက္ခန္ဓာတရားတို့သည်၊ မေ-ငါ၏၊ (ဇိဝှဂ္ဂေ-လျှာဖျား၌)၊ ပဝတ္တိနော-နှုတ်တက်ရွရွ ဖြစ်လာကြကုန်၏၊ (တေ ဓမ္မာ-တို့သည်)၊ စတုရာသီတိသဟဿာနိ-ရှစ်သောင်းလေးထောင်တို့တည်း။ [ခု ၂-၃၄၇၊ ထေရဂါထာ]။

(ခ) ဧဝံ အာနန္ဒထေရဿ, ဟဒယမှိ ပဝတ္တိနံ၊
ဓာရယေ ဝါစယေ ဓမ္မံ, ပဂ္ဂဏ္ဍေ ဣသိနံ ဓဇံ။

ပါဠိစီရန်

၁။ မနေ့က သင်ပြီးသားစာကို ပြန်ကြစမ်း။
၂။ စာအုပ် မကြည့်ဘဲ (အလွတ်)ပြန်။
၃။ မလွဲစေနဲ့, မလွဲစေနဲ့။
၄။ ဒီလို ပီအောင် ဆို, ဒီလို ပီအောင် ဆို။
၅။ ပါဠိကို မြန်မာ(ဘာသာ) ပြန်စမ်း။
၆။ အနက် ပေးစမ်း။
၇။ အဓိပ္ပာယ် ပြောစမ်း။
၈။ တတ်နိုင်ယင် နှုတ်တက်အောင် ဆောင်ထားကြ။
၉။ နှုတ်တက်နေတဲ့ စာကို မလွဲအောင်ရေးဘို့ရန်လဲ တတ်နိုင်ကြ ရမယ်။
၁၀။ နားထောင်ကြစမ်း, ဆယ်နာရီခွဲပြီ။

(ခ) ဧဝံ–သို့၊ အာနန္ဒထေရဿ–၏၊ ဟဒယမှိ–စိတ်နှလုံး၌၊ ပဝတ္တိနံ–ဖြစ်သော၊ ဓမ္မံ–ကို၊ ဓာရယေ–အာဂုံနှုတ်တက် ဆောင်ရွက်ရာ၏၊ ဝါစယေ–ဟောပြောပြသ ပို့ချရာ၏၊ ဣသိနံ–ရသေ့ ရဟန်းတို့၏၊ ဓဇံ–တရားတည်းဟူသော အောင်လံကို၊ ပဂ္ဂဏ္ဍေ–စိုက်ထောင်မြင့်မြင့် စွင့်စွင့်လူလူ, လွှင့်ထူရာ၏။

[(က) ဂါထာသည် အရှင်အာနန္ဒာက ဂေါပကမောဂ္ဂလ္လာနဗြဟ္မဏကို ပြောသော စကား၊ (ခ)၌ ပဝတ္တိနံဝယ် ပ+ဝတုဓာတ်+ဏီပစ္စည်း၊ ဒုတိယာသက်၍ ဒဏ္ဍိနံကဲ့သို့ ပြီးသည်]။

ကြည့်ရှုရန်

၄။ အရှုပ်အထွေးမရှိအောင် (ရှင်းအောင်,ပီအောင်)–အပလိဗုဒ္ဓံ၊ [ဗျတ္တံ–ထင်ရှားအောင်၊ ဝါ–ပီပီသသ ဤသို့လည်း သုံးစွဲနိုင်၏]။ ဧဝ.မပလိဗုဒ္ဓံ (ဗုန္ဓံ) ဝဒ။ ၈။ ဝါစုဂ္ဂတံ ပရိစိနာထ။ ၉။ လိခိတုံပိ သမတ္တာ ဟောထ။

၁၃။ ဒိဝါဘတ္တဝေလာယံ ကထာသလ္လာပေါ

[နေ့ဆွမ်းစားချိန် စကားပြောပုံ]

၁။ အမှာဓိကာ ဒသဃဋိကာ။

၂။ သမ္ပတ္တော ဒိဝါဘတ္တပဋိသန်ရဏကာလော, ဒွိက္ခတ္တုံ အယောဒဏ္ဍံ ပဟရ။

၃။ ပဟတော ဘန္တေ အယောဒဏ္ဍော။

၄။ ပဋိဂ္ဂဟိတံ နု ဘောဇနပီဋ္ဌံ။

၅။ နု ပဋိဂ္ဂဟိတံ ဘန္တေ။

၆။ ဘောဇနပီဋ္ဌံပိ ပဋိဂ္ဂဟေတဗ္ဗံ။

၇။ ကိံ ကာရဏာ။

၈။ အတ္ထိ အာဝုသော ဘောဇနပီဋ္ဌေ ရဇံ၊ ယဒိ တံ အပ္ပဋိဂ္ဂဟိတံ ဘဝေယျ, တေန သံဖုဋ္ဌံ ခါဒနီယံ ဝါ ဘောဇနီယံ ဝါ မူလပဋိဂ္ဂဟဏံ ဝိသဇ္ဇတိ၊ ဘောဇနပီဋ္ဌေ ပန ပဋိဂ္ဂဟိတေ တတြဋ္ဌံပိ ရဇံ ပဋိဂ္ဂဟိတမေဝ ဟောတိ၊ တသ္မာ ဘောဇနပီဋ္ဌံပိ ပဋိဂ္ဂဟေတဗ္ဗံ။

ကြည့်ရှုရန်

၁။ အမှာဓိကာ (အမှ+အဓိကာ)–ထက်ဝက်+အပိုအလွန်ရှိသော၊ ဒသဃဋိကာ–ဆယ်နာရီရှိပြီ (ဆယ်နာရီခွဲပြီ) [အခန်း ၁၀–အတိုင်း ဒသဃဋိကတော တိံသပလံ အတိက္ကန္တံ ဟုလည်းသုံးနိုင်၏]၊ ၂။ သမ္ပတ္တ–ရောက်၊ ပဋိ(အဘိ)သန်ရဏံ–ပြင်ဆင်ခြင်း၊ ဒိဝါဘတ္တပဋိသန်ရဏကာလော–နေ့ဆွမ်းပြင်ချိန် [အခန်း ၆–၌ "ဘတ္တသဇ္ဇန"ဟု သုံးခဲ့၏]။ ၄။ ပီဋ္ဌံ–ခုံ, ကုလားထိုင်၊ ဘောဇန+ပီဋ္ဌံ–စား+ခုံ(စားပွဲ)။ ၅။ ပဋိဂ္ဂဟိတ–အကပ်ခံအပ်။ ၇။ ကိံ ကာရဏာ–အဘယ်ကြောင်းကြောင့်နည်း။ ၈။ တတြဋ္ဌ–ထိုဋ္ဌတည်သော (မြူစသည်)။

၉။ သာဓု ဘန္တေ။

၁၀။ အဘိသခ်ံတံ အာဝုသော ဘောဇနပီဋ္ဌံ, သံဃသ အာဂမနတ္ထာယ အယောဒဏ္ဍံ ဒသဝါရမတ္တံ ပဟရ။

၁၁။ နိသီဒထာ.ဝုသော အတ္တနော ပတ္တာ.သနေ။

၁၂။ ဒေထာ.ဝုသော ပရိဗ္ဘာဇကာ.... သူပံ စေဝ ဗျဉ္ဇနံ စ, တုမှာကံပိ အတ္ထာယ အဝသိဿေယျာထ။

၁၃။ ဘောန္တော ပရိဗ္ဘာဇကာ.... တုမှေ, သြလောကေယျာထ, ဗျဉ္ဇနထာလကေ ယံ ခီဏံ(သစေ တံ အတ္ထိ),အနုဒဒေယျာထ။

၁၄။ တတြ ပိဋ္ဌေ သုရုသုရသုဒ္ဒါ စေဝ ကဉ္ဇိကသဒ္ဒါ စ သူယတိ, မာ သူပံ သုရုသုရုကာရကံ ပိဝထ၊ သဗ္ဗသ္မိံ ဘုဉ္ဇနကိစ္စေ သေခိယဝတ္တံ မနသိ ကရေယျာထ, မာ စ ကဉ္ဇိကသဒ္ဒံ သာဝေယျာထ။

၁၅။ ဘတ္တကိစ္စံ ပရိယောသိတံ၊ သစေ ခါဒနီယံ အတ္ထိ, ဥပနာမေထ။

၁၀။ အာဂမနတ္ထာ (အာဂမန+အတ္ထ)–လာခြင်း+အကျိုး။ ၁၁။ ပဒတ္တ့ဉ်းသန်–ရောက်အပ် ရအပ်သောနေရာ။ ၁၂။ ပရိဗ္ဘာဇကာ–ပရိဗိုဇ် (ဖိုးသူတော်) [သုတ်ပါထေယျသမွသာဒနဿသုတ်အဋ္ဌကထာ၌ ပြအပ်သည့်အတိုင်း လူမှုကိစ္စကို စွန့်ခွါ၍ တရားကျင့်ဘို့ရာ ကျောင်းသခ်ိမ်းသို့ သွားနေသော သာသနာတော်နှယ်ဝင် အဝတ်ဖြူဝတ်သော သူကို "ပရိဗ္ဘာဇကော"ဟု သုံးသည်၊ ပရိဗ္ဘာဇက ဖိုးသူတော်ဟု ဘာသာပြန်ခြင်းသည် ယင်းအဓိပ္ပာယ်နှင့် ဆီလျော်ပါမည်၊ သီလရှင်များကို "ပရိဗ္ဘာဒိကာ"ဟုသုံးသင့်၏]။ အဝသိဿေ–ကြွင်း, ကျန်စေ (ချန်ထား)။ ၁၃။ ခီဏ–ကုန်။ အနုဒဒေယျာထ–နောက်ထပ်ပေး(လိုက်) [ဒဒါတိ, ဒဒန္တိ၊ ဒဒါတု၊ ဒဒေယျ စသည်]။ ၁၄။ သူယ–ကြားအပ် [သုယျ ဟုလည်း သုံးနိုင်၏]။ ပိဝ–သောက်။ ၁၅။ ပရိယောသိတ–ပြီးဆုံးစေအပ်။ ဥပနာမ–အနီး၌ညွတ်စေ(ကပ်)။

၁၆။ ဒုဂ္ဂန္ဓံ ပရိဟရိတုံ ပတ္တံ နာနီယပိဏ္ဍယာ ဥပဇ္ဈေတွာ ဓောဝထ, ဓောဝိတွာ ဝေါဒကံ ကာတုံ ပတ္တပုဉ္ဆနေန ပုဉ္ဆထ။

၁၇။ တတော ပရံ မုဟုတ္တံ ဥဏ္ဍော ဩတာပေထ, မာ စ ဥဏ္ဍော ပတ္တစီဝရံ နိဒဟထ၊ ပတ္တာ.သနေယေဝ ပတ္တာပိဓာနံ ဝိဝရိတွာ နိသာမေထ။

၁၈။ လဒ္ဓါ နု ခေါ ဣမသ္မိံ ဝိဟာရေ ဩကာသော တမ္မူလံ ခါဒိတုံ။

၁၉။ ဣမသ္မိံ ဝိဟာရေ ယေဘုယ္ယေန တမ္မူလံ နတ္ထိ၊သစေ အတ္ထိ, ပုဗ္ဗဏ္ဟော ခါဒိတဗ္ဗံ၊ ဓူမဝဋ္ဋိ ပန ယဒါ ကဒါစိပိ န ပါတဗ္ဗာ, တမ္မကူဠံပိ န ခါဒိတဗ္ဗံ။

၁၆။ ပရိဟရိတုံ–ဆောင်ယူ (ပယ်ရှား) [အပနေတုံ ဟုလည်း သုံးနိုင်၏]။ ဝေါဒကံ–ရေမရှိ။ ၁၇။ နိဒဟ–ထား(ကြာမြင့်စွာထား)။ ပတ္တာ.သနံ–သပိတ်၏ နေရာ (သပိတ်ထားရာ နေရာ, သပိတ်စင်) [ပတ္တမာဠကော ဟုလည်းသုံး]။ အပိဓာနံ–အပိတ်, အဖုံး၊ ပတ္တာပိဓာနံ–ဒၢပိတ်ဖုံး၊ ဝိဝရ–ဖွင့်၊ [ဝိဝရိတုံ ဝိဝရိတွာ စသည်]။ ၁၈။ လဒ္ဓ–ရအပ်။ ဩကာသော–အခွင့်။ တမ္မူလံ–ကွမ်း။ ၁၉။ ဓူမဝဋ္ဋိ–ဆေးလိပ်။ ပါတဗ္ဗ–သောက်ထိုက်၊ [ပိဝတိ, ပိဝေယျ စသည်၊ ပိဝန္တော–သောက်စဉ်၊ ပိဝိတုံ, ပါတုံ–ငှာ]။ ကမ္မကူဠံ–ဆေးရွက်၊ [ဓူမပဏ္ဏံ, ဓူမပတ္တံ ဟုလည်းသုံး] တမ္မ–နီမြန်းသော+ကူဠ–အထွတ် (အဖျား)ရှိသော ဆေးရွက် [မြန်မာဆေးရွက်ကြီးများ နူးပြီးနုပ်ပြီးသောအခါ နေရောင်၌ထောင်ကြည့်လျှင် အဖျား(နှုတ်ခမ်းသား)များ နီတီတီအရောင်ကို တွေ့ရတတ်ပါသည်၊ ထို့ကြောင့် "တမ္မကူဠ–ဆေးရွက်"ခေါ်သည်၊ ပိဋကဋ္ဌ အသုံးမရှိ, အိန္ဒိယသုံးဖြစ်သည်၊ တမ္မကူဠမ္မ တမ္မကူ–တမာကူဖြစ်လာသည်]။

(က) သလ္လေခံ အစ္စဇန္တေန, အပ္ပမတ္တေန ဘိက္ခုနာ၊
ကပ္ပိယေပိ နာ ကာတဗ္ဗာ, အာမိသတ္ထာယ လောလတာ။

ပါဠိစီရန်

၁။ ဆယ့်နှစ်နာရီ ခွဲပြီ။

၂။ အိပ်ရာက ထဘို့ရန် ငါးချက်လောက် တုံးခေါက်လိုက်ပါ။

၃။ ဒီအချိန်ဟာ ဆွမ်းပြင်ချိန် မဟုတ်ဘူး။

၄။ စားပွဲခုံကို ဆေးလိုက်ပါ။

၅။ အကပ်ခံပြီး (ခံအပ်ပြီး) မဟုတ်လား, ဘာပြုလို့ ထပ်အကပ်ခံရသေးတာလဲ။

၆။ စားပွဲခုံမှာ ဖုန်(မြူမှုန်) မရှိဘူးတဲ့လား၊ ခဲဖယ်ဘောဇဉ်ကို မြူမှုန်လူးလိမ့်မယ်, စားပွဲခုံကိုပါ အကပ်ခံပါ။

(က) သလ္လေခံ–ပစ္စည်းလေးပါး၌ ကိလေသာ (စွဲလမ်းမှု)နည်းပါးအောင် ခြစ်ပစ်ကြောင်း အကျင့်ကို၊ အစ္စဇန္တေန–မစွန့်သော၊ အပ္ပမတ္တေန–မမေ့မလျော့ မပေါ့မဆသော၊ ဘိက္ခုနာ–သည်၊ ကပ္ပိယေပိ–အပ်သောအရာ၌သော်မှလည်း၊ [ပိဖြင့် "မအပ်သောအရာကို မဆိုထားဘိ"ဟု ဂရဟာပြု]။ အာမိသတ္ထာယ–အဝတ်အစားဟူသော အာမိသအကျိုးငှာ၊ လောလတာ–လော်လီသူ၏အဖြစ် (မငြိမ်မသက် ယောက်ယောက်ခတ်ခြင်း)ကို။ နာ ကာတဗ္ဗာ–ထိုက်။

ကြည့်ရှုရန်

၂။ ထခြင်းငှာ (ထဘို့ရန်)–ဝုဋ္ဌဟိတုံ၊ ၃။ နာ.ယဲ ဘတ္တာဘိသန်ရဏာကာလော (နာ ကာလော.ယဲ ဘတ္တံ အဘိသန်ရိတုံ)။ ၅။ နနု ပဋိဂ္ဂဟိတံ, ကသ္မာ ပဋိဂ္ဂဏှာသိ။ ၆။ ခါဒနီယဘောဇနီယာနိ ရဇေန သမ္မဋ္ဌာနိ ဘဝိဿန္တိ။

၇။ ဖိုးသူတော်နဲ့ ကျောင်းသားများဘို့လဲ ချန်ထားလိုက်ပါဦး။

၈။ ထပ် လိုက်ကြပါဦး။

၉။ သပိတ်ကို ဆပ်ပြာနဲ့ တိုက်ပြီး ဆေးပါ။

၁၀။ သပိတ်ကို တမုဟုတ်(ခဏ)လောက် နေလှန်းပြီးမှ သပိတ်စင်မှာ သိမ်းပါ။

၁၁။ နံနက်မှာ ကွမ်းရှိယင် စားပါတော့, နေလွဲရင်တော့ ကွမ်းရော ဆေးပါ မစားရဘူး။

၁၄။ နှာနဝေလာယံ ကထာသလ္လာပေါ

[ရေချိုးချိန် စကားပြောပုံ]

၁။ နန္ဒာ.ဝုသော ဓမ္မရက္ခိတ.... နှာနကာလော, ဥဒပါနာ ဥဒက.မာကမာဟိ။

၂။ အတ္ထိ ပန ဘန္တေ ဥဂ္ဃါတနဥ္စေဝ ဥဒကဘာဇနဥ္စ။

၇။ ကျောင်းသား–ဝိဟာရဒါရက၊ [ရွာသားကလေးတွေကို "ဂါမဒါရက"ဟု ကျမ်းစာတို့၌ သုံးသည်]။ ၈။ အနုဒဒေယျာထ (ပုန ဒဒေယျာထ)။ ၁၁။ မာ ဝိကာလေ ပန တမ္မူလံ စေဝ ဓူမပဏ္ဏံ စ ခါဒ။

ကြည့်ရှုရန်

၁။ နှာနကာလော–ရေချိုးရာအခါ(ရေချိုးချိန်) [နှာန နေရာဝယ် နဟာန ဟုလည်းသုံးနိုင်၏]။ဥဒပါနော–ရေတွင်း။ အာကမ–ဆွဲငင်၊ [အာကမိတ–ဆွဲငင် ထိုက်၊ အာကမိတွာ,အာကမိတုံစသည်]။ ၂။ ဥဂ္ဃါတန်–ရေကို ထုတ်ဆောင်ကြောင် ကိရိယာ(စက်သီး)။ [စက္ကဝဋ္ဌကံ–လည်သော စက်သီ ဟုလည် စူဋ္ဌဝဂ္ဂပါဋ္ဌိတော် ၌ရှိ၏]။ ဥဒကဘာဇန်–ရေပုံး [လောဟဝါရဏံ–သံပုံ ဟုလည် သုံသင်၏]။

၃။ နဲ ပဿသိ နဲ တွံ ဥဒပါနဿ ဥပရိ ဥဂ္ဃါတနဥ္စေဝ, သဟ ရဇ္ဇုယာ တသ္မိံ ဥဂ္ဃါတနေ ယောဇိတံ ဥဒကဘာဇနဥ္စ။

၄။ ဥဒကံ အာကမိတွာ ကတ္ထ ပက္ခိပေယျာမိ။

၅။ သံဝိဇ္ဇေယျ နှာနကောဋ္ဌကေ မတ္တိကာဝါရကော ဝါ ဒေါဏိ ဝါ, တတ္ထ ပက္ခိပေယျာသိ။

၆။ သီတကာလော အာဝုသော, တသ္မာ ဥဒကံ တာပေဟိ။

၇။ ကုဟိံ ဘန္တေ ဥဒကတာပနဘာဇနံ။

၈။ နာ.ဟံ ဇာနာမိ, တွမေဝ ပရိယေသာဟိ။

၉။ ထပိတံ ဘန္တေ နှာနကောဋ္ဌကေ ဥဒကံ သဒ္ဓိံ ဥဏ္ဍောဒကေန။

၁၀။ ထပိတာ နဲ ဥဒကသာဋိကာပိ။

၁၁။ နဲ ထပိတာ ဘန္တေ, အဟံ ပမတ္တော.မှိ။

၃။ ရဇ္ဇု–ကြိုး [ဤနေရာ၌ ရေငင်ကြိုး]။ ယောဇိတံ–ယှဉ်စေအပ် (တပ်ထားအပ်)။ ၄။ပက္ခိပ–ထည့်။ [စူဋ္ဌဝဂ္ဂ ဇန္တာဃရဝတ်၌ "ဥဒကဒေါဏိကာယ ဥဒကံ အာသိဥ္စိတဗ္ဗံ"ဟုရှိ၍ အာသိဥ္စ–လောင်းထည့် ဟုလည်း သုံးနိုင်သေးသည်]။ ၅။ သံဝိဇ္ဇ–ရှိ။ နှာနကောဋ္ဌက–ရေချိုးခန်း။ မတ္တိကာဝါရကော–မြေအိုး (အင်တုံ)။ [အယောဝါရကော–သံစည်ပိုင်း]။ ဒေါဏိ–သစ်သားစည်ပိုင်း, [အုတ်စည်ပိုင်း, အုတ်ရေကန်ကို ဣဋ္ဌကာဒေါဏိ ဟုသုံး]။ ၆။ တာပေ–ပူစေ။ ၇။ ဥဒက+တာပန+ဘာဇနံ–ရေ+ပူကြောင်း+အိုး (ရေနွေးကျိုအိုး)။ ၈။ ပရိယေသ–ရှာ။ ၉။ ထပိတ–ထားအပ်။ ၁၀။ ဥဒကသာဋိကာ–ရေသနုပ်။ ၁၂။ သရာဝကော–ခွက်ငယ်၊

၁၂။ နတ္ထိ ဝတာ.ဝုသော နာနသရာဝကော စေဝ နာနိယပိဏ္ဍိ စ နာနစုဏ္ဏံ စ။

၁၃။ မုဟုတ္တံ ဘန္တေ တာဝ အာဂမေထ, ဂဏှိသာမိ။

၁၄။ နိဋ္ဌိတ.မာဝုသော နာနကိစ္စံ, ဥဒကသာဋိကံ ပဋ္ဌေတွာ မုဟုတ္တံ ဥဏ္ဟော သြတာပေတွာ သုက္ခသမနန္တာ ရမေဝ ပဋိသံဟရာဟိ။

၁၅။ နာနကာလေ သမ္ပတ္တေပိ သစေ ဝေါ နာယိတုကာမတာစိတ္တံ နတ္ထိ, မာ နာယထ။

၁၆။ သတိပိ နာယိတုကာမစိတ္တေ မာ ဘုသံ ဝါယနဋ္ဌာနေ နာယထ။

၁၇။ သစေ ဟိ တာဒိသေ ဌာနေ နာယထ, သီတေန ဖုဋ္ဌာ ဧရာတုရာ ဘဝိဿထ။

၁၈။ နာနကိစ္စပရိယောသာနေ ကာယပုဉ္ဆနေန ပုဉ္ဆေယျာထ, တတောပရံ ကယဿ ဥတုဂါဟာပနတ္ထံ မုဟုတ္တံ ပါဝုရဏံ ပါရုပေယျာထ။

နာန+သရာဝကော–ရေချိုး+ခွက်။ နာနစုဏ္ဏံ–ဆပ်ပြာမှုန့်။ ၁၃။ အာဂမ–စောင့်(ဆိုင်.)။ တာဝ အာဂမေထ–ဆိုင်းငံ့(စောင့်)ကြပါဦး။ ၁၄။ ပိဋ္ဌ–ညှစ်။ သုက္ခသမနန္တာရ–ခြောက်သည်၏ အခြားမဲ့ (ခြောက်လျှင်ခြောက်ချင်း)။ ပဋိသံဟရ–ရုပ်။ ၁၅။ နာယိတုကာမတာစိတ္တံ–ရေချိုးခြင်းငှာ လိုလားသူ၏ဖြစ်ကြောင်းစိတ် (ရေချို ချင်စိတ်)။ ၁၆။ ဘုသံ–(အလွန်)၊ [ဉ–လိင်]။ ဝါယနဋ္ဌာန–လေတိုက်ရာအရပ်။ ၁၇။ ဧရာတုရော–ပြင်းစွာအဖျားရောဂါသည် လွမ်းမိုးအပ်သူ (အဖျားရောဂါဖြင့် နာကျင်သူ)။ ၁၈။ ဥတုဂါဟာပနံ–အငွေ့ကိုယူစေခြင်း (အငွေ့ရအောင်လုပ်ခြင်း.)။ ပါဝုရဏံ–ခြုံထည်။

(က) နှာနကာလေ သမ္ပတ္တေပိ, နော စ.တ္ထိ နှာယိတုံ မနော၊
မာ နှာယဝှေါ သဝါတေပိ, သီတဖုဋ္ဌော ဟိ ဗျာဓိတော။

ပါဋ္ဌိစီရန်

၁။ ရေချိုးချိန်တန်ပြီ ငါ့ရှင်။

၂။ စက်သီးနဲ့ ရေပုံးရှိတယ် မဟုတ်လား။

၃။ ရေတွင်းမှာ တပ်ထားတယ်လေ။

၄။ ရေချိုးခန်းထဲမှာ စည်ပိုင်းရှိတယ် မဟုတ်လား။

၅။ စည်ပိုင်း မရှိဘူး, မြေအင်တုံသာ ရှိတယ်။

၆။ အေးတဲ့အခါမှာ ရေနွေးနဲ့ ချိုးရတယ်။

၇။ ရေနွေးကျိုတဲ့အိုး ရှိရဲ့လား, တပည့်တော် ရှာလိုက်ဦးမယ်။

၈။ တပည့်တော် သိပါတယ်, ရှာပေးဘို့ မလိုပါဘူး။

၉။ သိပြီ သိပြီ, တပည့်တော် မေ့နေလို့။

(က) နှာနကာလေ–သည်၊ သမ္ပတ္တေပိ–သော်လည်း၊ နှာယိတုံ–ငှါ၊ မနော–သည်၊ နော စ.တ္ထိ (နော+စေ+အတ္ထိ)–အံ့၊ (ဧဝံသတိ) မာ နှာယဝှေါ–ရေမချိုးကြနှင့်၊ သဝါတေပိ–လေနှင့်တကွဖြစ်သော (လေတိုက်ရာ)အရပ်၌လည်း၊ မာ နှာယဝှေါ–နှင့်၊ ဟိ–တားမြစ်သင့်၏၊ သီတဖုဋ္ဌော–အအေးသည် တွေ့ထိ နှိပ်စက်အပ်သူသည် (အအေးမိသူသည်)။ ဗျာဓိတော–ဖျားနာတတ်၏။

ကြည့်ရှုရန်

၂။ နနု ဥဂ္ဃါတနဥ္စေဝ ဥဒကဘာဇနဥ္စ အတ္ထိ၆။ ချိုးထိုက်၏(ချိုးရတယ်)–နှာယိတဗ္ဗံ။ ၈။ အဟံ ဇာနာမိ, နတယာ ပရိယေသိတဗ္ဗံ [ကံပုဒ်၏ လိင်သို့ လိုက်၍ ၃–လိင် သုနိုင်သည်]။ ၉။ ဇာနာမိ ဇာနာမိ, အဟံ ပမတ္တော.မှိ

၁၀။ ခဏ(တမုဟုတ်)လောက် စောင့်ပါဦးနော်, တပည့်တော်လာခဲ့ပါမယ်။

၁၁။ နေပူမှာ ရေသနုပ်ကို အကြာကြီး မလှန်းပါနဲ့။

၁၂။ ငါ့ရှင် သိပ်လေတိုက်တဲ့ နေရာမှာ ရေချိုးခဲ့သလား။

၁၃။ သူ အအေးမိပြီး ဖျားတယ်။

၁၄။ ကိုယ်ငွေ့ရအောင် စောင် ခြုံလိုက်ပါ။

၁၅။ ဝစ္ဆကုဋိပဋိသံယုတ္တော ကထာသလ္လာပေါ

[ဝစ္ဆကုဋိနှင့်စပ်၍ စကားပြောပုံ]

၁။ ဘန္တေ ဗုဒ္ဓရက္ခိတ ဝစ္ဆကုဋိနာမ ကတ္ထ ပတိဋ္ဌာပေတဗ္ဗာ။

၂။ ပေါရာဏကတ္ထရာ အာဝုသော ဝစ္ဆကုဋိံ ယေဘုယ္ယေန ဝိဟာရပစ္ဆန္တေ ပတိဋ္ဌာပေသုံ။

၃။ ၁၅ကုဋိံ ပဝိသန္တေန ကထံ ပဝိသိတဗ္ဗာ။

၄။ ဝစ္ဆကုဋိံ ပဝိသန္တေန ဗဟိ ဌိတေန ဥက္ကာသိတဗ္ဗံ အန္တော နိသိန္နဿ အတ္ထိဘာဝံ ဝါ နတ္ထိဘာဝံ ဝါ ဉာတုံ။

[သိပြီဟု အတိတ်စကားလုံ.ဖြင့် သုံးသော်လည်း ယခုလောလောဆယ် သိကြောင်းကို ပြောပြသောအရာဖြစ်၍ "ဇာနာမိ"ဟု ဝတ္တမာန်ဖြင့် သုံးရသည်]။ ၁၂။ နှာယသိ နု တွံ ဘုသံ ဝါယနဋ္ဌာနေ၊ ရေချိုး-နှာယ(နဟာယ) [နှာယတိ, နှာယန္တိ စသည်၊ ငါ့ရှင် ရေချိုးပြီးပြီလား စသည်ဖြင့် မေးရာ၌ ရေချိုပြီ, ရေချိုးပြီးသူဟော နှာတော(နဟာတော)ကို သုံး]။ ၁၄။ ကာယဿ ဥတုဂါဟာပနတ္ထံ ပါဝုရဏံ ပါရုပိတွာ သယ [အဝတ်(စောင်)-စောင့်က။ အိပ်ရာခင်းကို ပစ္စတ္ထရဏ ဟု သုံ.]။

ကြည့်ရှုရန်

၁။ပတိဋ္ဌာပေ-တည်စေ(ထား)။ ၂။ ပေါရာဏက-ရှေးဦးဖြစ်သော (ရှေးဆရာတော်ကြီးများ)။ ပစ္ဆန္တ-အစွန်(အဖျား)။ ၄။ ဗဟိ-အပြင်ဘက်၌၊ ဌိတော-

၅။ သစ.ဿ အန္တော နိသိန္နော၊ တေနာပိ ဥက္ကာသိတဗ္ဗံ။

၆။ တတောပရံ ဗဟိ စီဝရဝံသေ ဝါ စီဝရရဇ္ဇုယံ ဝါ စီဝရံ နိက္ခိပိတွာ သာဓုကံ အတရမာနေန ဝစ္စကုဋိ ပဝိသိတဗ္ဗာ။

၇။ ကိံ ကာရဏာ စီဝရံ ဗဟိ နိက္ခိပိတဗ္ဗံ။

၈။ ယဒိ စီဝရံ ပါရုပိတွာ ပဝိသတိ, စီဝရံ ဒုဂ္ဂန္ဓံ ဟောတိ၊ တသ္မာ ဗဟိ စီဝရံ နိက္ခိပိတဗ္ဗံ။

၉။ ကတ္ထ ဌိတေန ဥဗ္ဗဇိတဗ္ဗံ, ကထဥ္စ ဝစ္စံ န ကာတဗ္ဗံ။

၁၀။ ပါဒုကာသု ဌိတေနေဝ ဥဗ္ဗဇိတဗ္ဗံ၊ န နိတ္ထုနန္တေန, နာပိ ဒန္တကဋ္ဌံ ခါဒန္တေန ဝစ္စံ ကာတဗ္ဗံ, န စ ပဿာဝဒေါဏိကာယ ခေဋ္ဌော ကာတဗ္ဗော။

၁၁။ ဝစ္စေ နိဋ္ဌိတေ ကထံ ကာတဗ္ဗံ။

တည်သူ။ အန္တော–အတွင်း၌၊ နိသိန္နော–(ထိုင်)နေသူ။ အတ္ထိဘာဝေါ–ရှိသည်၏ အဖြစ်(ရှိမှန်း)။ ဥာတုံ (အညာတုံ, ဇာနိတုံ)–သိခြင်းငှာ။ ၅။ ဥက္ကာသိတဗ္ဗံ–ချောင်းဟန့်ရာ၏ [တေနာပိ ဥက္ကာသိတဗ္ဗံ ဟု စူဋ္ဌဝဂ္ဂ ဝတ္တက္ခန္ဓကကို နည်းမှီး၍ သုံးသည်။ ပစ္စုက္ကာသိတဗ္ဗံ–ပြန်၍ ချောင်းဟန့်ရာ၏ ဟုလည်း သုံးနိုင်၏၊ ဥက္ကာသ–ချောင်းဟန့်၊ ချောင်းညံ–ရှေးသုံး စကား]။ ၆။ နိက္ခိပ–ချထား (ကိုယ်မှ ချ၍ သင်္ကန်းတန်းပေါ်၌ထား)။ အတရမာနော–လျင်လျင်မြန်မြန် (ပျာယိပျာယာ) မဟုတ်(သူ)။ ၈။ ဒုဂ္ဂန္ဓ–မကောင်းသော အနံ့ရှိ။ ၉။ ဥဗ္ဗဇိတဗ္ဗံ–သင်းပိုင်ကို ပင့်မရာ၏။ ကထဥ္စ–အဘယ်နည်းဖြင့်။ ဝစ္စံ–ကျင်ကြီး။ ၁၀။ ပါဒုကာ–ခြေနင်းခုံ (ကုဋိအတွင်း၌ရှိသော နင်းခုံ)။ နိတ္ထုနာ–ညီး။ နိတ္ထုနန္တ–ညီးတွားလျက် (ညီးတွား သူ) [နိတ္ထုနာတိ, နိတ္ထုနန္တိ စသည်]။ ပဿာဝဒေါဏိကာ (ပဿာဝဒေါဏိ)–

၁၂။ အဝလေခနပိဋ္ဌရေ ဝါ အဝလေခနမာဋ္ဌကေ ဝါ အဝလေခနကဋ္ဌံ ဘဝိဿတိ, တေန အဝလိခိတပ္ပံ၊ နံ ဖရုသေန ကဋ္ဌေန အဝလိခိတပ္ပံ၊ နံ အဝလေခနကဋ္ဌံ ဝစ္စကူပမ္ဳိ ပါတေတပ္ပံ၊ ယထာပညတ္တေယေဝ ဌာနေ ထပေတပ္ပံ၊ သစေ ဗဟိ ဥဟဒံ ဟောတိ, ဥဒကေန မောဓိတပ္ပံ။

၁၃။ တတောပရံ ကိ ကာတပ္ပံ။

၁၄။ တတောပရံ အာစမနကုမ္ဘိတော ဥဒကံ ဂဟေတွာ အာစမေတပ္ပံ၊ နံ စပုစပုကာရကံ အာစမေတပ္ပံ၊ နံ စ အာစမနသရာဝကေ ဥဒကံ သေသေတပ္ပံ, အပိဓာနေန အာစမနကုမ္ဘိံ ပဋိစ္ဆာဒေတပ္ပာ။

ကျင်ငယ်မြောင်း။ ခေဋ္ဌော–တံထွေး။ ၁၂။ ပိဋ္ဌရော–ပုံး။ မာဋ္ဌကော–စင်။ အဝလေခနကဋ္ဌံ–ကျင်ကြီးကို ခြစ်ပစ်ကြောင်းဒုတ် (ကျင်ကြီးသုတ်စရာ ဒုတ်ချောင်း ကနုတ်)။ အဝလိခိတပ္ပ–ခြစ်(သုတ်)တိုက် [ကျက်သရေမရှိသော အရာဖြစ်၍ လိခ ဟုသာ မသုံးဘဲ အဝသဒ္ဒါထည့်၍ သုံးသည်]။ ဖရုသော–ကြမ်း။ ကူပေါ–တွင်း။(ပါတေ+တပ္ပ)–ကျစေ(ချ)+ထိုက်။ ယထာပညတ္တ–အကြင်ကြင် ပညတ်အပ် (ထားအပ်)သောနေရာ။ ဥဒဟ–ကျင်ကြီးလူးအပ် (ကျင်ကြီးလူးနေ, ပေနေ)။ ၁၄။ အာစမန–မစင်ကို ဆေးကြောင်းရေ [ရှေးက သန့်သက်ရေဟု ခေါ်၏]။ အာစမန+ကုမ္ဘိ–သန့်သက်ရေ+အိုး။ အာစမေ+တပ္ပံ–ဆေး+ထိုက်၊ [အာစမေတိ, အာစမေန္တိ စသည်]။အာစမန+သရာဝကော–သန့်သက်ရေ+ခွက်ငယ် (သန့်သက်ရေ ခပ်ယူ၍ဆေးကြောင်းခွက်ငယ်)။ သေသေ+တပ္ပံ–ကြွင်းကျန်စေ+ထိုက် (ချန်ထား+ထိုက်) [သိသဓာတ်, သိသတိ (ဘူဝါဒိ) ကြွင်းကျန်၏၊ ကာရိတ်ဝင်မူ သေသေတိ– ကြွင်းကျန်စေ၏(ချန်ထား၏)။ [စူဠဝဂ္ဂ ဝစ္စကုဋိဝတ်ဝယ် "နံ အာစမနံသရာဝကေ ဥဒကံ သေသေတပ္ပံ"ဟုရှိ၏၊ အခန်း ၁၃-၌ ကာရိတ်မပါသော ဒိဝါဒိရုပ်ဖြင့် "အဝသိသေယျာထ–ကြွင်းကျန်စေကြ ချန်ထားကြ"ဟု

၁၅။ တတောပရံ ကိ ကာတဗ္ဗံ။

၁၆။ တတောပရံ ပါဒကာသု ဌိတေနေဝ ပဋိစ္ဆာဒေတွာ နာ.တိသဟသာ နိက္ခမိတွာ ဗဟိ နိက္ခိတ္တစီဝရံ ပါရုပိတဗ္ဗံ။

၁၇။ ဝစ္စကုဋိဝတ္တံ ကရောန္တေန ကိ ကာတဗ္ဗံ။

၁၈။ ဝစ္စကုဋိဝတ္တံ ကရောန္တေန (က) အနုဒိနံ အာစမနကုမ္ဘိယံ ပုရာဏောဒကံ ဆဒ္ဎေတွာ နဝံ ဥဒကံ အာသိဉ္စိတဗ္ဗံ၊ (ခ) သစေ ဝစ္စကုဋိဥက္လာပါ ဟောတိ, သမ္မဇ္ဇိတဗ္ဗာ၊ (ဂ) သစေ အဝလေခနပိဋ္ဌရော ပူရော ဟောတိ, အဝလေခနကဋ္ဌံ ဆဒ္ဎေတဗ္ဗံ၊ အမှာကံ ပန ဝိဟာရေ အဝလေခနကဋ္ဌံ သယမေဝ ဓောဝိတွာ မာဠကေ ထပေန္တိ၊ တသ္မာ ဝတ္တကာရကဿ ဘာရော နတ္ထိ။

၁၉။ အညေသု ဝိဟာရေသု အဘိနဝါ.ဝလေခနာနံ စေဝ ပုရာဏာ.ဝလေခနာနံ စ ပက္ခိပနတ္ထာယ “အဘိနဝပိဋ္ဌရော, ပုရာဏပိဋ္ဌရော”တိ နာမသညံ လိခိတွာ ပိဋ္ဌရေ ထပေန္တိ၊ တေပိ ဇတ္ထ နာ သန္တိ။

သုံးခဲ့၏၊ ထိုဌ်လည်း“အဝသေသေယျာထ”ဟု သုံးနိုင်သည်]။ ပဋိစ္ဆာဒေ+တဗ္ဗ–ဖုံး+ထိုက် [နောက် ၁၆–၌ “ပဋိစ္ဆာဒေတွာ–သင်းပိုင်ကို ဖုံးလွှမ်း(ဖုံးအုပ်၍)ဟု ဆို]။ ၁၆။ အတိသဟသာ–အလွန်လျင်စွာ (ပျာယိပျာယာ)၊ နာ.တိသဟသာ (န+အတိသဟသာ)–သိပ်မမြန်စေဘဲ။ နိက္ခိတ္တ–ချထားအပ်။ ၁၈။ အနုဒိနံ–နေ့စဉ်။ ပုရာဏောဒကံ (ပုရာဏ+ဥဒက)–ရှေ့၌ဖြစ်(အဟောင်းဖြစ်)သော+ရေ။ နဝံ–အသစ်။ ဆဒ္ဎေ(ဆဒ္ဎေ)–စွန့်(ပစ်)။ ဥက္လာပ–စွန့်ပစ်ထိုက်သော အမှိုက်အပေါင်းရှိ (အမှိုက်ရှုပ်)။ သမ္မဇ္ဇ–တံမြက်လှည်း။ [သမ္မဇ္ဇနီ–တံမြက်စည်း]။ ပူရ–ပြည့်။ ကာရကော–ပြုသူ။ ဘာရော–(ထမ်းဆောင်ထိုက်သော)တာဝန်။ ၁၉။ အဘိနဝ– အသစ်။ နာမသညာ–နာမည်အမှတ်အသား။ တေပိ–ထိုကနုတ်ပုံးနှင့်

၂၀။ ကၾဒါနိ ပန အဝလေခနကဋ္ဌံ နဝဋ္ဌဉ္ဇန္တိ, ဥဒကေနေဝ သံသုဒ္ဓံ ကရောန္တိ။

(က) ပဝိသေယျု.ဗ္ဘဇိတွာ နော, သဟသာ ပဝိသေယျ စ၊
ဥက္ကာသိတွာဝု.ဗ္ဘဇေယျ, ပါဒုကာသွေဝ သဏ္ဌိတော။

(ခ) နကရေ နိတ္ထုနံ ဝစ္စံ, ဒန္တကဋ္ဌံ စ ခါဒယံ၊
ဝစ္စပဿာဝဒေါဏီနံ, နကရေယျု.ဘယံ ဗဟိ။

(ဂ) ကူပေ ကဋ္ဌံ နပါတေယျ, ခေဋ္ဌံ ပဿာဝဒေါဏိယာ၊
နာ.ဝလေခေယျ ဖရုသေ.နု.ဟတဉ္စာပိ ဓောဝယေ။

အမှတ်အသားတို့သည်လည်း။ ၂၀။ ဝလဋ္ဌ-သုံးစွဲ။ သံသုဒ္ဓ-စင်ကြယ်။ [စူဋ္ဌဝဂ္ဂ ခုဒ္ဒကဝတ္ထုက္ခန္ဓက နှာ ၂၈၃ ၌ "အဝလေခနပိဋ္ဌရော"ဟု ရှိ၏၊ ဝတ္တက္ခန္ဓက နှာ-၃၉၂ ၌ကား "အဝလေခနပိဓရော"ဟု ရှိသည်]။

(က) ဥဗ္ဘဇိတွာ-သင်းပိုင်ကိုပင့်၍၊ နော ပဝိသေယျ-ကုဋ္ဌိအတွင်းသို့ မဝင်ရာ၊ သဟသာ စ-အဆောတလျင်လည်း(ပျာယိပျာယာ)နော ပဝိသေယျ-ရာ၊ ဥက္ကာသိတွာဝ-ချောင်းဟန့်၍သာ၊ ပဝိသေယျ-ရာ၏၊ ပါဒုကာသု-တို့၌၊ သဏ္ဌိတော-ကောင်းစွာရပ်မိသည်၊ (ဟုတွာ)ဝ-ဖြစ်မှသာ၊ ဥဗ္ဘဇေယျ-ရာ၏။

(ခ) နိတ္ထုနံ (နိတ္ထုနန္တော)-ညီးတွားလျက် (အင်းအင်းဟု အသံပြုလျက်)၊ ဝစ္စံ-ကျင်ကြီးကို၊ နကရေ-မပြုရာ၊ ဒန္တကဋ္ဌံ-ကို၊ ခါဒယံ စ-ခဲလျက်လည်း၊ ဝစ္စံ နကရေ၊ ဝစ္စပဿာဝဒေါဏီနံ-ကျင်ကြီးတွင်း, ကျင်ငယ်တွင် တို့၏ (ကျင်ကြီးခွက်, ကျင်ငယ်ခွက်တို့၏)၊ ဗဟိ-ဘေး၌၊ ဥဘယံ-ကျင်ကြီး ကျင်ငယ် နှစ်မျိုးလုံးကို၊ နကရေယျ-မပြုရာ။ [ခုဒ္ဒသိက္ခာ]

(ဂ) ကူပေ-ကျင်ကြီးတွင်း၌၊ ကဋ္ဌံ-ကနုတံကို၊ နပါတေယျ-မကျစေရာ (မချရာ)၊ ပဿာဝဒေါဏိယာ-ကျင်ငယ်မြောင်း၌ (ကျင်ငယ်ခွက်၌)၊ ခေဋ္ဌံ-တံထွေးကို၊ နပါတေယျ-ရာ (မထွေးချရာ)၊ ဖရုသေန-ကြမ် သော ကနုတံဖြင့်၊

(ဃ) နဲ နိက္ခမေယျ သဟသာ, ဥဗ္ဘဇိတွာ နဲ နိက္ခမေ၊
စပုစပု နာ.စမေယျ, ဥက္လာပဥ္စ ဝိသောဓယေ။

ပါဠိစီရန်

၁။ သင် ကျင်ကြီးစွန့်ပြီး ဒုတ်နဲ့ သုတ်သလား, စက္ကူနဲ့ သုတ်သလား။

၂။ ဒုတ်နဲ့ သုတ်ပြီး ရေဆေးသေးရဲ့လား။

၃။ ရေမဆေးယင် ဖင် စင်ကြယ်ပါ့မလား (ပြောင်ပါ့မလား)။

၄။ ကုဋ္ဌိထဲ ပျာယိပျာယာ မဝင်ပါနဲ့။

၅။ ခြေနင်းခုံပေါ် ရပ်ပြီးမှ သင်းပိုင်ကို ပင့်ပါ။

၆။ သင်းပိုင်ကို ပင့်လျက် ပျာယိပျာယာ မထွက်ခဲ့ပါနဲ့။

၇။ သင်းပိုင် ဖုံးပြီးမှ ဖြေးဖြေးသာသာ ထွက်ခဲ့ပါ။

၈။ သန့်သက်ရေအိုးမှာ ရေ မရှိပါလား။

၉။ ကနုတံပုံးထဲ ကနုတံ ပြည့်လို့ပါလား။

နာ.ဝလေခေယျ–မခြစ်(မသုတ်)ရာ။ ဦဟတဥ္စာပ်–ပေနေသော ကျင်ကြီးကိုလည်း။ ဓောဝယေ–ဆေးခဲ့ရာ၏။

(ဃ) သဟသာ–လျှင်၊ နဲ နိက္ခမေယျ–မထွက်ရာ၊ ဥဗ္ဘဇိတွာ–၍၊ နဲ နိက္ခမေ–ရာ၊ စပုစပု–စပ်စပ်အသံပြု၍၊ နာ.စမေယျ–သန့်သက်ရေ မဆေးရာ၊ ဥက္လပဥ္စ–[အုတ်ကလာပဥ္စ ဟုဖတ်] ရှုပ်နေသော အမှိုက်ကိုလည်း၊ ဝိသောဓယေ–ရှင်းလင်းခဲ့ရာ၏။ [ခုဒ္ဒသိက္ခာ]

ကြည့်ရှုရန်

၁။ ကိံ နု တွံ ဝစ္စံ ကတွာ ကဋ္ဌေန အဝလေခသိ, ဥဒါဟု ပဏ္ဏေန [စက္ကူကို ပဏ္ဏဟု သုံးပါ]။ ၂။ အာစမေသိ နု ကဋ္ဌေန အဝလေခေတွာ။ ၃။ သံသုဒ္ဓေါ နု ခေါ ဝစ္စမဂ္ဂေါ ယဒိ ဥဒကေန နဲ ဓောဝသိ။ ၆။ ဥဗ္ဘဇန္တော။ ၉။ ပူရော(ပုဏ္ဏော)ဝတ အဝလေခနပိဋ္ဌရော အဝလေခနကဋ္ဌေဟိ။

၁၀။ နံဘေးမှာ ပေနေယင် (ကျင်ကြီး လူးနေယင်) ဆေးခဲ့ပါ။

၁၁။ အမှိုက်ရှုပ်နေယင် လှည်းခဲ့ပါ။

၁၆။ ဗုဒ္ဓုပဋ္ဌာနဝေလာယံ ကထာသလ္လာပေါ

[ဘုရားထံဆည်းကပ်(ဝတ်တက်)ချိန် စီးရားပြောပုံ]

၁။ အာဝုသော အညေသု ဝိဟာရေသု ဗုဒ္ဓုပဋ္ဌာနဝေလာယံ ပဋိမာယ ပုရတော ဗုဒ္ဓဂုဏံ သဇ္ဈယိတွာ ပရိတ္တာဒိ ကောတော သဇ္ဈယန္တိ, ကုဓ ပန သာယန္နသမယေ ဇေတ ဗုဒ္ဓုပဋ္ဌာနံ ဂန္တွာ ပုပ္ဖါဒိဟိ ပူဇေတွာ သူရိယတ္ထင်္ဂမနဝေလာယ အပရဘာဂေ "ကုတိပိ သော ဘဂဝါ" တျာဒိရတနတ္တယဂုဏံ စေဝ ပါတိမောက္ခာဒိ စ ဇေတော သဇ္ဈယန္တိ။

၂။ အာဝုသော ဓမ္မရက္ခိတ ဗုဒ္ဓုပဋ္ဌာနကာလော ယံ, အန္တရဝါသကံ စေဝ ဥတ္တရာသင်္ဂံ စ ပရိမဏ္ဍလံ နိဝါသေတွာ ဇေတံ သံ ဥတ္တရာသင်္ဂံ ကရောဟိ၊ သ စ.တ္ထိ, စိတ္တပါတိ စ ဂဏှာဟိ။

ကြည့်ရှုရန်

၁။ ဗုဒ္ဓုပဋ္ဌာနဝေလာ–ဘုရားအား ဆည်းကပ်ရာအချိန်။ ပဋိမာ–ဆင်းတုတော်, ရုပ်ပွားတော် [စေတိယံ–စေတီတော် ဟုလည်းသုံး]။ ပရိတ္တံ–ပရိတ် [မင်္ဂလသုတ်စသော တရားတော်များကို ထက်ဝန်းကျင် ဘေးအန္တရာယ်မှ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်တတ်သောကြောင့် ပရိတ်ဟု ခေါ်၏]။ ဗုဒ္ဓုပဋ္ဌာနံ–ဘုရားအား ဆည်းကပ်ရာအရပ်သို့၊ ဝါ–ဆည်းကပ်ခြင်းအကျိုးငှာ။ ပုပ္ဖံ–ပန်း။ သူရိယတ္ထင်္ဂမန ဝေလာ–(သူရိယ+အတ္ထင်္ဂမန+ဝေလာ) နေ+ဝင်ရာ+အချိန် (နေဝင်ချိန်)။ ရတနတ္တယံ–ရတနာသုံးပါး အပေါင်း။ ဂုဏော–ဂုဏ်။ ပါတိမောက္ခံ–ပါတိမောက်။

၂။ ပရိမဏ္ဍလံ–ထက်ဝန်းကျင် ဝန်းဝိုင်းစွာ (ညီအောင်) [ပရိမဏ္ဍလဖြစ်အောင်

၃။ အာမ ဘန္တေ။

၄။ တဝ နိဝါသနံ န ပရိမဏ္ဍလံ, ဇဝံ နိဝါသေတဗ္ဗံ၊ ပုန ပရိမဏ္ဍလံ နိဝါသေဟိ။

၅။ န ဇဝံ န ဇဝံ, ဇဝံ နိဝါသေဟိ။

၆။ ဥတ္တရာသင်္ဃံပိ ပုန ပရိမဏ္ဍလံ ပါရုပါဟိ။

၇။ တဝ စီဝရကဏ္ဏော ပုရတောပိ သြလမ္ဗတိ, ပစ္ဆတောပိ သြလမ္ဗတိ, ဒက္ခိဏတောပိ သြလမ္ဗတိ, ဝါမတောပိ သြလမ္ဗတိ၊ ပုန ပါရုပါဟိ။

၈။ ဇဝံ သာဓု, ပစ္ဆာပိ ဇဝ.မေဝ နိဝါသေဟိ ပါရုပါဟိ စ။

၉။ အာမ ဘန္တေ။

၁၀။ အာဝုသော အညေ ဂန္ဓမာလာဒိဟတ္ထာ ဗုဒ္ဓုပဋ္ဌာနံ ဂစ္ဆန္တိ, မယံ ပန ကေန ဗုဒ္ဓံ ပူဇေယျာမ။

သင်္ကန်းဝတ်နည်းကို ရုပ်ပုံရှင်ကျင့်ဝတ်၌ ကြည့်ပါ]။ ဇေဋ္ဌသံ–တစ်ခုသော လက်ဝဲအဖို့(လက်ဝဲတစ်ဖက် ပခုံးထက်)၌။ ဥတ္တရာသင်္ဃံ–အပေါ်ရုံ ဇကသီကို။ ကရိတွာ–၍(လက်ကန်တော့်တင်၍)။ စိတ္တပါတိ–စိတ်ပတီး (စိတ်ကို ဟိုဟိုဒီဒီ အာရုံသို့ မရောက်စေဘဲ တရားအာရုံတစ်မျိုး၌သာ ရောက်နေအောင် စောင့်ရှောက်တတ်သော ပတီး)။ ၅။ န ဇဝံ–ဒီလိုမဟုတ်ဘူး။ ၇။ ကဏ္ဏော–အနား (အစွန်း, အဖျား)။ ပုရတောပိ–ရှေ့၌လည်း။ ဒက္ခိဏ–လက်ယာဘက် (ညာဘက်)။ ဝါမ–လက်ဝဲဘက် (ဘယ်ဘက်)။ သြလမ္ဗ–တွဲလျားကျ [အခန်း ၈–၌ ကာရိတ်ပစ္စည်းဖြင့် "သြလမ္ဗေန္တေ န–တွဲလျားကျစေလျက်, မညီမညာဖြစ်စေလျက်"ဟု ရှိခဲ့သည်]။ ၈။ ဇဝံ သာဓု–အေး ကောင်းတယ်။ ၁၀။ အညေ–အခြား ရဟန်း သာမဏေတို့။

၁၁။ သာမဏေရာ ပုပ္ဖါနိ နု ဩစိနိတုကာမာ မညေ၊ ရုက္ခေသုပိ ပုပ္ဖါနိ နတ္ထိ, မယံ ဥဒကေနေဝ ဗုဒ္ဓံ ပူဇေယျာမ။

၁၂။ ဇဝ.မာဝုသော, ဥဒကကုမ္ဘိကံ ပရိသုဒ္ဓံ ဓောဝိတွာ ဥဒကံ ပရိဿာဝေတွာ အာဟရ။

၁၃။ ဇဝံ ဘန္တေ, ပရိသုဒ္ဓံ ဗုဒ္ဓံ ပရိသုဒ္ဓေနေဝ ဥဒကေန ပူဇိတုံ ယုတ္တံ။

၁၄။ ဇဝ.မာဝုသော အာယာမ, ဗုဒ္ဓါရမဏ္ဍံ သတိံ ပစ္စုဋ္ဌာပေဟိ "ဣတိပိ သော ဘဂဝါ အရဟံ ၊ပေ၊ ဘဂဝါ"တိ။

(က) တဒဟု ပဗ္ဗဇိတော သန္တော, ဇာတိယာ သတ္တဝဿိကော၊ သောပိ မံ အနုသာသေယျ, သမ္မဒ္ဓိစ္ဆာမိ မတ္ထကေ။

ဂန္ဓမာလာဒိဟတ္ထော (ဂန္ဓ+မာလာ+အာဒိ+ဟတ္ထော)–နံ့သာ+ပန်း+အစရှိသော ပူဇော်ဖွယ်+လက်၌ရှိ (နံ့သာပန်းစသော ပူဇော်ဖွယ်လက်ဆွဲ)။ ၁၁။ ဩစိနိတုကာမော–ခူး(ဆွတ်, ကပို)ခြင်းငှာအလိုရှိ [ဩစိနာတိ, ဩစိနန္တိ စသည်]။ မညေ–ထင်၏၊ ပူဇေယျာမ–ပူဇော်ကြရတော့မှာဘဲ။ ၁၂။ ဥဒကကုမ္ဘိကာ–ညောင်ရေအိုး (ဘုရားပန်းအိုး) [ဥဒကကုဇ္ဈိကာ–ရေကရား, ရေတကောင်း ဟုလည်းရှိ၏]။ ပရိဿာဝေ–စစ်။ ၁၄။ ဗုဒ္ဓါရမဏ္ဍ–ဘုရားအာရုံရှိ။ ပစ္စုပဋ္ဌာပေ–ရှေးရှုကပ်၍ တည်စေ [ကာရိတ်မပါလျှင် ပစ္စုပဋ္ဌာတိ]။

အမှာ။ ။ဤအခန်းသည် တာဝန်ခံ ဘုန်းကြီးနှင့် တပည့် ဦးပဉ္ဇင်းကိုရင်တို့ ဘုရားထံ ပန်းကပ်သွားခါနီး ပြောကြုံဖြစ်သည်၊ အနည်းငယ်ပြင်ဆင်ကာ ဘုရားဝတ်တက်ချိန်၌လည်း ပြောနိုင်သည်။

(က) တဒဟု–ထို(မိမိကို ဆုံးမမည့်)နေ့မှ၊ ပဗ္ဗဇိတော–ရှင့်အဖြစ်သို့ ရောက်သည်၊ သန္တော–ဖြစ်သော၊ ဇာတိယာ–မွေးဖွားခြင်းအားဖြင့်၊ သတ္တဝဿိကော–ခုနစ်နှစ်အရွယ်မျှသာရှိသော၊ သောပိ–ထိုသာမဏေကလေးကသော်မှလည်း၊ မံ–ငါ့ကို၊ အနုသာသေယျ–သွန်သင်အံ့၊ မတ္ထကေ–ဦးထိပ်ဖြင့် [တတိယာ အနက်၌ သတ္တမီ]။ သမ္မဒ္ဓိစ္ဆာမိ–ခံယူပါ၏။ [အရှင်သာရိပုတ္တရာက မိမိအား

(ခ) ဗုဒ္ဓေါတိ ကိတ္တယန္တေ့သ, ကာယေ ဘဝတိ ယာ ပီတိ၊ ဝရမေဝ ဟိ သာ ပီတိ, ကသိဏောနာပိ ဇမ္ဗုဒီပသ။

ပါဠိစီရန်

၁။ သင်းပိုင်နှင့် ကေသီ ညီအောင် ဝတ်ပါ။
၂။ လက်ကန်တော့ တင်ပါ။
၃။ ဒီလို ဝတ်ရတယ်။
၄။ လက်ဝဲဘက်က သင်္ကန်းစွန်း တွဲကျနေတယ်။
၅။ အေး ကောင်းတယ်။
၆။ ဘုရားဝတ်တက် သွားကြစို့။
၇။ သင် ဘုရားကို ဘာနဲ့ ပူဇော်မှာလဲ။
၈။ မင်း ပန်းမခူးချင်ဘူးလား။
၉။ ရေတကောင်းကို စင်ကြယ်အောင် ဆေးပါ။
၁၀။ ရေကို စစ်ပြီး ယူခဲ့ပါ။
၁၁။ ဘုရား အာရုံပြုပြီးမှ အိပ်ပါ။

သင်္ကန်းမည်ဟု ပြောသော သာမဏေကလေးကို လက်အုပ်ချီ၍ လေးစားစွာ ပြောသော စကားဖြစ်သည်။ [ခု, ၁၁-၃၈၂]

(ခ) ဗုဒ္ဓေါတိ–ဘုရား ဘုရားဟူ၍၊ ကိတ္တယန္တေ့သ–မိမိစိတ်တွင် ဂုဏ်တော် ထင်၍ ကြည်လင်ညွတ်ပျော်ငး ရွှတ်ဆိုသောသူတော်ကောင်း၏၊ ကာယေ–၌၊ ယာ ပီတိ–သည်၊ ဘဝတိ။ သာ ပီတိ–သည်၊ ဇမ္ဗုဒီပသ–ဇမ္ဗုဒြပ်၏၊ ကသိဏောန ပိ–အလုံးစုံ၏ အဖြစ်ထက်လည်း၊ ဝရမေဝ–မြတ်သည်သာ။ [ဇမ္ဗုဒီပ်တစ်ကျွန်းလုံး ရှိသမျှ အရာဝတ္ထု အားလုံးထက်သာသည်ဟူလို။ [ဒီ ဋ္ဌ, ၁-၅၄]

ကြည့်ရှုရန်

၇။ ကေန ပူဇေသေသိ။ ၈။ နနု တွံ ပုပ္ဖံ နာ သြစိနိတုကာမော.သိ။ ၁၁။ အနုဿရိတွာ.ဝ (မနသိ ကရိတွာ.ဝ)သဃ။

၁၂။ ဣတိပိ သော ဘဂဝါ အရဟံ အစရှိသော ဂုဏ်တော် ၉-ပါးကို ပါဋိလို ခွဲပြပါ။

၁၇။ အာဂန္တုကေန သဒ္ဓိ ကထာသလ္လာပေါ

[အာဂန္တုကပုဂ္ဂိုလ်နှင့် အတူ စကားပြောပုံ]

၁။ ကစ္စိ ဘန္တေ ခမနီယံ ကစ္စိ ယာပနီယံ။ [အဥ္ဇလီ ပဂ္ဂယှ ပုစ္ဆိတဗ္ဗံ]။

၂။ အာမာ.ဝုသော ခမနီယံ ယာပနီယံ။

၃။ ဣဒံ ဘန္တေ ဥဒကံ ပရိဘောဇနီယံ၊ ယဒိ ဘဝံ ဣစ္ဆတိ, ပါဒေ ပက္ခာလေတု။

၄။ ဝေ.မာဝုသော ပါဒေ ပက္ခာလေဿာမိ။

၅။ ဣဒံ ဘန္တေ ပါနီယံ, ပိဝတု အာယသ္မာ။

၆။ အလံ အာဝုသော, နာ.ဟံ ပိပါသိတော.မှိ။

၁၂။ ပါဋိယာ ဝိဘဇိတွာ ဒဿေဟိ။ [ဘုရားအာရုံပြုပုံနှင့်စပ်သော ပြော့ဖွယ် စကားများကို အခန်း ၃-၌ ပြခဲ့ပြီ]။

၁၇။ အာဂန္တုကော-အာဂန္တုက (ဧည့်သည်, ခေတ္တခဏ မိမိထံသို့ ရောက်လာသော ရဟန်း, သာမဏေ) [လူဧည့်သည်များကိုကား "အတိထိ"ဟု သုံးပါ။ ၁။ ခမနီယ-သည်းခံအပ်, သည်းခံနိုင်(ခန့်ကျန်း, ကျန်းမာ)။ ယာပနီယ-ရှည်သောကာလသို့ ရောက်စေအပ်, ရောက်စေနိုင်(မျှတ)။ အဥ္ဇလိ-လက်အုပ် [ပုံလိင် ဤကာရန္တဖြင့် "အဥ္ဇလီ"ဟု ကခ်ါဋီကာသစ်၌ ဆို၏]။ ပဂ္ဂယှ-ချီ, မြှောက်။ ၃။ ပရိဘောဇနီယံ-သုံးစွဲထိုက်သောရေ(သုံးရေ)။ ၄။ ဧဝံ-အေး (ကောင်းပြီ)။ ၅။ ပါနီယံ-သောက်ထိုက်သောရေ(သောက်ရေ)။ ၆။ အလံ-တော်ပြီ(ပြည့်စုံပြီ) [တချို့နေရာ၌ "အလံ-မသင့်, အကျိုးမရှိ"ဟု ဆိုပါ]။

၇။ ကဲ့ဒံ ဘန္တေ အာသနံ, ကဲ့ဓ ဘဝံ နိသီဒတု။

၈။ ဟောတု အာဝုသော ဟောတု, ဇေ့ဋ္ဌဝ နိသီဒိဿာမိ။

၉။ ကုတော ဘဝံ အာဂစ္ဆတိ၊ အပ္ပကိလမထေန အဒ္ဓါနံ အာဂမိ, အန္တရာမဂ္ဂေ စ ပိဏ္ဍကေန နာ ကိလမိ။

၁၀။ ရန်ကုန်နဂရတော အာဝုသော အာဂစ္ဆာမိ၊ အပ္ပကိလမထေန အဒ္ဓါနံ အာဂမိ, အန္တရာမဂ္ဂေ စ ပိဏ္ဍကေန နာ ကိလမိ။

၁၁။ ကီဝစိရံ ဘန္တေ ဣဓ ဝသိဿသိ။

၁၂။ နာ စိရာ.ဟံ အာဝုသော, ကတိပါဟမေဝ ဝသိဿာမိ။

၁၃။ စိရံ ဝါ နာ ဝါ, ယထာသုခံ ဝသတု ဘန္တေ။

၁၄။ ဇေ.မာဝုသော, ဗဟူပကာရော.သိ တွံ မယှံ၊ သစေ အမှာကံ ရန်ကုန်နဂရံ အာဂန္တုကာမော, အမှာကံ ဝိဟာရမေဝ ဥဒ္ဒိသိတွာ အာဂန္တွာယ ထိစ္ဆတိ ဝသာဟိ။

ပိပါသိတော–ရေသောက်ခြင်းငှာ အလိုရှိသူ (ရေဆာသူ)။ ၈။ ဟောတု–ရှိပါစေ (နေပါစေ)။ ၉။ ကိလမထော–ပင်ပန်းမှု၊ အပ္ပကိလမထေန–ပင်ပန်းမှုမရှိသဖြင့်။ အဒ္ဓါ–ရှည်သောခရီး [ယူဇနာဝက်ကျော်လျှင်"အဒ္ဓါ"ဟု ခေါ်နိုင်သည်၊ တစ်ယူဇနာကို မိုင်အားဖြင့် တစ်မိုင်ကျော်မှစ၍ ဆယ့်နှစ်မိုင်ကျော်အထိ အမျိုးမျိုးရေတွက်ကြ၏]။ အာဂမိ–လာခဲ့ရ၏လော [အဇ္ဇတ္တနိ ဤကို ကူပြု]။ အန္တရာမဂ္ဂံ–ခရီးအကြား [လမ်းကြားဟု မသုံးရ]။ ပိဏ္ဍကော(ပိဏ္ဍော)–ဆွမ်း။ ကိလမ–ပင်ပန်း။ ၁၁။ ကီဝစိရံ–ဘယ်လောက်ကြာအောင်။ ၁၂။ နာ စိရံ–ကြာမှာမဟုတ်ဘူး။ ကတိပါဟံ(ကတိပိ+အဟံ)–အနည်းငယ်သော်+ရက်(ပတ်လုံး)။ ၁၃။ စိရံ ဝါ နာ ဝါ–ကြာသည်ဖြစ်စေ မကြာသည်ဖြစ်စေ (ကြာကြာ မကြာကြာ)။ ယထာသုခံ–ချမ်းသာသည်အားလျော်စွာ (ချမ်းသာသလို)။ ၁၄။ မယှံ–အား။ ဗဟူပကာရော (ဗဟု+ဥပ+ကာရော)များစွာ+လျော်သော+ကျေးဇူးကိုပြုသည် (**ကျေးဇူးများသည်**)။ [မယှံ–၏(အပေါ်၌)။ ဗဟူပကာရော–များသော ကျေးဇူးရှိသည်ဟုလည်းဆိုကြ၏]။

၁၅။ အဘိပ္ပမောဒါမိ ဘန္တေ။

(က) ကစ္စိနု ဘောတော ကုသလံ, ကစ္စိ ဘောတော အနာမယံ၊
သဗ္ဗေ စ သိဿကာ တုယ္ဟံ, အရောဂါ ဟောန္တိ ဒါယကာ။

(ခ) ကုသလဉ္စေဝ မေ တာတ, အထော တာတ အနာမယံ၊
သဗ္ဗေ စ သိဿကာ မယ္ဟံ, အရောဂါ ဟောန္တိ ဒါယကာ။

(ဂ) ယဿ ရက္ခဿ ဆာယာယ, နိသီဒေယျ သယေယျ ဝါ၊
န တဿ သာခံ ဘဉ္ဇေယျ, မိတ္တဒုဗ္ဘော ဟိ ပါပကော။

ဥဇုကံ–ဖြောင့်ဖြောင့် (တိုက်ရိုက်)။ ယထိစ္ဆိတံ–အကြင်အကြင် အလိုအတိုင်း (အလိုရှိတိုင်း, အလိုရှိသလောက်)။ ၁၅။ အဘိပ္ပမောဒါမိ ဘန္တေ–အလွန်ဝမ်း သာပါတယ် ဘုရား။

(က) ကစ္စိ–အံ့ဘယ်သို့နည်း၊ ဘောတော–အရှင်၏၊ ကုသလံ–ကျန်းမာသူ၏အဖြစ်သည်(ဟောတိ)နှ–ဖြစ်ပါ၏လော။ ကစ္စိ။ ဘောတော–၏၊ အနာမယံ–အနာမရှိသော်သူ၏အဖြစ်သည်၊ (ဟောတိ)နှ၊ တုယ္ဟံ–အရှင်၏၊ သဗ္ဗေ, သိဿကာ–တပည့်တို့သည်လည်းကောင်း၊ ဒါယကာ–ဒါယကာတို့သည်လည်းကောင်း၊ အရောဂါ–ရောဂါမရှိကုန်သည်၊ ဟောန္တိ(နှ)–လော။ [အာသီသတ္ထ သူများအတွက် ဆုတောင်းနေခြင်း မဟုတ်ဘဲ မေးနေခြင်းဖြစ်၍ ကုသလ, အနာမယ တို့ရှိသော်လည်း ဘောတောသည် သမ္မဒါန် မဟုတ်၊ သမ္ဗန်သာ]။

(ခ) တာတ–ငါ့ရှင်၊ မေ–၏၊ ကုသလဉ္စေဝ–သည်လည်း၊ (ဟောတိ–ဖြစ်ပါ၏)၊ အထော–ထို့ပြင်၊ ၊ပေ၊ အရောဂါ ဟောန္တိ။ [တေမိယဇာတက ၌ ၆,–၂၇–၂၈ ၌လာသော ဂါထာများကို အနည်းငယ် ပြင်ထားအပ်သည်]။

(ဂ) ယဿ ရက္ခဿ–အကြင်သစ်ပင်၏၊ ဆာယာယ–အရိပ်၌၊ နိသီဒေယျ ဝါ–ထိုင်မူလည်း ထိုင်အံ့၊ သယေယျ ဝါ–အိပ်မူလည်း အိပ်အံ့၊ တဿ–ထိုသစ်ပင်၏၊ သာခံ–အခက်ကို၊ န ဘဉ္ဇေယျ–မချိုးရာ၊ ဟိ–မှန်၏၊ မိတ္တဒုဗ္ဘော–မိတ်ဆွေကို ဖျက်ဆီးသူသည် (မိတ်ဆွေကို ပြစ်မှားသူသည်)၊ ပါပကော–ယုတ်မာသူတည်း။ [အလောင်းတော် တေမိယမင်းသားက ရထားထိန်း

ပါဠိစီရန်

၁။ ကျန်းမာရဲ့နော်။

၂။ ခြေဆေးပြီးတော့ သုတ်လိုက်ပါ။

၃။ ဒီဟာ သောက်ရေပါ, အလိုရှိယင် သောက်တော်မူပါ။

၄။ ရေတော်(ရေဆာ)တယ်, သောက်ရေ ပေးပါ။

၅။ ဘယ်ကလာပြီး ဘယ်ကို သွားမလို့လဲ။

၆။ ရန်ကုန်က လာပြီး မြွေဟုန်ကန် သွားမလို့။

၇။ ရန်ကုန်မှာ ဘယ်လောက်ကြာကြာ နေခဲ့သလဲ။

၈။ တစ်လလောက် နေခဲ့ပါတယ်။

၉။ **ထိုနေရာမှာ (ဟိုမှာ)** ချမ်းချမ်းသာသာ နေခဲ့ရပါရဲ့လား။

၁၀။ **ငါ့ရင် တယ် ကျေးဇူး**များတယ် (သိပ်ကျေးဇူးတင်ပါတယ်), ရန်ကုန်**ရောက်**တဲ့အခါ ငါ့ဆီ တိုက်ရိုက် လာခဲ့ပါ။

၁၁။ မင်းတို့ ဆရာ့ထံ တိုက်ရိုက် မဝင်ကြနဲ့, လက်ထောက်ဆရာ့ထံ ဝင်ပြီးမှ ဆရာ့ထံ ဝင်ကြပါ။

သုနန္ဒအား ပြောသောစကား ဖြစ်သည်၊ အခြားဇာတ်တော်များ၌လည်း ဤစကား ပါ၏၊ ဤဂါထာကို အဖကြောင်းပြု၍ မြန်မာတို့က "အရိပ်နေနေ အခက်ချိုးချိုး, သားရေပေါ်အိပ်ပြီး သားရေနားစားသူ"ဟု စကားပုံပြုကြသည်]။

ကြည့်ရှုရန်

၅။ ကုတော ဂန္တာ ကုဟိ ဂမိဿသိ။ ၈။ မာသမတ္တံ။ ၉။ ထိုမှာ(ဟိုမှာ)–တတ္ထ။ ၁၀။တယ်ကျေးဇူးများပါတယ် (သိပ်ကျေးဇူးတင်ပါတယ်)–ဗဟူပကာရော။ ရောက်တဲ့အခါ–သမ္ပတ္တကာလေ [ရန်ကုန်နဂရံ သမ္ပတ္တော သမာနော ဟုလည်းသုံး]။ ငါ့ထံ (ငါ့ဆီ)–မမ သန္တိကံ။

၁၈။ မဟာထေရဿ သမ္ဖတ္တကာလေ ကထာသလ္လာပေါ

[ဆရာတော်ကြီးရောက်လာချိန် စကားပြောပုံ]

၁။ ဇကော ဘန္တေ မဟာထေရော ဂိဠကာဝသထေ သမ္ဖတ္တော။

၂။ ကီဝဝုဓော။

၃။ အတိမဟလ္လကော ဘန္တေ။

၄။ မယာ ဒဟရော နု, ဉဒါဟု ဝုဓော။

၅။ အာစရိယတော ဝုဓော။

၆။ ယဒိ ဇဝံ အာဂမိဿာမိ။

၇။ ဟေ.... အမှာကံ အာစရိယဘူတော မဟာထေရော အာဂတော, တုမှေ အာဂစ္ဆထ။

၈။ အာဂန္တုကဘူတဿ မဟာထေရဿ ပါနီယံ ဥပနာမေထ, ပါဒေ ပက္ခာလေထ, အာသနံ ပညပေထ, သယနံ သဇ္ဇေထ။

၉။ ဂိဠကာဝသထံ သောဓေထ, သကလံ အာရာမံ ပါတော သမ္မဇ္ဇထ။

ကြည့်ရှုရန်

၁။ ထေရော–ထေရ် (ဆရာတော်)၊ မဟာထေရော–မဟာထေရ် (ဆရာတော်ကြီး)၊ ဂိဠကာဝသထော (ဂိဠကာ+အာဝသထော)–အုတ်တိုဖြင့် ပြုအပ်သော နေရာကျောင်း(အုတ်တိုက်)။ ၃။ မဟလ္လကော (ဝုဓော)–ကြီးသူ။ ဒဟရော–ငယ်သူ [ကြုတ္ထိလိင်၌ ဝုမှာ မဟလ္လိကာ ဒဟရာ၊ ဝုဓောနေရာဝယ် "ဝုဒ္ဓေါ"ဟု လည်း သုံးနိုင်၏]။ အာစရိယဘူတော–ဆရာဖြစ်၍ ဖြစ်သူ (ဆရာရင်း)။ ၈။ ပညပေ–ခင်း။ ၉။ သောဓေ–ရှင်းလင်း (သန့်ရှင်း) [ရှေးက "သုတ်သင်"ဟု ခေါ်ကြ၏]။ ပါတော–နံနက်စောစော။ ၁၀။ အဘိဝါဒနံ–ရှိခိုးမှု[လက်ခြေ နဖူး,

၁၀။ ယထာ ကဿစိ ထေရဿ သမ္ပတ္တကာလေ အဘိဝါဒနံ ပစ္စုဋ္ဌာနံ အဉ္ဇလိကမ္မံ သာမီစိကမ္မံ အာသနာဘိဟာရော သေယျာဘိဟာရော ကာတဗ္ဗော, တထေဝ ယထာနုရူပံ ကရောထ။

၁၁။ ပစ္ဆိသသမယေ ပဗ္ဗဇိတကာလေ မုခဓောဝနတ္ထာယ ဒန္တကဋ္ဌဥ္စေဝ သဟ မုခဓောဝနပိဏ္ဍိယာ – မုခါဒကံ စ မုခပုဉ္ဆနံ စ ဥပဋ္ဌာပေထ။

(က) ယမှာ ဓမ္မံ ဝိဇာနေယျ, သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဒေသိတံ၊
သက္ကစ္စံ တံ နမသ္သေယျ, အဂ္ဂိဟုတ္တံ.ဝ ဗြာဟ္မဏော။

တတောင် ဒူး, ငါးဦးတည်ခြင်းမှတ် ဟူသည်နှင့်အညီ ရှိခိုးမှု]။ ပစ္စုဋ္ဌာနံ–နေရာမှ အလျင်ထမှု (ခရီးဦးကြိုဆိုမှု) [ပစ္စုက္ကမနံ–အာဂန္တုကဆီသို့ ရှေးရှုသွားမှု, ခရီးဦးကြိုဆိုမှု ဟုလည်းသုံး]။ အဉ္ဇလိကမ္မံ–လက်အုပ်ချီမှု။ သာမီစိကမ္မံ–အရိုအသေပြုမှု။ အာသနာဘိဟာရော (အာသန+အဘိ+ဟာရ)–နေရာကို+ရှေးရှု+ဆောင်မှု (ထိုင်ခုံ ကုလားထိုင်စသော ထိုင်စရာကို အာဂန္တုက အထံသို့ ရှေးရှုဆောင်မှု)။ သေယျာ–အိပ်ရာ၊ [အဘိဝါဒနံ ၊ပေ၊ သေယျာဘိဟာရော ကာတဗ္ဗော၌ အဘိဝါဒနံ စသည်၏ လိင်ကိုမကြည့်ဘဲ နောက်ဆုံးဖြစ်သော သေယျောဘိဟာရော၏ လိင်ကိုကြည့်သည်၊ (နှစ်သုံးလေးပါး, ကံ ကတ္တားနှင့်, ထားသည့်အရာ, ကြိယာမှာ, မှန်စွာနောက်ဖျား, ကံ ကတ္တားနှင့်, တူငြားလိင်ဝုစ် အညီတည်း)– ဘုရားကြီးနိယာယ်]။ ၁၁။ ပဗ္ဗဇ္ဇေါ–နိုးသူ၊ ပဗ္ဗဇ္ဇ+ကာလော–နိုးသူ၏+အခါ(နိုးချိန်)။ ဥပ+ဋ္ဌာပေ–ကပ်၍+တည်စေ (တည်ထား)။

(က) ဗြာဟ္မဏော–ဗြာဟ္မဏသည် [ပုန်ဏားဟု ခေါ်ကြ၏]၊ အဂ္ဂိဟုတ္တံ–ပူဇော်အပ်သော မီးကို၊ သက္ကစ္စံ–ရိုသေစွာ၊ (နမဿတိ)ကဝ–ရှိခိုးသကဲ့သို့၊ ဇဝံ–ဤအတူ၊ ယမှာ–အကြင်ဆရာ့အထံမှ၊ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဒေသိတံ–အပ်သော၊ ဓမ္မံ–ကို၊ ဝိဇာနေယျ–သိရာ၏၊ တံ–ထိုဆရာကို၊ သက္ကစ္စံ–စွာ၊ နမဿေယျ–ရာ၏။

အမှာ။ ။ယမှာ ၊ပေ၊ နမဿေယျ၊ ဓမ္မပဒ ဋ္ဌ ၂, ၄၀၁။ ဗြဟ္မာ့ပြည်သို့ ရောက်ကြောင်းဟု ယုံကြည်၍ မီးမငြိမ်းအောင် လောင်စာထည့်ပေး လုပ်ကျွေးမှု, လက်အုပ်ချီမိုး ရှိခိုးမှု စသည်ပြုကာ ဗြာဟ္မဏတို့ မီးကို ပူဇော်ကြသည်။

ပါဠိစီရန်

၁။ ဘုန်းတော်ကြီး တစ်ပါး ကြွလာတယ်, အုတ်တိုက်မှာ ရောက်နေတယ်။

၂။ သိပ်မကြီးသေးပါ။ သို့သော် ဆရာ့ထက်တော့ ကြီးမယ် ထင်တယ်။

၃။ ဟော.... ငါ့မိတ်ဆွေကြီးပါလား, သင်တို့ ရေကပ်ကြ။

၄။ အုတ်တိုက်ကို ရှင်းလင်းပြီးပါပြီ (သုတ်သင်အပ်ပါပြီ)။

၅။ တစ်တိုက်လုံး တံမြက်စည်း လှည်းပါ။

၆။ သင်တို့ ခရီးဦးကြို ပြုကြ။

၇။ တော်သလို လုပ်လိုက်။

၈။ မျက်နှာသစ်ရေ တယ်ပြီးပလား။

၁၉။ မဟာထေရဿ ဝတ္ထုပဋိသံယုတ္တော ကထာသလ္လာပေါ

[ဆရာတော်အတွက် ကျင့်ဝတ်နှင့်စပ်သော စကားပြောပုံ]

၁။ မဟာထေရဿ ဝသနကာလံ ဘတ္တံ စေဝ သူပဗျဉ္ဇနံ စ ပဏီတပဏီတံ ပရိပါစေထ။

ကြည့်ရှုရန်

၁။ ကြွလာ–အာဂတော။ ရောက်နေ–သမ္မတ္တော။ ၂။ ကြီးမယ်ထင်တယ်–ဝုဏှော မညေ။ ၃။ မိတ်ဆွေ–မိတ္တော။ ၄။ သုတ်သင်အပ်–သောဓိတ။ ၇။ အကြင်အကြင် သင့်လျော်သည့်အတိုင်း (တော်သလို)–ယထာနုရူပံ။ ၈။ တည်စေအပ်, တည်ထားအပ်ပြီ (တည်ပြီး)–ဥပဋ္ဌာပိတ။

၁။ ဝသန+ကာလော–နေ(သီတင်းသုံး)ရာ+ကာလ။ ပဏီတပဏီတံ–ကောင်းသထက်ကောင်းအောင်။ ပရိပါစေ–ထက်ဝန်းကျင်ကျက်စေ(ချက်ခိုင်း,စိမ်)။

၂။ ဘောဇနဋ္ဌာနံ စေဝ ဘောဇနပိဋ္ဌံ စ သုပရိသုဒ္ဓံ သဇ္ဇေထ။

၃။ ဘောဇနကာလေပိ ယောကောစိ သာမဏေရော ဝါ ဒဟရော ဝါ ဥပတိဋ္ဌတု ယံ ဣစ္ဆတိ, တံ သုလဘာယ။

၄။ ဒိဝသသ ဒွိက္ခတ္တုံ၊ ပိဏ္ဍာပါတံ ဥပနာမေထ, ပါတော ပဋ္ဌနာဒ္ဒိကမတ္တေ ဒိဝါ အမ္ဟေကာဒသနာဒ္ဒိကမတ္တေ စ ကာလေ။

၅။ ဘောဇနဋ္ဌာနေ ဥဒပတ္တံ စေဝ ပါနီယတ္ထာလကံ စ ပဋိဂ္ဂဟံ စ ဥပဋ္ဌာပေထ။

၆။ ဘတ္တကိစ္စာဝသာနေ သဟ ဒေဝပဏ္ဍောဒကေန ခါဒနီယံ ဥပနာမေထ။

၇။ သာယန္ဟေပိ ယံကိဉ္စိ ပါနံ ပရိသုဒ္ဓံ ပရိသာဝေတွာ ဥပနာမေထ, မာ စ ပါနံ သကသဋံ သရဇံ ဟောတု။

၂။ ဘောဇနဋ္ဌာနံ-ဆွမ်းစားရာအရပ် (ဆွမ်းဟားကျောင်း)။ သုပရိသုဒ္ဓံ-အထူး (ပတ်ဝန်းကျင်) သန့်ရှင်းအောင်။ ၃။ ဒဟရော-ရဟန်းငယ်။ ဥပတိဋ္ဌတု-အနီးဌိတည် (အနီးဌိရှိ)ပစေ။ သုလဘော-လွယ်ကူစွာရခြင်း။ ၄။ ဒိဝါ-နေ့ဌိ၊ အမ္ဟေကာဒသနာဒ္ဒိကမတ္တေ-အခွဲအားဖြင့် ဆယ့်တစ်နာရီလောက် (ဆယ်နာရီခွဲလောက်)။ ၅။ ဥဒပတ္တော-ရေတည်ခွက် (ရေတည်ချိုင့်)။ ပါနီယတ္ထာလကံ-သောက်ရေခွက်။ ပဋိဂ္ဂဟော-လက်ဆေးခံ (ထွေးခံ)။ ၆။ ပဏ္ဍေ-သစ်ရွက်။ ဒေဝပဏ္ဍေ-နတ်သစ်ရွက်။ ဒေဝပဏ္ဍောဒကံ-နတ်သစ်ရွက်ရေ (လဖက်ရေ)။ [လဖက်ခြောက်မပါသော ရေနွေးကို "ဥဏ္ဍောဒကံ"ဟု သုံး]။ ၇။ ယံကိဉ္စိ-အမှတ်မထား တစ်ပါး၊ပါး(တစ်မျိုး၊မျိုး)။ ပါနံ-သောက်ဖွယ် (ဖျော်ရေ)။ ကသဋံ-အဖတ်၊ သကသဋံ-အဖတ်နှင့် တကွဖြစ် (အဖတ်ပါ)သည်။ သရဇံ-မြူမှုန်နှင့်

၈။ မဟာထေရသ္သ ဝသနဋ္ဌာနံ အနုဒ်ိနံ သမ္မဇ္ဇိတ္ဝာ သယနံပိ ပဋိသံဟရထ။

၉။ အယံ မဟာထေရော နု ယော ဝါ သော ဝါ ဟောတိ, အတ္တာနော ဇနပဒေ ပါကဋာနံ ဂဏာစရိယာနံ အညတရော, တုမှာကံပိ ပါစရိယော၊ တသ္မာ ယာဝ ဣမသ္မိံ ဝိဟာရေ ဝသတိ, တာဝ သက္ကတ္ဝာ ဂရုံ ကတ္ဝာ မာနေတ္ဝာ ပူဇေတ္ဝာ ဓဝ်တ္တပဋိဝတ္တံ် ကရောထ။

(က) နု တေန ထေရော သော ဟော်တိ,
ယေန.သ္သ ပလိတံ် သိရော၊
ပရိပက္ကော ဝယော တသ္သ,
မောဃဒိဏ္ဏောတိ ဝုစ္စတိ။

တကွဖြစ် (မြူမှုန်ပါ)သည်။ ၉။ ယော ဝါ သော ဝါ–အမှတ်မထား တစ်ပါးပါး သော ပုဂ္ဂိုလ်(တော်စွ လျော်စွပုဂ္ဂိုလ်)။ ဇနပဒေါ–ဇနပုဒ် (နယ်,တိုင်း)။ ပါကဋ–ထင်ရှား။ ဂဏ–ဂိုဏ်း။ အညတရော–တစ်ပါး (အပါအဝင်)။ ယာဝ–အကြင်မျှလောက်။ တာဝ–ထိုနေသမျှကာလပတ်လုံး။ သက္ကတ္ဝာ–ကောင်းစွာပြု၍၊ ဂရု–လေးလေးစားစား။ မာနေ–မြတ်နိုး။ ဝတ္တပဋိဝတ္တံ–ရှေးဦးစွာ ကျင့်ထိုက်သောဝတ်, နောက်မှ ကျင့်ထိုက်သောဝတ် (ဝတ်ကြီးဝတ်ငယ်)။

(က) ယေန–အကြင်ကြောင့်၊ (ယသ–အကြင်ရဟန်း၏)၊ သိရော–ဦးခေါင်းသည်(ဦးခေါင်း၌တည်နေသော ဆံပင်သည်)၊ ပလိတံ–ဖြူသည်၊ အသ–ဖြစ်၏၊ တေန–ကြောင့်၊ သော–ထိုရဟန်းသည်၊ ထေရော–ဆရာတော်သည်၊ နု ဟောတိ–မဖြစ်၊ တသ–ထိုရဟန်း၏၊ ပရိပက္ကော–ရင့်သော(အိုသော)၊ ဝယော–အရွယ်ကို၊ မောဃဒိဏ္ဏောတိ–အတွင်းရှူတုံ့, ထေရ်ဂုဏ်မမှီး, အချည်းနှီးအိုသော အရွယ်ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ–ဆိုအပ်၏၊ [ဓမ္မပဒ ၌ ၂, ၂၄၅]

(ခ) ယမို့ သစ္စဉ္ဆ ဓမ္မော စ, အဟိံသာ သံယမော **ဒမော**၊
သ ဝေ ဝန္တ မလော ဓီရော, ထေရော ဣတိ ပဝုစ္စတိ။

ပါဠိစီရန်

၁။ ဆရာတော် ဒီမှာ သီတင်းသုံးသမျှ ဝတ်ကြီးဝတ်ငယ် ပြုကြ။
၂။ ဆွမ်းနဲ့ဟင်းကို ကောင်းသထက်ကောင်းအောင် စီမံကြ။
၃။ ဆွမ်းဘုန်းပေးမယ့် နေရာသို့ စားပွဲခုံ ယူခဲ့ပါ။
၄။ ကိုရင်ဖြစ်စေ, ကျောင်းသား**ဖြစ်စေ** တစ်ယောက်ယောက် လာခဲ့။
၅။ လိုတာကို အလွယ်တကူ ရအောင် **အနား**မှာ နေ။
၆။ တစ်နေ့လျှင် နှစ်ကြိမ် စားကြတယ်။
၇။ နေ့ဆွမ်းကို ဆယ်နာရီခွဲမှာ စားကြတယ်။
၈။ ငှါမှာ ၅-နာရီလောက် ဆွမ်းစား သွားစရာရှိတယ်။
၉။ သောက်ရေခွက်နဲ့ ထွေးခံ ယူခဲ့။

(ခ) ယမို့-အကြောင် ပဂ္ဂိုလ်၌၊ သစ္စဉ္ဆ-ဝစီသစ္စာသည်လည်းကောင်း၊ ဓမ္မော စ-လောကုတ္တရာတရား ကိုးပါးသည်လည်းကောင်း၊ အဟိံသာ-မညှင်းဆဲကြောင်း ကရဏာသည်လည်းကောင်း၊ သံယမော-ကိုယ် နှုတ်ကို စောင့်စည်းကြောင်း သီလသည်လည်းကောင်း၊ ဒမော-ဣန္ဒြေတို့ကို ဆုံးမကြောင်း ဣန္ဒြေယသံဝရသည်လည်းကောင်း၊ (အတ္ထိ)၊ ဝန္တ မလော-မဂ်ဉာဏ်ဖြင့် ထွေးအန်အပ်ပြီးသော ကိလေသာ အညစ်အကြေးရှိသော၊ ဓီရော-တည်ကြည်ခြင်းရှိသော၊ သ(သော)-ထိုရဟန်းကိုသာ၊ ဝေ-စံ့ငင်စစ်၊ ထေရော ဣတိ-ထေရ်(ဆရာတော်)ဟူ၍၊ ပဝုစ္စတိ-ဆိုအပ်၏။ [ဓမ္မပဒ ၌ ၂၊၂၄၅]

ကြည့်ရှုရန်

၄။ အာဂစ္ဆတု ယော ကောစိ သာမဏေရော ဝါ ဒါရကော ဝါ။

၁၀။ နေ့စဉ် ကျောင်းအတွင်း တံမျက်လှည်းပြီး အိပ်ရာ သိမ်းပါ။

၁၁။ မင်းက ငါ့ကို ဘာမှတ်သလဲ, တော်စွာ လျော်စွာ မှတ်သလား။

၂၀။ သဇ္ဈယနပရိသမတ္တကာလေ ကထာသလ္လာပေါ

[စာအံတိတ်ချိန် စကားပြောပုံ]

၁။ အာဝုသော ဓမ္မရက္ခိတ အာယာမ,ဇယ်ဝိဟာရံ အနုစင်္ကမိသာမ အနုဝိစရိသာမ။

၂။ သဇ္ဈယနကိစ္စံ မေ ဘန္တေ နု သမတ္တံ။

၃။ သမာပေဟိ အာဝုသော သဇ္ဈယနကိစ္စံ, ပဠဃဋိကတော တိဏပလံ အတိက္ကန္တံ၊ အာစရိယေနာပိ ပညတ္တံ "သာဃနေ ပဠဃဋိကကာလေ သဇ္ဈယနံ သမာပေတဗ္ဗံ"တိ။

၄။ အတိက္ကန္တံ နု ဘန္တေ ပဠဃဋိကတော တိဏပလံ။

ကြည့်ရှုရန်

၈။ အတ္ထိ မေ ပဠနာဒိကမတ္တေ ဘတ္တဘုဥ္ဇနတ္ထာယ ဂမနကိစ္စံ။ ၁၁။ ကိံ မညသိ မံ တွံ, မညသိ နု ယံ ဝါ တံ ဝါ။

၁။ ဇယ်ဝိဟာရော–ခြေသလုံးတို့၌ ညောင်းညာခြင်းကို ပယ်ဖျောက်ခြင်း. အကျိုးရှိသော သွားခြင်းကျရိယာပုထ်တည်းဟူသော နေခြင်း။ အနုစင်္ကမ–အတူလိုက်၍ လမ်းလျှောက် (တွဲ၍လမ်းလျှောက်) [ရှေးက "စင်္ကြံသွား"ဟု ခေါ်ကြ၏]။ အနုဝိစရ–အတူလိုက်၍ လှည့်လည် (တွဲ၍ လှည့်ပတ်)။ ၂။ သဇ္ဈယနံ–စာပြန်ခြင်း, စာအံခြင်း။ သမတ္တ (ပရိသမတ္တ)–ပြီး(ဆုံး)။ ၃။ သမာပေ–ပြီးစေ, ဆုံးစေ (အပြီးသတ်, အဆုံးသတ်)။ ၈။ တာဝ ဂစ္ဆထ–ကြွနှင့်ကြပါဦး။

၅။ ဝေ.မာဝုသော။

၆။ တေနဟိ သဇ္ဈယနကိစ္စံ သမာပေဿာမိ။

၇။ အာယာမ, ဇယ်ဝိဟာရံ အနုစင်္ကမိဿာမ အနုဝိစရိဿာမ။

၈။ တာဝ ဂစ္ဆထ ဘန္တေ, အတ္ထိ-မေ ဥဒကာ.ဟရဏဝတ္တံ။

၉။ မယုံပိ ဝတ္တံ အတ္ထိ, ပစ္စာဂမနကာလေယေဝ ကရိဿာမ။

၁၀။ န ယုတ္တံ ဘန္တေ, ဘာရနိတ္ထာရကာ အမှာကံ ဒေါသံ အာရောပေဿန္တိ။

၁၁။ အာရောပေန္တု ဝါ န ဝါ, အာဂစ္ဆာဟိ၊ တ.မဟံ ဒေါသံ ပရိယာယေန ပရိဟရိဿာမိ။

၁၂။ န ဘန္တေ ဣမသ္မိံ ဝိဟာရေ ဒေါသံ စိတ္တံ ပဋ္ဌာပေတဗ္ဗံ, ဣစ္ဆတိ အာစရိယော သကလာရာမဿ ဥဇုကဘာဝံ၊ ယဿ အနုဇုကဘာဝေါ ပါကဋော, တဿ ဝါသံပိ န ဣစ္ဆတိ။

မေ–ငါ၏(ငါ့မှာ)။ ဥဒကာ.ဟရဏဝတ္တံ–ရေကိုဆောင်ခြင်းဟူသော ဝတ်(ရေခပ်ဝတ်)။ ၉။ ပစ္စာဂမနံ (ပတိ+အာဂမနံ)–တစ်ဖန်+လာခြင်း, (ပြန်လာခြင်း)၊ ပစ္စဂမန+ကာလော (ပြန်လာရာ+အချိန်)။ ၁၀။ ဘာရနိတ္ထာရကော–တာဝန်ကို+ထမ်းဆောင်သူ(တာဝန်ကိုပြီးမြောက်စေသူ,ဝန်ဆောင်)။အမှာကံ–တို့၏ (အပေါ်၌)။ ဒေါသော–အပြစ်။ အာရောပေ–တက်ရောက်စေ(တင်)။ ၁၁။ အာရောပေန္တု ဝါ–တင်ကြသည်မူလည်းဖြစ်စေ။ န အာရောပေန္တု ဝါ–မတင်ကြသည်မူလည်းဖြစ်စေ (အပြစ်တင်တင် မတင်တင်)။ ပရိယာယော–(အကြောင်းတစ်မျိုး)။ ပရိဟရ–ထက်ဝန်းကျင်သို့ဆောင် (ရှောင်လွှဲ)။ ၁၂။ ဧဒိသ(ဤဒိသ)–ဤကဲ့သို့

၁၃။ သုဏာဟိ ဘန္တေ, အာစရိယဿ သဒ္ဒေါ မညေ "သဇ္ဈယနဿ ပရိသမာပနကာလော အာဝုသော, ဝတ္တံ ကတွာဝ ဇယ်ဝိဟာရံ အနုစက်မထ အနုဝိစရထ"။

၁၄။ နနု ဘန္တေ သုဏိတ္ထ၊ အမှာကံ အာစရိယဿ ကတ္ထစိပိ ပမာဒဝိဟာရော နတ္ထိ, အတ္တနော နိဿိတကေသု သဒါ မနသိ ကရောတွေဝ။

၁၅။ သစ္စံ အာဝုသော, ပဌမံ ဝတ္တံ ကရိတွာ ပစ္ဆာ ဇယ်ဝိဟာရံ အနုစက်မိဿာမ အနုဝိစရိဿာမ။

(က) ဖန္ဒနံ စပလံ စိတ္တံ, ဒူရက္ခံ ဒုန္နိဝါရယံ၊
ဥဇုံ ကရောတိ မေဓာဝီ, ဥသုကာရောဝ တေဇနံ။

ရှုအပ် (ဤလိုဟာ)။ ပဌာပေ–ဖြစ်စေ။ ဥဇုက–ဖြောင့်မတ်၊ ဥဇုက+ဘာဝေါ–ဖြောင့်မတ်(ရိုးသား)သူ၏+အဖြစ် (ရိုးသားဖြောင့်မတ်မှု)။ အနုဇုက–မရိုးသားသူ။ ဝါသ–နေခြင်း။ ၁၃။ ပရိသမာပန+ကာလော–ပြီးဆုံးစေရာ+အခါ။ ၁၄။ ကတ္ထစိပိ–တစ်စုံတစ်ခုသော အရာ၌လည်း (အဘယ်နေရာမဆို)။ ပမာဒ+ဝိဟာရော–မေ့မေ့လျော့လျော့+နေခြင်း။ နိဿိတကော (နိဿိတော)–မှီသူ (မှီခိုနေသောတပည့်)။ မနသိ ကရ–စိတ်၌ပြု (စိတ်ရောက်, စိတ်စိုက်, နှလုံးသွင်း)။

(က) ဖန္ဒနံ–ငါးပါးအာရုံ, ကာမဂုဏ်တို့၌, တုန်လှုပ်တတ်ထသော၊ စပလံ–တရားနှင့်စပ်, အာရုံမြတ်၌, မရပ်မတည်, လျှပ်ပေါ်လော်လီထသော၊ ဒူရက္ခံ–တရားကိုဖောက်, မသွားရောက်အောင်, စောင့်ရှောက်နိုင်ခဲထသော၊ ဒုန္နိဝါရယံ–မိန်းမယောကျ်ား, အာရုံများ၌, သွားမိတုံလစ်, မသွားဖြစ်အောင်, တားမြစ်နိုင်ခဲထသော၊ စိတ္တံ–ကို၊ ဥသုကာရော–မြားလုပ်သမားသည်၊ တေဇနံ–

ပါဠိစီရန်

၁။ ညနေ စာအံတိတ်ချိန်၌ လမ်းလျှောက်ခြင်းသည် ဤကျောင်းတိုက်၌ ထုံးစံဖြစ်သည်။

၂။ စာအံတိတ်ချိန် လမ်းလျှောက်ကြ။

၃။ ကိုရင် သံဃရက္ခိတ လာလေ, သွားကြစို့။

၄။ အခုတောင် စာအံ မတိတ်သေးဘူးလား။

၅။ ခြောက်နာရီတောင် ရှိပြီ (ထိုးပြီ)။

၆။ ခြောက်နာရီ မထိုးသေးပါဘူး, ငါးနာရီရှိပါသေးတယ်။

၇။ ကြွနှင့်ကြပါ, တပည့်တော် လာခဲ့ပါမယ်။

၈။ ပြန်တဲ့အခါ တပည့်တော်နဲ့ အတူ စကားပြောကြတာပေါ့။

၉။ လိမ်ပြောတာ မကောင်းဘူး ထင်တယ်, ဖြောင့်ဖြောင့် ပြောတာက ကောင်းပါလိမ့်မယ်။

ကောက်သော မြားကို၊ ဥစုံ-ဖြောင့်အောင်၊ ကရောတိ ဣဝ-သို့၊ (ဧဝံ-တူ)၊ မေဓာဝီ-ပညာရှိသည်၊ ဥစုံ-(စိတ်ကို) ဖြောင့်အောင်၊ ကရောတိ-၏။ [ဓမ္မပဒ ၌-၁, ၁၈၂]

ကြည့်ရှုရန်

၁။ ဓမ္မတာယေဝေသာ ဣမသ္မိံ ဝိဟာရေ, ယဒိဒံ သာယန္ဟေ သဏ္ဌယန ပရိသမတ္တကာလေ ဇယ်ဝိဟာရံ အနုစင်္ကမော အနုဝိစာရော [ဇယ် ၊ပေ၊ ဝိစာရော အစား "စင်္ကမနံ"ဟုလည်း သုံး]။ ၄။ ဣဒါနိပိ သဏ္ဌယနံ နု ပရိသမတ္တံ နု။ ၅။ ဆန္နာဠိကာပိ ဟောတိ။ ၆။ နု ခေါ ဝေလာ ဆန္နာဠိကာ, ပဉ္စနာဠိကာယေဝ။ ၇။ တာဝ ဂစ္ဆထ။ ၈။ ကထာသလ္လာပံ ကရိဿာမ။ ၉။ ဝဠ္ဆေတွာ (လှည့်ပတ်၍)

၁၀။ မရိုးသားကြောင်း ထင်ရှားယင် ကျောင်းတိုက်မှ အပနှင်ထုတ်လိုက်ပါ။

၁၁။ နားထောင်စမ်း, လေယာဉ်ပျံသံ ထင်တယ်။

၁၂။ မကြောက်ပါနဲ့, ကိုယ့်အလုပ်ကိုသာ လုပ်ပါ။

၁၃။ ဆရာများသည် တပည့်များအပေါ်၌ အခါခပ်သိမ်း စိတ်စိုက်ထိုက်ကုန်၏ (စိတ်စိုက်ကြရသည်)။

၂၁။ ဇယ်ဝိဟာရဏာကာလေ ကထာသလ္လာပေါ်

[လမ်းလျှောက်ချိန် စကားပြောပုံ]

၁။ အာဝုသော ဓမ္မရက္ခိတ နု အာဂိလာယတိ နု တေ ပိဋ္ဌိ။

၂။ အာမ ဘန္တေ, ပိဋ္ဌိ မေ အာဂိလာယတိ။

၃။ ဓယ့် ပန နု ပိဋ္ဌိယေဝ အာဂိလာယတိ, ပါဒါပိ ဥိဏ္ဏပိ အာဂိလာယန္တိ၊ တသ္မာယေဝ အနုဒိနံ ကျမသ္မိံ ကာလေ ဇယ်ဝိဟာရံ အနုစင်္ကမာမိ အနုဝိစရာမိ။

ကထနံ နှ သုန္ဒရံ မညေ, ဥဇုကထနမေဝ သုန္ဒရံ ဘဝေယျ။ ၁၀။ ယဒိ အနုဇုကတာ ပါကဋာ။ ၁၃။ အခါခပ်သိမ်း–သဒါ(သဗ္ဗဒါ)။ [ပြန်သွား–ပဋိဂတ(ပဋိ+ဂတဲ)။ လာ–အာဂတ၊ ပြန်လာ–ပစ္စာဂတ(ပတိ+အာဂတ)၊ [ဤပုဒ်များကို လျော်သလို သုံးပါ]။

မှတ်ချက်။ ။ယခုအခါဝယ် ရှင်သာမဏေနှင့် ရဟန်းငယ်များ ကျောင်းတိုက်အပြင်ဘက်သို့ ထွက်၍ လမ်းလျှောက်ခွင့် မရှိ။

ကြည့်ရှုရန်

၁။ အာဂိလာယ–ညောင်း၊ ပိဋ္ဌိ(ဣ)–ကျော(ကျောကုန်း)။ ၃။ ပိဋ္ဌိယေဝ–သည်သာ၊ နှ အာဂိလာယတိ– ညောင်းသည် မဟုတ်သေး။ ပါဒေါ–ခြေ။

၄။ အမှာကံ အာစရိယောပိ စက်ံမနဗဟုလော, ဂန္ဆံပိ စက်ံမန္တောယေဝ ဝါစေတိ ထပေတွာ မဟာဂန္ဆေ၊ တသ္မာယေဝ အာစရိယော ပုဗ္ဗေ အကလ္လာပိ ကွဒါနိ ကလ္လောဝိယ ဒိဿတိ။

၅။ သစ္စံ, အာဝုသော, ဘဂဝတာ ပဉ္စ စက်ံမာနိသံသာ ဝုတ္တာ၊ –

> "ပဋိမေ ဘိက္ခဝေ စက်ံမေ အာနိသံသာ။ ကတမေ ပဉ္စ၊ (၁) အဒ္ဓါနက္ခမော ဟောတိ (၂) ပဓာနက္ခမော ဟောတိ (၃) အပ္ပါ.ဗာဓော ဟောတိ (၄) အသိတံ ပီတံ ခါယိတံ သာယိတံ သမ္မာပရိဏာမံ ဂစ္ဆတိ၊ (၅) စက်ံမာဓိဂတော သမာဓိ စိရဋ္ဌိတိကော ဟောတိ၊ ဣမေ ခေါ ဘိက္ခဝေ စက်ံမေ အာနိသံသာ" တိ။ [အံ ၂- ၂၄]

ဥိရ္(ပုံ)–ပေါင်။ ၄။ စက်ံမန+ဗဟုလော–များသောစက်ြံသွားခြင်း+ရှိ (လမ်းလျှောက်ခြင်းရှိ)။ ဂန္ဆော–ကျမ်းစာ။ မဟာဂန္ဆော–မြတ်သော (ကြီးသော)ကျမ်းစာ (ပါဠိ, အဋ္ဌကထာ)။ ထပေတွာ–ထား၍။ ကလ္လော–ကျန်းမာသူ။ အကလ္လော–မကျန်းမာသူ။ ဒိဿ–ရှုမြင်အပ် (တွေ့ရ, မြင်ရ)။ ၅။ စက်ံမာနိသံသော (စက်ံမ+အာနိသံသော)–စက်ြံသွားခြင်း (လမ်းလျှောက်ခြင်း)၌+အာနိသင်(အကျိုး)။ ဝုတ္တ–ပြောအပ်ဟောအပ်,ဆိုအပ်။ ခမော–ခုံ(ခံ)နိုင်၊ အဒ္ဓါနက္ခမော–ခရီးရှည်ခုံ (ခရီးရှည်သွားနိုင်)သည်။ ပဓာန+က္ခမော–ကမ္မဋ္ဌာန်းအားထုတ်မှု၌+ခံနိုင်။ အာဗာဓော–အနာရောဂါ၊ အပ္ပါဗာဓော–အနာရောဂါမရှိ။ အသိတံ–စားအပ်သော အစာ။ ပီတံ–သောက်အပ်သော အရက်။ ခါယိတံ–ခဲအပ်သော အရာ။ သာယိတံ–သာယာ (လျက်)အပ်သော အစာ[အချို့နေရာ၌ အသိတ–စားခြင်းစသည်ဆို]။ ပရိဏာမော–ကြေကျက်ခြင်း (အစာကြေခြင်း)။ စက်ံမာဓိဂတော (စက်ံမ+အဓိဂတော)–စက်ြံသွားခြင်းကြောင့်+ရအပ်။ စိရ+ဋ္ဌိတိကော–ကြာမြင့်စွာ+တည်ခြင်းရှိ။ [ဝုတ္တာ၊ပေ၊ အာနိသံသာတိ။ ဤအာကာရဝါကျမျိုး၌ အနက်ပေးပုံကို ဆရာများက

၆။ ဝိဟာရံ နိဝတ္တိသာမ, အကာလော အဇ္ဇ ကွမံ ဌာနံ အတိက္ကမိတွာ ဂန္တုံ။

၇။ သုဏောဟိ, အနုစက်မိတွာ အနုဝိစရိတွာ နိဝတ္တာနံ ဥပါဟနသဒ္ဒါ မညေ။

(က) ပဠိမေ စက်မေ အတ္ထာ, ခမော အဒ္ဓေ ပဓာနိယော၊ အပ္ပါ.ဗာဓော ပရိဏာမော, သမာဓိ စိရဋ္ဌိတိကော။

ပါဠိစီရန်

၁။ သင့် ပေါင်တွေ မညောင်းကြဘူးလား။

၂။ ပေါင်တွေတင် မကဘူး, ခါးပါ ညောင်းနေတယ်။

၃။ ဒီလိုဆို လမ်းလျှောက်ပါလား။

၄။ လမ်းတော့ လျှောက်ချင်သားဘဲ, ဘုန်ကြီး (ဆရာတော်)ဆိုမှာ စိုးလို့။

ပြောပြပါလေ။[**ဆောင်**]ကွတိသဒ္ဒါ, အာကာရဇောတက နောက်၌ပြမူ, ဝါစကပုစ္ဆာ, ကိံသဒ္ဒါကို, ရှေ့မှာစွက်၍, အနက်သမ္မန်မြဲ]။ ၆။ နိဝတ္တ–ပြန်လှည့် [နိဝတ္တတိ, နိဝတ္တန်္တိ စသည်]။ အကာလော–အခါမဟုတ် (အချိန်မရှိတော့)။ အဇ္ဇ–ယနေ့။ အတိက္ကမ–ကျော်(လွန်)။ [အကာလော ၊ပေ၊ ဂန္တုံ–ယနေ့ ဒီနေရာက ရှေ့တိုး မသွားသင့်ဘူး–ဤသို့ တိုက်ရိုက်မြန်မာပြန်]။ ၇။ နိဝတ္တော–ပြန်လှည့်လာသူ။

(က) စက်မေ–စကြံသွားခြင်း (လမ်းလျှောက်ခြင်း)၌၊ အတ္ထာ–အကျိုး တို့သည်၊ ကွမေ ပဒ္ဓ–ဤ ၅–မျိုးတို့တည်း၊ အဒ္ဓေ–ရှည်သောခရီး၌၊ ခမော–၏၊ ပဓာနိယော–ကမ္မဋ္ဌာန်းအားထုတ်မှု၌ ခံနိုင်ရည်ရှိ၏၊အပ္ပါ.ဗာဓော–အနာရောဂါ မရှိ၊ ပရိဏာမော–အစာကြေခြင်းဖြစ်၏၊ သမာဓိ–သည်၊ စိရဋ္ဌိတိကော–၏။

ကြည့်ရှုရန်

၁။ န အာဂိလာယန္တိ တေ ပါဒါ။ ၂။ ခါး–ကဋိ(ကု)။ ၃။ ဟေန ဟိ စက်မာဟိ။ ၄။စက်မိတုံ ပန ဣစ္ဆာမိ, တထာပိ ထေရဿ ဝစနတော ဘာယာမိ။

၅။ ဆိုမှာ မဟုတ်ပါဘူး, ဘုန်းကြီးက လမ်းလျှောက်တာ အကြိုက်သားဘဲ။

၆။ ဘုန်းကြီးတောင် လမ်းလျှောက်ယင်း စာချသေးတယ်။

၇။ ဘုရားရှင်ကလဲ လမ်းလျှောက်ခြင်း အကျိုး ငါးမျိုးတောင် ဟောတယ်။

၈။ ကျွန်ုပ် ခရီးရှည်သွားခြင်း၌ ခံနိုင်ရည်ရှိတယ် (ခရီးရှည် သွားနိုင်တယ်)။

၉။ သူ ကမ္မဋ္ဌာန်း အားထုတ်ခြင်း၌ ခံနိုင်ရည်ရှိတယ်။

၁၀။ ပြန်ကြတော့, ရှေ့တိုးသွားဘို့ မသင့်ဘူး။

၂၂။ ပါနပဋိသံယုတ္တော ကထာသလ္လာပေါ

[ဖျော်ရည်နှင့်စပ်သော စကားပြောပုံ]

၁။ အာဝုသော ဓမ္မရက္ခိတ အဟံ ပိပါသိတော.မှိ, နသမ္ပတ္တာ နု ပါနဝေလာ။

၂။ နသမ္ပတ္တာ ဘန္တေ ပါနဝေလာ, အပိတု ဥပကဏ္ဍာ၊ ကူဒါနိ ဆဂ္ဃဋိကာ ဟောတိ, ဆဂ္ဃဋိကတော တိံသဝိဃဋိကာတိက္ကန္တ-သမယေ ကာလံ ဃောသေဿတိ။

၅။ နဝက္ခတိ, ရုစ္စတိ ထေရဿ စက်မနံ။ ၁၀။ နိဝတ္တထ, အကာလော ကူမံ-ဌာနံ အတိက္ကမိတွာ ပုရတော ဂန္တုံ။

ကြည့်ရှုရန်

၂။ ပါနဝေလာ–ဖျော်ရည်ချိန်, ဖျော်ရည်သောက်ချိန်။ [ဥပကဏ္ဍာ နေရာဝယ် ယခု စာအုပ်များ၌ "ဥပကဋ္ဌာ"ဟု ရှိ၏]။ ဆဂ္ဃဋိကာ–ခြောက်နာရီ။ ဝိဃဋိကာ–မိနစ်။ [ရှေ့အခန်းတို့၌ "ပလံ"ဟု သုံးခဲ့၏]။ ဃောသေ–ကြွေးကျော်

၃။ အဇ္ဇ ကိံ ပါယေဿတိ ပက္ကံ ဂုဋ္ဌောဒကံ, ဥဒါဟု ယံကိဉ္စိ ပါနံ။

၄။ ဂုဋ္ဌောဒကံ မညေ, ဘတ္တပစနဋ္ဌာနေ အဂ္ဂိ ဒိဿတိ၊ "ပက္ကံ ဘန္တေ ဂုဋ္ဌောဒကံ, အယောဒဏ္ဍံ ပဟရ"....

၅။ နနု မယာ ဝုတ္တံ "ဂုဋ္ဌောဒကံ မညေ, ဘတ္တပစနဋ္ဌာနေ အဂ္ဂိ ဒိဿတိ"တိ။

၆။ သစ္စံ အာဝုသော, မုခေ တေ အပိဟိတေယေဝ သာမဏေရော ကာလံ ဃောသေတိ။

၇။ သွေ ပန မာတုလုဂ်ပါနံ ပါယေဿတိ။

၈။ ကထံ ဇာနာသိ။

၉။ စစ်ကိုင်းပဗ္ဗတေ ကောယ ဥပါသိကာယ ပါနတုမ္ဗော သဟ သက္ခရာယ အာစရိယဿ သန္တိကံ ပေသိတော၊ တေန သညာဏေန ဇာနာမိ။

၁၀။ ကတမံ အာနိသံသံ အပေက္ခိတွာ အနုသာယံ အာစရိယော နိဿိတကေ ပါနံ ဝါ ဂုဋ္ဌောဒကံ ဝါ ပါယေတိ။

(အကြောင်းကြား, အချက်ပေး)။ ၃။ ပါယေ–သောက်စေ(တိုက်)။ ပက္ကံ–ချက် (ကျိုး)အပ် (ကျက်)။ ယံကိဉ္စိ ပါနံ–ဖျော်ရည်တစ်မျိုးမျိုး။ ၄။ ဘတ္တပစနဋ္ဌာနံ–ဆွမ်းချက်ရာအရပ် (ဆွမ်းချက်ရုံ)။ ၅။ ဝုတ္တံ နနု–ပြောအပ်သည်မဟုတ်လော။ ၆။ ပိဟိတ–ပိတ်အပ်။ အပိဟိတမ–မပိတ်အပ်။ ၇။ မာတုလုဂ်–ရှောက်သီး၊ မာတုလုဂ်+ပါနံ–ရှောက်သီး+ ဖျော်ရည်။ [နာရင်္ဂေါ–လိမ္မော်သီး]။ ၈။ ကထံ–အဘယ်နည်းဖြင့် (ဘယ်လိုနည်းနဲ့)။ ၉။ ပါန+တုမ္ဗော–ဖျော်ရည်+ပုလင်း။ ပေသိတ (ပဟိတ)–စေလွှတ်အပ် (ပို့အပ်)။ သညာဏံ–အမှတ်အသား။ ၁၀။အပေက္ခ–ရှုမျှော်(မျှော်ကိုး)။ အနုသာယံ–ညနေတိုင်း။

၁၁။ အာစရိယော သယံ ပိပါသဗဟုလော, တသ္မာ အတ္တာနံ ဥပမံ ကတ္ဝာ အနုသာယံ ပါနံ ပါယေတိ၊ အပိစ သယံ သောတုဘာဝေ ဋ္ဌတော တာဒိသဿ ဥပတ္ထမ္ဘနဿ အလဒ္ဓတ္တာ ဒုဗ္ဗလော၀ ဂန္ဆေသု မဟုဿာဟံ အကာသိ၊ တပ္ပစ္စယာ စ ပစ္ဆာ နာနာရောဂီ အဟောသိ၊ အတ္တနော ပန နိဿိတကေ တဇ္ဇာ၀ံ အပါပေတုကာမတာယပိ **အနုသာယံ** ပါနံ ပါယေတိ။

၁၂။ သာဓု ၀တ အာ၀ုသော အာစရိယဿ မနသိကာရော။

(က) သတိယာ ပိပါသာယေ၀, ကပ္ပတေ ယာမကာလိကံ၊ တသ္မာ ဟေတံ ပဋိဂ္ဂါဟေ, ပစ္စ၀ေက္ခေယျ ပါနနေ။

၁၁။ သယံ–ကိုယ်တိုင်။ ပိပါသာ–သောက်စားလိုခြင်း၊ ပိပါသဗဟုလော–များသောဆာခြင်းရှိ(အလွန်ဆာတတ်)။ ဥပမာ–ဥပမာ (နှိုင်းယှဉ်ကြောင်းအရာ, နှိုင်းယှဉ်မှု)။ သောတု (သောတာ)–နာယူမှတ်သား ဆောင်ထားသူ (စာသင်သား)၊ [သောတု ပုဒ်ရင်း, သတ္ထာဒိဂိဏ်းဖြစ်၍ သောတာဟု ရှိရ၏၊ ဣမ်းစာတို့၌ သောတူနံ စသည်ဖြင့် တွေ့ရ၏၊ သောတုဧနံ ဟုလည်း သုံးကြသည်]။ တာဒိသ–ထို့ကဲ့သို့ ရှုအပ် (ထိုကဲ့သို့ အားဖြစ်စေနိုင်လောက်သော သဘောရှိ)။ ဥပတ္ထမ္ဘန–အထောက်အပံ့။ လဒ္ဓ–ရအပ်၊ လဒ္ဓ+တ္တံ–ရအပ်သည်၏+အဖြစ်။ ဒုဗ္ဗလော–အားမရှိ။ ဥဿာဟော–အားထုတ်မှု၊ မဟုဿာဟော (မဟာ+ဥဿာဟော)–ကြီးစွာသော+လုံ့လ။ တပ္ပစ္စယော–ထိုအကြောင်း။ နာနာရောဂီ–အမျိုးမျိုးသောရောဂါရှိသူ။ တဇ္ဇာ၀ေါ–ထိုအဖြစ် (ထိုအဖြစ်မျိုး)။ အပါပေတု+ကာမတာ–ရောက်စေခြင်းငှာ+အလိုမရှိသည်၏အဖြစ် (မရောက်စေလိုခြင်း)။ ၁၂။ သာဓု (သုန္ဒရော)၀တ–ကောင်းပါပေစွ (ကောင်းလိုက်တာ)။ မနသိကာရော–စိတ်၌ပြုမှု (နှလုံးသွင်း, စိတ်ထား)။

(က) ပိပါသာယ–ဆာလောင်းခြင်းသည်၊ သတိယာ ဧ၀–ရှိမှသာ၊ ယာမကာလိကံ–ယာမကာလိကသည် (ဖျော်ရည်သည်)။ ကပ္ပတေ–အပ်၏၊ တသ္မာဟိ–သာလျှင်၊ ဧတံ– ဤယာမကာလိကကို၊ ပဋိဂ္ဂါဟေ–အကပ်ခံရာ၌

ပါဠိစ်ရန်

၁။ အဖျော်ရည်သောက်ချိန် တန်ပါပြီ အရှင်ဘုရား။

၂။ သံချောင်း ခေါက်လိုက်ပါ။

၃။ ငါးနာရီက ငါးမိနစ် လွန်ပြီ။

၄။ ငါးနာရီ ခွဲပြီ။

၅။ ထန်းလျက်ရည် မကျက်သေးဘူးလား။

၆။ ဆွမ်းချက်တဲ့ နေရာမှာ မီးမြင်တယ်, ဘာများ ကျိုနေပါလိမ့်။

၇။ ထန်းလျက်ရည် ကျိုတယ်ထင်တယ်။

၈။ အဟုတ်သားဟေ့... ငါ့ပါးစပ်တောင် မပိတ်ရသေးဘူး, သံချောင်းခေါက်တာဘဲ။

၉။ ဟောဒီ ဖျော်ရည်ပုလင်းနဲ့သကြားကို ဘုန်းကြီး လှူလိုက်။

၁၀။ ဘယ်အကျိုး မြော်ကိုးပါလိမ့်။

၁၁။ ငါ ဆာသလို သူတို့လဲ ဆာကြမှာဘဲလို့ ကိုယ်ချင်းစာပါ။

၁၂။ မင်း စိတ်ထား မကောင်းဘူး။

လည်းကောင်း၊ ပါနနေ–သောက်ရာအခါ၌လည်းကောင်း၊ ပစ္စဝေက္ခဏ–ဆင်ခြင်ရာ၏၊ [အကပ်ခံလျှင် "ဆာ၍သောက်မလို့ အကပ်ခံသည်" ဟုလည်းကောင်း, သောက်လျှင် "အဆာပြေအောင် သောက်သည်"ဟုလည်းကောင်း အကျဉ်းချုပ် ဆင်ခြင်ပါ–ဟူလို]။

ကြည့်ရှုရန်

၁။ ပါနဝေလာ ဘန္တေ။ ၄။ အမှုဆယ်ဦးကာ [အခန်း ၂၀၊ ၃–နံပါတ် အတိုင်းလည်း စိနိုင်၏]။ ၆။ ကိ ပစိသတိ။ ၈။ သစ္စံ ဟေ။ ၉။ ဣမိနာ ပါနတုမ္မေန သဒ္ဓိ သက္ခရံ ထေရဿ ဒေဟိ။ ၁၁။ အဟံ ဝိယ တေပိ ပိပါသိတာ ဘဝေယ္ယုန္တိ အတ္တာနံ ဥပမံ ကရောတိ။

၂၃။ ပါနဝေလာယံ ကထာသလ္လာပေါ

[ဖျော်ရည်သောက်ချိန် စကားပြောပုံ]

ဒေါင်... ဒေါင် [ခြောက်ချက်]ခန့်

၁။ သုဏာဟိ ဘန္တေ, အယံ ကိသဒ္ဒေါ။

၂။ အယံ ကာလာ.ရောစနသဒ္ဒေါ, ဂစ္ဆာမ ပါနဒ္ဒါနံ။

၃။ ကိं ပန ဘန္တေ တုစ္ဆဟတ္ထေနေဝ ဂန္တုံ။

ဖျော်ရည်နှင့်စပ်၍ သုံးစွဲရန်ပုဒ်များ

အာမလကေသရပါနံ–ရှောက်ချဉ်ဖျော်ရည်။ မဓုဇမ္ဗီရပါနံ–ရှောက်ချိုဖျော်ရည်။

ဒန္တသဉ္ဇပါနံ–သမ္ဘာရာဖျော်ရည် [ဆေးကျမ်းတို့၌ ရှောက်ကို ဇမ္ဗီရော, သမ္ဘာရာကို နိမ္ဗုကော ဟု သုံးသည်၊ အဘိဓာန်၌ကား ရှောက်ကို "မာတုလုင်္ဂါ, ဗီဇပူရော"ဟု ဆို၏]။

စိဉ္ဆာ–မန်ကျည်း၊ စိဉ္ဆပါနံ–မန်ကျည်းဖျော်ရည်။ ဗေလုဝါ–ဥသျစ်ပင်၊ ဗေလုဝဖလံ–ဥသျစ်သီး၊ ဗေလုဝပါနံ–ဥသျစ်ဖျော်ရည်။

အနန္နာသော–နာနတ်သီး၊ အနန္နာသပါနံ–နာနတ်ဖျော်ရည်။

သဠိလောဘာယရိ(ပု)–စထရောဘယ်ရီသီး၊ သဠိလောဘယရိပါနံ–စထရောဘယ်ရီဖျော်ရည်။

မဓုဇမ္ဗလော–ကမလာသီး(ကဗလာသီး)၊မဓုဇမ္ဗလပါနံ–ကမလာဖျော်ရည်။

လတာနိမ္ဗုကော–နွယ်သမ္ဘာသီး (လိုင်းမကျူးသီး)၊ လတာနိမ္ဗုကပါနံ–လိုင်းမကျူးဖျော်ရည်။

ဗဒရော–ဆီး(ဇီး)ပင်၊ ဗဒရံ–ဇီး၊ ဗဒရပါနံ–ဇီးဖျော်ရည်။

အာကိဏ္ဏပါနံ–သီးစုံဖျော်ရည် (သစ်သီးပေါင်းစုံရောထားသော ဖျော်ရည်)။

ကြည့်ရှုရန်

၂။ပါနဒ္ဒါနံ–ဖျော်ရည်၏နေရာ(ဖျော်ရည်ဝေရာဌာန)။၃။ တုစ္ဆဟတ္ထော–အချည်းနှီးသော လက်ရှိသူ (လက်သက်သက်ရှိသူ)။ [တုစ္ဆဟတ္ထေနေဝ–

၄။ နာ.ဝုသော တုစ္ဆဟတ္ထေနေဝ ဂန္တ္ဗံ, ယထာသကံ ပါနထာလကံ ဂဟေတွာ ဂန္တ္ဗံ၊ တသ္မာ တဝ ထာလကံ ဂဏှာဟိ။

၅။ အပ္ပကံ မညေ အဇ္ဇ ဂုဠ္ဟောဒကံ။

၆။ သစ္စံ အာဝုသော ပစနဃဋော နပ္ပဟောတိ၊ တသ္မာ သံဃပ္ပမာဏေန ပမိယမာနံ ဂုဠ္ဟောဒကံ အပ္ပကံဝိယ ဒိဿတိ, သွေ ပန မဟာပစနဃဋံ လဘိဿတိ။

၇။ ပက္ခိပ အာဝုသော မမ ထာလကေ။

၈။ မမ ထာလကေပိ ပက္ခိပ။

၉။ မာ သုဏုသုဏကာရကံ ပိဝထ။

၁၀။ ဘဂဝတာ အာဝုသော အဋ္ဌ ပါနာနိ ပိပါသိတာနံယေဝ ဝိကာလေ ပါနာယ အနုညာတာနိ၊ သေယ္ယထိဒံ၊ အမ္ဗပါနံ, ဇမ္ဗုပါနံ, စောစပါနံ, မောစပါနံ, မဒ္ဒုကပါနံ, မုဒ္ဒိကပါနံ, သာလူကပါနံ, ဖာရုသကပါနန္တိ။ စိဋ္ဌမာတုလုဂ်ါဒိပါနာနိ ပန တေသံ အနုလောမာနိ နာမ။

အချည်းနှီးသော လက်ရှိသူသည်သာ၊ (ဟုတ္တာ)ဟု ဆိုပါ]။ ၄။ ယထာသကံ–အကြင်အကြင် မိမိဥစ္စာ။ ၅။ အပ္ပက–နည်း(အနည်းငယ်)။ ၆။ ပစန+ဃဋော–ကျိုရာ+အိုး (ကျိုစရာအိုး)။ ပဟော–လောက်။ န ပဟော–မလောက် (မဆံ့)၊ [အချို့နေရာ၌ "ပဟောတိ–စွမ်းနိုင်"ဟု ဆိုပါ]။ ပမာဏံ–ပမာဏ, အတိုင်းအရှည်၊ သံဃပ္ပမာဏံ–သံဃာ၏အတိုင်းအရှည် (သံဃာအရေအတွက်)။ ပမိယမာနံ–နှိုင်းယှဉ် (စာ,ချင့်)အပ်။ ၁၀။ ဝိကာလော–နေလွဲအခါ, သူတော်ကောင်းတို့၏ စားချိန်မှကင်းသော (သူတော်ကောင်းတို့ စားချိန်မဟုတ်သော)အခါ။ ပါနံ–သောက်ခြင်း။ ပါနာယ–သောက်ခြင်းငှာ။ အနုညာတ–ခွင့်ပြုအပ်။ သေယ္ယထိဒံ–ထိုဖျော်ရည်ရှစ်မျိုးတို့ ဟူသည်အဘယ်နည်း။ အမ္ဗပါနံ– သရက်သီးဖျော်ရည်။

၁၁။ ဇတာနိ အာဝုသော ပါနာနိ အဂ္ဂိသန္တ္တတ္တာနိ နု ဝဋ္ဋန္တိ, မဒ္ဒိတ္တာ နိက္ကသဋံ့ ပရိသာဝေတ္တာ ပဋိဂ္ဂဟိတာနိ ပါနာနိယေဝ ဝဋ္ဋန္တိ၊ သစေ ပရိသာဝိတေပိ ပါနေ ကသဋံ့ သန္ဒဿိယမာနံ ဟောတိ, နု ဝဋ္ဋတီတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

(က) မဓုမုဒ္ဒိကသာလူက, စောစမောစ.မ္ဗဇမ္ဗုဇံ
ဖာရုသံ နာ.ဂ္ဂိသန္တ္တတ္တံ, ပါနကံ ယာမကာလိကံ။

ဇမ္ဗု–သပြေသီးဖျော်ရည်။ စောစံ–တောင့်ကပ္ပောသီး။ မောစံ–အိမ်ငှက်ပျောသီး။ မဓုကံ–သစ်မည်စည် (မယ်ဇယ်)။ မုဒ္ဒိကံ–မုဒရက်(စပျစ်)။ သာလူကံ–ကြာစွယ်, -ကြာဥ။ ဖာရုသကံ–ဖက်သက်(ခွေးတယော်)။ ဣတိ–ဤရှစ်မျိုးတို့တည်း။ မာတုလုံဂံ–ရှောက်။ အနုလောမာနိ–လျော်စွာဖြစ်သော ဖျော်ရည်တို့။ ၁၁။ အဂ္ဂိ+သန္တ္တ–မီးဖြင့်+ကျိုချက်အပ်။ ဝဋ္ဋ–အပ်။ မဒ္ဒ–နယ်။ မဒ္ဒိတ္တာ–နယ်၍။ [အချို့ နေရာ၌ မဒ္ဒ–နှိမ်, နှိမ်နင်း, နင်းချေ]။ နိက္ကသဋံ့–အဖတ်မရှိ (အဖတ်မပါ)အောင်။ ပရိသာဝိတ–စစ်အပ်, စစ်အပ်ပြီ။ သန္ဒဿိယမာန–ကောင်းစွာ တွေ့မြင်အပ် ["ဒိဿမာန"ဟုလည်း သုံး]။ ဒဋ္ဌဗ္ဗ–မှတ်ထိုက်။

(က) မဓုမုဒ္ဒိကသာလူကစောစမောစ.မ္ဗဇမ္ဗုဇံ– သစ်မည်စည်သီး, မုဒရက်သီး,တောင့်ကပ္ပောသီး, အိမ်ငှက်ပျောသီး, သရက်သီး, သပြေသီးတို့မှ လည်းဖြစ်သော၊ ဖာရုသံ–ဖက်သက်သီးမှလည်းဖြစ်သော၊ နာ.ဂ္ဂိသန္တ္တတ္တံ (နု+အဂ္ဂိ+သန္တ္တတ္တံ)–မီးဖြင့်မချက်အပ်သော၊ ပါနကံ–သောက်ဖွယ် အရည်သည်၊ ဝါ–ဖျော်ရည်သည်၊ ယာမကာလိကံ–ယာမကာလိကတည်း၊ ဝါ–နောက်ဆုံးညဉ့်ယာမ်ကာလဟူသော သုံးဆောင်ရာကာလရှိသော သောက်ဖွယ်တည်း။ [ခုဒ္ဒသိက္ခာ]

မုဒ္ဒိကာ။ ။ရှေးက "မုဒရက်သီး"ဟု ပေး၏၊ အဘယာရာမဆရာတော်၏ အဘိဓာန်နိဿယသစ်၌ "စပျစ်သီး"ဟု မိန့်သည်။

ပါဠိစီရန်

၁။ နားထောင်ကြစမ်း "ဘာသံတုံး"လို့။

၂။ ဒါ အချိန်ပြော သံချောင်းဘဲ။

၃။ လက်ချည်း မသွားနဲ့, ကိုယ့်ခွက် ကိုယ် ယူသွား။

၄။ သံဃာ အရေအတွက်နဲ့စာယင် ဖျော်ရည်က နည်းသေးတယ်။

၅။ တပည့်တော်ခွက်ထဲ ထည့်ပါဦး။

၆။ ဖျော်ရည်ကို အရင် ရေအေးနဲ့နယ်ပြီး စစ်ရသေးတယ်, နောက်မှ အကပ်ခံရတယ်။

၇။ မီးနဲ့ချက်ထားယင် မအပ်ဘူးလို့မှတ်။

၈။ ယနေ့ မန်ကျည်းဖျော်ရည် စိမ်ထားတယ်။

၉။ နက်ဖန်တော့ ရှောက်ဖျော်ရည် ဖျော်မယ်။

ဖာရုသံ။ ။ရှေးက "ဖက်သက်သီး"ဟု ပေးကြ၏၊ မြောင်းထောင် သာသနာပိုင် ဆရာတော်က "မရမ်းသီး"ဟု ပေးသည်, ဥတုဘောဇနသင်္ဂဟ၌ ဦးဖိုးလှိုင်က "ကတွတ်သီး"ဟု ဆုံးဖြတ်သည်, မိမိက အဘိဓာန်များနှင့် အညီ "ခွေးတယော် (တယော်အ)သီး"ဟု ပုံပြ ဆေးအဘိဓာန်၌ ဆိုသည်။

ကြည့်ရှုရန်

၁။ "ကိံသဒ္ဒါ"တိ။ ၂။ ကာလာ.ရောစနအယောဒဏ္ဍာသဒ္ဒါ။ ၆။ ပါနံ တာဝ သီတောဒကေန မဒ္ဒိတွာ ပရိဿာဝေတဗ္ဗံ, တတော ပရံ ပဋိဂ္ဂဟေတဗ္ဗံ။ ၈။ အဇ္ဇ စိဉ္စပါနံ ပရိဝါသိတံ၊ ထုံ(စိမ်)အပ်။ ၉။ မာတုလုင်္ဂပါနံ ကရိဿာမိ။

၂၄။ ဂိလာနပုစ္ဆနကာလေ ကထာသလ္လာပေ၊

[လူမမာမေးခြိန် စကားပြောပုံ]

၁။ ကော် သယမယံ အာယသ္မာ ဓမ္မရက္ခိတော အာဗာဓိကော ဟောတိ ဒုက္ခိတော ဗာဠှဂိလာနော, တဒါ အာယသ္မာ ပုဒ္ဓရက္ခိတော ဂိလာနပုစ္ဆနတ္ထာယ အာဂစ္ဆတိ။

၂။ ကစ္စိ အာဝုသော ဓမ္မရက္ခိတ ခမနီယံ, ကစ္စိ ယာပနီယံ၊ ကစ္စိ တေ ဗာဠှာ ဒုက္ခာ ဝေဒနာ ပဋိက္ကမန္တိ, နော အဘိက္ကမန္တိ၊ ပဋိက္ကမော သာနံ ပညာယတိ, နော အဘိက္ကမော။

၃။ န မေ ဘန္တေ ပုဒ္ဓရက္ခိတ ခမနီယံ, န ယာပနီယံ၊ ဗာဠှာ မေ ဒုက္ခာ ဝေဒနာ အဘိက္ကမန္တိ, နော ပဋိက္ကမန္တိ၊ အဘိက္ကမော သာနံ ပညာယတိ, နော ပဋိက္ကမော။

ကြည့်ရှုရန်

၂၄။ ဂိလာနော–မကျန်းမာသူ။ ပုစ္ဆနံ–မေးခြင်း။ ၁။အာဗာဓော–အနာ။ အာဗာဓိကော–အနာရောဂါရှိသူ။ ဒုက္ခိတော–လွန်စွာဖြစ်သော ဆင်းရဲခြင်းရှိသူ။ [သဠာတ အဿတ္ထိအနက်၌ ဣတပစ္စည်း]။ ဗာဠှဂိလနော–အပြင်းအထန် မကျန်းမာနေသူ။ ၂။ခမနီယံ–ဆင်းရဲကို သည်းခံအပ် သည်းခံနိုင်(ခံသာ,နေသာ) [ရှေးက "ခမနီယံ–ခံကျန်း"ဟု ဆိုကြ၏]။ ယာပနီယံ–ကြရိယာပုထ် တည်းဟူသော စက်ကို ရှည်သောကာလသို့ ရောက်စေအပ် ရောက်စေနိုင် (အိပ်နိုင်, ထိုင်နိုင်, သွားနိုင်, ရပ်နိုင်)။ ဗာဠှ–ပြင်းထန်။ ပဋိက္ကမ–နောက်ဆုတ်(လျော့)။ အဘိက္ကမ–ရှေ့တက်(တိုး)။ သာနံ–ထိုဝေဒနာတို့၏ [ကြတ္ထိလိင် တသဒ္ဒါ ဆဋ္ဌီ ဗဟုဝုစ်၊ တေသုဝုဒ္ဓိဖြင့် တကို သပြု၊ နိရုတ္တိဒီပနီ– ၁၂၄၊ နီတိသုတ္တမာလာ၌ ကဲား သီးခြားသုတ်တည်း၏]။ ပဋိက္ကမော–နောက်ဆုတ်ခြင်း (လျော့ခြင်း)။ အဘိက္ကမော– ရှေ့တက်ခြင်း(တိုးခြင်း)။ [**ကစ္စိ ခမနီယံ**။ ။ကစ္စိ–နည်း၊ (တေ–၏၊ ဝါ–မှာ၊) ခမနီယံ–ဒုက္ခကို သည်းခံအပ် သည်းခံနိုင်၏လော၊ (ခံသာ၏လော,

၄။ ကြဒါနိ ကဿ ဝဇ္ဇဿ ဘောသဇ္ဈံ ပဋိသေဝသိ။

၅။ ပဌမံ ဒေါက်တာမောင်ဖြူဝဇ္ဇဿ ဘောသဇ္ဈံ ပဋိသေဝိ, သော နာ.သက္ခိ အရောဂံ ကာတုံ၊ တတော ဒေါက်တာမောင်နိဝဇ္ဈံ ပက္ကောသာပေသိ, သောပိ နာ.သက္ခိယေဝ အရောဂံ ကာတုံ၊ တသ္မာ ကြဒါနိ အတ္တာနံ "ကမ္မဿကော"တိ အဇ္ဈုပေက္ခိတွာ, န ကဿစိပိ ဘောသဇ္ဈံ ပဋိသေဝါမိ။

၆။ မာ ဟေဝံ ကရောဟိ, သတိ အာဗာဓေ တဒနုရူပံ ဘောသဇ္ဈံပိ အတ္ထိယေဝ၊ ပုနပေကံ ဝဇ္ဈံ ပက္ကောသာပေဟိ, သပ္ပါယံ ဘောသဇ္ဈံ လဘိတွာ သပ္ပါယံ ဘောဇနံ ဘုဉ္ဇန္တဿ ကထံ ရောဂေါ ဘဝိဿတိ။

နေသာ၏လော)၊ ကစ္စိ–နည်း၊ ယာပနီယံ–ကြရိယာပုထ်တည်းဟူသော စက်ကို ရှည်သောကာလသို့ ရောက်စေအပ် ရောက်စေနိုင်၏လော၊ (အိပ်နိုင်, ထိုင်နိုင်, သွားနိုင်, ရပ်နိုင်၏လော)။ ခမနီယံ စသည်တို့သည် သံ–၂, ၉၇–၉၈ စသည်၌ ဘုရားရှင်က မကျန်းမာနေသော ဝက္ကလိထေရ်အား မေးအပ်သော စကားတော်ကို နည်းမှီအပ်သော စကားတည်း၊ အနက်ကို ထို၏ ဋ္ဌ–ဋီတို့ကို ကြည့်၍ပေးသည်၊ ဝိနည်းပါဠိတော်များ၌ တွေ့ရလေ့ရှိသော နှုတ်ဆက်ရာ၌ သုံးအပ်သော စကားနှင့် မတူ၊ စကားလုံးတူသော်လည်း အဓိပ္ပာယ်မတူပါ]။ ၄။ ဝဇ္ဇော–ဆေးဆရာ (သမားတော်)။ ဘောသဇ္ဈံ–ဆေး။ ပဋိသေဝ–မှီဝဲ(စား)။ ၅။ ဒေါက်တာမောင်ဖြူ ဝဇ္ဇော–ဆရာဝန်မောင်ဖြူ။ နာ.သက္ခိ (န+အသက္ခိ)–မစွမ်းနိုင်။ [အသက္ခိ, အသက္ခိသု စသည်ဖြင့် အဇ္ဇတ္တနိ၊ သက္ခိဿတိ, သက္ခိဿန္တိ စသည်ဖြင့် ဘဝိဿန္တိ ဝိဘတ်စသည်ဖြင့်]။ အရောဂေါ–ရောဂါမရှိသူ။ ပက္ကောသ–ခေါ်၊ ပက္ကောသာပေ–ခေါ်စေ (အခေါ်ခိုင်း)။ ကမ္မဿကော–ကံသာလျှင် ကိုယ်ပိုင်ဥစ္စာရှိသူတည်း၊ (ကံအတိုင်းဘဲဟု ဆေး မကုတော့ဘဲ ကိုယ့်ကိုယ်ကို ပစ်ထားသူ)။ ကြတိ–ဤသို့ တွေး၍။ အဇ္ဈုပေက္ခ (အဓိ+ဥပ+ကြက္ခ)–ရှု၊ [အချို့နေရာ၌ "လျစ်လျူရှု"ဟု ပေးရ၏]။ ၆။ ဟေဝံ (ဟ+ဧဝံ)–ဤသို့ "ဟ"အက္ခရာလာ]။ တဒနုရူပ–ထို

၇။ အာမ ဘန္တေ။

၈။ ဒွတ္တယော ဒိဝသေ အတိက္ကမိတ္ဝာ အာယသ္မာ ဗုဒ္ဓရက္ခိတော ပုန ဂိလာနပုစ္ဆနတ္ထာယ အာဂစ္ဆန္တော အာယသ္မန္တံ ဓမ္မရက္ခိတံ ထောကံ ကလ္လရူပံ ဒိသွာ ပုစ္ဆိ။

၉။ နနု အာဝုသော ခမနီယံ ယာပနီယံ, ကစ္စဒါနိ ပန ခမနီယာကာရော ဒိဿတိ။

၁၀။ အာမ ဘန္တေ, အာယသ္မတော သြဝါဒံ သုဏိတ္ဝာ မယံ သပ္ပါယာနိ ဘေသဇ္ဇာနိ သပ္ပါယာနိ စ ဘောဇနာနိ သေဝမာနဿ ထောကံ ခမနီယံ ယာပနီယံ၊ ဒုက္ခာ ဝေဒနာ ပဋိက္ကမန္တိ, နော အဘိက္ကမန္တိ၊ ပဋိက္ကမော သာနံ ပညာယတိ, နော အဘိက္ကမော။

၁၁။ သာဓု အာဝုသော, ဇဝံသတိ နစိရဿေဝ အာရောဂျလာဘံ လဘိဿသိ။

၁၂။ ဇဝံ ဘန္တေ။

(ရောဂါ) အားလျော်သော။ အတ္ထိယေဝ–ရှိသည်သာ၊ (ရှိမှာပါဘဲ)။ ပုနပေကံ (နပု+ပိ+ဧကံ)–နောက်ထပ်တစ်ယောက်လည်း ဖြစ်သော။ သပ္ပါယံ–လျော်ပတ်။ ၈။ ဒွတ္တယော–နှစ်ရက်သုံးရက်ကုန်သော၊ [ယခုပါဠိတော်များ၌ "ဒွေ+တယော"ဟု ရှိ၏]။ အတိက္ကမ–ကျော်လွန်။ ကလ္လော–ကျန်းမာသူ။ ရူပံ–သဘော၊ ကလ္ယ+ရူပေါ–ကျန်းမာသူ၏ အဖြစ်ဟူသောသဘောရှိ။ ၉။ ခမနီယာကာရော–ခံ့ကျန်း(ကျန်းမာ)သော အခြင်းအရာ။ ၁၀။ သေဝမာန–မှီဝဲ(အသုံးပြု)။ မယံ–၏ (ခမနီယံ စသည်၌စပ်)၊ ဝါ–သည်၊ (သေဝမာနဿ–မှီဝဲလတ်သော်၌ စပ်) မယံနှင့် အရက္ခူ၍ "သေဝမနာဿ"ဟု ထားသည်၊ ဆဋ္ဌီဝိဘတ်ဖြစ်သော်လည်း မာနပစ္စည်းပါ၍ "လသော်"ဟု ပေးနိုင်သည်]။ ၁၁။ နစိရဿေဝ [နန+စိရဿံ+ဧဝ]–မကြာမီပင်

(က) အာရောဂျပရမာ လာဘာ, သန္တုဋ္ဌိပရမံ ဓနံ၊
ဝိဿာသပရမာ ဉာတီ, နိဗ္ဗာနပရမံ သုခံ။

ပါဠိစီရန်

၁။ ကိုရင် သံဃရက္ခိတ မကျန်းမမာ ဖြစ်နေတယ်။

၂။ ဦးဗုဒ္ဓရက္ခိတ.... လူမမာ မေး လာသလား။

၃။ ဘယ်နှယ်လဲ ဒုက္ခဝေဒနာများ ပေါ့ပါရဲ့လား (နောက်ဆုတ်ပါရဲ့လား)။

၄။ မတိုးဘူးပေါ့နော် (မတိုးကြဘူး မဟုတ်လား)။

၅။ ဘယ်ဆရာကို ခေါ်သလဲ။

၆။ သူ့ဆေးဟာ တဲ့ရဲ့လား၊ (လျောက်ပတ် သင့်မြတ်ရဲ့လား)။

(မကြာခင်မှာဘဲ)။ အာရောဂျ–ရောဂါမရှိသူ၏ အဖြစ် (အနာကင်းခြင်း, ကျန်းမာခြင်း)၊ အာရောဂျ+လာဘော–ရောဂါမရှိ၏ အဖြစ်ဟူသော+လာဘ် (ကျန်းမာခြင်းလာဘ်)။

(က) လာဘာ–လာဘ်တို့သည်၊ အာရောဂျပရမာ–ကျန်းမာခြင်းသာအမြတ်ဆုံး (အသာဆုံး)ရှိကုန်၏၊ ဓနံ–ဥစ္စာဟူသမျှသည်၊ သန္တုဋ္ဌိပရမံ–ရသမျှနှင့် နှစ်သက်ရောင့်ရဲခြင်းသာ အမြတ်ဆုံးရှိ၏၊ ဉာတီ–ဆွေမျိုးတို့သည်၊ ဝိဿာသပရမာ–အကျွမ်းတဝင် ချစ်ခင်ခြင်းသာ အမြတ်ဆုံးရှိကုန်၏၊ သုခံ–ချမ်းသာသည်၊ နိဗ္ဗာနပရမံ–နိဗ္ဗာန်သာလျှင် အမြတ်ဆုံး (အသာဆုံး)ရှိ၏။ [ဓမ္မပဒ ၌–၂,၁၇၃]

[ဆောင်] ကျန်းမာခြင်းလာဘ်, ရောင့်ရဲတတ်မှု, အမြတ်ဥစ္စာ, ဆွေမျိုးမှာကား, ကောင်းရာတိုင်ပင်, ဆိုးတိုင်ပင်ဘို့, ကျွမ်းဝင်အချစ်, ချမ်းသာစစ်မှာ, နိဗ္ဗာန်သာ, သေချာစွဲ၍မှတ်။

၇။ အနာရှိလျှင် ဆေးရှိတာပေါ့။

၈။ ကိုယ့်ကိုယ်ကို ကမ္မဿကာ ထားလိုက်ပေါ့။

၉။ အခုတော့ ကျန်းမာပုံရတယ် (တွေ့ရတယ်)။

၁၀။ ရောဂါကင်းတဲ့ လာဘ်ဟာ အသာဆုံးဖြစ်သလို ရသမျှဖြင့် ရောင့်ရဲခြင်းဟာလဲ အသာဆုံး ဥစ္စာပါဘဲ။

၁၁။ အကျွမ်းဝင်ခြင်းဟာ အကောင်းဆုံး ဆွေမျိုးဖြစ်သလို နိဗ္ဗာန်ဟာလဲ အမြတ်ဆုံး ချမ်းသာဖြစ်ပါတယ်။

၂၅။ သမ္မဒ္ဓနပဋိယုတ္တော ကထာသလ္လာပေါ

[တံမျက်လှည်းခြင်းနှင့်စပ်သော စကားပြောပုံ]

၁။ အတိဗဟုလာ ဘော တုမှာကံ သမ္မဒ္ဓနိယော လဒ္ဓါ။

၂။ အာမ ဘန္တေ, ဗဟူ ဒဏ္ဍသမ္မဒ္ဓနိယော စစ်ကိုင်းမဟာဂန္ဓာရာမေ ဝိနယုဿဝတော ဧကေကဿ ဧကေကာ လဒ္ဓါ။

ကြည့်ရှုရန်

၈။ အတ္တာနံ ကမ္မဿကောတိ အဇ္ဈုပေက္ခေယျာသိ။ ၁၀။ အမြတ်ဆုံး, အသာဆုံး (အကောင်းဆုံး)–ပရမ။ ရောင့်ရဲခြင်း–သန္တုဋ္ဌိ(ဣ)။ ယဏာ အာရောဂျလာဘော ပရမော, တထာ သန္တုဋ္ဌိပိ ပရမာယေဝ။ ၁၁။ အကျွမ်းဝင်ခြင်း–ဝိဿာသော။

၁။ အတိဗဟုလ–အလွန်များ။ ဘော–အို ကိုရင်တို့ [ဘောသည် ကစ္စည်း၌ "ဘော ဂေ တု"ဟု ဧကဝုစ်သာ ဆိုသော်လည်း နီတိသုတ္တမာလာ၌ ဧကဝုစ် ဗဟုဝုစ် နှစ်မျိုးရသော "ဘော"နိပါတ်ဟု ဆိုသည်]။ သမ္မဒ္ဓနီ–တံမြက်စည်း။ ၂။ ဒဏ္ဍသမ္မဒ္ဓနီ–မတ်တတ်တံမြက်စည်း (တံမြက်စည်းအကြမ်း) အရိုးရှည်၍ မတ်တတ်လှည်းအပ်သော တံမြက်စည်းကို "ဒဏ္ဍသမ္မဒ္ဓနီ"ဟု ခေါ်သည်]။ ဝိနယုဿဝေါ–ဝိနည်းစာပြန်ပွဲ။ ဧကေက–တစ်ယောက်တစ်ယောက်။ ဧကေကာ–

၃။ နတ္ထိ နု နာဠိကေရဒဏ္ဍမယာ ဟတ္ထသမ္မဒ္ဒနိယော။

၄။ အတ္ထိ ဘန္တေ ဒွေ ဝါ တိသော ဝါ။

၅။ နု ဇေတ္တကာဟိ ပဟောတိ။

၆။ အတ္ထိ ဘန္တေ တိဏမယာ သမ္မဒ္ဒနိယော, နု တာဝ တာ သဗ္ဗတ္ထ ဝဋ္ဋတ္တေန္တိ။

၇။ ကသ္မာ တုမှာကံ အာစရိယော အနုဒိနံ သမ္မဇ္ဇာပေတိ။

၈။ "ပါတော ဝုဋ္ဌာယ ကမ္မဋ္ဌာနံ မနသိ ကရိတ္ဝာ သမ္မဒ္ဒနာဒိဝတ္တ-ကရဏံ နာမ သပ္ပုရိသာနံ လက္ခဏံ"တိ ကတ္ဝာ အမှာကံ အာစရိယော အနုဒိနံ သမ္မဇ္ဇာပေတိ။

၉။ သာဓု ဝတာ.ဝုသော, ဘဂဝတာပိ ပဋ္ဌ သမ္မဒ္ဒနိယာ အာနိသံသာ ဝုတ္တာ။ သေယျထိဒံ၊ (၁) သကစိတ္တံ ပသီဒတိ၊ (၂) ပရစိတ္တံ ပသီဒတိ၊ (၃) ဒေဝတာ အတ္တမနာ ဟောန္တိ၊ (၄) ပါသာဒိကသံဝတ္တနိကကမ္မံ ဥပစိနာတိ၊ (၅) ကာယဿ

တစ်ချောင်းစီ တစ်ချောင်းစီ။ ၃။ နာဠိကေရဒဏ္ဍမယာ–အုန်းလက်ဖြင့် ပြုအပ်သော။ ဟတ္ထသမ္မဒ္ဒနိ–လက်ဆုပ်တံမြက်စည်း။ [နာဠိကေရဒဏ္ဍသမ္မဒ္ဒနိ–အုန်းလှံတံမြက်စည်း]။ ၅။ ပဟောတိ–လောက်(စွမ်းနိုင်)။ ၆။ တိဏမယ–မြက်ဖြင့် ပြုအပ်။ [တိဏသမ္မဒ္ဒနိ–မြက်တံမြက်စည်း, (တံမြက်စည်အချောဂ)ဤသို့လည်း သုံး]။ သဗ္ဗတ္ထ–အလုံးစုံသော အရပ်၌ (ဘယ်နေရာမှ)။ ဝဋ္ဋဉ္ဉေ–သုံး။ နု တာဝ ဝဋ္ဋဉ္ဉေန္တိ–မသုံးကြရသေး။ ၇။ သမ္မဇ္ဇာပေ–တံမြက်လှည်းစေ။ ၈။ ပါတော–နံနက်စောစော။ သမ္မဒ္ဒနာဒိဝတ္တ+ကရဏံ–တံမြက်လှည်းမှုအစရှိသော ဝတ်ကို ပြုခြင်း။ လက္ခဏံ–သိကြောင်းအမှတ်အသား။ ဣတိ ကတ္ဝာ–ဤသို့ နှလုံးသွင်း၍၊ ဝါ–ဤအကြောင်းကြောင့်၊ ၉။ သေယျထိဒံ–ထိုအကျိုး ၅–မျိုးတို့ဟူသည် အဘယ်နည်း။ သကော–မိမိ၊ သကစိတ္တံ–မိမိစိတ်။ ပသီဒ–ကြည်လင် [အချို့နေရာ၌ ကြည်ညို]။ အတ္တမနော–မိမိစိတ်ရှိ(နှစ်သက်ဝမ်းမြောက်) [ဣတ္ထိလိင်၌ အတ္တမနာ]။

ဘေဒါ ပရံ မရဏာ သုဂတိ သဂ္ဂံ လောကံ ဥပပဇ္ဇတိ။ အပရေပိ ပဉ္စာနိသံသာ သမ္မဇ္ဇနိယာ (၁) သကစိတ္တံ ပသီဒတိ၊ (၂) ပရစိတ္တံ ပသီဒတိ၊ (၃) ဒေဝတာ အတ္တာမနာ ဟောန္တိ (၄) သတ္ထုသာသနံ ကတံ ဟောတိ၊ (၅) ပစ္ဆိမာ ဇနတာ ဒိဋ္ဌာနုဂတိ အာပဇ္ဇတိ" တိ။

၁၀။ အာမ ဘန္တေ သမ္မဇ္ဇနံ နာမ ကလ္လဘာဝသပိ ကာရဏံ ဟောတိ၊ သမ္မဇ္ဇနကာလေ ဟိ ဟတ္ထာပိ စာလိတာ, ပါဒါပိ စာလိတာ, သကလကာယောပိ စာလိတော၊ တသ္မာ နှာရှု သိထိလာ ဟောန္တိ, တတော သကလသရီရေ အဂ််မဂ်ိနသာရိနော ဝါတ လောဟိတာ အနုသာရေန္တိ, တပ္ပယာ လောဟိတံ ပသီဒတိ, အတ္တနော သမ္မဇ္ဇနဋ္ဌာနံ သြလောကယတော စိတ္တံ ပသီဒတိ၊ ဇဝံ ကလ္လကာယော ဟောတိ။

ပါသာဒိက+သံဝတ္တနိက+ကမ်ံ–မြင်ရသူတို့၏ စိတ်ကို ကြည်လင်ခြင်းကို ဖြစ်စေနိုင်သောရုပ်ကို+ဖြစ်စေတတ်သော+ကံ (ရုပ်အဆင်းလှကြောင်း ကံ)။ ဥပစိနာ–ဆည်းပူး။ ကာယော–ကိုယ်ခန္ဓာ။ မရဏံ–သေခြင်း, သေရာအခါ။ သုဂတိ–ကောင်းသောဂတိ။ သဂ္ဂေါ(သု+အဂ္ဂေါ)–ရူပါရုံစသည်တို့ဖြင့် လွန်စွာ+ကောင်းမြတ်သော အရပ်(နတ်ပြည်)။ ဥပပဇ္ဇ–ကပ်ရောက်။ သာသနံ–အဆုံးအမ။ ကတ–ပြုအပ် (လိုက်နာအပ်, လိုက်နာရာရောက်) [သေနာသနဝတ်၌ တံမြက်လှည်းမှုကို ဘုရားရှင် ပညတ်တော်မူ၏၊ ထိုအဆုံးအမတော်ကို လိုက်နာရာရောက်သည်]။ ပစ္ဆိမ–နောက်၌ဖြစ်။ဇနတာ–ရဟန်း ရှင် လူအပေါင်း။ ဒိဋ္ဌာနုဂတိ (ဒိဋ္ဌ+အနုဂတိ)–မြင်အပ်သော အရာသို့+အတုလိုက်ခြင်း (အတုယူခြင်း)။ အာပဇ္ဇ–ရောက်။ [ပရိဝါပါဠိတော် ၂၃၁]။ ၁၀။ သမ္မဇ္ဇနံ–တံမြက်လှည်းခြင်း။ ကလ္လဘာဝေါ–ကျန်းမာသူ၏အဖြစ်။ ဟိ–မှန်၏။ စာလိတ–လှုပ်စေအပ် (လှုပ်ရှားစေ)။ နှာရု(ပုံ)–အကြော။

ပါဠိုစီရန်

၁။ ကိုရင်ဗုဒ္ဓိရက္ခိတ မတ်တတ်တံမြက်စည်း တစ်ချောင်း ယူခဲ့စမ်း၊

၂။ ဒီဟာ မဟုတ်ဘူး, ဒီဟာ လက်ဆုပ် တံမြက်စည်းဘဲ။

၃။ မြေကြီးပေါ်မှာ အုန်းဆံတံမြက်စည်းနဲ့ လှည်းပါ။

၄။ ကျောင်းပေါ်မှာ မြက်တံမြက်စည်းနဲ့ လှည်းရတယ်။

၅။ တံမြက်လှည်းခြင်းဆိုတာ သူတော်ကောင်းများရဲ့ ကျင့်ဝတ် တစ်မျိုးဘဲ။

၆။ ကျန်းမာခြင်းရဲ့ အကြောင်းပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

၇။ နွေအခါ နံနက်စောစော ထ၍ တံမြက်လှည်းပြီးလျှင် ရေချိုး၍ မိမိ လှည်းထားတဲ့ နေရာမှာ စာကြည့်နေသူဟာ သိပ်ချမ်းသာတယ်။

သိထိလ–လျော့။ အင်္ဂမင်္ဂါနုသာရီ (အင်္ဂမင်္ဂ+အနုသာရီ)–အင်္ဂါကြီးငယ်သို့+အစဉ်လိုက်။ ဝါတော–လေ။ လောဟိတံ–သွေး။ အနုဿာရေ–အစဉ်သွားစေ (လျှောက်စေ)။ သမ္မဒ္ဓနဋ္ဌာနံ–တံမြက်လှည်းအပ်ရာ အရပ်။ သြလောကးယံ–ကြည့်။

ကြည့်ရှုရန်

၁။ ဒဏ္ဍသမ္မဒ္ဓနီ။ ၂။ ဟတ္ထသမ္မဒ္ဓနီ။ ၃။ နာဠိကေရဒဏ္ဍသမ္မဒ္ဓနီ။ [သမ္မဒ္ဓနီနေရာဝယ် ဒုတိယပါရာဇိက ၌–၌ "သမ္မဇ္ဇနီ"ဟု ရှိ၏]။ ၄။ တံမြက်လှည်းထိုက် (လှည်းရ)–သမ္မဒ္ဓိတဗ္ဗ။

၂၆။ အာရာမသောဓနဝေလာယံ ကထာသလ္လာပေါ

[ကျောင်းတိုက်သန့်ရှင်းချိန် စကားပြောပုံ]

၁။ အာဝုသော ဓမ္မရက္ခိတ သွေ ဥပေါသထဒိဝသော၊ တသ္မာ ပါတော ဝုဋ္ဌာယ အာရာမံ သောဓေဿန္တိ, ကာလေ သမ္ပတ္တေ အတ္တနော သမ္မဇ္ဇနီ ဂဟေတွာ ဧကမန္တံ သမ္မဇ္ဇာဟိ။

၂။ သမ္မဇ္ဇနကာလေ ကစဝရော ကတ္ထ သံကမိုတဗ္ဗော။

၃။ ဧကမန္တံ သံကမိုတဗ္ဗော။

၄။ ကော ကစဝရရာသီ ဆဋ္ဌေဿတိ။

၅။ ကစဝရဆဋ္ဌနကပစ္ဆိ စေဝ ဒေါဏိ စ အတ္ထိ, တတ္ထ ပက္ခိပိတွာ ဒါရကာ နိန္နဋ္ဌာနံ ပရိပူရေဿန္တိ။

၆။ ဂိမှကာလေ ပန ကထံ သမ္မဇ္ဇိတဗ္ဗံ။

၇။ ပထမံ ဥဒကေန ပရိပ္ပေါသိတွာ ပစ္ဆာ သမ္မဇ္ဇိတဗ္ဗံ။

၈။ ဥဒကေန ပရိပ္ပေါသနံ ကိမတ္ထိယံ။

ကြည့်ရှုရန်

၁။ ဥပေါသထဒိဝသော–ဥပုသ်နေ့။ သောဓေ–စင်ကြယ်စေ (ရှင်းလင်း)။ ၂။ ကစဝရော–အမှိုက်။ သံကမိုတဗ္ဗ–စုထိုက် (ပုံထိုက်)။ ၄။ ကစဝရရာသိ–အမှိုက်ပုံ။ ဆဋ္ဌေ–စွန့်ပစ် (ကျုံး)။ ၅။ ကစဝရဆဋ္ဌနကပစ္ဆိ–အမှိုက်စွန့်ကြောင်းတောင်း (အမှိုက်ကျုံးတောင်း)။ ဒေါဏိ–အမှိုက်ပုံး။ နိန္နဋ္ဌာနံ–နိမ့်ရာအရပ် (ကျင်း, ချိုင့်)။ ပရိပူရေ–ပြည့်စေ (ဖို့)။ ၆။ ဂိမှကာလော–နွေအခါ။ ၇။ ပရိပ္ပေါသ–ဖျန်း။ ၈။ ပရိပ္ပေါသနံ–ဖျန်းခြင်း။ ကိမတ္ထိယံ– အဘယ်အကျိုးရှိသနည်း။

၉။ ရေဏူနံ အနုဌ္ဌဟာနတ္ထံ၊ ရေဏူသု ဟိ ဥဋ္ဌိတေသု သေနာသနာနိ စေဝ သေနာသနပရိဘောဂါ စ ရဇောကိဏ္ဏာ ဟောန္တိ, တသ္မာ တန္နိဝါရဏတ္ထံ ပုရာ သမ္မဇ္ဇနာ ဥဒကေန ပရိပ္ဖေါသနံ ဇေကံ သမ္မဇ္ဇနဝတ္တံ။

ပါဠိစီရန်

၁။ ငါရှင်တို့.... သဘက်ခါ ဥပုသ်နေ့ ဖြစ်တယ်, နက်ဖန် တစ်တိုက်လုံး ရှင်းကြရမယ်။

၂။ အမှိုက်တွေကို အမှိုက်ပုံးမှာ ထည့်ပြီး နိမ့်တဲ့နေရာဖို့ကြ။

၃။ အမှိုက်တွေကို တော်တဲ့နေရာမှာ စုထားကြ။

၄။ ကောင်ကလေးတွေ ခွေးချေး ကျုံးပစေ။

၅။ ရေဖျန်းပြီးမှ တံမြက်လှည်းပါ, သို့မဟုတ်လျှင် ဖုန်ထလိမ့်မယ်။

၆။ ဖုန်ထလျှင်လဲ ကျောင်းတွေ ဖုန်လူးကြမှာဘဲ။

၉။ ရေဏူ–မြူမှုန် (ဖုန်)။ [ရဇော–ပုဒ်ဖြင့်လည်း သုံးနိုင်၏]။ အနုဌ္ဌဟာနတ္ထံ–မထခြင်းအကျိုးရှိ၏။ ဥဋ္ဌိတ–ထ။ သေနာသနပရိဘောဂေါ–ခုတင်, ခြင်ထောင် စသည့် ကျောင်း၏ အသုံးအဆောင်။ ရဇောကိဏ္ဏာ–မြူတို့ဖြင့် ရောပြွမ်းအပ် (ဖုန်လူး, ဖုန်ပေ)။ တန္နိဝါရဏတ္ထံ–ထိုကိုတားမြစ်ခြင်း အကျိုးငှာ။ ပုရာသမ္မဇ္ဇနာ–တံမြက်လှည်းခြင်းမှ ရှေးဦးစွာ (တံမြက်မလှည်းမီ)။ သမ္မဇ္ဇနဝတ္တံ–တံမြက်လှည်းခြင်း၏ ကျင့်ဝတ်။

ကြည့်ရှုရန်

၁။ သဘက်ခါ–ပရသုဝေ။ ၄။ ခွေးချေး–သုနခဆကဏ်။ စွန့်ပစ်စေ (ကျုံးခိုင်း,ကျုံးပစေ)–ဆဋ္ဌာပေ။ ၅။ သို့မဟုတ်လျှင်– ဣတရထာ။ ထ–ဥဋ္ဌဟ။

၇။ ဒီလိုဆိုယင် တံမြက်လှည်းရတာ အကျိုးမရှိရုံသာမက အပြစ်ပါ ဖြစ်နေလိမ့်မယ်။

၈။ ဘယ်နေရာမဆို စဉ်းစဉ်းစားစား လုပ်ခြင်းဟာ အကျိုးရှိတယ်ဟု မှတ်ပါ။

၂၇။ ကလ္လတာပဋိသံယုတ္တော ကထာသလ္လာပေါ

[ကျန်းမာရေးနှင့်စပ်သော စကားပြောပုံ]

၁။ ဘန္တေ ဗုဒ္ဓရက္ခိတ ရမဏီယော ဝတ် တုမှာကံ အာရာမော, အထ စ ပန ကွမံ အာရာမံ အစိရာဂတာ ဇရာ ဟောန္တိ။

၂။ သစ္စံ အာဝုသော ကလ္လဘာဝဿ ဥပါယံ အဇာနန္တာ ဥဏ္ဏဒေသတော အာဂတာ, ဝိသဘာဂဥတုတာယ ယေဘုယျေန ပဌမသံဝစ္ဆရေ ဇရာ ဟောန္တိ, ဒုတိယာဒိ-သံဝစ္ဆရေသု ပန နိဇ္ဇရာ။

၇။ ယဒိ ဧဝံ သမ္မဇ္ဇနံ န ကေဝလံ နိရတ္ထကမေဝ, အထ ခေါ ဒေါသောပိ ဘဝိဿတိ။ ၈။ ယတ္ထ ကတ္ထစိ ဝိမံသေတွာ ဝိမံသေတွာ ကတကမ္မံ ဿတ္ထကန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

ကြည့်ရှုရန်

၁။ ရမဏီယောဝတ–မွေ့လျော်ထိုက်ပေစွ (ပျော်စရာကောင်းပါပေဟယ်)။ အထ စ ပန–ထိုသို့ပင်ဖြစ်ပါသော်လည်း (ဒါပေမယ့်)။ အစိရာဂတ (အစိရ+အာဂတ)–ရောက်လာပြီး၍+ကြာမြင့်သောကာလ မရှိသေးသူ (မကြာမီ ရောက်လာသူ, ရောက်သစ်စ, ရောက်ခါစဖြစ်သူ)။ ဇရော–ဖျာသူ။ ၂။ ဥပါယော–နည်းလမ်း။ ဥဏ္ဏဒေသော–အပူအရပ် (ပူတဲ့အရပ်, အပူပိုင်းဒေသ)။ ဝိသဘာဂ ဥတုဘာ–မတူသောဥတုရှိသည်၏အဖြစ်။ သံဝစ္ဆရော–နှစ်။ နိဇ္ဇရော–ဒ ...မရှိသ။

၃။ ကေန္တတော်ပန ဘန္တေ ကုဒံ ဌာနံ ကလ္လဘာဝဿ ပဋိလဒ္ဓဌာနံ ဝိယ ဒိဿတိ။

၄။ အာမ အာဝုသော ကလ္လဘာဝဿ ဥပါယကောဝိဒါ အာရာမဿ ပုဗ္ဗဘာဂေ သန္နိဝိဋ္ဌမဟာသရဇ္ဇေ ပရိသုဒ္ဓဝါယုံ စ မဟာသရဿ ဥဒကပိဋ္ဌိ အတိက္ကမိတ္ဝာ ယာဝပဗ္ဗတာ ဒဿနီယဋ္ဌာနဋ္ဌေ ဩလောကေတ္ဝာ ကလ္လဘာဝဿ ပဋိလဒ္ဓဌာနန္တိ ဝဒန္တိ၊ အနုပါယကောဝိဒါနံ ပန ဒဟရသာမဏေရာနံ တံ သဗ္ဗံ အကလ္လဘာဝကာရဏံ ဝိယ ဟောတိ။

၅။ သစ္စံ ဘန္တေ "နတ္ထိဘာဝတော အညာဏဘာဝေါယေဝ ဒုက္ခော"တိ ပေါရာဏာပိ ဝဒန္တိ။

၃။ ကေန္တ-စင်စစ်။ ကလ္လဘာဝဿ-ကျန်းမာသူဖြစ်ခြင်း၏ (အကျိုးငှာ)။ ပဋိလဒ္ဓဌာနံ-ရရာအရပ်။ ၄။ ဥပါယ+ကောဝိဒေါ-နည်းလမ်း၌+ကျွမ်းကျင်သူ။ ပုဗ္ဗ+ဘာဂေါ-ရှေ့+အဖို့ (အရှေ့အရပ်, အရှေ့ဘက်)။ သန္နိဝိဋ္ဌ-ကောင်းစွာတည်နေ (ကောင်းစွာတည်ရှိ)။ မဟာသရော-အိုင်ကြီး (အင်းကြီး) [တောင်သမန်အင်းကို ဆိုလိုသည်]။ ပရိသုဒ္ဓဝါယု- ထက်ဝန်းကျင် စင်ကြယ်သောလေ (လေကောင်း လေသန့်)။ ဥဒကပိဋ္ဌိ-ရေ၏အပြင် (ရေပြင်)။ ယာဝပဗ္ဗတာ-(ရှမ်းရိုးမ) တောင်တန်းတိုင်အောင်။ ဒဿနီယဋ္ဌာနံ-ကြည့်ရှုထိုက်သောအရပ် (ရှုမျှော်ခင်း)။ အနုပါယကောဝိဒေါ-နည်းလမ်း၌ မကျွမ်းကျင်။ ၅။ နတ္ထိဘာဝေါ-မရှိသူ၏ အဖြစ်။ အညာဏဘာဝေါ-မသိသူ၏အဖြစ်။ ဒုက္ခော-ဆင်းရဲကြောင်း။ နတ္ထိဘာဝတော ၊ပေ၊ ဒုက္ခော-မရှိတာထက် မသိတာခက်၏။ ပေါရာဏော-ရှေးဦးဖြစ်သူ(ရှေးလူကြီး)။

အမှာ။ ။ဤအခန်းမှစ၍ ပါဠိစီရန် မြန်မာစကား မပါတော့ပါ၊ ဆရာများက လေ့ကျင့်ခန်း လုပ်ပေးကြပါ။

၂၈။ ရုက္ခပဋိသံယုတ္တော ကထာသလ္လာပေါ

[သစ်ပင်နှင့်စပ်သော စကားပြောပုံ]

၁။ ဘန္တေ ဗုဒ္ဓရက္ခိတ ကသ္မာ တုမ္ဟေ မဟာရုက္ခေ သမ္ဟုလံ ပါတေထ။

၂။ အာဝုသော ဆာယာဗဟုလဋ္ဌာနေ ဇနာ သီတာဘိဘူတာ ဇရရောဂိနော ဟောန္တိ၊ သူရိယာလောကော စ ကလ္လဘာဝကာရဏံ ဟောတိ၊ ဣမသ္မိံ အာရာမေ အစိရာဂတာ လဒ္ဓဝိသဘာဂဥတုကာ ဒဟရသာမဏေရာ ကာလေန ကာလံ ဇရာ ဟောန္တိ၊ တသ္မာ ဃနစ္ဆာယံ အပနေတွာ အာလောကပဋိလာဘာယ အာစရိယော ကေသဉ္စိ ရုက္ခာနံ ပါတနတ္ထာယ သြကာသံ ကရောတိ။

၃။ ယဒိ ဧဝံ ကသ္မာ မာလာဝစ္ဆာဒယော ခုဒ္ဒကရုက္ခေ ရောပါပေတိ။

ကြည့်ရှုရန်

၁။ မဟာရုက္ခော–ကြီးသောသစ်ပင် (သစ်ပင်ကြီး)။ သမ္ဟုလံ–အမြစ်နှင့်တကွ (အမြစ်ပါမကျန်)။ ပါတေ–လဲကျစေ(လဲ)။ ပါတနံ–လဲကျစေခြင်း (လဲခြင်း)။ ၂။ ဆာယာဗဟုလဋ္ဌာနံ (ဆာယာ+ဗဟုလ+ဋ္ဌာန)–များသော+အရိပ်ရှိရာအရပ် [အရိပ်များရာနေရာ]။ သီတာဘိဘူတော–အအေးသည် လွှမ်းမိုးအပ်သူ, အအေးနှိပ်စက်အပ်သူ (အအေးမိသူ)။ ဇရရောဂီ–အဖျားရောဂါရှိ။ သူရိယာကောလော (သူရိယ+အာလောကော)–နေ၏အရောင် (နေရောင်ခြည်)။ လဒ္ဓ+ဝိသဘာဂ+ဥတုကော–ရအပ်သော+သဘောမတူသော+ဥတုရှိ။ ကာလေန ကာလံ–အခါအားလျော်စွာ (ရံဖန်ရံခါ မကြာမကြာ)။ ဃနစ္ဆာယော–ထူသောအရိပ်ရှိသော သစ်ပင် (တခဲနက် အရိပ်ရှိသော သစ်ပင်)။ အပနေတွာ–ပယ်ရှား၍။ ပဋိလာဘော–ရခြင်း။ ၃။ ယဒိ ဧဝံ–ယင်းသို့ဖြစ်လျှင် (ဒီလိုဆိုယင်)။ မာလာဝစ္ဆော–ပန်းပင်ငယ်။

၄။ အာရာမော နာမ အာဝုသော တာဒိသရုက္ခေဟိ ရမဏီယော, တသ္မာ မာလာဝစ္ဆေ စေဝ သုပတ္တာရုက္ခကေ စ ရမဏီယ-ဘာဝါယ ရောပါပေတိ၊ အပိ စ အာစရိယသ္သ သမဏာနံ အာဝါသသ္သ ရမဏီယတရတ္တံ အတိဝိယ ရုစ္စတိ၊ တသ္မာ ပက္ခသ္သ ဒ္ဝိက္ခတ္တုံ၊ ဝိသမဘူမိဘာဂံ သမံ ကာရာပေန္တော ရုက္ခကေ စ ရောပေန္တော အာရာမံ ရမဏီယတရံ ကာရာပေတိ။

၅။ သာဓု ဘန္တေ, တုမှာကံ အာရာမော သုနိဝတ္ထသုပါရုတေဟိ ဒဟရသာမဏေရေဟိ စေဝ သမဘူမိဘာဂေဟိ စ ယုတ္တဋ္ဌာနေ ရောပိတရုက္ခေဟိ စ ဇကန္တေန ရမဏီယော။

၆။ ပုန စ ပရံ အာဝုသော, နာနာဝေရဇ္ဇကာ သုတေသကာ ,မိကာ သမဏာနံ အာဝါသံ ပတ္တာ ဒုန္နိဝတ္ထဒုပ္ပါရုတေ ကောလာဟလံ ကရောန္တေ, စိတ္တရူပံ ကီဠန္တေ ဒဟရ-သာမဏေရေ စ ယထိစ္ဆကံ ဝိရုဇ္ဈပါဒပေ စ ဝိသမဘူမိဘာဂံ

ရောပါပေ–ပေါက်ပစေဟု စေခိုင်း (အစိုက်ခိုင်., စိုက်စေ)။ ၄။ သုပတ္တာရုက္ခကော-တင့်တယ်သော အရွက်ရှိသော သစ်ပင်(ရွက်လှပင်)။ မရဏီယဘာဝေါ-မွေ့လျော်ထိုက်သည်၏ အဖြစ် (မွေ့လျော်ဖွယ်ကောင်းသည်၏အဖြစ်၊ ပျော်စရာကောင်းသည်၏အဖြစ်)။ အပိ စ–သည်သာမကသေး။ အာစရိယသ္သ–အာ.၊ (ရုစ္စတိ ဌ်စပ်)။ ရမဏီယတရတ္တံ– အလွန်မွေ့လျော်ထိုက်သည်၏ (သာ၍ ပျော်စရာ ကောင်းသည်၏) အဖြစ်ကို။ ပက္ခော– လဆန်းပက္ခ, လဆုတ်ပက္ခ။ ဝိသမဘူမိဘာဂေါ–မညီမညွတ်သော မြေအရပ်။ ကာရာပေ–ပြုစေ။ ရုက္ခတော–သစ်ပင်ငယ်။ ၅။ သုနိဝတ္ထော–ကောင်းစွာဝတ်အပ်သော သင် ပိုင်ရှိ။ သုပါရုကော–ကောင်းစွာရုံအပ် (ယမ်းအပ်)သော ဇကသီရှိ။ ယုတ္တဋ္ဌာနံ–သင့်လျော်သော နေရာ။ ရောပိတ–ပေါက်စေအပ်, စိုက်အပ်။ ၆။ နာနာဝေရဇ္ဇကော–အထူးထူး အပြားပြား

စ ဒိသွာ သဗ္ဗေပိ ဘိက္ခူ။ အဝမညန္တိ၊ မရမ္မရဋ္ဌကေပိ "မရမ္မဇာတိကာ ဇောဒိသေ သရဏံ ဂတာ"တိ အဝဟသန္တာ အဂ်ုလေန နိဒဿေန္တိ၊ တဇ္ဇာဝိမွိ အက္ခမမာနော အာစရိယော နိသိတကေ ကေဝလပရိပုဏ္ဏံ သိက္ခံ သိက္ခာပေတိ။

ဂ။ သာဓု ဘန္တေ, နိစ္စံကာလံ ဧဝံ သိက္ခာပေန္တာနံ တုမှာကံ အာရာမော ကာလေ ဂစ္ဆန္တေ အညာရာမာနံ နယဂ္ဂါဟဋ္ဌာနံ ဘဝိဿတိ။

များသော် မတူထူးခြား ကွဲပြားသော တိုင်းပြည်၌ မွေးဖွားသော (ခ) တိုင်းပြည်ဟူသော နေရာရှိသော (ဂ) တိုင်းပြည်မှလာသော။ သုတေသကော–သုတကိုရှာသူ (သုတေသနပြုသူ)။ ဂမိကော–ခရီးသွားသူ (ခရီးသည်)။ ဒုန္နိဝတ္ထော–မကောင်းသဖြင့် ဝတ်အပ်သော သင်းပိုင်ရှိ။ ဒုပ္ပါရတော–မကောင်းသဖြင့်ခြုံ (ယမ်း)အပ်သော ဇကသီရှိ။ စိတ္တရူပံ–စိတ်၏သဘောအတိုင်း, စိတ်အားလျော်စွာ (ထင်သလို)။ ကိဉ္ဇက္ခော–ကစား။ ယထိစ္ဆကံ–အကြင်အကြင် အလိုအတိုင်း (အလိုရှိတိုင်း)။ ဝိရုဠှပါဒပေါ–စည်ပင်နေသော သစ်ပင် (အပြုအပြင်မရှိဘဲ ရှုပ်ရှုပ်ထွေးထွေးပေါက်နေသော သစ်ပင်)။ အဝမည–အောက်တန်းစာ,ဟု အသိအမှတ်ပြု (အထင်သေး)။ မရမ္မရဋ္ဌကော–မြန်မာနိုင်ငံသား။ မရမ္မဇာတိကော–မြန်မာဇာတ်ရှိသူ (မြန်မာလူမျိုး)။ ဇောဒိသော–ဤကဲ့သို့ ရှုအပ်သူ (ဤလို ကိုယ်တော်)။ အဝဟသန္တ–ပြက်ရယ်ပြု (လှောင်)။ အဂ်ုလံ–လက်ချောင်း။ နိဒဿေ–ညွှန်ပြ။ (အဂ်ုလံ နိဒဿ–လက်ညှိုးထိုးခံရ)။ တဇ္ဇာဝေါ–ထို၏အဖြစ် (ထိုအဖြစ်မျိုး)။ အက္ခမမာနော–သည်းမခံနိုင် (မခံနိုင်)။ သိက္ခာ–အတတ် (အကျင့်သိက္ခာ)။ သိက္ခာပေ–သင်ယူစေ (သင်ပေး)။ ဂ။ နယဂ္ဂါဟဋ္ဌာနံ–နည်း(နမူနာ)ယူစရာဌာန (စံပြထိုက်)။

အလိုရှိရာ သုံးရန်ပုဒ်များ

နေရောင်ရရှိစေရန် ကျောင်းတိုက်တည်စက ခုတ်ပယ်အပ်သော သစ်ပင်များ။ ။ဝဋော နိကြောဓော–ညောင်ခြေထောက်, ပင်ညောင်, ညောင်ပိန္နဲ။ ပိလက္ခော–ညောင်ကြတ်။ ကပိတနော–ညောင်ချဉ်။ အဿတ္ထော, ဗောဓိဒုမော–ဗောဓိညောင်, ညောင်ဗုဒ္ဓဟေ။ [ပါဠိတော်များ၌ ဗောဓိရုက္ခမူလေ စသည်ဖြင့် ဗောဓိရုက္ခော ဟု သုံး၏၊ အဘိဓာန် ၅၅၁–၌ကား "ဗောဓိ"ဟုသာ ရှိ၏၊ အချို့ပါဠိတော်များ၌ လည်း "ဗောဓိမူလေ"ဟု တွေ့ရ၏]။ သိရီသော–ကုက္ကိုပင်။ တာလော–ထန်းပင်။

ကျောင်းတိုက်သာယာစေရန် စိုက်အပ်သော သစ်ပင်များ။ ။ဇဃ်လဝါ–တဝီရာ–ဘဏ္ဍာပင်။ တိန္ဒုကော–တည်ပင်။ အဂရု(ပု)–အကျော်ပင်။ ဇင်္ဂလမဒန–မတ္ထံ–မုန်တိုင်ပင်။ မုသလီ(ဣ)–တောထန်းပင် (မုသလီပင်)။ သခေါ်ဒရာ–စိန်ပန်းပင်။ ဒီဃဖလော–ငုရွှေဝါပင်။ ကပ္ပူရမာရံ–ယူကလစ်ပင်။ ကိင်္ကိရိတော–ထနောင်းပင်။ ပုန္နာဂေါ–ပုန်းညက်ပင်။ နာဂေါ–ကံ့ကော်ပင်။ ဗကုလော–ခရေပင်။ ကရဝီရော–နွယ်သာကီပင်။ စိနဇသတပတ္တာ(ဣ)–တရုပ်နှင်းဆီ။

တာလီသပတ္တဘေဒေါ–ကျောက်ထင်းရှူးပင်။ သုရပုန္နာဂေါ–သရဖီပင်။ အသနော–ပိတောက်ပင်။ ကာမိနီ(ဣ)–ယုဇနပင်။ သုဝတိတရုဘေဒေါ–တင့်တယ်သော စည်းရိုးပင်တစ်မျိုး (လမ်းလျှောက်ပင်)။ ကုက်ုံမံ–ကုက်ုံမံပင်။

အချို့ပန်းပင်များ။ ။မဟာသဟာ–နှင်းဆီ။ အာသာဝတီ(ဣ)–အာသာဝတီနွယ်နီနတ်ပန်း။ မလ္လိကာ–စမ္ပယ်။ သုမနာ–မြတ်လေး။ ယူထိကာ–ဇွန်။ လဓုကဏ္ဏီ(ဣ)–ခွါညို။ သေဖာလိကာ, နီလိကာ–ဆိပ်ဖလူး။ အာကာသနီ(ဣ)–ဧကရာဇ်ပန်း။ ရဥ္ဇနော–ပုဏ္ဏရိက်။

အချို့စားပင်များ။ ။ဗေလုဝေါ–ဥသျစ်ပင်။ ကပိတ္ထော–သီးပင်။ လိစီ(ပု)–လေချူပင်။ ဓာရာဖလော–စောင်းလျားပင်။ သီတာ–ဩဇာပင်။ အမ္ဗာဋကော–ဝှေးပင်။ သောဘဥ္ဇနော–ဒန့်သလွန်ပင်။ ဗဒရိ(ဣ)–ဆီးပင်။ စိဉ္စာ–မန်ကျည်းပင်။ အမတာ–ဆီးဖြူပင်။ သောဏကော–ကြောင်လျှာပင်။ နာဠိကေရော–အုန်းပင်။ ဒါလိမော–သလဲပင်။ နာဂဒန္တီ(ပု)–သက်ရင်းကြီးပင်။ ကလမ္ဗကော–ကန်ဇွန်းပင်။

၂၉။ ရုက္ခရောပနပဋိသံယုတ္တော ကထာသလ္လာပေါ

[သစ်ပင်စိုက်ခြင်းနှင့်စပ်သော စကားပြောပုံ]

၁။ ရုက္ခပါတာပနံ သမဏဝေါဟာရေန ကထံ ဝေါဟရိတဗ္ဗံ။

၂။ ရုက္ခပါတာပနံ သမဏဝေါဟာရေန "ကပ္ပိယံ ကရောဟိ"တိ ဝေါဟရိတဗ္ဗံ၊ တသ္မာ ရုက္ခံ ပါတာပေတုကာမေန ဘိက္ခုနာ "ကြွမံ ရုက္ခံ ကပ္ပိယံ ကရောဟိ"တိ အာဏာပေတဗ္ဗံ။

၃။ သာခါဆေဒါပနံ ပန သမဏဝေါဟာရေန ကထံ ဝေါဟရိတဗ္ဗံ။

၄။ သာခါဆေဒါပနံ ပန သမဏဝေါဟာရေန "ကပ္ပိယံ ကရောဟိ"တိ ဝါ "ဇာန" ကြတိ ဝါ ဝေါဟရိတဗ္ဗံ၊ တသ္မာ သာခံ ဆေဒါပေတုကာမေန ဘိက္ခုနာ "ကြွမံ သာခံ ကပ္ပိယံ ကရောဟိ"တိ ဝါ "ကြွမံ သာခံ ဇာန" ကြတိ ဝါ အာဏာပေတဗ္ဗံ။

၅။ ပထဝိခဏ်ာပနံ သမဏဝေါဟာရေန ကထံ ဝေါဟရိတဗ္ဗံ။

ကြည့်ရှုရန်

၁။ ရုက္ခပါတာပနံ–သစ်ပင်ကိုလဲကျစေခြင်း (သစ်ပင်လဲခြင်း)။ သမဏ–ဝေါဟာရော–ရဟန်းတို့၏ အသုံးအနှုန်း။ ကထံ–အဘယ်နည်းဖြင့်။ ဝေါဟာရ–သုံးနှုန်း။ ၂။ ကပ္ပိယံ–အပ်သည်ကို(အပ်အောင်)။ ပါတာပေ–လဲကျစေ(လဲ)။ အာဏာပေ–စေခိုင်း။ ၃။ သာခါဆေဒါပနံ–သစ်ကိုင်းကို ဖြတ်စေခြင်း (အချိုင်ခိုင်းခြင်း)။ ဆေဒါပေ–ဖြတ်စေ (ချိုင်ခိုင်း)။ ဇာန–သိ (သိစမ်းပါ)။ ၅။ ပထဝိခဏ်ာပနံ–မြေကိုတူးစေခြင်း (အတူးခိုင်းခြင်း) [ပထဝီဟု ပုဒ်ရင်းရှိသော်လည်း

၆။ ပထဝိခဏာပနံပိ သမဏဝေါဟာရေန တဒုဘယေနေဝ ဝေါဟရတဗ္ဗံ၊ တသ္မာ ပထဝိံ ခဏာပေတုကာမေန ဘိက္ခုနာ "ဣမံ ပထဝိံ ကပ္ပိယံ ကရောဟိ" တိ ဝါ "ဣမံ ပထဝိံ ဇာန" ဣတိ ဝါ အာဏာပေတဗ္ဗံ။

၇။ ရုက္ခရောပါပနံ သမဏဝေါဟာရေန ကထံ ဝေါဟရိတဗ္ဗံ။

၈။ ရုက္ခရောပါပနံ သမဏဝေါဟာရေန "ဇာန" ဣတွေ.ဝ ဝေါဟရိတဗ္ဗံ၊ တသ္မာ ရုက္ခံ ရောပါပေတုကာမေန ဘိက္ခုနာ "ဣမံ ရုက္ခံ ဇာန" ဣတိ အာဏာပေတဗ္ဗံ။

၉။ ဥဒကသိဥ္စာပနံ သမဏဝေါဟာရေန ကထံ ဝေါဟရိတဗ္ဗံ။

၁၀။ ဥဒကသိဥ္စာပနံပိ တထေဝ ဝေါဟရိတဗ္ဗံ၊ တသ္မာ ဥဒကံ သိဥ္စာပေတုကာမေန ဘိက္ခုနာ "ဣမသ္မိံ ရုက္ခေ ဥဒကံ ဇာန" ဣတိ အာဏာပေတဗ္ဗံ။

၁၁။ ဆာယတ္ထာယ ဝနတ္ထာယ ရောပိတရုက္ခေသု ဥပသမ္ပန္နေဟိပိ သယံ ဥဒကံ သိဥ္စိတုံ ကပ္ပတိယေဝ၊ တထာပိ

သမာသ်အလယ်ဖြစ်၍ ရဿပြုထားသည်]။ ၆။ တဒုဘယံ–ထိုနှစ်ပါးစုံ (ထိုနှစ်မျိုးလုံး)။ ခဏာပေ–တူးစေ(အတူးခိုင်း)။ ခဏာပေတုကာမော–တူးစေခြင်းငှာ အလိုရှိသူ။ ၇။ ရုက္ခရောပနံ–သစ်ပင်ကို ပေါက်ပစေဟု စေခိုင်းခြင်း (သစ်ပင်အစိုက်ခိုင်းခြင်း)။ ဣတွေ.ဝ (ဣတိ+ဧဝ)–ဟူ၍သာ။ ရောပါပေ–စိုက်စေ(အစိုက်ခိုင်း)။ ၉။ ဥဒကသိဥ္စာပနံ–ရေလောင်းစေခြင်း (ရေအလောင်းခိုင်းခြင်း)။ ၁၀။ သိဥ္စ–လောင်း။ သိဥ္စာပေ–လောင်းစေ။ ၁၁။ ဆာယာ–အရိပ်။ ဝနံ–တော။ ရောပိတ–စိုက်အပ်။ ဥပသမ္ပန္နော–မြင့်မြတ်သော ရဟန်းအဖြစ်သို့ ရောက်သူ (ရဟန်း)။

ပုပ္ဖူပဂဖလူပဂရုက္ခေသု သယံ အသိဋ္ဌိတွာ သာမဏေရ-ဒါရကာနံ ကပိုယဝေါဟာရေန အာဏာပနမေဝ သမဏာသာရုပ်ံ။

၁၂။ ယံကိဉ္စိ ဖလံ ဩစိနာပနံ သမဏဝေါဟာရေန ကထံ ဝေါဟာရိတဗ္ဗံ။

၁၃။ ဖလာ.ဝစိနာပနံ "ကပိုယံ ကရောဟိ"တိ ဝါ "ဇာန" ဣတိ ဝါ ဝေါဟာရိတဗ္ဗံ၊ တသ္မာ ယံကိဉ္စိ ဖလံ အဝစိနာပေတုကာမေန ဘိက္ခုနာ "ဣမံ ဖလံ ကပိုယံ ကရောဟိ"တိ ဝါ "ဣမံ ဖလံ ဇာန"ဣတိ ဝါ အာဏာပေတဗ္ဗံ။

၃၀။ ဇာတိဘူမျာဒိပုစ္ဆနကထာ

[မွေးရပ်မြေစသည်ကို မေးကြောင်းစကား]

၁။ တံ အာဝုသော ကတရဘူမိဇာတိကော.သိ။

၂။ အဟံ ဘန္တေ ရွှေဘိုနဂရသ ဒက္ခိဏဒိသာဘာဂေ

သယ-ကိုယ်တိုင်။ ကပ-အပ်။ ပုပ္ဖူပဂေါ-အပွင့်သို့ကပ်ရောက် (အပွင့်ပွင့်)။ ဖလူပဂေါ-အသီးသို့ကပ်ရောက် (အသီးသီး)။ ကပိုယဝေါဟာရော-အပ်ဇာ်ဟု ခေါ်ဝေါ်အပ်သော အသု (အပြော)။ အာဏာပနံ-စေခိုင် ခြင်း။ သမဏသာရုပ်ံ-ရဟန် တို့အား လျော်ကပ်ပတ်။ ၁၃။ ဖလာဝစိနာ့ပနံ (ဖလံ+အဝစိနာပနံ)-အသီးကို ဆွတ်စေခြင်း (ခူးစေခြင်)။ အဝစိနာပေ-ဆွတ်စေ (ခူ.စေ)။

ကြည့်ရှုရန်

၁။ ကတရဘူမိဇာတိကော-အဘယ်နယ်မြေ၌ မွေးဖွားသူ(အဘယ်အရပ်၌ မွေးဖွားသူ)။ ၂။ ဒက္ခိဏဒိသာဘာဂေါ-တောင်အရပ်မျက်နှာအဖို့ (တောင်ဘက်

သောဠသမိုင်ဌာနေ ဝက်လက်နာမ နဂရံ အတ္ထိ, တဿ ပါစီနဒိသာဘာဂေ စတုမိုင် ဒူရေ သရိုင်ဂါမေ ဇာတော.မှိ။

၃။ ကတိမေ သာကဝဿေ ဇာတော.သိ။

၄။ (၁၂၉၄) စတုနဝုတျာဓိကေ ဒွိသတေကသဟဿေ သာကဝဿေ ဇာတော.မှိ။

၅။ ကတရမာသေ။

၆။ စိတ္တမာသေ။

၇။ ကတရပက္ခေ။

၈။ ဇဏှုပက္ခေ။

၉။ ကတရဒိဝသေ။

၁၀။ ပဉ္စမဒိဝသေ။

၁၁။ ကတရဝါရေ။

၁၂။ သုရဝါရေ။

၁၃။ ကိသ္မိ ကာလေ ပုဗ္ဗဏှေ ဝါ မဇ္ဈဏှေ ဝါ သာယဏှေ ဝါ။

အရပ် တောင်လက်)။ ပါစီန–အရှေ့။ ဇာတော–မွေးဖွား။ ၃။ ကတိမ–ဘယ်နှစ် (ရက်,လ)မြောက်။ သာကဝဿော–သာကမင်းတို့၏ နှစ်(သကရာဇ်, သက္ကရာဇ်)။ ၄။ စတုနဝုတျာဓိက–၉၄ အပိုအလွန်ရှိသော။ ဒွိသတေက သဟဿ (ဒွိသတ+ ဧကသဟဿ)–နှစ်ရာနှင့်ယှဉ်သော+တစ်ထောင် (တစ်ထောင်နှစ်ရာ)။

အမှာ။ ။[သင်္ချာပုဒ်တို့၏ အနက်ကိုသင်္ချာတဒ္ဓိတ်ကျဉ်း၌ ပြခဲ့သည့် အတိုင်းသိပါ၊ စတုနဝုတျာဓိကစသော အသုံးများကိုကား ဆရာများက ပြောပြကြ ပါ]။ ၆။စိတ္တမာသော–တန်ခူးလ။ ၈။ဇဏှုပက္ခော–လဆန်းပက္ခ။ ၁၂။သုရဝါရော– တနင်္ဂနွေနေ့။ ၁၃။ ပုဗ္ဗဏှော– နံနက်အခါ (နံနက်)။ မဇ္ဈဏှော– နေ့လည်။

၁၄။ ပုဗ္ဗဏ္ဏော ဇာတော.မှိ။

၁၅။ ကတရယဋ္ဌိယံ (ယဋ္ဌိကာယံ)။

၁၆။ တီသဝိနာဠိကာတိက္ကန္တေ ပဉ္စနာဠိကမတ္တော။

၁၇။ ကိန္နာမာ.ဝုသော တဝ မာတာပိတရော။

၁၈။ မမ · မာတာ ဒေါ်လှနာမ, ပိတာ ဝန ဦးဝနာမ။

၁၉။ ကိတ္တကာ.ဝုသော တဝ ဘာတုဘဂိနိယော။

၂၀။ တယော မေ ဘာတရော, ဧကာ ဘဂိနီ။

၂၁။ သာ ဘဂိနီ ဇေဋ္ဌိကာ ဝါ မဇ္ဈိမာ ဝါ နဝကာ ဝါ။

၂၂။ ဇေဋ္ဌိကာ ဘန္တေ။

၂၃။ တုံ ပန တေသု ဘာတရေသု ဇေဋ္ဌကော ဝါ မဇ္ဈိမော ဝါ နဝကော ဝါ။

သာယန်္နော–ညနေ။ [ပုဗ္ဗဏ္ဏော စသည်ဖြင့် ဏကြီးနှင့်လည်းရှိ၏၊ ရှု၌ နငယ်နှင့်ရှိ၍ မောဂ္ဂလ္လာန်၌ ဏ နှင့်သုံးသည်]။ ၁၆။ ဝိနာဠိကာ–မိနစ် [ရှေးအခန်းတို့၌ ပြခဲ့သော ပလနှင့် အနက်တူ]။ တီသဝိနာဠိကာတိက္ကန္တေ–မိနစ် ၃၀–ကျော်လွန်သော၊ ပဉ္စနာဠိကမတ္တော–၅ နာရီလောက်၌၊ [၄–နာရီခွဲသာသာ ၅–နာရီမတ်တင်းလောက်ဟု ဆိုလိုသည်]။ ၁၉။ ကိတ္တက–အဘယ်မျှ အတိုင်းအရှည်ရှိ။ ဘာတု(ဘာတာ)–အကို,ညီ။ ဘဂိနီ–အမ,နှမ။ [ဘာတာသည် အကို, ညီနှစ်မျိုးလုံးနှင့် ဆိုင်သော်လည်း ထင်ရှားစေလိုရာ၌ "ဇေဋ္ဌဘာတာ–အကိုကြီး၊ ကနိဋ္ဌဘာတာ–ညီ"ဟု သုံးပါ၊ ဘဂိနီ၌ "ဇေဋ္ဌိကာဘဂိနီ–အမကြီး၊ ဘဂိနီ–နှမ,(ညီမ)"ဟု သုံးပါ]။ ၂၁။ ဇေဋ္ဌကော–အကြီး။ မဇ္ဈိမော–အလတ်။ နဝကော–အငယ်။

၂၄။ ဇေဋ္ဌကော ဘန္တေ။

၂၅။ ကတိဝဿိကကာလေ သိပ္ပသာလံ သမ္ပတ္တော:သိ။

၂၆။ ပဋ္ဌဝဿိကကာလေ သိပ္ပသာလံ သမ္ပတ္တော.မှိ။

၂၇။ ကဿ အာစရိယဿ သန္တိကေ ဝိဇ်ံ ဥဂ္ဂဏှိ။

၂၈။ ဝိဇ်ာစရိယဿ သန္တိကေ ဝိဇ်ံ ဥဂ္ဂဏှိ။

၂၉။ ကတရဝိဇ်ံ ပဌမံ ဥဂ္ဂဏှိ။

၃၀။ သင်ပုန်းကြီးနာမ မူလဝိဇ်ံ စေဝ မင်္ဂလသုတ္တံ စ တတောပရံ ပရိတ္တာဒိ စ ဥဂ္ဂဏှိ။

၃၁။ ကတရဝဿိကကာလေ သာမဏေရဘာဝံ သမ္ပတ္တော.သိ။

၃၂။ ဒွါဒသဝဿိကကာလေ သာမဏေရဘာဝံ သမ္ပတ္တော.မှိ။

၃၃။ ဣမံ ဂန္ဓာရာမံ ကုတော သက်ံန္တော.သိ။

၃၄။ အမှာကံ ဂါမန္တသေနာသနတော သက်ံန္တော.မှိ။

[ကုတ္ထိလိင်၌ ဇေဋ္ဌိကာ စသည်ဖြစ်၏]။ ၂၅။ ကတိဝဿိကကာလော–အဘယ်နှစ်နှစ်ရှိသူ၏အခါ (ဘယ်နှစ်နှစ်သား အရွယ်)။ သိပ္ပသာလာ–အတတ်ကို သင်ယူရာကျောင်း (စာသင်ကျောင်း)။ ၂၇။ ဝိဇ္ဇာ–အတတ်, (စာ, အတန်း)။ ၂၈။ ဝိဇ္ဇာစရိယော–အတတ်သင်ပေးသောဆရာ။ ၃၀။ မူလဝိဇ္ဇာ–အခြေခံအတတ်။ ပရိတ္တာဒိ–ပရိတ်ကြီး စသည်။ ၃၃။ သက်ံန္တော–ပြောင်းရွှေ့ခဲ့သည်။ ၃၄။ ဂါမန္တသေနာသနံ–ရွာနီးကျောင်း, ကျေးရွာကျောင်း။

အလိုရှိရာသုံးရန် ပုဒ်များ

(၁၂)လ။ ။စိတ္တော-တန်ခူး။ ဝေသာခေါ-ကဆုန်။ ဇေဋ္ဌော-နယုန်။ အာသဠှော-ဝါဆို။ သာဝနော-ဝါခေါင်။ ပေါဋ္ဌပဒေါ-တော်သလင်း။ အဿယုဇော-သီတင်းကျွတ်။ ကတ္တိကော-တန်ဆောင်မုန်း။ မာဂသိရော-နတ်တော်။ ဖုဿော-ပြာသို။ မာဃော-တပို့တွဲ။ ဖဂ္ဂုနော-တပေါင်း။

(၂)ပက္ခ။ ။သုက္ကော, ဇုဏှော-လဆန်း။ ကာဠော,ကဏှော-လဆုတ်။

ထိုပက္ခ၌ပါဝင်သော ရက်များ။ ။ ပါဋိပဒေါ-အထွက်တစ်ရက်။ ဒုတိယာ-၂။ တတိယာ-၃။ စတုတ္ထိ ၊ပေ၊ ဒသမီ၊ ဧကာဒသမီ၊ ဒွါဒသီ၊ တေဒသီ၊ စတုဒ္ဒသီ၊ ပန္နရသီ-၁၅။ [လဆန်းတစ်ရက်, လဆုတ်တစ်ရက် စသည်ဖြင့် သိပါ]။ ပဌမဒိဝသော ဒုတိယဒိဝသော၊ပေ၊ ပန္နရသမဒိဝသော-ဟုလည်း သုံးပါ]။

ပန္နရသီ(၂)မျိုး။ ။ပုဏ္ဏမာသီ, ပုဏ္ဏမီ, ပုဏ္ဏိမာ, ပုဏ္ဏမာ-လပြည့်နေ့။ အမာဝါသီ-လကွယ်နေ့။

လကွယ်(၂)မျိုး။ ။စာတုဒ္ဒသီ-၁၄ ရက် လကွယ်နေ့။ ပန္နရသီ-၁၅-ရက် လကွယ်နေ့။

ဥပုသ်(၂)မျိုး။ ။စတုဒ္ဒသီ-၁၄ ရက် ဥပုသ်(လကွယ်)။ ပန္နရသီ-၁၅-ရက် ဥပုသ်(လပြည့်, လကွယ်)။

ကတ္တိကမာသ(၂)မျိုး။ ။ပုဗ္ဗကတ္တိကော-တော်သလင်းလဆုတ် တစ်ရက်မှ သီတင်းကျွတ်လပြည့်အထိ။ ပစ္ဆိမကတ္တိကော-သီတင်းကျွတ်လဆုတ်တစ်ရက်မှ တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်အထိ။ [ဝိမတိ-၁, ၉၆]။

ဥတု(၃)ပါး။ ။ဟေမန္တော-**ဆောင်း**ဥတု(ဆောင်းလ)။ [တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်ကျော်တစ်ရက်မှ တပေါင်းလပြည့်**အထိ**]။ ဂိမှော-**နွေ**ဥတု (နွေလ)။ [တပေါင်းလပြည့်ကျော်တစ်ရက်မှ ဝါဆိုလပြည့်အထိ]။ **ဝဿာနော**(ဝဿော)-**မိုး**ဥတု (မိုးလ) [ဝါဆိုလပြည့်ကျော်တစ်ရက်မှ တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်အထိ]။

ဥတု(၆)ပါး။ ။ဟေမန္တော-ဟေမန္တဥတု [တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်ကျော်တစ်ရက်မှ ပြာသိုလပြည့်အထိ]။ သိသိရော-သိသိရဥတု။ [ပြာသိုလပြည့်ကျော်

တစ်ရက်မှ တပေါင်းလပြည့်အထိ]။ ဝသန္တော–ဝသန္တဥတု [တပေါင်းလပြည့်ကျော်တစ်ရက်မှ ကဆုန်လပြည့်အထိ]။ ဂိမှော–ဂိမှဥတု။ [ကဆုန်လပြည့်ကျော်တစ်ရက်မှ ဝါဆိုလပြည့်အထိ]။ ဝဿာနော (ဝဿော)–ဝဿာနဥတု [ဝါဆိုလပြည့်ကျော်တစ်ရက်မှ တော်သလင်းလပြည့်အထိ]။ သရဒေါ–သရဒဥတု [တောင်သလင်းလပြည့်ကျော်တစ်ရက်မှ တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်အထိ]။

အမှာ။ ။အဘိဓာန်(၇၉)၌ "သိသိရံ"ဟု ရှိ၏၊ ဝဿာနော နေရာဝယ် ပါဋိတော်များ၌ "ဝဿော"ဟု တွေ့ရသည်။

နေ့(၇)နေ့။ ။ရဝိ(ပု)–တနင်္ဂနွေ။ သောမော–တနင်္လာ။ မင်္ဂလော–အင်္ဂါ။ ဗုဓော–ဗုဒ္ဓဟူး။ ဝါစပ္ပတိ(ပု)–ကြာသပတေး။ သုက္ကော–သောကြာ။ သနေစရော–စနေ။ [ရာဟု(ပု)ရာဟု၊ ဗုဒ္ဓဟူနေ့ ညနေ။ ဤနေ့ပါထည့်လျှင် ရှစ်နေ့ ဖြစ်၏]။

တစ်နည်း။ ။(၁)အာဒိစ္စဝါရော, သူရဝါရော။ (၂)စန္ဒဝါရော။ (၃)အင်္ဂါရော။ (၄)ဗုဒ္ဓဝါရော။ (၅)ဂုရုဝါရော။ (၆)သုက္ကော။ (၇)သောရိဝါရော။ [ဝါရော နေရာ၌ "ဝါသရော"ဟုလည်း သုံးနိုင်၏]။

အရပ်(၈)မျက်နှာ။ ။(၁)ပါစီ,(ဣ) ပါစီန(တိ), ပုဗ္ဗာ–အရှေ့အရပ်။ (၂)ပုဗ္ဗဒက္ခိဏာ–အရှေ့တောင်။ (၃)အပါစီ, အဝါစီ, ဒက္ခိဏာ–တောင်။ (၄)ဒက္ခိဏပစ္ဆိမာ-အနောက်တောင်။ (၅)ပတီစီ, ပစ္ဆိမာ–အနောက်။ (၆)ပစ္ဆိမုတ္တရာ–အနောက်မြောက်။ (၇)ဥဒီစီ, ဥတ္တရာ–မြောက်။ (၈)ပုဗ္ဗုတ္တရာ–အရှေ့မြောက်။

တစ်နည်း။ ။(၁)ပုရတ္ထိမာ–အရှေ့အရပ်။ (၂)ပုရတ္ထိမာနုဒိသာ–အရှေ့တောင်ထောင့်။ (၃) ဒက္ခိဏာ–တောင်။ (၄) ဒက္ခိဏာနုဒိသာ–အနောက်တောင်။ (၅) ပစ္ဆိမာ–အနောက်။ (၆) ပစ္ဆိမာနုဒိသာ–အနောက်မြောက်။ (၇)ဥတ္တရာ–မြောက်။ (၈)ဥတ္တရာနုဒိသာ–အရှေ့မြောက်။

အမှာ။ ။အရပ်ဆယ်မျက်နှာ၌ ဟေဋ္ဌိမာ–အောက်အရပ်။ ဥပရိမာ–အထက်အရပ်။ ပါစီန–နေရာဝယ် ပါစီနဒိသာဘာဂေါ–အရှေ့အရပ်မျက်နှာအဖို့၊ ဒက္ခိဏဒိသာဘာဂေါ စသည်ဖြင့် သုံးနိုင်၏။

နာရီနှင့်စပ် သိမှတ်ဖွယ်

နာရီဟော ၆-ပုဒ်။ ။(၁) ဒဏ္ဍော။ (၂) ဃဋီ။ (၃) ဃဋိကာ။ (၄) နာဠီ။ (၅) နာဠိ။ (၆) နာဠိကာ။

အဓိပ္ပာယ်။ ။(၁)ကို ဒုတ်တံ(ပေတံ)နှင့် တိုင်းတာစရာချင်း တူ၍ နာရီဟော ဆိုဟန်တူ၏။ (၂) ဃဋေန+ဥပျာ ဃဋီ=ကြေးနီအိုးဖြင့် သိထိုက်သော အချိန်။ (၃) ဃဋုယတီတိ ဃဋိကာ-စီစဉ်အပ်ပြီးအမှုကို ပြုဖို့ ရှင်းစေတတ် ညွှန်ပြတတ်သော အရာ။ (၄၊၅၊၆) နဠ-ဘသေ (လျှော့ကျခြင်း) ဓာတ်ဖြင့်ပြီးသော ပုဒ်များတည်း၊ လျှော့ကျ နစ်မြုပ်တတ်သော ကြေးနီအိုး ဟူလို၊ (၂)မှစ၍ ဣတ္ထိလိင်ချည်း။

မှတ်ချက်။ ။ထောမနိဓိဒ္ဒ အကျယ်ကို ရှု၊ ဤပုဒ်တို့သည် ရေနာရီကို ဟောသော ပုဒ်များသာ၊ သို့သော် စက်နာရီကိုလည်း ဟိန္ဒီများက "ဃဋီ"ဟု ခေါ်ကြ၏၊ ဤဟိန္ဒီအက္ခရာကို (ဃ၊ရ)အသံ ၂-မျိုးဖြင့် ဖတ်ကြ၏၊ (ရ)သံဖြင့် မြန်မာတို့က "နာရီ"ဟု သုံးကြ၏။ [ဤကထာသလ္လာပသိက္ခာ၌ "နာဠိကာ, ဃဋိကာ" ၂-ပုဒ်ကိုသာ သုံးစွဲသည်]။

ရေနာရီဖြင့် နေ့ရက်တိုင်းတာပုံ။ ။(၁)မျက်စိ တစ်မှိတ်ချိန်ကာလ သည် အနုပလ။ (၂)အနုပလ ခြောက်ဆယ်သည် ဝိပလ။ (၃)ဝိပလ ခြောက်ဆယ် သည် ပလ။ (၄) ပလခြောက်ဆယ်သည် ဒဏ္ဍ (နာဠိကာ)။ (၅)ဒဏ္ဍခုနစ်ခုနှင့် ပလသုံးဆယ်သည် ပဟာရ (ပဟိုရ်)။ (၆)ပဟာရရှစ်ခုသည် တစ်နေ့နှင့်တစ်ည (တစ်ရက်)။

ရေနာရီ နှင့် စက်နာရီ

နိဒ်းယှဉ်ချက်

	ရေ		စက်	
	ကာလ	သချိၤ	ကာလ	သချိၤ
၁	အနုပလံ	၁	စက္ကန့်	$\frac{၁}{၁၅၀၀}$
၂	ဝိပလံ	၁	။	$\frac{၂}{၅}$
၃	ပလံ	၁	။	၂၄
၄	ဒဏ္ဍာ (ဃဋိကာ)	၁	မိနစ်	၂၄
၅	ပဟာရော	၁	နာရီ	၃
၆	အဟောရတ္တိ	၁	။	၂၄

အမှာ။ ။၁,အနုပလသည် တစ်စက္ကန့်၏ ၁၅၀၀ပုံလျှင် ၁-ပုံနှင့် ညီမျှ၏၊ ၁,ဝိပလသည် တစ်စက္ကန့်၏ ၅-ပုံလျှင် ၂-ပုံနှင့် ညီမျှ၏ ဤသို့ စသည်ဖြင့်သိပါ။

ဤသို့ ရေနာရီနှင့် စက်နာရီတို့ အချိန်ချင်း မညီမျှသော်လည်း စက်နာရီကိုပင် "နာဋိကာ, ဃဋိကာ"ဟုလည်းကောင်း, မိနစ်ကို "ပလံ"ဟုလည်းကောင်း, "ဝိဃဋိကာ, ဝိနာဋိကာ"ဟုလည်းကောင်း, စက္ကန့်ကို "ဝိပလံ"ဟုလည်းကောင်း သုံးစွဲကြသည်။

၃၁။ ဝသန္ဌာနာဒိ ပုစ္ဆနကထာ

[နေရာ အရပ်စသည်ကို မေးကြောင်းစကား]

၁။ တွံ အာဝုသော ကဿဒါနိ ကတ္ထ ဝသသိ။

၂။ အဟံ ဘန္တေ ကဿဒါနိ, အမရပုရနဂရေ မဟာဝန္ဓာရာမေ ဝသာမိ။

၃။ တတ္ထ တေ ဝသန္တသ ကီဝစိရံ။

၄။ တတ္ထ မေ ဝသန္တသ ပဉ္စဝဿာနိ။

၅။ အဟော အတိစိရံ၊ ကဿဒါနိ ကတမေ ဂဏ္ဌေ ဥဂ္ဂဏှာသိ။

၆။ ဒိဝါ ကစ္စာယနဗျာကရဏဉ္စေဝ, ရူပသိဒ္ဓိဉ္စ ဝိနယပိဋကဉ္စ ရတ္တိယံ ယမကဝါစနာမဂ္ဂဉ္စ ဥဂ္ဂဏှာမိ။

၇။ န ပရိစိနာသိ နု ပါဠိဘာသံ။

၈။ ပရိစိနာမိ ဘန္တေ။

ရေနာရီ ပြုလုပ်နည်း။ ။ကြေးနီ (၁၆)ကျပ်သားကို အစောက်လက် (၈)သစ် မျက်နှာဝ လက်(၉)သစ်ရှိ အိုး(ခွက်)ကလေးပြုလုပ်၍ ဆယ်နှစ်သမီး ကလေး၏ ဆံပင်(၁၆)ပင် ဝင်သာရုံ အပေါက်ကလေး ဖောက်ရသည်၊ ထို အိုး(ခွက်)ကလေးကို ရေအင်တုံစသည်၌ ထည့်ထားရ၏၊ တစ်ခါနှစ်လျှင် တစ်နာရီ ဖြစ်၍ တစ်မောင်း(မောင်းတစ်ခါ)တီးရသည်။ [စွယ်စုံကျမ်း၌ အကျယ်ရှု]။

ကြည့်ရှုရန်

၃။ ဝသန္တော–နေသူ။ ကီဝရံစိ–အဘယ်လောက်ကြာ။ ၅။ အဟော–အော်(အို)။ အတိစိရံ–အလွန်ကြာ (ကြာလှ)။ ၆။ ကစ္စာယနဗျာကရဏံ–ကစ္စည်း ဗျာကရဏ်း (ကစ္စည်းသဒ္ဒါကြီး)။ ရူပသိဒ္ဓိ–ရူပသိဒ္ဓိ။ ယမကဝါစနာမဂ္ဂေါ–ယမိုက်ကို ဆိုစေရိုး (ယမိုက်ဆိုရိုး)။ ဒိဝါ–နေ့။ ရတ္တိ–ည၌။ ၇။ ပရိစိနာ–

၉။ ယဒိ ဧဝံ သက္ကောသိနု ပါဋ္ဌိဘာသာယ ကထာသလ္လာပံ ကာတုံ။

၁၀။ အာစရိယေန ပါဋ္ဌိဘာသာယ ကထာသလ္လာပံ ကာတုံ သိက္ခာပိတာပိ မယံ မူဂတ္တာ န ကထေယျာမ။

၁၁။ ဧဝမေဝ အကထေန္တာ တုမှေ မူဂတရာ ဟုတ္ဝာ ယာဝ မရဏကာလာပိ ကထေတုံ န သက္ကုဏိဿထ ယေဝ၊ တသ္မာ ကွမသ္မိံ ဝိဟာရေ ဝသန္တာ သဗ္ဗေဝ ဘိက္ခုသာမဏေရာ အနောလီနစိတ္တာ ပဂ္ဂဟိတမာနသာ မာတုဘာသာယံ ဝိယ ပါဋ္ဌိဘာသာယံ ဆေကာ ဘဝိတုံ ပရက္ကမေယျာထ၊ ဧဝံ ဟိ သတိ, တုမှာကံ အာရာမော မရမ္မရဋ္ဌေ ပါဋ္ဌိဘာသာယ ကထာသလ္လာပဿ ပဘဝေါ ဘဝိဿတိ။

၁၂။ ဧဝံ ဘန္တေ။

ဆည်းပူး, လေ့ကျင့်။ ၉။ ကထာသလ္လာပေါ–စ၍ပြောခြင်း, ပြန်၍ပြောခြင်း။ [အပြန်အလှန် ပြောခြင်း, တစ်ဦးနှင့်တစ်ဦး အပြန်အလှန် စကားပြောခြင်းကို ကထာသလ္လာပဟု ခေါ်၏ "ကထာသလ္လာပေါ–စကားပြောခြင်း"ဟု အချုပ်မှတ်ပါ]။ ၁၀။ သိက္ခာပိတ–သင်စေအပ်,သင်ပေးအပ်။ မူဂေါ–အ,(နားမလည်)သူ။ မူဂတ္တံ–နားမလည်သူ၏အဖြစ်။ ၁၁။ အကထေန္တော–မပြော။ မူဂတရော–သာ၍နားမလည်သူ။ ယာဝမရဏကာလာပိ – သေရာကာလတိုင်အောင်လည်း (သေသည်အထိ)။

အနောလီနစိတ္တော–မဆုတ်နစ်သောစိတ်ရှိ [နောက်မဆုတ်သောစိတ်ရှိ, စိတ်မာတ်မကျ]။ ပဂ္ဂဟိတမာနသော–ချီမြှောက်အပ်သောစိတ်ရှိ (စိတ်ကိုမြှောက်ထား, မြှင့်တင်ထား)။ ဆေကော–ကျွမ်းကျင်သူ။ ပရက္ကမ–အားထုတ်, ကြိုးစား။ ပဘဝေါ–စ၍ဖြစ်ရာ(အစဦးဆုံး)။ သက္ကော–စွမ်းနိုင်၊ (တနာဒိဂိုဏ်း)။ သက္ကုဏာ–စွမ်းနိုင်၊ (သွာဒိဂိုဏ်း)။

၃၂။ ဝါတဝုဋ္ဌိပဋိသံယုတ္တကထာ

[လေတိုက် မိုးရွာမှုနှင့်စပ်သော စကား]

၁။ ဟိယ္ယော ရတ္တိယာ မဇ္ဈိမယာမေ ဘုသံ ဝါတာ ဝါယန္တိ။

၂။ ဒေဝေါ စ ပဌမံ ကေမေကော ဖုသိတ္ထာ ပစ္ဆာ ဂဠဂဠာယန္တော ဂဇ္ဇိတ္ထာ ကရကဝဿံ ဝဿတိ၊ ဝိဇ္ဇုလတာယောပိ နိစ္ဆရန္တိ။

၃။ မမ ကုဋိကာ ဒေါဠာယတိ။

၄။ မဟာရုက္ခာနံ သာခါယောပိ ဆိဇ္ဇိတ္ထာ ပတန္တိ။

၅။ စေတိယဿ ဆတ္တမ္ပိ ဘူမိယံ ပတတိ။

၆။ အန္တေဝါသိမေ ခုဒ္ဒကဧဟာနိပိ ဆိဇ္ဇိတ္ထာ ပတန္တိ။

၇။ သကလောပိ အာရာမော အာကိဏ္ဏကစဝရော။

ကြည့်ရှုရန်

၁။ ဝါယ–လေ, တိုက်။ ၂။ ဒေဝေါ–မိုး။ ကေမေကော–တစ်ပေါက်တစ်ပေါက်။ ဖုသ–ထိ(ကျ)။ ဂဠဂဠာယန္တော–ဂဠဂဠအသံပြု (ဂျုံးဂျုံးအသံပြု)။ ဂဇ္ဇ–ထစ်,ချုန်း။ ကရကဝဿံ–မိုးသီးမိုး (မိုးသီးပါသောမိုး)။ [ကရကာ–မိုးသီး]။ ဝဿ–ရွာ။ ဝိဇ္ဇုလတာ–လျှပ်စစ်နွယ်။ နိစ္ဆရ–ထွက်ပေါ်(လက်)။ ၃။ ကုဋိကာ–ကျောင်းငယ် (ကျောင်းကလေး)။ ဒေါဠာယ–ပုခက်ကဲ့သို့ဖြစ် (ပုခက်လွဲသလိုယိမ်းထိုးနေ)။ ၄။ ဆိဇ္ဇ–ပြတ်။ ၅။ စေတိယံ–စေတီတော်။ ၆။ ခုဒ္ဒကဧဟံ–အိမ်ငယ်။ ၇။ အာကိဏ္ဏကစဝရော– ရောပြွမ်းသော အမှိုက်ရှိ (အမှိုက်ရှုပ်)။

အမှာ။ ။ဆရာတော်သည် ညအချိန်ပြင်းထန်သော လေကြီးမိုးကြိုးကျခဲခြင်းကို နံနက်စာချချိန်မှာဤအခန်းဖြင့် မှတ်တမ်းတင်ထားတော်မူသည်။

၈။ တသ္မာ ပုရာဘိက္ခာစာရာ သေနာသနာနိ အန္တောစေဝ ဗဟိစ သောဓေယျာထ၊ အာကိဏ္ဏကစဝရော ဟိ အာရာမော နရမဏီယော ဟောတိ။

၃၃။ သီတပဋိသံယုတ္တကထာ

[အအေးနှင့် စပ်သောစကား]

၁။ သီတကာလော နနု အာဝုသော။

၂။ အာမ ဘန္တေ သီတကာလော။

၃။ အထ ကသ္မာ တွံ ဥပရိပါဝုရဏံ နပါရုပသိ။

၄။ ပမုဋ္ဌော.မှိ ဘန္တေ။

၅။ သဗ္ဗဒါ သီတကာလေသု အဗ္ဘန္တရေ ကာယဗန္ဓနံ ဗန္ဓိတွာ အတိသီတကာလေ ပါဝုရဏမ္ပိ ပါရုပါဟိ။

၆။ အာမ ဘန္တေ။

၇။ တာဒိသေ ကာလေ ကာလေန ကာလံ ကွိနိုင် ဘေသဇ္ဇံ ခါဒါဟိ။

၈။ ပုရာဘိက္ခာစာရ–ဆွမ်းအလို့ငှာ လှည့်လည်ခြင်းမှ ရှေ့၌ (ဆွမ်းခံ မထွက်ခင်)။

ကြည့်ရှုရန်

၃။ ပါဝုရဏံ–ခြုံထည်, စောင်။ ဥပရိပါဝုရဏံ–အပေါ်ခြုံ။ ၄။ ပမုဋ္ဌော–မေ့။ ၅။ အဗ္ဘန္တရံ–အတွင်း [ဤနေရာ၌ ကိုယ်နှင့် ဧကသီအကြား အရပ်ကို ဆိုလိုသည်]။ ကာယဗန္ဓနံ–ကိုယ်ကို ဖွဲ့ပတ်ကြောင်း သင်္ကန်း(ကိုယ်ပတ်)။ [ကျောင်းတိုက်၌ အံသကိုင့်ကို မသုံးစွဲရဘဲ သင်းပိုင်စသည်ဖြင့်သာ ကိုယ်ကို ပတ်ကြရသည်]။အတိသီတကာလော–အလွန်အေးရာအခါ။ ၇။ကာလေန ကာလံ–

၈။ အာမ ဘန္တေ။

၉။ အဇ္ဇ အတိသီတံ၊ ခါဒိတံ နု တယာ ကွီနိုင်ဘေသဇ္ဇံ။

၁၀။ အာမ ဘန္တေ၊ မယာ ခါဒိတံ။

၁၁။ ကေန္တေန ခါဒိတံ နု၊ မာ မုသာ ဘဏာဟိ။

၁၂။ အာမ ဘန္တေ ကေန္တေန ခါဒိတံ၊ နု မုသာ ဘဏာမိ။

၁၃။ ဝေံ ဟောတု။

(က) စန္ဒနံ သီတလံ လောကေ, တတော စန္ဒောဝ သီတလော၊
စန္ဒန စန္ဒသီတမှာ, သာဓုဝါကျံ သုသီတလံ။

(ခ) သီတဝါစော ဗဟုမိတ္တော, ဖရုသော အပ္ပမိတ္တကော၊
ဩပမ္မံ တ္ထေ ဥတဗ္ဗံ, သူရိယ စန္ဒရာဇုနံ။

သင့်လျော်ရာအခါတိုင်း အခါတိုင်း၌။ ၉။ ကွီနိုင်ဘေသဇ္ဇံ–ကွီနိုင်ဆေး။ [ယခုအခါကျောင်းတိုက်ဝယ် အခြားအအေးကာကွယ်ဆေးများကို သုံးစွဲသည်]။ ခါဒိတံ–ခဲစားအပ်။ ၁၁။ ကေန္တံ–တစ်ခုသောအဖို့ (စင်စစ်, တကယ်)။ မုသာ–မဟုတ်မမှန်သော စကား(လိန်)။ ဘဏ–ပြော။ ၁၃။ ဝေံ ဟောတု–ကဲ ရှိပါစေ။

(က) လောကေ–၌၊ စန္ဒနံ–စန္ဒကူးသည်၊ သီတလံ–အေးမြ၏၊ တတော–ထိုစန္ဒကူးထက်၊ စန္ဒောဝ–လသည်သာ၊ သီတလော–အေးမြ၏၊ စန္ဒန စန္ဒသီတမှာ–စန္ဒကူးနှင့် လ, အေးမြသည်ထက်၊ သာဓုဝါကျံ–သူတော်ကောင်းတို့၏ စကားသည်၊ သုသီတလံ–ကောင်းစွာအေးမြပါပေ၏။

(ခ) သီတဝါစော–အေးမြ(ချိုသာ)သော စကားရှိသူသည်၊ ဗဟုမိတ္တော–များသောမိတ်ဆွေရှိ၏၊ ဖရုသော–ကြမ်းတမ်းသူသည်၊ အပ္ပမိတ္တကော–နည်းသောမိတ်ဆွေရှိ၏၊ တ္ထေ–ဤနေရာ၌၊ သူရိယ စန္ဒရာဇုနံ–နေမင်း, လမင်းတို့၏၊ ဩပမ္မံ–ဥပမာတို့၏ အဖြစ်ကို၊ ဥတဗ္ဗံ–သိထိုက်၏။

အမှာ။ ။ဂါထာ၌ ဆန်းကြောင့် "ရာဇုနံ"ဟု ရဿဖြင့်ရှိ၏၊
အနက်ပေးသောအခါ "ရာဇုနံ"ဟု ဒီဃကို ဖေါ်ပါ။

၃၄။ ဘိက္ခာစာရဝေလာယံ မေဃဝဿနကထာ

[ဆွမ်းခံချိန်ဝယ် မိုးရွာခြင်းနှင့် စပ်သောစကား]

၁။ ဘိက္ခာစာရဝေလာယံ ဘန္တေ မေဃော ဝဿတိ၊ အမှေဟိ ကထံ ကာတဗ္ဗံ။

၂။ သစေ မေဃော ဝဿတိ၊ န ပိဏ္ဍာယ ဂန္တဗ္ဗံ။

၃။ သစေ ပိဏ္ဍာယ နဂ္ဂေဃျာမ၊ ကုတော ဒိဝါဘတ္တံ လဗ္ဘတိ။

၄။ ဘတ္တ ပါစကသာမဏေရာ ဘတ္တံ ပစိဿန္တိ၊ သူပဗျဉ္ဇနံ ပန ဥပါသိကာယော ပစိဿန္တိ။

၅။ နတ္ထိ ပန ဘန္တေ တဏ္ဍုလဿေဝ သူပေယျပဏ္ဏာဒိနိ စ။

၆။ အတ္ထိယေဝ အာဝုသော။

၇။ ဧဝံသတိ သာဓု၊ အဟံ ဝိဇ္ဇံယေဝ ပရိစိနိဿာမိ။

၈။ သဗ္ဗဒါ ဝုဋ္ဌိသမယေ အသတိ အစ္ဆာယိကေ ကရဏီယေ မာ ကာယံ သြဝဿာပေထ။

၉။ ဥပါဟနမွိ အနောဝဿနဋ္ဌာနေ သြမုဉ္စထ၊ သစေ အန္တော ဝုဋ္ဌိယံ ကေန္တေန ဂမနီယံ ဟောတိ၊ ဆတ္တံ ဓာရေတွာ ဂန္တဗ္ဗယျာထ။

ကြည့်ရှုရန်

၁။ မေဃော–မိုး။ ၃။ ဒိဝါဘတ္တံ–နေ့ဆွမ်း။ ၄။ ဘတ္တပါစကသာမဏေရော–ဆွမ်းချက်သော ကိုရင်။ [ပါစကသာမဏေရော ဟုလည်း သုံးနိုင်၏]။ သူပဗျဉ္ဇနံ–ဟင်းနှင့်ဟင်းလျာ။ ၅။ တဏ္ဍုလံ–ဆန်။ သူပေယျပဏ္ဏံ–ဟင်း၏ အစီးအပွားဖြစ်သော အရွက်(ဟင်းရွက်)။ ၈။ ဝုဋ္ဌိသမယော–မိုးရွာရာအခါ။ အစ္ဆာယိက–အလျင်အမြန်ဖြစ်စေထိုက်, အလျင်အမြန်ပြုထိုက်။ ကရဏီယ–ပြုဖွယ်ကိစ္စ။ သြဝဿာပေ–မိုးစိုစေ။ ၉။ ဥပါဟနာ–ဘိနပ်။ အနောဝဿာနဋ္ဌာနံ

၁၀။ သစေ ဝုဋ္ဌမာရာ ပစ္ဆိဇ္ဇတိ၊ ကထံ ကာတဗ္ဗံ။

၁၁။ ယထာရုစိ ဂန္တဗ္ဗံ။

၃၅။ ကလ္လဘာဝရက္ခဏကထာ

[ကျန်းမာရေးကို စောင့်ရှောက်ကြောင်းစကား]

၁။ အယ.မာဝုသော အာရာမော "ဇရော"တိ ပါကဋော၊ တသ္မာ ဣမသ္မိံ အာရာမေ ဝသန္တော, ပရိဇ္ဇာဇကာ ဥပါဒါယ, သဗ္ဗေဝ ဘိက္ခုသာမဏေရာ, အတ္တာနံ ကလ္လဘာဝတ္ထံ ဇရတော အနုရက္ခန္တု။

၂။ သီတကာလေ ဝါတဖုသနတော အပဝဇ္ဇထ။

၃။ ဒ္ဝါရဝါတပါနကဝါဋာနိပိ ပိဒဟိတွာယေဝ နိပဇ္ဇထ။

၄။ ရတ္တိယံ ပဗုဒ္ဓကာလေပိ မနသိ ကရောထ "သီတလော ဝါ, ပရိဠာဟော ဝါ"တိ။

(နန+သြဝဿနဋ္ဌာနံ)–မိုးမစွတ်အပ်သော အရပ်။ သြမုဋ္ဌ–ချွတ်။ အန္တေဝုဋ္ဌိ–မိုး၏အတွင်း (မိုးရွာနေဆဲ, မိုးရေထဲ)။ ၁၀။ ဝုဋ္ဌမာရာ–မိုးရေအယဉ်။ ပစ္ဆိဇ္ဇ–ပြတ်,စဲ,လင်း။ ၁၁။ ယထာရုစိ–အကြင်အကြင် အလိုအတိုင်း (အလိုရှိတိုင်း)။

ကြည့်ရှုရန်

၁။ ဇရော–အဖျားရောဂါ, အဖျားရောဂါရှိ, အဖျားတက်။ ဥပါဒါယ–အစပြု၍။ အနုရက္ခ–အစဉ်စောင့်ရှောက်, မပြတ်စောင့်ရှောက်။ ၂။ ဝါတဖုသနံ–လေတိုဖြင့် တွေ့ထိခြင်း, လေတိုက်ခံခြင်း။ အပဝဇ္ဇေ–ရှောင်။ ၃။ ဒ္ဝါရံ–တံခါးမှ။ ဝါတပါနံ– လေသောက်ပြူတင်း။ ကဝါဋံ–တံခါးရွက်။ နိပဇ္ဇ–လျောင်း, အိပ်။ ၄။ ပဗုဒ္ဓကာလော–နိုးသူ၏ အခါ။ ပရိဠာဟော–ပူ, အိုက်။

၅။ သီတကာလေ (ယဒိ ဒေဝေါပိ ဝဿတိ)၊ ပုရိမယာမေ ဝါ ပစ္ဆိမသမယေ ဝါ ကေမေကံ ကိုနိုင်ဘောသဇ္ဇံ ဒါဒထ။

၆။ အနုဒိနံ အန္တမသော ကေဝါရမတ္တံ ဝိရိဉ္စာပေထ။

၇။ ဒေဿာ ဟိ အာရက္ခာ ကလ္လဘာဝါယ မူလဘူတာ ဟောတိ။

၈။ အကလ္လဘာဝေ ပန သတိ ဥပရိဂန္ဆံ ဥဂ္ဂဏှိတုံ နသက္ကုဏိသ္သထ၊ ဥဂ္ဂဟိတာ ပိ ဂန္ထာ ပမုဋ္ဌာ ဘဝိသ္သန္တိ၊ တသ္မာ ကလ္လဘာဝါယ အနုရက္ခထ၊ ဘဂဝတာ ပိ ဝုတ္တံ– "အာရောဂျပရမာ လာဘာ" တိ။

၃၆။ ဝတ္ထုဓောဝနကထာ

[အဝတ်ဖွပ်ခြင်းနှင့် စပ်သောစကား]

၁။ အဇ္ဇာ.ဝုသော ဇုဏှပက္ခဿ အဋ္ဌမိဥပေါသထော၊ ဇာနာသိ နု တွံ။

၂။ ဇာနာမိ ဘန္တေ။

၅။ ဥပရိယာမော–ညဉ့်ဦးယာမ်။ [ပထမယာမော ဟုလည်း သုံးနိုင်၏]။ ပစ္ဆိမသမယော–မိုးသောက်အခါ။ ၆။ အနုဒိနံ–နေ့စဉ်နေ့တိုင်း။ အန္တမသော–နောက်ဆုံး၌ဖြစ်သော အပိုင်းအခြား၊ (အောက်ထစ်ဆုံး)။ ဝိရိဉ္စာပေ–ကျင်ကြိုးမှ ကင်းဆိတ်စေ၊ (ကျင်ကြိုးသွားစေ)။ ၇။ ဒေဿ–ဤကဲ့သို့ ရှုအပ်၊(ဤသို့သော)။ အာရက္ခာ–စောင့်ရှောက်ခြင်း။ မူလဘူတ–အခြေခံဖြစ်၍ဖြစ်။ ၈။ ပမုဋ္ဌ–မေ့, ပျောက်,ပျက်။

ကြည့်ရှုရန်

၁။ အဋ္ဌမိဥပေါသထော–ရှစ်ရက်မြောက်ဥပုသ်, ရှစ်ရက်ဥပုသ်။ [တိထိဟူသော ပုဒ်ကိုငဲ့၍ အဋ္ဌမီ ဟုရှိသည်၊ မိဋ္ဌ ရဿပြု]။

၃။ သစေ တေ ဝတ္ထံ ဓောဝိတဗ္ဗံ အတ္ထိ၊ ဥပေါသထဒိဝသေယေဝ ဓောဝ။

၄။ အတ္ထိ မေ ဓောဝိတဗ္ဗာနိ ဝတ္ထာနိ၊ နှာနိယပိဏ္ဍို ပန နတ္ထိ၊ သစေ အာယသ္မတော သန္တကံ အတ္ထိ၊ ယောကံ ဒေဟိ။

၅။ ဟန္ဒ....၊ ပဌမံ ဝတ္ထံ ဥဒကေန ဓောဝိတွာ ပစ္ဆာ နှာနိယပိဏ္ဍိယာ ဥဗ္ဗဋ္ဋေတွာ မုဟုတ္တံ ထပေဟိ, မလာနံ သေဒါပနတ္ထာယ၊ တတောပရံ ဥဒကေန ပုနပ္ပုနံ ဓောဝါဟိ, ယာဝ နှာနိယပိဏ္ဍိဂန္ဓဝိဂမာ၊ ယဒါ ဥဒကံ ပရိသုဒ္ဓံ နိဂ္ဂစ္ဆတိ၊ တဒါ ဇဝ နှာနိယပိဏ္ဍိဂန္ဓော.ပိ ဝိဂတောဝ။

၆။ အာမ ဘန္တေ၊ ဓောဝိတကာလေ ပန ကထံ ကာတဗ္ဗံ။

၇။ ဓောဝိတကာလေ ဥဏ္ဟေ သြတာပေတွာ သုက္ခသမနန္တရမေဝ

၃။ ဓောဝိတဗ္ဗ–ဖွပ်တိုက်။ ဓောဝ–ဖွပ်, လျော်။ ၄။ နှာနိယပိဏ္ဍိ–ဆပ်ပြာခဲ။ ၅။ ဥဗ္ဗဋ္ဋေ–ပွတ်, တိုက်။ ထပေ–ထား။ မလံ–အညစ်အကြေး (ချေး)။ သေဒါပနံ–နူးစေခြင်း(နှုံး)။ နှာနိယပိဏ္ဍိဂန္ဓော–ဆပ်ပြာခဲ၏ အနံ့(ဆပ်ပြာနံ့)။ ယာဝနှာနိယပိဏ္ဍိဂန္ဓဝိဂမာ–ဆပ်ပြာနံ့ ကင်းသည့်တိုင်အောင်၊ (ဆပ်ပြာနံ့မရှိသည့်တိုင်အောင်)။ [ဝိဂမော–ကင်းခြင်း]။ ပရိသုဒ္ဓံ–စင်ကြယ်။ နိဂ္ဂစ္ဆ–ထွက်။ ဝိဂတ–ကင်း,ပျောက်။ ၆။ ဓောဝိတကာလော–ဖွပ်အပ်ပြီးရာအခါ (ဖွပ်ပြီးတဲ့အခါ)။ ၇။ ပဋိသံဟရဏံ–ရုတ်ခြင်း။ ဝိနယာနုလောမံ– ဝိနည်းအားလျော်၊ (ဝိနည်းနှင့်အညီ)။

အမှာ။ ။ကျောင်းတိုက်၌ အကြောင်းထူးမရှိလျှင် အဖိတ်နေ့ ဥပုသ်နေ့မှာသာ အဝတ် ဖွပ်လျှော်မှု ပြုကြရသည်။

ပဋိသံဟရာဟိ၊ ဥဒကသာဋိကာ ဝါ ဟောတု၊ အညံ ဝါ ဝတ္ထုံ၊ သုက္ခသမနန္တရံ ပဋိသံဟရဏမေဝ ဝိနယာနုလောမံ။

၈။ အာမ ဘန္တေ။

၃၇။ ကေသောရောပနကထာ

[ဆံချခြင်းနှင့် စပ်သောစကား]

၁။ အဇ္ဇာ.ဝုသော ကာဠပက္ခဥပေါသထော၊ ဇာနာသိ နု တုံ။

၂။ ဇာနာမိ ဘန္တေ။

၃။ သစေ တုံ ကေသေ သြရောပေတုကာမော.သိ၊ ဥပေါသထ ဒိဝသေယေဝ သြရောပေဟိ။

၄။ ကိဝဒိဃာ ဘန္တေ ကေသာ သြရောပေတဗ္ဗာ။

၅။ ဘဂဝတာ အာဝုသော ပညတ္တံ၊ "ဒွေမာသိကာ ဝါ ဒ္ဝဝံဂုံလာ ဝါ ကေသာ ဆိန္နိတဗ္ဗာ"တိ၊ တထာ ပိ ဣမသ္မိံ အာရာမေ အနုပေါသထံ ဆိန္နန္တိ။

၆။ ဆိန္နကေသာ ကထံ ဇာတဗ္ဗာ။

[ဥဏှော သြတာပေတွာ စသောပုဒ်တို့၏ အနက်ကို အခန်း(၁၄)၌ ရေးခဲ့ပြီ]။

ပညတ္တံ၊ ။နှာ ဝိ ၄, ၂၄၁–၂၄၂ ၌ ဤအဓိဗ္ဘာယ်အတိုင်း ပညတ်ထားအပ်ပြီ၊ သိက္ခာပုဒ်ကို ထို၌ ရှုပါ။

ကြည့်ရှုရန်

ခံ့။ , ကေသော–ဆံ။ သြရောပေ–အောက်သို့ကျစေ (ချ)။ ၄။ သြရောပေတဗ္ဗ–ချထိုက်။ သြရောပိတ–ချအပ်ပြီး။. ၅။ ဒွေမာသိက–နှစ်လရှိ။

၎။ တုမှာကံ ပါစရိယဘူတော ပခုက္ကူနဂရေ မဟာဝိသုတာ-ရာမိကော မဟာထေရော ဇေဝ.မာဟ၊ "မာ တုမှေ ကေသေ ဆိန္ဒနဋ္ဌာနေယေဝ ထပေယျာထ၊ ဆိန္ဒနဋ္ဌာနေ ဟိ ဝိပ္ပကိဏ္ဏာ ကေသာ အာဃာတနေ သူကရလောမာနိ ဝိယ, အဒဿနီယာနိ ဟောန္တီ"တိ၊ နိတိဝိဒူပိ ဝဒန္တိ၊ "ဌာနဘဋ္ဌာန သောဘန္တိ, ကေသာ ဒန္တာ နခါ နရာ"တိ၊ တသ္မာ ဆိန္နကေသေ သံကမိုတ္တာ ပရေသံ အဒဿနဋ္ဌာနေ ဆဋ္ဌေယျာထ။

၈။ ဇေဝံ ဘန္တေ။

၉။ သစေ သက္ကာ့ကောယျာထ၊ ကေသောရောပနကာလေ တစပဉ္စကကမ္မဋ္ဌာနံ မနသိ ကရေယျာထ၊ ပုရိမဗုဒ္ဓကာလေ ဟိ က္လမသ္မိံ ကမ္မဋ္ဌာနေ ကတပရိစယာ သပ္ပုရိသာ က္လမသ္မိံ ဗုဒ္ဓသာသနေ, ခုရဂ္ဂေယေဝ အရဟတ္တံ ပါပုဏိံသု။

ဒုဝဂ်ိုလ–လက်နှစ်သစ်ရှိ။ ဆိန္ဒ–ဖြတ်။ ၆။ဆိန္န–ဖြတ်အပ်ပြီ၊ ၇။ ပါစရိယဘူတော–ဆရာ့ ဆရာဖြစ်၍ဖြစ် (ဆရာကြီးဖြစ်)။ မဟာဝိသုတာရာမိကော–မဟာဝိသုတာရာမဋ္ဌေန။ ဆိန္ဒနဋ္ဌာနံ–ဖြတ်ရာ(ရိတ်ရာ)အရပ်။ ဝိပ္ပကိဏ္ဏာ–အမျိုးမျိုး အပြားပြား ကြဲဖြန့် (ဖရိဖရဲပြန့်ကြဲ)။ အာဃာတနံ–သားကောင်တို့ကို သတ်အပ်ရာ အရပ်၊ (သားသတ်ရုံ, ဝက်သတ်ရုံ)။ သူကရလောမံ–ဝက်မွေး။ အဒဿနီယ–မမြင်အပ်, မမြင်ထိုက်၊ (မြင်လို့မကောင်း, ကြည့်လို့မကောင်း)။ နိတိဝိဒူ–နီတိသိမြင်ပညာရှင်။ ဝဒ–ပြော။ ဌာနဘဋ္ဌ–မူလတည်ရာမှ လျှောကျ။ သံကမု–စု။ အဒဿနဋ္ဌာနံ–မမြင်အပ်ရာ အရပ်။ ၉။ သက္ကာ့ကော–စွမ်းနိုင်။ တစပဉ္စကကမ္မဋ္ဌာနံ–

အမှာ။ ။[ကေသောရောပနံ=ကေသ+ဩရောပနံ]။ နှာ ဝိ, ဋ္ဌ–ဒ္ဓ ကို ကြည့်၍ ဩရောပန စသည်ဖြင့် သုံးစွဲသည်၊ ပါဠိတော်များ၌ကား ကေသမဿုံ ဩဟာရာပေတွာ ဟု ရှိ၏၊ ထို အလို ဩဟာရာပန, ဩဟာရာပေဟိ စသည်ဖြင့် သုံးပါ။

၁၀။ အာမ ဘန္တေ။

၁၁။ သုတပုဗ္ဗံ နု ဝေါ အာဝုသော၊ "ပုရိမဗုဒ္ဓကာလေ ပဌမကျော်-ဘူတော ဝါ ဓမ္မာစရိယဘူတော ဝါ, ကွမသ္မိံ ဗုဒ္ဓကာလေ အရဟတ္တံ ပါပုဏန္တီ"တိ။

၁၂။ နု သုတပုဗ္ဗံ ဘန္တေ။

၁၃။ ကထံ ပန ဝေါ သုတပုဗ္ဗံ။

၁၄။ ဧဝံ နော သုတပုဗ္ဗံ၊ " ပုရိမဗုဒ္ဓကာလေ ကမ္မဋ္ဌာနေ ကတပရိစယာ ကွမသ္မိံ ဗုဒ္ဓကာလေ အရဟတ္တံ ပါပုဏန္တီ"တိ။

၁၅။ ဧဝမာ.ဝုသော၊ တသ္မာ တုမှေ ပရိယတ္တိတော ပဋိပတ္တိမေဝ အာဒရံ ကရေယျာထ။

၁၆။ အာမ ဘန္တေ။

ဓာစပဋ္ဌကကဲမ္မဋ္ဌာန်း [ကေသာ, လောမာ, နခါ, ဒန္တာ, တစော ဤငါးပါးကို တစလျှင် ငါးခုမြောက်ရှိသောကြောင့် "တစပဋ္ဌက"ဟု ဆိုသည်]။ ပုရိမဗုဒ္ဓကာလော-ရှေးဘုရားရှင်တို့၏ အခါ(လက်ထက်)။ ကတပရိစယ-ပြုအပ်ပြီးသော အလေ့အကျက်(အလေ့အကျင့်)ရှိ။ ခုရဂ္ဂံ-သင်ခုန်း၏အဆုံး (သစ်ခုန်းကိစ္စ၏အဆုံး, ခေါင်းရိတ်အပြီး)။ ၁၁။ သုတပုဗ္ဗ-ရှေးဦးကြားအပ် (ကြားအပ်ဖူး)။ [ပုရိမဗုဒ္ဓကာလေ-၌၊ ၊ပေ၊ ပါပုဏန္တီ-ကုန်၏၊ ကွတိ-ဤအကြောင်းကို၊ ဝေါ-တို့သည်၊ သုတပုဗ္ဗံ နု- ကြားအပ်ဖူးလော (ကြားဖူးကြသလား)။] ၁၅။ ပရိယတ္တိ(ကွ)- ပရိယတ္တိ (သင်ယူအပ်သောကျမ်းစာ, စာသင်မှု)။ ပဋိပတ္တိ-ပဋိပတ္တိ (သီလ စသည်ကို ဖြည့်ကျင့်မှု)။ အာဒရော-ရိုသေခြင်း (လေးစားခြင်း, အရေးထားခြင်း)။

၃၈။ စီဝရရဇနပဋိသံယုတ္တကထာ

[သင်္ကန်းဆိုးခြင်းနှင့် စပ်သောစကား]

၁။ အဇ္ဈာဝုသော ဥပေါသထဒိဝသော၊ တဝ ကိံ ကရဏီယံ အတ္ထိ။

၂။ မယံ ဘန္တေ စီဝရရဇနကိစ္စံ အတ္ထိ။

၃။ နိက္ကြောဓတစေန ပနသသာရံ မိဿေတွာ ရဇနံ ပစိတဗ္ဗံ။

၄။ နိက္ကြောဓတစော ကုတော တစ္ဆိတော။

၅။ အာရာမဿ ပစ္ဆိမနိက္ကြောဓတော။

၆။ သုန္ဒရော ကိရ ဗကုလတစော ပိ။

၇။ အာမ ဘန္တေ၊ ခဒိရသိလေသော ပိ သုန္ဒရော။

၈။ တဝ ရဇိတဗ္ဗစီဝရံ ကိတ္တကံ။

၉။ ကပ္ပါသိကဥ္စေကံ၊ မုဒုယုဂဥ္စေကံ၊ ကက္ခဋယုဂဥ္စေကံ။

၁၀။ ပါကတိကတော စီဝရာနိ ကတရဝတ္ထာနိ။

ကြည့်ရှုရန်

၃။ ရဇ–ဆိုး။ ရဇနံ–ဆိုးခြင်း, ဆိုးကြောင်းရေ(ဆိုးရေ)။ ရဇိတဗ္ဗ–ဆိုးထိုက်။ ရတ္တ–ဆိုးအပ်, ဆိုးအပ်ပြီး။ နိက္ကြောဓတစော–ပင်ညောင်ခေါက်။ ပနသသာရော–ပိန္နဲပင်၏အနှစ် (ပိန္နဲနှစ်)။ မိဿေ–ရော။ ၄။ တစ္ဆ–ရွေ, ခွါ။ တစ္ဆိတ–ရွေအပ်, ခွါအပ်။ ၆။ ဗကုလတစော–ခရေခေါက်။ ၇။ ခဒိရသိလေသော–ရှားစေး။ ၉။ ကပ္ပါသိက်–ဝါချည်သင်္ကန်း, ဖျင်(ပိတ်)သင်္ကန်း။ ကော်–တစ်ထည်, တစ်စုံ။ မုဒုယုဂဋ်–အချောတစ်စုံ (အကောင်းစား၊တစ်စုံ)။ ကက္ခဋယုဂဋ်–အကြမ်းတစ်စုံ။ ၁၀။ ပါကတိက–ပင်ကိုယ်သဘောရှိ။ ကတရဝတ္ထာ–အဘယ်အဆင်းရှိ။

၁၁။ ငကံ ယုဂဠံ ထောကံ ရတ္တံ၊ ငကံ ပီတံ။

၁၂။ မာ ရတ္တံ စီဝရံ ပုန ရဇာဟိ၊ ပီတံ ပန နိဂ္ဂြောဓရတ္တဝဏ္ဏံ ရဇာဟိ။

၁၃။ ရဇနကာလေ, ဘိ ရဇနံ ပရိဿာဝေတွာ စီဝရံ သာဓုကံ မဒ္ဒိတွာ ရဇာဟိ၊ နံ မုဋ္ဌိယာ ဝါ မုဂ္ဂရေန ဝါ ပေါထေတွာ ရဇိတဗ္ဗံ။

၁၄။ ရဇိတွာ ပိဋ္ဌေတွာ, စီဝရဝံသေ ဝါ စီဝရရဇ္ဇုယံ ဝါ ပသာရေတဗ္ဗံ၊ နံ စ ထေဝေ အစ္ဆိန္နေ ပက္ကမိတဗ္ဗံ။

၁၁၊ ရတ္တ–နီ။ ပီတ–ဝါ။ ၁၂။ နိဂ္ဂြောဓရတ္တဝဏ္ဏံ–ညောင်ခေါက်၏ နီသော အဆင်းရှိအောင် [ပိန္နံရင့်ရောင်ကဲ့သို့သော နီညိုရောင်ကို ဆိုလိုသည်]။ ၁၃။ ရဇနကာလော–ဆိုးရာအခါ။ ပရိဿာဝေ–စစ်။ မဒ္ဒ–နယ်။ မုဋ္ဌိ(ဏ္ဍ)–လက်သီးဆုပ်။ မုဂ္ဂရော–လက်ရိုက် (ရိုက်စရာ ဒုတ်တစ်မျိုး)။ ပေါထေ–ရိုက်, ပုတ်။ ၁၄။ပိဋ္ဌေ–ညှစ်။ ပသာရေ–ဖြန့်။ ထေဝေါ–ဆိုးရေပေါက်။ အစ္ဆိန္နေ–မပြတ်။

အမှာ။ ။ရဟန်းသာမဏေများသည် နီ, ဝါ, အညိုရင့်, (အလွန်ညိုသော) အရောင်ရှိသော သင်္ကန်းများကို မသုံးစွဲသင့်၊ အနည်းငယ် နှိ၍ အညိုဘင်္ကပါသော ပိန္နံရင့်ရောင်ရှိသောသင်္ကန်းများကိုသာ သုံးစွဲသင့်သည်။ [ဖုသထေရဂါထာ နှာ ၃၄၁, ၃၄၂– ၌လာသော သင်္ကန်းနှင့် စပ်သော စကားများကို သတိပြု]။

အမှာ။ ။နံ စ ။ပေ။ ပက္ကမိတဗ္ဗံ၊ နှာ–ဝိ, ၃–၈၁၊ ဝိ, ၄–၄၀၆။ ဆိုးရေပေါက်ကျနေသေးလျှင် သုတ်၍ပေးဖို့ရန်, သို့မဟုတ် ထပ်၍ ညှစ်ဖို့ရန် ဖယ်မသွားဘဲ စောင့်နေပါ–ဟူလို။

၃၉။ သူပဗျဥ္ဇနပစနကထာ

[ဟင်း, ဟင်းလျာချက်ခြင်းနှင့် စပ်သောစကား]

၁။ အဇ္ဇာ.ဝုသော သူပဗျဥ္ဇနပါစိကာ ဥပ္ပါသိကာ ကတာရံ သူပဗျဥ္ဇနံ အဘိသင်္ခရိဿတိ။

၂။ လာဗုသူပံ စေဝ သောကရဗျဥ္ဇနံ စ ကိရ ပစိဿတိ။

၃။ သာဓု.... တောနိ မိဿေတွာ ပါစေယျာသိ။

၄။ သာမဏေရော ဘန္တေ ဗုဒ္ဓရက္ခိတော နိမ်မံသဘောဇိ၊ တသ္မာ နု မိဿေတွာ ပါစိတုံ ယုတ္တံ။

၅။ တေနဟိ ပစ္ဆေကံ အမိဿေတွာ ပါစေယျာသိ။

၆။ မမ ပန မိဿကဗျဥ္ဇနံ ရုစ္စတိ။

၇။ ကဿ သာဒု နု ရုစ္စတိ၊ မမ ပိ ရုစ္စတိယေဝ။

၈။ လာဗုသူပေ တေလံ စေဝ လောဏမစ္ဆရသံ စ ယထာနုရူပံ ပက္ခိပိတွာ ပါစေယျာသိ၊ သောကရေ ပန ဓူပံ ပက္ခိပိတွာ, တေလံ အပက္ခိပိတွာ ပါစေယျာသိ။

ကြည့်ရှုရန်

- ၁။ ပါစိကာ–ချက်သောအမျိုးသမီး။ အဘိသင်္ခရ–ပြုပြင်, စီမံ။ ၂။ လာဗု(ကျ)–ဗူးသီး။ သောကရံ–ဝက်သား။ ၃။ ပါစေ–ချက်စေ။ ၄။ နိမ်မံသဘောဇိ–အသားမရှိသော (အသားမပါသော) အစာကို စားလေ့ရှိ (သက်သတ်လွတ် စားလေ့ရှိ)။ ပါစိတုံ–ချက်စေခြင်းငှာ (အချက်ခိုင်းခြင်းငှာ)။ ၅။ ပစ္ဆေကံ–အသီးအသီး, တစ်မျိုးစီ, တစ်ခြားစီ။ ၆။ မိဿကဗျဥ္ဇနံ–အသားဖြင့် ရောအပ်သော ဟင်းလျာ။ ၈။ လောဏမစ္ဆရသော–ဆားဖြင့် နယ်အပ်သော ငါး၏အရည်

၉။ ပက္ကာနိ ဘန္တေ ဗျဥ္ဇနာနိ၊ ဝိမံသာဟိ "အလောဏ"န္တိ ဝါ "အတိလောဏ"န္တိ ဝါ "မဓုရ"န္တိ ဝါ "အမဓုရ"န္တိ ဝါ။

၁၀။ ဧတံ သုန္ဒရံ၊ အထာ ပရံ မရိစာနိ ဥဒုက္ခလေ ပေါထေတွာ ဥတ္တရိဘင်္ဂံ ကာရာပေဟိ။

၁၁။ ကာရိတော ဘန္တေ။

၁၂။ အဇ္ဇ အလ.မေတ္တာဝတာ၊ သွေ ပန သူပေယျပဏ္ဏာနိ ဩစိနိတွာ ပါစေယျာသိ။

(ငါးပိရည်, ငန်ဟုရည်)။ ဓူပေါ–အခိုး, အထုံ၊ [ဟင်းအနံ့ ကောင်းစေရန် ထည့်အပ်သော သစ်ကြုပိုး, ကရဝေး, ဇီလာ, မဆလာ ။သည်ကို ဆိုလိုသည်]။ ယထာရူပံ–လျော်သည်အားလျော်စွာ (လျော်အောင်)။ ၉။ ဝိမံသ–စုံစမ်း, မြိုးစမ်း။ အလောဏံ–အငန်မရှိ, အငန်ပေါ့။ အတိလောဏံ–လွန်သောအငန်ရှိ,အလွန်ငန်။ မဓုရ–ချို, ဆိမ့်။ အမဓုရ–မချို, မဆိမ့်။ ၁၀။ မရိစံ–ငရုပ်သီး။ ဥဒုက္ခလံ–ဆုံငယ်။ ဥတ္တရိဘင်္ဂေါ–လက်သုပ်။ ကာရာပေ–ပြုစေ။ ၁၁။ ကာရိတ–ပြုစေအပ်။ ၁၂။ အလံ–တော်လောက်ပြီ။ ဧတ္တာဝတာ–ဤမျှအတိုင်းအရှည်ဖြင့် (ဤမျှလောက်ဖြင့်)။ သွေ ပန–နက်ဖန်၌ကား (နက်ဖန်ချကာမှ)။

ဧတ္တာဝတာ။ ။ဤပုဒ်ကို အဘိဓာန် (၁၁၄၁)၊ နိတိသုတ္တမာလာ (၃၈၃)တို့၌ ပရိစ္ဆေဒ (အပိုင်းအခြား) အနက်ဟော နိပါတ်ဟု ဆို၏၊ ရူ (၂၃၄–၅)နှာ အာလုတဗွဟုလေသုတ် အဆုံး၌ ဧတပုဒ်နောင် ပရိမာဏအနက်၌ ဝန္တုပစ္စည်းသက်၊ တ၌ အ–ကို အာ်ပြု၍ ဧတာဝါဟုလည်းကောင်း, မောဂ္ဂလ္လာန်ဏာဒိကဏ္ဍ ၄၃–သုတ်၌ အာဝန္တုပစ္စည်းသက်၍ ဧတာဝါ ဟုလည်းကောင်း ရှိ၏၊ ထိုအလို "ဧတာဝတာ"ဟု တ–၌ ဒွေဘော်မပါဘဲ ရှိရလိမ့်မည်၊ "ဧတ္တာဝတာ"ဟု ရှိလျှင် ဒွေဘော်လာရုံသာ။

၄၀။ စေတိယပူဇာကထာ

[စေတီတော်ကို ပူဇော်ခြင်းနှင့် စပ်သောစကား]

၁။ ဥတ္တရာ.ရာမတော အာဝုသော ဂိတသဒ္ဒါ သူယတိ၊ တတ္ထ ကိံ ဟောတိ။

၂။ သေ့ ဘန္တေ ဥတ္တရာ.ရာမေ စေတိယမဟော ဘဝိဿတိ၊ တသ္မာ တတ္ထ ဂိတံ ဝါဒိတသဒ္ဒါ ကောလာဟလံ ဟောတိ။

၃။ တသ္မိံ စေတိယမဟော ဒိယိဿတိ ပိဏ္ဍပါတော ပိ။

၄။ အာမ ဒိယိဿတိ။

၅။ နိမန္တိတော နု ပိဏ္ဍပါတပဋိဂ္ဂဟဏာယ အမ္ဟာကံ ဝိဟာရော။

၆။ အာမ ဘန္တေ သကလောပိ အာရာမော နိမန္တိတော။

ကြည့်ရှုရန်

၁။ ဥတ္တရာ.ရာမော–မြောက်ဘက်ကျောင်းတိုက်။ [ကျော်အောင်စံထားကျောင်းတိုက်ကို ဆိုလိုသည်]။ ဂိတသဒ္ဒါ–သီချင်းသံတီးမှုတ်သံ။ သူယ–ကြားအပ်။ ၂။ စေတိယမဟော–စေတီတော်ကို ပူဇော်ပွဲ (ဘုရားပွဲ)။ ကောလာဟလံ–ဆူဆူညံညံ အသံ။ ၅။ နိမန္တိတ–ပင့်အပ်, ဖိတ်အပ်။ [ရှေးက ဖိတ်မန်အပ်ဟု သုံးကြသည်]။

အမ္ဟာ။ ။ကောလာဟလကို ပါဠိအဘိဓာန်နှင့် သက္ကတ အဘိဓာန်များ၌ ပုံလိန်ဟု ဆို၏၊ ဦးဟုတ်စိန် အဘိဓာန်၌ကား နပုံလိန်ဟု ဆိုသည်။ ထိုအတိုင်းပင် ပါဠိအဋ္ဌကထာ ဋီကာတို့၌လည်း လိန် ၂–မျိုးပင် တွေ့ရသည်။ [မ ဘာဝဂ္ဂ, ဋ္ဌ–နှာ ၁၇၆, ၁၇၉။ သံ,ဋီ–၂, ၁၆၅]။

၇။ ယဒိ ဧဝံ, သွေ ပါတောဝ ဂမိဿာမ, ပထမံ ပဋိဂ္ဂဟဏာယ။

၈။ နပါတော ဂန္တဗ္ဗံ၊ အမှာကံ ဝိဟာရဿ အာသန္နတ္တာ, သဗ္ဗပစ္ဆာ ဝါရော ဘဝိဿတိ။

၉။ ယဒိ ဧဝံ, ကထံ ဥတဗ္ဗံ၊ "အမှာကံ ဝါရော သမ္ပတ္တော ဝါ, နော ဝါ"တိ။

၁၀။ ပဏ္ဍိတသာမဏေရံ, ပထမံ ဝီမံသာပေတွာ ဥတဗ္ဗံ၊ "အမှာကံ ဝါရော သမ္ပတ္တော ဝါ, နော ဝါ"တိ။

၁၁။ ဂမနကာလေ ကထံ ဂန္တဗ္ဗံ။

၁၂။ စီဝရံ ပရိမဏ္ဍလံ ပါရုပိတွာ , ပတ္တံ သုပဂ္ဂဟိတံ ပဂ္ဂဟေတွာ, ဩက္ခိတ္တစက္ခူဟိ ပဋိပါတိယာ ယထာဝုဍ်ံ ဂန္တဗ္ဗံ၊ ဧဝံ ဟိ ဂဏေ ဘိက္ခုသာမဏေရေ ဒိသွာ, ဂဟဋ္ဌာ အတိဝိယ ပသီဒန္တိ၊ ပသန္နာကာရံပိ ကရောန္တိ။

၇။ ပါတောဝ–စောစောကပင်။ ၈။ အာသန္န–နီး။ သဗ္ဗပစ္ဆာ–အလုံးစုံသော ကျောင်းတိုက်တို့၏နောက်၌၊ (နောက်ဆုံးမှ)။ ၁၀။ ပဏ္ဍိတသာမဏေရော–ဥဏ်ရှိသော ကိုရင်, လိမ်မာပါးနပ်သော ကိုရင်။ ဝီမံသာပေ–စုံစမ် စေ၊ (အစုံစမ်းခိုင်း)။ [နော သည် နနှင့် အနက်တူသော ပဋိသေဓ နိပါတ်]။ ၁၂။ သုပဂ္ဂဟိတံ–ကောင်းစွာ ပွေ့ပိုက်အပ်သည်မည်လောက်အောင်။ ပဂ္ဂဟ–ပွေ့ပိုက်။ ပဋိပါတိ–အစဉ်(တန်းစီ၍)။ ယထာဝုဍ်ံ–အကြင်အကြင် ကြီးသူတို့၊ (ကြီးစဉ် ငယ်လိုက်)။ ဂဟဋ္ဌော–အိမ်၌တည်သူ လူဝတ်ကြောင်။ ပသန္နာကာရော–ကြည်ညိုသူတို့၏ အခြင်းအရာ၊ (လက်အုပ်ချီမှု, ဝပ်ချမှုစသည်)။

အမှာ။ ။မြို့တွင်း, ရွာတွင်းသို့ ဆွမ်းစားသွားခြင်း ကိစ္စမှ စ၍ သံဃာအများ နှင့် သွားရသောအခါ ညီညီညာညာတန်းစီ၍ တစ်ပါးနှင့်တစ်ပါး တစ်တောင်လောက်ခြားပြီးလျှင် ကျွန်ဖြေရရသွားသင့်သည်။

၄၁။ ဓမ္မညဝကထာ

[တရားပွဲနှင့် စပ်သောစကား]

၁။ ကွမေ ဗဟူ မနုဿာ, ဂန္ဓမာလာဒိဟတ္ထာ ကုဟိ ဂစ္ဆန္တိ။

၂။ ဓမ္မဿဝနာယ ဓမ္မညဝံ ဂစ္ဆန္တိ။

၃။ ကတ္ထ ဓမ္မညဝေါ အတ္ထိ။

၄။ မဟာဂန္ဓာရာမေ ဂန္ဓကုဋိယံ နာမ ဂိဉ္ဇကာဝသတေ ဓမ္မညဝေါ အတ္ထိ။

၅။ တတ္ထ ကတရော ဓမ္မကထိကော, ဓမ္မံ ဒေသေဿတိ။

၆။ အာယသ္မာ ဗုဒ္ဓရက္ခိတော ဓမ္မံ ဒေသေဿတိ။

၇။ သော ကတ္ထ ကုဿလော၊ သုတ္တန္တေ ဝါ, ဥဒါဟု အဘိဓမ္မေ ဝါ။

၈။ သုတ္တန္တေ စေဝ အဘိဓမ္မေ စ ဆေကော ယေဝ။

၉။ ကွဒါနိ ကတရံ ဒေသေဿတိ၊ သုတ္တန္တံ ဝါ, ဥဒါဟု အဘိဓမ္မံ ဝါ။

၁၀။ သုတ္တန္တံ ဒေသေဿတိ၊ န အဘိဓမ္မံ။

၁၁။ သုတ္တေသုပိ ကတရံ သုတ္တံ ဒေသေဿတိ။

၁၂။ ဇမ္မဒါယာဒသုတ္တံ ဒေသေဿတိ။

ကြည့်ရှုရန်

၁။ ဂန္ဓမာလာဒိဟတ္ထော–လက်၌ နံ့သာ, ပန်း အစရှိသော ပူဇော်ဖွယ်ရှိ (ပူဇော်စရာပါရှိ)။ ၃။ဓမ္မညဝေါ–တရားပွဲ။ ၄။ဂန္ဓကုဋိ–ဂန္ဓကုဋိ။ ဂိဉ္ဇကာဝသ ဇော–အုတ်တိုဖြင့်ပြုအပ်သောနေစရာ အဆောက်အဦ(အုတ်တိုက်)။ ၇။ သုတ္တန္တံ–သုတ္တန်း။ သုတ္တံ–သုတ်တော်။ ကုသလော, ဆေကော–ကျွမ်းကျင်။ ၈။ အဘိဓမ္မော–အဘိမ္မော။ ၁၁။ သုတ္တေသုပိ–သုတ်တို့တွင်လည် (သုတ်တော်ထည်းကလည်း)။

၁၃။ သာဓု ဘန္တေ၊ အာယသ္မတော ဗုဒ္ဓရက္ခိတသ္သ ပဗ္ဗဇ္ဇာ ဗုဒ္ဓသာသနသ္သ ဝုမိယာ ဝိရူဠ္ဆိယာ ဝေပုလ္လာယ သံဝတ္တတိ။

၁၄။ ဧဝံ ဘန္တေ။

၄၂။ သယနာသန္ဓကထာ

[အိပ်ခါးနီနှင့် စပ်သောစကား]

၁။ သာမဏေရ ဗုဒ္ဓရက္ခိတ... သဇ္ဈယိတော နု ရတ္တိသဇ္ဈယနံ။

၂။ သဇ္ဇယိတော.မှိ ဘန္တေ။

၃။ ဣဒါနိ ကိံ ကရောသိ။

၄။ ပုရာသံဝေသနာ စိတ္တပါတိကမ္မံ ကရောမိ။

၁၂။ ဓမ္မဒါယာဒသုတ္တံ-ဓမ္မဒါယာဒသုတ်တော်၊ [မ၌မ-၁, ၁၅]။ ၁၃။ ပဗ္ဗဇ္ဇာ-ရှင်ရဟန်.အဖြစ်။ [အာယသ္မတော ဗုဒ္ဓရက္ခိတသ္သ ဟုပါသောကြောင့် ဤဌ္ဌ ရဟန်းအဖြစ်ကိုသာ ယူ]။ ဝုမိ-တိုးပွာ.ခြင်း, တိုးတက်ခြင်း။ ဝိရူဠ္ဆိ-စည်ပင်ခြင်း။ ဝေပုလ္လံ-ပြန့်.ပြောသည်၏ အဖြစ် (တစ်နေရာတည်း၌သာ သာသနာတော် စည်ကားမနေဘဲ ဟိုအရပ် ဒီအရပ်နေကြသော လူအများ၏ သန္တာန်၌ သဒ္ဓါတရား တိုးပွား၍ သီလ, သမာဓိ, ပညာ စည်ပင်ရင့်သန်လာခြင်းကို ဝေပုလ္လ-ပြန့်.ပြော, ကျယ်ပြန့်.ဟု ဆိုသည်)။

ကြည့်ရှုရန်

၁။ သဇ္ဇယိတော-သရဇ္ဈာယ်ပြီး, စာပြန်ပြီး၊ [အချို့.နေရာ၌ "သရဇ္ဈာယ်အပ်"ဟု ဆိုပါ]။ ရတ္တိသဇ္ဈယနံ-ညအခါ၌ စာပြန်ခြင်း။ ၄။ ပုရာသံဝေသနာ-

---

အမှာ။ ။ရတ္တိသဇ္ဈယနံ-ညဉ့်အခါ စာပြန်ခြင်းကို၊ သဇ္ဈယိတော-စာပြန်ပြီးပြီလော။ ဤဌ္ဌ ကံနှင့် ကြိယာတို့ အရမကွဲသော်လည်း ကွဲသကဲ့သို့ ဆိုထားသည်။ [အဘေဒေါပစာ ဟုံခေါ်သော ဥပစာစကားဟု မှတ်ပါ]။

၅။ ကိသ္မိံ အာရမ္မဏေ စိတ္တပါတိကမ္မံ ကရောတိ။

၆။ ဗုဒ္ဓါရမ္မဏေ စေဝ မေတ္တာဘာဝနာယံ စ စိတ္တပါတိကမ္မံ ကရောမိ။

၇။ သယိဿသိ နု စိတ္တပါတိကမ္မံ ကတ္တာ။

၈။ အာမ သယိဿာမိ။

၉။ ပုရာ နိဒ္ဒါယနာ စတုပစ္စယာနိသံသံ တာဝ ပစ္စဝေက္ခေယ္ယာသိ။

၁၀။ အဟံ ဘန္တေ ပရိဘောဂေ ပရိဘောဂေ ပစ္စဝေက္ခိံ။

၁၁။ ဧဝံသတိပိ ပုရာနိဒ္ဒါယနာ ပုန ပစ္စဝေက္ခေယ္ယာသိ။

၁၂။ အာမ ဘန္တေ။

၁၃။ တတောပရံ သတော သမ္မဇာနော ဥဋ္ဌာနသညံ မနသိ ကတ္တာ သယေ္ယာသိ၊ ဧဝံ ဟိ သုပန္တော, ပါပကံ သုပိနံ န ပဿတိ၊ သုခံ သယတိ၊ သုခံ ပဗုဇ္ဈတိ၊ တသ္မာ သပ္ပဒါယော, သတော သမ္မဇာနော သယေ္ယာသိ။

၁၄။ အာမ ဘန္တေ။

အိပ်ရာဝင်ခြင်းမှ ရှေးဦးစွာ, အိပ်ရာမဝင်မီ [သံဝေသနာ–အိပ်ရာဝင်ခြင်.]။ ၅။ စိတ္တပါတိကမ္မံ–စိတ်ပုတီး၏အမှု (စိပ်ပုတီးစိပ်မှု)။ ၉။ ပုရာနိဒ္ဒါယနာ–အိပ်ခြင်းမှ ရှေးဦးစွာ(အိပ်မပျော်ခင်)။ စတုပစ္စယာ နိသံသော–ပစ္စည်းလေးပါး၏ အကျိုး။ [ပစ္စဝေက္ခဏာ ၄–ပုဒ်၌ပါသော အကျိုးများတည်.]။ ပစ္စဝေက္ခ(ပတိ+အဝ+အက္ခ)–ဆင်ခြင်။ ၁၀။ ပရိဘောဂေ ပရိဘောဂေ–သုံးစွဲတိုင်း သုံးစွဲတိုင်း၌။ (ပရိဘောဂေါ–သုံးစွဲခြင်း)။ ၁၃။ သတော–အမြဲမပြတ် အမှတ်ရ။ (သတိရှိဟု ရှေးက ဆိုကြ၏)။

၄၃။ သုတ္တကာလေ ပဝတ္တိကထာ

[အိပ်ပျော်နေတဲ့အခါ ဖြစ်နေပုံစကား]

၁။ သုပိဿသိ နု အာဝုသော ဗုဒ္ဓရက္ခိတ။

၂။ အာမ သုပိဿာမိ။

၃။ ဓမ္မရက္ခိတောပိ ပစလာယတိ၊ သုပတ္တော၀။

၄။ နု ပစလာယာမိ ဘန္တေ၊ မေတ္တာဘာ၀နံ ဘာ၀ေမိ။

၅။ သစေ သုပိတုကာမော.သိ၊ မဟာဒ္ဝါရံ စ ဥဿီသကေ ၀ါတပါနံ စ ပိဒဟာသု။

၆။ အာမ ဘန္တေ၊ ပိဒဟိတာနိ ဒ္ဝါရ၀ါတပါနာနိ။

၇။ ပဌမံ သယိတာ ကော။

၈။ ပဌမံ ဘန္တေ သယိတာ, သံဃရက္ခိတ တိဿ ဒတ္တ နာဂါ။

သမ္မဇာနော–ကောင်းစွာ အပြားအားဖြင့်သိ။ ဥဋ္ဌာနသညာ–ထခြင်း၌ သညာ၊ (အရဏ်မတက်ခင် မည်သည်အချိန်၌ ထမည်ဟု အိပ်ရာမှ ထမည့်အချိန်ကို မှတ်သားခြင်း)။ သုပန္တော–အိပ်ပျော်။ သုပိနံ–အိပ်မက်။ ပဗုဇ္ဇ–နိုး။

ကြည့်ရှုရန်

၁။ သုပိဿသိ နု–အိပ်လတဲ့လော (အိပ်တော့မှာလား)။ ၃။ ပစလာယ–ငိုက်(အိပ်ချင်)။ သုပတ္တော၀(သုပတု+ဧ၀)–အိပ်သာ အိပ်တော့။ ၄။ ဘာ၀ေ–မိမိသန္တာန်၌ဖြစ်စေ(ပွားများ)။ ၅။ ဥဿီသကံ–ဦးခေါင်း၏ အထက် (ခေါင် ရင်.)။ ၆။ ပိဒဟိတ, ပိဟိတ–ပိတ်အပ်။ ၇။ သယိတ, သုတ္တ–အိပ်နေ, အိပ်ပျော်နေ။

၉။ မင္ဂေၤသြဳဝရကေ.ဒန္တ ခါဒနသဒ္ဒါ စေဝ ဂုရုဂုရုသဒ္ဒါ စ သူယတိ၊ ကော ဒန္တံ ခါဒတိ၊ ကော စ ဂုရုဂုရာယတိ၊ ဒသေသဟိ ပုဒ္ဓရက္ခိတ အဂ္ဂိ ဇာလ့ေလတွာ။

၁၀။ ဟာ...., ေတသံ သာမဏေရာနံ အညတော ဥပဓာနံ အညတော သိသံ၊ ဒတ္တာ ပန အတ္ထရဏံ နု ပတ္ထရတိ၊ ဥတ္တရာသင်္ကေတာ ပိ ဗဟိ ေဟာတိ၊ ဦရုနိပိ ပါကဌာနိ၊ အယမေဝ မညေ ဒန္တေ ခါဒတိ။

၁၁။ အမုကသ္မိ မင္ဂေ နာဂေါပိ ဥတ္တာနော သယတိ၊ မုခတော ပိ လာလာ ပဂ္ဃရန္တိ။

၁၂။ ေတ ပဗောဓေတွာ ပုန သမ္မာ သယာပေဟိ။

၁၃။ အာမ ဘန္တေ။

၉။ မင္ဂေၤသြဳဝရံ-အခန်း၏ အလယ်။ [သြဳဝရကော-အခန်း။ ဤနေရာ၌ အဗျယီဘောသမာသ်ဖြစ်၍ နဖုံလိန်]။ အဲန္တေသြဳဝရံ-အခန်းတွင်း (အခန်းထဲ)။ ဒန္တ ခါဒနသဒ္ဒေါ-သွားကြိတ်သံ၊ ဂုရုဂုရုသဒ္ဒေါ-ဂရူးဂရူးမြည်သံ။ ဒန္တံ ခါဒတိ-သွားကို ကိုက်၏(သွားကြိတ်၏)။ ၁၀။ ဥပဓာနံ-ခေါင်းအုံး။ အညတော-တစ်ခြားဌ၌, တစ်ခြားမှာ (တစ်ခြား)။ သိသံ-ဦးခေါင်း။ အတ္ထရဏံ-အခင်း။ အတ္ထရ-ခင်း။ ဥတ္တရာသင်္ကေါ-အပေါ်သစ်မှတ်, ကိုယ်အရပ်ဌ, ငြိကပ်စေအပ်သော အဝတ်(အပေါ်ရုံ,ဇကသီ)။ ပါကဋ-ထင်းရှား(ပေါ်)။ ခါဒတိ မညေ-ကိုက်သည်ဟု ထင်၏၊(သွားကြိတ်တယ် ထင်တယ်)။ ၁၁။ အမုကော-ထိုမည်(ဟိုနား)။ မင္ဂေ-ညောင်စောင်း, ခုတင်။ ဥတ္တာနော-ပက်လက်။ လာလာ-တံထွေး (သွားရည်, အရိအရွဲ)။ [အိပ်ပျော်နေစဉ် ပါးစပ်မှထွက်သော သွားရည်]။ ပဂ္ဃရ-ယိုစီး (စီးကျ)။ ၁၂။ ပဗောဓေ-နိုးစေ(နှိုး)။ သယာပေ-အိပ်စေ(အိပ်ခိုင်း)။

အမှာ။ ။ကျယ်သောအခန်းကြီးများကို "ဂန္ဓော"ဟုသုံး၍ ကျဉ်းသော အခန်းငယ်များကို "သြဳဝရကော"ဟု သုံးပါ။

၄၄။ ပါစနဂ္ဂိကထာ

[ဝမ်းမီးနှင့် စပ်သောစကား]

၁။ တုမ္ဟေ ပစ္ဆာသမယေ သယနာ ဥဋ္ဌဟိတ္ထာ ကိံ ပိဝနသီလာ ဟောထ။

၂။ (က) ဗုဒ္ဓရက္ခိတော အာဟ၊ –
"နာ ကိဉ္စိ ပိဝနသီလော.မှိ"တိ။

(ခ) ဓမ္မရက္ခိတော အာဟ၊ –
"အဟံ ပန ဥဒကပါယီ"တိ။

(ဂ) သံဃရက္ခိတော အာဟ၊ –
"အဟံ ဘန္တေ ပုရာရုဏာ ဥဒကံ ပိဝိတ္ထာ, အရုဏောဒယေ ဘတ္တပစနာဒ္ဒါနံ သီဃံ ဓာဝိတ္ထာ, နိဿာဝံ ယာစိတ္ထာ ပိဝနသီလော.မှိ"တိ။

၃။ မာ တုမ္ဟေ သယနာ ဥဋ္ဌဟိတ္ထာ, ကိဉ္စိ အပိဝနသီလာ ဟောထ၊ ပဌမံ ဥဒကံ ပိဝိတ္ထာ, ပစ္ဆာ အရုဏော ဥဂ္ဂတော နိဿာဝပါယိနော ဟောထ။

၄။ နိဿာဝပါနံ ဘန္တေ ကိမတ္ထိယံ။

ကြည့်ရှုရန်

၂။(က) ပိဝနသီလော–သောက်ခြင်းအလေ့ရှိ (သောက်လေ့ရှိ)။ (ခ) ဥဒကပါယီ–ရေသောက်လေ့ရှိ။ (ဂ) အရုဏောဒယော (အရုဏ+ဥဒယော)–အရုဏ်တက်ရာအခါ။ ဓာဝိတ္ထာ–ပြေးသွာ.၍ (အပြေးသွာ.၍)။ [ဓာဝ–ပြေ]။ နိဿာဝေါ–ထမင်းရည်, ဆွမ်းရည်။ ၄။ နိဿာဝပါနံ–ဆွမ် ရည်ကို သောက်ခြင်.။

၅။ အန္တောဥဒရေ ဥဏ္ဍဝါတနိဗ္ဗာပနတ္ထံ၊ ယေဘုယျေန ဟိ, သောတူနံ ရောဂေါ ဥဏ္ဍဝါတသမုဋ္ဌာနော၊ တထာ ဟိ, အန္တောဥဒရေ အသိတ ပီတ ခါယိတ သာယိတာနံ ပါစနိကာ ဂဟဏီ နာမ ကုစ္ဆဂ္ဂိ အတ္ထိ။

သော အာဟာရသခ်ါတံ ဣန္ဓနံ အလဘမောနော ဥဒရပဋလံ ဂဏ္ဍာတိ၊ တတော တေဇောဓာတု တံ တံ ဌာနံ ပတ္ထရတိ။

ဝါယောဓာတု စ တေဇောသာဟာယံ လဘိတ္ဝာ, အင်္ဂမင်္ဂါနုသာရိနီ ဟောတိ။

တတော ပါဒဖောဋာဒိ နာနာရောဂေါ ဥဒပါဒိ၊ တသ္မာ ဥဏ္ဍဝါတသ အနုဋ္ဌာပနတ္ထာယ သတိံ ပစ္စုပဋ္ဌာပေတ္ဝာ နိဿာဝဉ္စ ပိဝေယျာထ၊ ဂန္ထဉ္စ အပ္ပသဒ္ဒေန သဇ္ဈယထ။

ဧဝံ ဟိ အတ္တာနံ အနုရက္ခန္တော, ယာဝ မရဏကာလာ အပ္ပရောဂီ ဟောတိ။

ကိမတ္ထိယ–အဘယ်အကျိုးရှိ။ ၅။ အန္တောဥဒရံ–ဝမ်းတွင်း။ ဥဏ္ဍဝါတော–ပူသော လေ, လေပူ။ နိဗ္ဗာပနံ–ငြိမ်းစေခြင်း။ သောတု(သတ္ထာဒိ)–နာယူမှတ်သားသူ (စာသင်သား)။ ဥဏ္ဍဝါတသမုဋ္ဌာနော–လေပူ ဟူသော ဖြစ်ကြောင်းရှိ (လေပူ ကြောင့်ဖြစ်)။ တထာဟိ–ထိုစကားမှန်၏၊ (ထိုစကားကို ချဲ့ဦးအံ့)။ ပါစနိကာ–ကျက်စေနိုင်။ ဂဟဏီနာမ–ဂဟဏီမည်သော၊ [ကျေကျက်စေသောအားဖြင့် အစာကိုယူသော ဝမ်းမီးမည်သော]။ ကုစ္ဆဂ္ဂိ(ကုစ္ဆိ+အဂ္ဂိ)–ဝမ်းမီး။ အာဟာရ သခ်ါတ–အာဟာရဟုဆိုအပ်။ ဣန္ဓနံ–လောင်စာ။ ဥဒရပဋလံ–ဝမ်းရေ။ တတော–ထို့ကြောင့်။ ပတ္ထရ–ပြန့်။ တေဇောသဟာယော–တေဇောအဖော်။ အင်္ဂမင်္ဂါ နုသာရိနီ– အင်္ဂါကြီးငယ်သို့ အစဉ်လျှောက်။ ပါဒဖောဋော– ခြေရောင်ခြင်း၊

၄၅။ ဥဒကဝုဒုနကထာ

[ရေတိုးခြင်းနှင့် စပ်သောစကား]

၁။ ဒက္ခိဏတော အာဝုသော ဘုသံ ဝါတာ ဝါယန္တိ၊ ရောဝတီ နဒိယံ ဥဒကံ ဝုဒုသတိ။

၂။ ကထံ တွံ ဇာနာသိ။

၃။ ပဿေယျာသိ အပိ နု အာကာသေ ဝလာဟကေ။

၄။ အာမ ပဿာမိ။

၅။ ဧတေ သန္ဓိဝိဋ္ဌမေဃော ယေဝ၊ ဒက္ခိဏဝါတော တေ ဥတ္တရဒိသံ ပေသေသိ၊ တေ သမ္ပတ္တဋ္ဌာနေ ဥဒကဗိန္ဓူနိ ဟုတွာ, မေဃဘာဝေန သမ္ပတ္တန္တိ၊ တတော နဒိယံ ဥဒကံ ဝုဒုတိ၊ တတ္ထ သမ္ပုဏ္ဏတ္တာ, အမှာကံ တောင်သမန် မဟာသရေပိ ဥဒကံ ဝုဒုတိ ယေဝ။

၆။ အဗ္ဘံ ပန ကုတော သမုဋ္ဌာတိ။

[ဖောဋ္ဌော–ဖော,ရောင်]။ ဥဒပါဒိ–ထင်ရှားဖြစ်ပြီ။ အနုဋ္ဌာပနံ–မထစေခြင်း။ ယာဝမရဏကာလာ–သေရာကာလတိုင်အောင်။ အပ္ပရောဂီ–နည်းသောရောဂါရှိ။

ကြည့်ရှုရန်

၁။ ဝဒု–တိုး။ ၃။ ဝလာဟကော–တိမ်။ ၅။ သန္ဓိဝိဋ္ဌမေဃော–စုဝေးတည်နေသော မိုးတိမ်။ ဒက္ခိဏဝါတော–တောင်လေ (တောင်အရပ်မှလာသောလေ)။ ဥတ္တရဒိသာ–မြောက်အရပ်။ ပေသေ–စေလွှတ်, ပို့။ ဥဒကဗိန္ဓု(နဲ)–ရေပေါက်။ သမ္ပတ–ကောင်းစွာကျ။ သမ္ပုဏ္ဏ–ပြည့်။ ၆။ အဗ္ဘံ–တိမ်တိုက်။

၇။ သုတပုဗ္ဗော အပိ နု တေ—
"ဒက္ခိဏဒိသာဘာဂေ ဟေဋ္ဌာဒေသေ မဟာသမုဒ္ဒေါ အတ္ထီ"တိ။

၈။ အာမ သုတပုဗ္ဗော။

၉။ တေဇောဓာတုဗလေန မဟာသမုဒ္ဒတော ဥသ္မာနော ဝုဋ္ဌဟန္တိ၊ တေ ဘတ္တကုမ္ဘိပိဓာနေ သေဒါဝိယ အာကာသေ သန္နိဝိသန္တိ၊ တေသံ "အဗ္ဘ"နွိ သမညာ ဥဒပါဒိ။

၄၆။ ပဏ္ဏပေသနကထာ

[စာပေးကြောင်းစကား]

ပေသိတ.မိဒံ မဟာထေရဿ သန္တိကံ သိဿဘူတေန ဗုဒ္ဓရက္ခိတေန။

သာဒရံ ဘန္တေ အာရောစယာမိ၊—

အာစရိယဿ မေတ္တာပုဗ္ဗင်္ဂမံ ဩဝါဒံ သမ္ပဋိစ္ဆိတွာ ဣဒါနိ အမရပူရနဂရေ မဟာဂန္ဓာရာမံ သမ္ပတ္တော။

သမုဋ္ဌာ–ကောင်းစွာထ (ဖြစ်ပေါ်)။ ၇။ သုတပုဗ္ဗ–ရှေးဥ်ကြားအပ် (ကြားဘူး)။ ဟေဋ္ဌာဒေသော–အောက်အရပ်။ မဟာသမုဒ္ဒေါ–မဟာသမုဒ္ဒရာ။ ၉။ တေဇောဓာတုဗလ–နေ၏ အပူဓာတ်၏ အစွမ်း (နေပူအရှိန်)။ ဥသ္မာ(ပု)–အခိုး, အငွေ့၊ (ရေခိုး, ရေငွေ့)။ ဝုဋ္ဌဟ–ထ, တက်။ ဘတ္တကုမ္ဘိပိဓာနံ–ထမင်းအိုး အဖုံး (စလောင်းဖုံး)။ သေဒေါ–ချေး။ သန္နိဝိသ–ကောင်းစွာစုဝေး တည်နေ။ သမညာ–အမည်။

ပဏ္ဏံ–စာ (စာရွက်, စာလွှာ)။ [စာလုံးကို "အက္ခရံ"ဟု သုံး၍ ထိုစာလုံး ရေးထားအပ်သော စာရွက် စာလွှာကို"ပဏ္ဏံ"ဟုသုံးသည်]။ပေသိတ–စေလွှတ်အပ်,

ဇေတ္ထ အာစရိယသ္သ စေဝ မာတာပိတု ဉာတိသာ-လောဟိတာနဉ္စ မေတ္တာ.နုဘာဝေန သုခံ ဝသာမိ။

အဟောရတ္တံ ပရိယတ္တိဉ္စေဝ ပဋိပတ္တိဉ္စ သမ္မာ အာရဘာမိ။

အာဝါသ ပုဂ္ဂလ ဘောဇနသပ္ပါယာနိပိ လဘ္ဘန္တိ။

ဥတုပန ထောကံ သီတလံ ဝိယ ဒိဿတိ၊ တသ္မာ အမှာကံ ဒေသဥတုနာ ဝိသဘာဂေါ ဟောတိ။

တထာ ပိ အာရက္ခမဟာထေရာနံ ဒိန္နံ ကလ္လဘာဝသ္သ ဥပါယံ ဂဟေတ္ဝာ စေဝ ယထာ.နုရူပံ ဘေသဇ္ဇံ ပဋိသေဝိတ္ဝာ ၈ ပီဏသရီရော ဟောမိ။

ပေးပို့အပ်။ သာဒရ (သ+အာဒရ)-ရိုသေခြင်းနှင့် တကွဖြစ်။ (တစ်နည်း) သာဒရ (သံ+အာဒရ)- အလွန်ရိုသေ။ [အာဒရော-ရိုသေလေးစားခြင်း]။ အာရောစယ-လျှောက်ထား,ပြော။ မေတ္တာပုဗ္ဗင်္ဂမ-မေတ္တာရှေးသွားရှိ။ သမ္မဋ္ဌ-ခံယူ။ ဉာတိ-ဆွေမျိုး။ သာလောဟိတော-သွေးအားဖြင့်စပ်သူ, သွေးသားတော်စပ်သူ(သား·ချင်း)။ အာနုဘာဝေါ--အာနုဘော် (တန်ခိုး)။ အဟောရတ္တံ-နေ့ည။ အာရဘာ-အားထုတ်။ သပ္ပါယံ-လျောက်ပတ်။ အာဝါသသပ္ပါယ-လျောက်ပတ်သောနေရာ (စသည်)။ ဝိသဘာဂေါ-မတူသော အဖို့ရှိ။ အာရက္ခမဟာထေရော-စောင့်ရှောက်သော မဟာထေရ် (တံဝန်ခံဘုန်းတော်ကြီး)။ ဥပါယော-နည်းလမ်း။ ပီဏသရီရော-ပြည့်ဖြိုးသောကိုယ်ရှိ (ဝဖြိုးနေ)။

ယထာ မမ၊ တထာ အာစရိယဿ စေဝ မာတာပိတု ဉာတိသာလောဟိတာနဉ္စ ကလ္လဘာဝါယ ရတ္တိယံ ဗုဒ္ဓုပဋ္ဌာန-ကာလေ မေတ္တံ ဘာဝေမိ။

ပေသိတ.မိဒံ—
(၁၃၁၆) သောဋ္ဌသာဓိကေ
တိသတေကသဟဿ မရမ္မသာကေ
အာသဋ္ဌိယာ ဇုဏ္ဏပက္ခဿ စတုတ္ထိယံ
သိဿဘူတေန ဗုဒ္ဓရက္ခိတေန

မဟာဂန္ဓာရာမတော
အမရပူရနဂရေ။

ကထာသလ္လာပသိက္ခာ သမ္ပရိနိဋ္ဌင်္ဂတာ။

ကထာသလ္လာပသိက္ခာ ပြီးပြီ။